

ΠΛΑΤΩΝ

φίληβος

εισαγωγή
μετάφραση - σχόλια
Μ. ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ

ΦΙΛΗΒΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΠΡΩΤΑΡΧΟΣ ΦΙΛΗΒΟΣ

11a ΣΩ. Ὅρα δὴ, Πρώταρχε, τίνα λόγον μέλλεις παρὰ Φιλίβου δέχεσθαι νυνὶ καὶ πρὸς τίνα τὸν παρ' ἡμῶν ἀμφισβη-
b τείν, ἐὰν μὴ σοι κατὰ τὸν ἢ λεγόμενος. Βούλει συγκεφα-
λαιωσώμεθα ἐκάτερον;

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Φιλίβος μὲν τοῖνον ἀγαθὸν εἶναι φησὶ τὸ χαίρειν
πᾶσι ζώοις καὶ τὴν ἡδονὴν καὶ τέρψιν, καὶ ὅσα τοῦ γένους
ἐστὶ τούτου σύμφωνα· τὸ δὲ παρ' ἡμῶν ἀμφισβητήμα ἐστὶ
μὴ ταῦτα, ἀλλὰ τὸ φρονεῖν καὶ τὸ νοεῖν καὶ μεμνησθαι καὶ
τὰ τούτων αὐτῶν συγγενή, δόξαν τε ἀρετῆν καὶ ἀληθείας λογι-
σμούς, τῆς γε ἡδονῆς ἀμείνω καὶ λῦω γίνεσθαι σύμπτασιν
c ὅσα περ αὐτῶν δυνατὰ μεταλαβεῖν· δυνατοῖς δὲ μετασχεῖν
ὠφελιμώτατον ἀπάντων εἶναι πᾶσι τοῖς ὁδοῖ τε καὶ ἐσο-
μένοις. Μῶν οὐχ οὕτω πως λέγομεν, ὦ Φίλιβε, ἐκάτεροι;

ΦΙ. Πάντων μὲν οὖν μάλιστα, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Δέχη δὴ τοῦτον τὸν νῦν διδόμενον, ὦ Πρώταρχε,
λόγον;

ΠΡΩ. Ἀνάγκη δέχεσθαι· Φίλιβος γὰρ ἡμῶν ὁ καλὸς
ἀπειρήκεν.

ΣΩ. Δεῖ δὴ περὶ αὐτῶν τρόπῳ παντὶ τάληθές πε-
ρασθῆναι;

d ΠΡΩ. Δεῖ γὰρ οὖν.

ΦΙΛΗΒΟΣ

(Ἦ περι ἡδονῆς, Ἡθικός)

Σωκράτης, Πρώταρχος, Φίλιβος

ΣΩ. Πρόσεξε, λοιπόν, Πρώταρχε, ποιά εἶναι ἡ θέση, 11a
ποῦ πρόκειται νὰ παραλάβῃς αὐτὴ τὴ στιγμή ἀπὸ τοῦ Φίλιβο
καὶ ποιά ἡ δική μου, ποῦ ἔχεις νὰ ἀντικρούσης, ἂν δὲν εἶναι
σύμφωνη μὲ τὴν ἀντιλήψεις σου. Θέλεις νὰ συνοψίσουμε κα- b
θεμιὰ χωριστά; (1)

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΩ. Ὁ Φίλιβος, λοιπόν, παραδέχεται ὅτι γιὰ ἅλα τὰ
ζωντανὰ ἄντα ἀγαθὸ εἶναι ἡ χαρὰ, ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ εὐχαρίστηση
καὶ ὅσα ἀνήκουν σ' αὐτὴ τὴν κατηγορίαν (2). Ἀντίθετα ἐγὼ
φέρνω τὴν ἀντίρρηση ὅτι δὲν εἶναι αὐτά, ἀλλὰ ἡ φρόνηση καὶ ἡ
νόηση καὶ ἡ μνήμη καὶ ἀκόμη ὅσα συγγενέουσιν μ' αὐτά, ἡ
σωστὴ δηλαδὴ γνώμη καὶ ὁ ἀληθινὸς συλλογισμὸς· αὐτὰ ἔχουν
πολὴ μεγαλύτερη ἀξία τουλάχιστο γιὰ ἅλα τὰ ἄντα ποῦ
μποροῦν νὰ ἔχουν κάποιο μερίδιον σ' αὐτά. Καὶ γιὰ ἅλα τὰ
c ἄντα ποῦ μποροῦν νὰ πάρουν μέρος, εἴτε ζοῦν τώρα εἴτε θά
ζῆσουν στὸ μέλλον, αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ ὠφέλιμον πράγμα ἀπὸ
κάθετι ἄλλο. Λοιπόν, Φίλιβε, αὐτὲς δὲν εἶναι σὲ γενικὲς γραμ-
μὲς οἱ ἀπόψεις τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου;

ΦΙΛ. Μὲ περισσὴν ἀκρίβεια, Σωκράτη.

ΣΩ. Δέχεται λοιπόν, Πρώταρχε, τὴ θέση ποῦ σοῦ
παραδίνεται τώρα;

ΠΡΩ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ τὴ δεχθῶ, γιὰ τὸ ὄρατός μας
δ Φίλιβος κουράστηκε καὶ τὴν ἐγκαταλείπει.

ΣΩ. Καὶ πρέπει νὰ καταλήξουμε (3) στὴν ἀλήθεια μὲ
κάθε τρόπο σ' αὐτὴ τὴ συζήτηση;

ΠΡΩ. Καὶ βέβαια πρέπει.

d

ΣΩ. Ἰθι δὴ, πρὸς τούτοις διομολογησώμεθα καὶ τόδε.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Ὡς νῦν ἡμῶν ἐκάτερος ἐξ ἑνὸς ψυχῆς καὶ διάθεσις ἀποφαίνειν τινὰ ἐπιχειρήσει τὴν δυναμὴν ἀνθρώποις πᾶσι τὸν βίον εὐδαίμονα παρέχειν. Ἄρ' οὐχ οὕτως;

ΠΡΩ. Οὕτω μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὑμεῖς μὲν τὴν τοῦ χαιρεῖν, ἡμεῖς δ' ἀπὸ τὴν τοῦ φρονεῖν;

ΠΡΩ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Τί δ' ἂν ἄλλη τις κρείττων τούτων φανῆ; μὴν οὐκ, ἢ ἂν μὲν ἡδονῇ μᾶλλον φαίνεται συγγενής, ἡττώμεθα μὲν ἀμφοτέρω τοῦ ταῦτα ἔχοντος βεβαίως βίον, κρατεῖ δὲ ὁ τῆς 2α ἡδονῆς τὸν τῆς φρονήσεως;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Ἄν δέ γε φρονήσει, νικᾷ μὲν φρόνησις τὴν ἡδονήν, ἢ δὲ ἡττάται; ταῦθ' οὕτως ὁμολογούμενά φατε, ἢ πῶς;

ΠΡΩ. Ἔμοι γοῦν δοκεῖ.

ΣΩ. Τί δὲ Φιλήθω; τί φῆς;

ΦΙ. Ἔμοι μὲν πάντως νικᾷ ἡδονὴ ἢ δοκεῖ καὶ ὀφείλει σὸ δέ, Πρώταρχε, αὐτὸς γνώση.

ΠΡΩ. Παραλόγος, ὦ Φιλήθε, ἡμῖν τὸν λόγον οὐκ ἂν ἐπιτρέψῃς εἶς τῆς πρὸς Σωκράτη ὁμολογίας ἢ καὶ τοῦναντίον.

ΦΙ. Ἀληθῆ λέγεις; ἀλλὰ γὰρ ἀποσινοῦμαι καὶ μαρτυροῦμαι νῦν ἀπὸ τὴν θεῶν.

ΠΡΩ. Καὶ ἡμεῖς σοι τούτων γε αὐτῶν συμμάχους ἂν εἴμεν, ὡς ταῦτα ἔλεγες ἀλέγεις. Ἀλλὰ δὴ τὰ μετὰ ταῦτα ἐξῆς, ὦ Σώκρατες, ὁμῶς καὶ μετὰ Φιλήθου ἐκόντος ἢ ὅπως ἂν ἐθέλῃ πεισώμεθα περαινεν.

ΣΩ. Πειρατέον, ἀπ' αὐτῆς δὴ τῆς θεοῦ, ἣν δὲ Ἀφροδίτην μὲν λέγεσθαί φησι, τὸ δ' ἀληθέστατον αὐτῆς ὄνομα Ἡδονὴν εἶναι.

ΠΡΩ. Ὁρθότατα.

ΣΩ. Τὸ δ' ἐμὸν δέος, ὦ Πρώταρχε, αἰεὶ πρὸς τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα οὐκ ἔστι κατ' ἀνθρώπον, ἀλλὰ πέρα τοῦ με-

ΣΩ. Ἐμπρὸς λοιπὸν ὕστερα ἀπ' αὐτά, ἃς συμφωνήσομε καὶ σὸ ἀκλόουθο.

ΠΡΩ. Σὲ ποῖο;

ΣΩ. Στὸ ὅτι ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς τοὺς δύο θὰ προσπαθήσῃ τῶρα νὰ παρουσιάσῃ κάποια ψυχικὴ κατάστασις καὶ διάθεσις, ἢ ὅ ποῖα μπορεῖ νὰ προσφέρῃ σὲ ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους μὴν εὐτυχισμένην ζωῇ. Μῆπως δὲν εἶναι ἔτσι;

ΠΡΩ. Ἔτσι βέβαια.

ΣΩ. Ἔσεῖς λοιπὸν τῆς χαρᾶς καὶ μεῖς πάλι τῆς φρόνησης;

ΠΡΩ. Σύμφωνα.

ΣΩ. Ἀλλὰ τί θὰ συμβῆ, ἂν προβάλλῃ κάποια ἄλλη ἀνώτερη ἀπ' αὐτές; Μῆπως, ἂν φαίνεται πῶς συγγενικὴ πρὸς τὴν ἡδονήν, δὲ θὰ νικηθοῦμε καὶ οἱ δύο ἀπὸ τῆ ζωῆ ποὺ εἶχε σταθερὰ αὐτὴ τὴν ἀνωτερότητα, ἀλλὰ παράλληλα καὶ ἡ ζωῆ τῆς ἡδονῆς δὲ θὰ εἶναι νικητρία τῆς ζωῆς τῆς φρόνησης; 12α

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Ἄν ἀντίθετα εἶναι συγγενικὴ πρὸς τὴ φρόνησις, νικᾷ ἡ φρόνησις τὴν ἡδονήν καὶ αὐτὴ νικεῖται; Παραδέχεστε πῶς σ' αὐτὰ ἔτσι συμφωνοῦμε ἢ πῶς ἀλλιῶς;

ΠΡΩ. Ἐγὼ τουλάχιστο τὸ παραδέχομαι.

ΣΩ. Καὶ σὺ, Φιλήθε, τί λές;

ΦΙ. Ἐγὼ παραδέχομαι καὶ θὰ παραδέχομαι πῶς ἡ ἡδονὴ ὅπωςδήποτε νικᾷ. Καὶ σὺ, Πρώταρχε, μόνος σου θὰ τὸ ἀποφασίσῃς.

ΠΡΩ. Φιλήθε, μᾶς παράδωσες τὴ θέσις σου. Δὲ θὰ μποροῦσες λοιπὸν πᾶν νὰ ἔχῃς ἀποφασιστικὴ γράμη γιὰ τὸ ἂν θὰ συμφωνήσω ἢ θὰ διαφωνήσω μὲ τὸ Σωκράτη.

ΦΙ. Μιῶς σωστά γι' αὐτὸ καὶ γὼ νίπτω τὰς χεῖρας μου καὶ φωνάζω μάρτυρά μου τὴν ἴδια τῆ Θεά. 12β

ΠΡΩ. Καὶ μεῖς μαζί γι' αὐτὰ δὲ θὰ μαρτυροῦσαμε γιὰ σένα πῶς ἔλεγες αὐτὰ πῶς λές. Ἀλλὰ, Σωκράτη, ἃς προσπαθήσομε νὰ προχωρήσομε καὶ νὰ φτάσομε σ' ἕνα τέλος εἴτε μὲ τὴ θέλησις τοῦ Φιλήθου εἴτε ἔπως ἀλλιῶς θὰ τῷθελε.

ΣΩ. Ἄς προσπαθήσομε καὶ ἃς ἀρχίσομε ἀπ' αὐτὴ τὴν ἴδια τῆ Θεά, τοῦ τοῦτος ἰσχυρίζεται πῶς λέγεται Ἀφροδίτη, ὁμῶς τὸ πῶς σωστὸ τῆς ὀνομα εἶναι ἡδονή.

ΠΡΩ. Πολὺ σωστά.

ΣΩ. Τὸ δέος ποὺ ἔχω, Πρώταρχε, πάντα γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν δὲν εἶναι τὸ συνηθισμένο στοὺς ἀνθρώπους,

γίστον φόβου. Καὶ τῶν τὴν μὲν Ἀφροδίτην, ὅση ἐκείνη φίλον, ταύτη προσαγορεύω τὴν δὲ ἡδονὴν οἶδα ὡς ἔστι ποικίλον, καὶ περ εἶπον, ἀπ' ἐκείνης ἡμῶς ἀρχομένους ἐνθυμισθῆναι δεῖ καὶ σκοπεῖν ἥτινα φόβον ἔχει. Ἔστι γάρ, ἀκούειν μὲν οὕτως ἀπλῶς, ἐν τι, μορφᾶς δὲ δῆπου παντοίας εἴληψε καὶ τινα τρόπον ἀνομοίους ἀλλήλαις. Ἴδὲ γάρ, ἤθεσθαι μὲν φαμεν τὸν ἀκολασταίνοντα ἄνθρωπον, ἤθεσθαι δὲ καὶ τὸν σωφρονούντα αὐτῷ τῷ σωφρονεῖν ἤθεσθαι δ' αὖ καὶ τὸν ἀνοηταίνοντα καὶ ἀνοήτων δοξῶν καὶ ἐπιδίων μεστών, ἤθεσθαι δ' αὖ τὸν φρονούντα αὐτῷ τῷ φρονεῖν καὶ τοῦτων τῶν ἡδονῶν ἐκατέρως πῶς ἂν τις ὁμοίως ἀλλήλαις εἶναι λέγων οὐκ ἀνόητος φαίνοιτο ἐνδίκως ;

ΠΡΩ. Εἰσὶ μὲν γὰρ ἀπ' ἐναντίων, ὧ Σώκρατες, αὐταὶ πραγμαμάτων, οὐ μὴν αὐταὶ γε ἀλλήλαις ἐναντία. Πῶς γὰρ ἡδονῆ γε ἡδονῆ[μῆς] οὐχ ὁμοιώτατον ἂν εἴη, τοῦτο αὐτὸ ἑαυτῷ, πάντων χρημάτων ;

ΣΩ. Καὶ γὰρ χρῶμα, ὧ δαιμόνιε, χρώματι κατὰ γε αὐτὸ τοῦτο οὐδὲν διοίσει τὸ χρῶμα εἶναι πᾶν, τὸ γε μὴν μέλαν τῷ λευκῷ πάντες γινώσκωμεν ὡς πρὸς τῷ διάφορον εἶναι καὶ ἐναντιώτατον ὃν τυγχάνει. Καὶ δὴ καὶ σχῆμα σχήματι κατὰ ταῦτόν, γένοι μὲν ἔστι πᾶν ἐν, τὰ δὲ μέρη τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ τὰ μὲν ἐναντιώτατα ἀλλήλοις, τὰ δὲ διαφορότητ' ἔχοντα μωρίαν πον τυγχάνει, καὶ πολλὰ ἕτερα οὕτως ἔχονθ' ἐσθῆσομεν. Ὡστε τοῦτ' γε τῷ λόγῳ μὴ πίστευε, τῷ πάντα τὰ ἐναντιώτατα ἐν ποιοῦντι. Φοβοῦμαι δὲ μή τινας ἡδονὰς ἡδοναῖς ἐσθῆσομεν ἐναντίας.

ΠΡΩ. Ἴσως ἄλλὰ τί τοῦθ' ἡμῶν βλάψει τὸν λόγον ;

ΣΩ. Ὅτι προσαγορεύεις αὐτὰ ἀνόμοια ὄντα ἑτέρῳ, φησομεν, ὀνόματι λέγεις γὰρ ἀγαθὰ πάντ' εἶναι τὰ ἡδέα. Τὸ

ἀλλὰ ξεπερνάει τὸν πῶς μεγάλο φόβον. Ἔτσι καὶ τώρα, τὴν Ἀφροδίτη τὴν καλὴν μὲ τὸνομα πού ἐκείνη ἀγαπᾷ (*). Ὅμως ἡ ἡδονὴ ξέρω πῶς εἶναι κάτι τὸ ποικίλο· ὅπως λοιπὸν παρατήρησα, ἀρχίζοντας ἀπὸ κείνη, πρέπει νὰ ἔχουμε στὸ νοῦ μας καὶ νὰ ἐξετάσουμε ποιά εἶναι ἡ φύση της. Ἀκούοντας ἔτσι ἀπλὰ τὸνομά της, εἶναι βέβαια ἕνα, ὅμως ἔχει πάρε μορφὲς κάθε λογῆς καὶ ἀνόμοιες κατὰ κάποιο τρόπο μεταξύ τους. Πρόσεξε. Λέμε πῶς ὁ ἄνθρωπος πού ἀκολασταίνει αἰσθάνεται ἡδονή· ἀπὸ τὴν ἄλλη πῶς αἰσθάνεται ἡδονὴ καὶ ὅποιος εἶναι συνετός, ἀκριβῶς μὲ τὸ νὰ εἶναι συνετός. Ἀκόμη πῶς αἰσθάνεται ἡδονὴ καὶ ὅποιος ἀνοηταίνει καὶ εἶναι γεμάτος μὲ ἀνόητες γνώμες καὶ ἐλπίδες. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πάλι πῶς αἰσθάνεται ἡδονὴ ὁ ἄνθρωπος πού στοχάζεται, ἀκριβῶς μὲ τὸ νὰ στοχάζεται. Πῶς λοιπὸν δὲ θὰ θεωροῦσε κανεὶς, καὶ μ' ὅλο του τὸ δίκιο, ἀνόητος ἐκεῖνον πού θὰ ἔλεγε πῶς εἶναι μεταξύ τους ὁμοιες οἱ ἡδονὲς καθενὸς ἀπ' αὐτὰ τὰ ζεύγη ;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς, Σωκράτη, αὐτὲς πηγάζουν ἀπὸ ἀντίθετα πράγματα, ὅμως αὐτὲς οἱ ἴδιες δὲν εἶναι βέβαια ἀντίθετες. Γιατί πῶς θὰ μπορούσε ἡ ἡδονὴ νὰ μὴν εἶναι τὸ πῶς ὁμοιο ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα πρὸς τὴν ἡδονή, δηλαδή αὐτὸ πρὸς τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτοῦ του ;

ΣΩ. Κι ἕνα χρῶμα βέβαια πρὸς ἕνα ἄλλο χρῶμα (*), ὅταν μάλιστα φιλε. Ἀσφαλῶς ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἴδια του τὴν οὐσία τὸ χρῶμα θὰ εἶναι παντοῦ καὶ πάντα χρῶμα, χωρὶς ποτὲ νὰ ὑποστῇ διαφορά. Ὅμως ὅλοι ξέρουμε ὅτι τὸ μαῦρο εἶναι ἄχι μόνον διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ ἄσπρο, ἀλλὰ καὶ ἀπόλυτα ἀντίθετό του. Κατὰ τὸν ἴδιο μάλιστα τρόπο καὶ ἕνα σχῆμα πρὸς ἕνα ἄλλο σχῆμα. Γενικὰ βέβαια τὸ σύνολο εἶναι ἕνα, ὅμως ἀπὸ τὰ μέρη του ἄλλα εἶναι ἀπόλυτα ἀντίθετα, ἄλλα πάλι ἔχουν ἄπειρες διαφορὲς μεταξύ τους. Καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα ὅσα βροῦμε νὰ εἶναι σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση. Ὡστε μὴ δίνης πίστη σ' αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα πού κάνει ὅλα τὰ ἀπόλυτα ἀντίθετα ἕνα. Καὶ φοβοῦμαι μάλιστα βροῦμε πῶς ὑπάρχουν κάποιες ἡδονὲς ἀντίθετες πρὸς ἄλλες ἡδονὲς.

ΠΡΩ. Ἴσως. Ἀλλὰ γιατί αὐτὸ θ' ἀδυνατήση τὴ θέση ἡμῶς ;

ΣΩ. Γιατί σ' αὐτὰ πού εἶναι ἀνόμοια τοὺς δίνεις, θὰ ποῦμε, ἕνα δεύτερο ὄνομα· γιατί λές ὅτι ὅλα ὅσα προξενοῦν ἡδονὴ εἶναι ἀγαθὰ. Βέβαια κανένα ἐπιχείρημα δὲν ὑπάρχει

μὲν οὐδὲν μὴ οὐχὶ ἡδέα εἶναι τὰ ἡδέα λόγους οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ·
 b κακὰ δ' ὄντα αὐτῶν τὰ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ δέ, ὡς ἡμεῖς φαιμέν,
 ὁμοῦ πάντα σὺ προσαγορεύεις ἀγαθὰ αὐτὰ, ὁμολογῶν ἀνόμοια
 εἶναι, τῷ λόγῳ εἴ τίς σε προσαναγκάσῃ. τί οὐδὲν δὴ ταυτὸν
 ἐν ταῖς κακαῖς ὁμοίως καὶ ἐν ἀγαθαῖς ἐνὸν πάσας ἡδονὰς
 ἀγαθὸν εἶναι προσαγορεύεις;

ΠΡΩ. Πῶς λέγεις, ὦ Σώκρατες; οἶει γάρ τινα συγ-
 χωρήσεσθαι, θέμενον ἡδονὴν εἶναι τὰγαθόν, εἶτα ἀνέξεσθαί
 e σου λέγοντος τὰς μὲν εἶναι τινας ἀγαθὰς ἡδονὰς, τὰς δὲ τινας
 ἐτέρας αὐτῶν κακὰς;

ΣΩ. Ἄλλ' οὐδὲν ἀνομοίους γε φήσεις αὐτὰς ἀλλήλαις
 εἶναι καὶ τινας ἐναντίας.

ΠΡΩ. Ὅτι καθ' ὅσον γε ἡδοναί.

ΣΩ. Πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν φερόμεθα λόγον, ὦ Πρώταρχε,
 οὐδ' ἄρα ἡδονὴν ἡδονῆς διάφορον, ἀλλὰ πάσας ὁμοίας εἶναι
 φήσομεν, καὶ τὰ παραδείγματα ἡμῶς τὰ νυνδὴ λεχθέντα
 οὐδὲν τιτρώσκει, πεισόμεθα δὲ καὶ ἐροῦμεν ἅπερ οἱ πάντων
 d φανλότατοί τε καὶ περὶ λόγους ἅμα νέοι.

ΠΡΩ. Τὰ ποῖα δὴ λέγεις;

ΣΩ. Ὅτι σε μιμούμενος ἐγὼ καὶ ἀμυνόμενος ἐὰν τολμῶ
 λέγειν ὡς τὸ ἀνομοιότατόν ἐστι τῷ ἀνομοιότατῳ πάντων
 ὁμοιότατον, ἔξω τὰ αὐτὰ σοὶ λέγειν, καὶ φανομένῳ γὰρ
 νεώτερο τοῦ δέοντος, καὶ ὁ λόγος ἡμῖν ἐκπεσὼν οὐχίησται.
 Πάλιν οὐδὲν αὐτὸν ἀνακρονόμεθα, καὶ τάχ' ἂν ἴντες εἰς τὰς
 ὁμοίας ἴσως ἂν πως ἀλλήλοις συγχωρήσαιμεν.

ΠΡΩ. Λέγε πῶς;

ΣΩ. Ἐμὲ θεὸς ὑπὸ σοῦ πάλιν ἐρωτώμενον, ὦ Πρώ-
 ταρχε.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον δὴ;

ΣΩ. Φρόνησίς τε καὶ ἐπιστήμη καὶ νοῦς καὶ πάνθ' ὁπόσα
 δὴ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ θέμενος εἶπον ἀγαθὰ, διερωτώμενος ὅτι
 ποτ' ἐστὶν ἀγαθόν, ἄρ' οὐ ταυτὸν πείσονται τοῦτο ἅπερ ὁ σὰς
 λόγους;

ΠΡΩ. Πῶς;

ποῦ νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ὅσα προξενοῦν ἡδονὴν δὲν προξενοῦν
 ἡδονὴν ὁμοῦ, ἐνῶ τὰ πῶς πολλὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι κακὰ καὶ λίγα
 ἀγαθὰ, ὅπως ἡμεῖς ὑποστηρίζομεν, ἐν τούτοις ἐσὺ σ' ὅλα αὐτὰ
 τοὺς δίνεις τῆνομα ἀγαθὰ, μολονότι παραδέχεσαι πῶς εἶναι
 ἀνόμοια, ὅταν κάποιος σὲ ἀναγκάσῃ αὐτὸ μὲ τὴ συζήτηση (*).
 Λοιπὸν, ποῖο εἶναι τὸ κοινὸ στοιχεῖο ποῦ ἐνυπάρχει ὁμοια
 καὶ στίς κακὰς καὶ στίς ἀγαθὰς ἡδονὰς καὶ σὲ κάνει νὰ τίς
 ὀνομάζῃς ὅλες ἀγαθὰ;

ΠΡΩ. Τί λές, Σωκράτη; Νομίζεις, λοιπὸν, πῶς θὰ
 συμφωνήσῃ κανεὶς νὰ βάλῃς σὰ βῆση ὅτι ἡ ἡδονὴ εἶναι τὸ
 ἀγαθὸ καὶ ὕστερα σὲ ἀνεχθῆ νὰ λές πῶς κάποιες ἡδονές
 εἶναι ἀγαθές, ἐνῶ ἄλλες ἀπ' αὐτὰς κακές;

ΣΩ. Ἄλλ' ὁμοῦ θὰ παραδεχθῆς βέβαια πῶς εἶναι μετα-
 εὔ τους ἀνόμοιες καὶ μερικὰς ἀντίθετες.

ΠΡΩ. Ὅχι, ἐφ' ὅσον βέβαια εἶναι ἡδονές.

ΣΩ. Γυρίζομε πίσω, Πρώταρχε, στὸν ἴδιον λόγο. Δὲ
 θὰ ποῦμε, λοιπὸν, ὅτι ἡ μιὰ ἡδονὴ διαφέρει ἀπὸ τὴν ἄλλην
 ἡδονὴν, ἀλλὰ ὅτι ὅλες εἶναι βίαιες καὶ τὰ παραδείγματα, ποῦ
 τώρα δὲ εἰπώθησαν, καθόλου δὲ θὰ μᾶς πειράξουν, ἀλλὰ θὰ
 ἐξακολουθήσομε τίς προστάθειές μας καὶ θὰ ποῦμε ὅσα οἱ
 πῶς τυποτένιοι καὶ σύγχρονα ἀρχαίριοι στὴ συζήτηση.

ΠΡΩ. Ποῖα ἐννοεῖς;

ΣΩ. Ὅτι, ἂν ἐγὼ, ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμά σου,
 γιὰ νὰ ἀμυνθῶ, τολμήσω νὰ πῶ, ὅτι τὸ πῶς ἀνόμοιο εἶναι
 τὸ πῶς ὁμοῖο ἀπ' ὅλα μὲ τὸ πῶς ἀνόμοιο, θὰ μπορῶ νὰ πῶ αὐτὰ
 ποῦ λές καὶ σύ, καὶ θὰ παρουσιαστοῦμε βέβαια πῶς ἀρχαίριοι
 ἀπ' ὅ, τι πρέπει καὶ θὰ μᾶς φύγῃ ἡ συζήτηση μέσα ἀπὸ τὰ χέρια.
 Ἄς τῆς ἀλλάξομε λοιπὸν τὴν κατεύθυνση (†) καὶ μπορεῖ
 νὰ συμφωνήσομε κάπως μεταξύ μας, ἂν γυρίσομε στὴν ἴδια
 ἀρχή.

ΠΡΩ. Ἐξήγησε, πῶς;

ΣΩ. Ἀντίστρεψε τίς θέσεις, Πρώταρχε, καὶ ὑπόβαλλέ
 μέ μου ἐσὺ τίς ἐρωτήσεις.

ΠΡΩ. Ποιές;

ΣΩ. Ἡ φρόνηση καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ ὁ νοῦς καὶ ὅλα
 ὅσα ἐγὼ θεώρησα ἀγαθὰ, βάζοντας τίς βῆσεις τῆς θέσης
 μου, ὅταν μὲ ρωτοῦσες νὰ σοῦ ἀπαντήσω τί εἶναι τὸ ἀγαθὸ,
 μήπως δὲ θὰ πάθουν τὸ ἴδιο, ποῦ ἔπαθαν καὶ οἱ δικές σου
 ἀρχές;

ΠΡΩ. Πῶς;

14a **ΣΩ.** Πολλάι τε αἱ συνάπασαι ἐπιστήμαι δόξουσιν εἶναι καὶ ἀνόμοιοι τινες αὐτῶν ἀλλήλαις· εἰ δέ καὶ ἐναντίαται γίνονται τινες, ἄρα ἀξίως ἂν εἴην τοῦ διαλέγεσθαι νῦν, εἰ φοβηθεὶς τοῦτο αὐτὸ μηδεμίαν ἀνόμοιον φαιρῆν ἐπιστήμην ἐπιστήμῃ γίνεσθαι, κἀπειθ' ἤμιν οὕτως ὁ λόγος ὡσπερ μῦθος ἀπολόμενος οἰχοίτο, αὐτοὶ δὲ σφριζόμεθα ἐπὶ τινος ἀλογίας;

ΠΡΩ. Ἄλλ' οὐ μὴν δεῖ τοῦτο γενέσθαι, πλὴν τοῦ σωθῆναι. Τό γε μὴν μοι ἴσον τοῦ σοῦ τε καὶ ἐμοῦ λόγος ἀρέσκει· πολλὰ μὲν ἤδοναί καὶ ἀνόμοιοι γιγνέσθω, πολλὰ δὲ ἐπιστήμαι καὶ διάφοροι.

b **ΣΩ.** Τὴν τοίνυν διαφορότητα, ὦ Πρώταρχε, [τοῦ ἀγαθοῦ] τοῦ τ' ἐμοῦ καὶ τοῦ σοῦ μὴ ἀποκρυπτόμενοι, κατατιθέντες δὲ εἰς τὸ μέσον, τολμῶμεν, ἂν πῃ ἐλεγχόμενοι μὴνώσῃσι πότερον ἤδονῆν τὰγαθὸν δεῖ λέγειν ἢ φρόνησιν ἢ τι τρίτον ἄλλο εἶναι. Νῦν γὰρ οὐ δήπου πρὸς γε αὐτὸ τοῦτο φιλονικούμεν, ὅπως ἀγὼ τίθεμαι, ταῦτ' ἔσται τὰ νικῶντα, ἢ ταῦθ' ἂ σὺ, τῷ δ' ἀληθεστάτῳ δεῖ πον συμμαχεῖν ἡμᾶς ἄμφω.

ΠΡ. Δεῖ γὰρ οὖν.

c **ΣΩ.** Τοῦτον τοίνυν τὸν λόγον ἔτι μᾶλλον δι' ὁμολογίας βεβαιωσώμεθα.

ΠΡΩ. Τὸν ποῖον δὴ;

ΣΩ. Τὸν πᾶσι παρέχοντα ἀνθρώποις πράγματα ἔκουσί τε καὶ ἄκουσιν ἐνίοις καὶ ἐνίοτε.

ΠΡΩ. Λέγε σαφέστερον.

ΣΩ. Τὸν νυνδὴ παραπεσόντα λέγω, φύσει πως πεφυκότα θαυμαστόν. Ἐν γὰρ δὴ τὰ πολλὰ εἶναι καὶ τὸ ἐν πολλὰ θαυμαστόν λεχθέν, καὶ ὀφίαν ἀμφισβητήσῃσι τῷ τούτῳ ὀποτέρων ἐπιθέμεν.

d **ΠΡΩ.** Ἄρ' οὖν λέγεις ὅταν τις ἐμὲ φῆ Πρώταρχον ἕνα γεγονόςτα φύσει πολλοὺς εἶναι πάλιν τοὺς ἐμὲ καὶ ἐναντίους ἀλλήλους, μέγαν καὶ ὀμικρὸν τιθέμενος καὶ βαρὸν καὶ κοῦφον τὸν αὐτὸν καὶ ἄλλα μυρία;

ΣΩ. Οἱ ἐπιστήμες ὅλες συνολικὰ θὰ φανοῦν πὼς εἶναι πολλὰς καὶ μερικὰς ἀπ' αὐτὰς ἀνόμοιες μεταξύ τους· καὶ ἂν μάλιστα κάποιες παρουσιαστοῦν κάπως ἀντίθετες καὶ ἐγὼ 14a φοβόμενον ἀκριβῶς αὐτὸ καὶ ἐλεγα πὼς καμιά ἐπιστήμη δὲν εἶναι ἀνόμοια μὲ μίαν ἐπιστήμη καὶ, σὰ συνέπεια, μᾶς ἐφευγε ἡ συζήτηση μέσ' ἀπὸ τὰ χέρια σὰ ἕνα παραμῦθι καὶ τὴ χάναμε (8), τὴ στιγμῇ πού θὰ πιανόμεσταν ἀπὸ κάποιο παραλογισμό γιὰ νὰ σωθοῦμε, θὰ ἤμουν ἀξίως νὰ συνεχίζω τὴ συζήτηση;

ΠΡΩ. Ὅχι, αὐτὸ βέβαια δὲν πρέπει νὰ συμβῆ; ὅμως νὰ σωθοῦμε, πρέπει. Ὅπως δὴ ποτε μοῦ ἀρέσει ὅτι καὶ ἡ δική σου καὶ ἡ δική μου ἀποψη μπαίνουν στὴν ἴδια θέση. Ἄς ὑπάρχουν, λοιπὸν, πολλὰς καὶ ἀνόμοιες ἤδονες, ὅπως καὶ πολλὰς καὶ διάφορες ἐπιστήμες.

b **ΣΩ.** Ἄς μὴν ἀποκρύψουμε, λοιπὸν, Πρώταρχε, τὴ διαφορά τῆς δικῆς μου καὶ τῆς δικῆς σου ἀποψῆς· ἀντίθετα, ἂς τὴ βάλουμε στὴ μέση καὶ ἂς ἔχουμε τὴν τόλμη νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι στὴν ἐξέτασή θὰ δείξουν οἱ ἴδιες· τί δηλαδὴ πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι εἶναι τὸ ἀγαθὸ, ἤδονῃ, φρόνησῃ ἢ κάποιο ἄλλο τρίτο; Γιατί τώρα δὲ διαφωνοῦμε βέβαια σὲ τοῦτο, ἂν δηλαδὴ θὰ ὑπερισχύσῃ ἡ ἀποψη πού ἐγὼ θέλω ἢ αὐτὴ πού θέλεις ἐσὺ· ἀντίθετα καὶ οἱ δύο ἐμεῖς πρέπει, νομίζω, νὰ ἀγωνιστοῦμε μαζί γιὰ τὴν ἀπόλυτῃ ἀλήθεια.

ΠΡΩ. Καὶ βέβαια πρέπει.

c **ΣΩ.** Ἄς ἐνισχύσουμε, λοιπὸν, ἀκόμη περισσότερο αὐτὴ τὴν ἀποψη μὲ κοινὴ συμφωνία.

ΠΡΩ. Ποιὰν ἀποψη;

ΣΩ. Αὐτὴ πού δημιουργεῖ σὲ ἔλους τοὺς ἀνθρώπους ζητήματα εἴτε τὸ θέλουν εἴτε, ὅπως συμβαίνει κάποτε σὲ μερικοὺς, δὲν τὸ θέλουν.

ΠΡΩ. Ἐξηγήσου καθαρότερα.

ΣΩ. Ἐννοῶ αὐτὴ πού πρόβαλε ξαφνικὰ καὶ πού εἶναι ἀπὸ τὴ φύση τῆς θαυμαστή. Γιατί βέβαια γεννᾷ τὸ θαυμασμὸν ἂν εἰπωθῇ πὼς τὰ πολλὰ εἶναι ἕνα καὶ τὸ ἕνα πολλὰ καὶ εἶναι εὐκολο νὰ φέρῃ κανεὶς ἀντιρρήσεις σὲ ὅποιον ὑποστηρίζει ὀποιοδήποτε ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο.

d **ΠΡΩ.** Μήπως θέλεις νὰ πῆς γιὰ τὴν ἀποψη πού ὑποστηρίζει κάποιος πὼς ἐγὼ ὁ Πρώταρχος, πού ἀπὸ τὴ φύση εἶμαι ἕνας, εἶναι σύγχρονα καὶ πολλὰ τὰ ἐγὼ μου καὶ ἀντίθετα μεταξύ τους, θεωρώντας τὸν ἴδιο μέγαν καὶ μικρὸν καὶ βαρὺ καὶ ἑλαφρὸ καὶ κίπειρα ἕλλα· τέτοιαι;

ΣΩ. Σὺ μὲν, ὦ Πρώταρχε, εἰρηκας τὰ δεδημευμένα τῶν θαυμασῶν περὶ τὸ ἐν καὶ πολλά, συγκεχωρημένα δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν ὑπὸ πάντων ἤδη μὴ δεῖν τῶν τοιούτων ἄπτεσθαι, παιδαριώδη καὶ βόδια καὶ σφόδρα τοῖς λόγοις ἐμποδία ὑπολαμβάνοντων γίνεσθαι, ἐπεὶ μηδὲ τὰ τοιαῦτα, ὅταν τις ἐκάστον τὰ μέλη τε καὶ ἅμα μέρη διελθὼν τῷ λόγῳ, πάντα ταῦτα τὸ ἐν ἐκεῖνο εἶναι διομολογησάμενος, ἐλέγχῃ καταγελῶν ὅτι τέρατα διηγάσασθαι φάναι, τὸ εἶν ὡς πολλά ἐστι καὶ ἄπειρα, καὶ τὰ πολλά ὡς ἐν μόνον.

ΠΡΩ. Σὺ δὲ δὴ ποῖα, ὦ Σώκρατες, ἕτερα λέγεις, ἀ μῆπω συγκεχωρημένα δεδήμευται περὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον λόγον;

15a ΣΩ. Ὅποτεν, ὦ παῖ, τὸ ἐν μὴ τῶν γιγνομένων τε καὶ ἀπολλομένων τις τιθῆται, καθάπερ ἀρτίως ἡμεῖς εἴπομεν. Ἐνταυθοῖ μὲν γάρ καὶ τὸ τοιοῦτον ἐν, ὅπερ εἴπομεν νυνδὴ, συγκεχώρηται τὸ μὴ δεῖν ἐλέγχειν ὅταν δέ τις ἓνα ἄνθρωπον ἐπιχειρῆ τίθεσθαι καὶ βοῦν ἓνα καὶ τὸ καλὸν ἐν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν, περὶ τούτων τῶν ἐνάδων καὶ τῶν τοιούτων ἢ πολλῆ σπουδῇ μετὰ διαιρέσεως ἀμφιβιβήτους γίνεται.

ΠΡΩ. Πῶς;

b ΣΩ. Πρῶτον μὲν εἴ τις αὖτε τοιαύτας εἶναι μονάδας ὑπολαμβάνειν ἀληθῶς οὖσας εἶτα πῶς αὖ ταύτας, μίαν ἐκάστην οὖσαν αἰετὴν καὶ μῆτε γένεσιν μῆτε θάλασσαν προσδεχομένην, ὅμως εἶναι βεβαίωτατα μίαν ταύτην; μετὰ δὲ τοῦτ' ἐν τοῖς γιγνομένοις αὖ καὶ ἀπειροῖς εἶτε διεσπασμένην καὶ πολλὰ γεγονυῖαν θετέον, εἴθ' ἄλλῃ αὐτὴν αὐτῆς χωρὶς, ὃ δὴ πάντων ἀδυνατώτατον φαίνεται ἄν, ταυτὸν καὶ ἐν ἅμα ἐν ἐνὶ τε καὶ πολλοῖς γίνεσθαι. Ταῦτ' ἐστι τὰ περὶ c τὰ τοιαῦτα ἐν καὶ πολλά, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνα, ὦ Πρώταρχε, ἀπάσης ἀπορίας αἰτία μὴ καλῶς ὁμολογηθέντα καὶ εὐπορίας [ἀν] αὖ καλῶς.

ΣΩ. Ἡ ἀποψη, Πρώταρχε, ποῦ ἀναφέρεις γιὰ τὰ θαυμασὰ σχετικὰ μὲ τὸ ἓνα καὶ τὰ πολλά εἶναι μιά κοινοτοπία, ποῦ τῇ χρησιμοποιεῖς διος ὁ κόσμος. Ὅμως σχεδὸν ὅλοι πιά παραδέχονται πῶς δὲν πρέπει νὰ ἐγγίξουμε αὐτὲς τίς ἀπόψεις, γιὰ τίς θεαροῦν παιδαριώδεις καὶ εὐκόλες καὶ γίνονται σοβαρὰ ἐμπόδια στὴ συζήτηση. Τὸ ἴδιο ἀποκορυφεται ἡ ἀποψη, ὅταν κανεὶς διακρίνῃ στὴ συζήτηση τὰ μέλη κάθε πράγματος, ποῦ εἶναι συγχρόνως καὶ μέρη του, ἀφοῦ πρῶτα συμφωνήσῃ πῶς ὅλα τοῦτα εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἓνα καὶ ὕστερα φέρῃ τὴν ἀντίρρηση κοροιδευτικὰ, ὅτι ἔχει ἐξαναγράσει μὲ τὴ συζήτηση νὰ γίνουν παραδεκτὰ πράγματα τερατώδη, ὅτι δηλαδὴ τὸ ἓνα εἶναι πολλά καὶ ἄπειρα καὶ ἀντίθετα ὅτι τὰ πολλά εἶναι μονάχα ἓνα (*).

ΠΡΩ. Σὺ, λοιπόν, Σωκράτη, ποῖα ἄλλα ἐνοεῖς γι' αὐτὸ ἀκίβως τὸ ζήτημα, ποῦ νὰ μὴν ἔχουν καταστήσει κοινοτοπίας ὅλου τοῦ κόσμου;

ΣΩ. Ὅταν, παιδί μου, δὲν τοποθετῆς τὸ ἓνα σὲ ὅσα γίνονται καὶ χάνονται, ὅπως μόλις τώρα εἴπαμε. Γιὰ τί σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι καὶ σὸ τέτοιο ἓνα, ποῦ τώρα δὲ εἴπαμε, δὲν ὑπάρχει ἀντίρρηση πῶς δὲν πρέπει νὰ γίνεταὶ ἡ ἔρευνα. Ὅταν ὅμως ἐπιχειρῆσῃ κανεὶς νὰ θέσῃ ἓνα τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ βόδι καὶ τὸ ὄρατο ἓνα καὶ τὸ ἀγαθὸ ἓνα, σ' αὐτὲς καὶ στίς παρόμοιες ἐνάδες τὸ ζωηρὸν ἄνδιαφέρον γίνεταὶ διαφωνία καὶ διαμάχη (**).

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Πρῶτα πρῶτα ἡ διαφωνία εἶναι ἂν πρέπει νὰ θεωροῦμε ὅτι κάτι τέτοιες ἐνόητες ὑπάρχουν ἀληθινὰ ὕστερα πῶς ἄλλιν αὐτὲς, ποῦ εἶναι καθεμιά χωριστὰ παντοτινὰ ἢ ἴδια καὶ δὲν ὑπόκειται οὔτε σὲ γένεση οὔτε σὲ καταστροφή, εἶναι αὐτὴ παρ' ὅλα ταῦτα σταθερὰ μίαν καὶ σὲ συνέχεια πῶς στὸν ἄπειρο ἀριθμὸ τῶν πραγμάτων ποῦ γίνονται αὐτὴ ἡ ἐνόητα, εἶτε πρέπει νὰ τῇ θεωρήσουμε ὅτι ἔχει διασπασθῆ καὶ ἔχει γίνε πολλὰ εἶτε ὅτι ἔχει ὀλιότερα ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ της — πράμα ποῦ θὰ φαινόταν τὸ πῶ ἀδύνατο ἀπ' ὅλα — πῶς μπορεῖ νὰ εἶναι σύγχρονα ἢ ἴδια καὶ ἓνα καὶ τὴν ἴδιαν ὥρα νὰ βρίσκειται καὶ σὲ ἓνα καὶ σὲ πολλά (**a). Αὐτὰ καὶ ὅχι ἐκεῖνα τὰ ἄλλα εἶναι τὰ προβλήματα γιὰ τὸ ἓνα καὶ γιὰ τὰ πολλά, Πρώταρχε, ποῦ δημιουργοῦν ἀπόλυτο ἀδιέξοδο, ἂν δὲ βροῦν σωστὴ λύση, καὶ ἀντίθετα ἀνοίγουν τὸ δρόμο, ἂν λυθοῦν σωστά (**).

ρεούν Φίληβος. Ὁδὲ μὴν ἔστι καλλίων ὁδός οὐδ' ἂν γένοιτο ἤ; ἐγὼ ἔραστης μὲν εἰμι αἰεὶ, πολλάνκις δέ με ἤδη διαφυγούσα ἐξημον και ἄπορον κατέστησεν.

ΠΡΩ. Τίς αὕτη; λεγέσθω μόνον.

ΣΩ. Ἦν δηλώσαι μὲν οὐδὲ πᾶν χαλεπὸν, χοῖσθαι δὲ παγγάλεπον πάντα γὰρ ὅσα τέχνης ἐχόμενα ἀνηυρέθη πόποτε διὰ ταύτης φανερά γέγονε. Σκῆπτει δὲ ἦν λέγω.

ΠΡΩ. Λέγε μόνον.

ΣΩ. Θεῶν μὲν εἰς ἀνηρώπους ὁδοίς, ὡς γε καταφαίνεται ἐμοί, ποθὲν ἐκ θεῶν ἐρρίφη διὰ τινος Προμηθέως ἅμα φανοτάτῳ τινὶ περὶ· και οἱ μὲν παλαιοί, κρείττονες ἡμῶν και ἐγγυτέρω θεῶν οἰκοῦντες, ταύτην φήμην παρέδωσαν, ὡς ἐξ ἐνός μὲν και πολλῶν ὄντων τῶν αἰεὶ λεγομένων εἶναι, πέρας δὲ και ἀπειρίαν ἐν αὐτοῖς σύμφυτον ἐχόντων. Δεῖν δ' οὐδὲν ἡμᾶς τούτων οὕτω διακεκοσμημένον αἰεὶ μίαν ἰδέαν περὶ παντός ἐκάστοτε θεμένους ζητεῖν—εὐρήσειεν γὰρ ἐνοῦσα—ἐὰν οὐδὲν μεταλάβωμεν, μετὰ μίαν δύο, εἴ πως εἰσί, σκοπεῖν, εἰ δὲ μή, τρεῖς ἢ τινα ἄλλον ἀριθμὸν, και τῶν ἐν ἐκείνων ἕκαστον πάλιν ὠσαύτως, μέχρι περὶ ἂν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν μὴ ὅτι ἐν και πολλά και ἀπειρά ἐστι μόνον ἴδη τις, ἀλλὰ και ὅποσα τὴν δὲ τοῦ ἀπειρου ἰδέαν πρὸς τὸ πλῆθος μὴ προσφύρειν πρὶν ἂν τις τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ πάντα κατἴδη τὸν μεταξὺ τοῦ ἀπειρου τε και τοῦ ἐνός, τότε δ' ἤδη τὸ ἐν ἕκαστον τῶν πάντων εἰς τὸ ἀπειρον μεθέντα ἤχαιρειν ἐάν. Οἱ μὲν οὐδὲν θεοί, ὅπερ εἶπον, οὕτως ἡμῖν παρέδωσαν σκοπεῖν και μανθάνειν και διδάσκειν ἀλλήλους· οἱ δὲ τῶν τῶν ἀνθρώπων σοφοὶ ἐν μὲν, ὅπως ἂν τύχῃσι, και πολλά θῆτον και βραδύτερον ποιούσι τοῦ δέοντος, μετὰ δὲ τὸ ἐν ἀπειρα εὐθύς, τὰ δὲ μέσα αὐτοῦς ἐκφευγέει—οἷς διακεχώριται τὸ τε διαλεκτικῶς πάλιν και τὸ ἐριστικῶς ἡμᾶς ποιεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους τοὺς λόγους.

ΠΡΩ. Τὰ μὲν πως, ὦ Σώκратες, δοκῶ σου μανθάνειν,

ὁ Φίληβος, ὅταν σᾶς μιλά. Μολαταῦτα οὐτε ὑπάρχει οὔτε θὰ μπορούσε νὰ ὑπάρξῃ ὁμορφότερος δρόμος ἀπὸ τούτου πού πάντοτε ἀγαπῶ ἐγὼ κι ἄς μοῦ ξέφυγε πολλές φορές ὡς τώρα, ἀφήνοντάς με δλομώναχο και χωρίς διέξοδο.

ΠΡΩ. Ποιός εἶναι αὐτός; Δὲ σοῦ ζητοῦμε παρὰ νὰ τὸν πῆς.

ΣΩ. Δὲν εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ τὸν δείξῃ κανεὶς, ὅμως νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ δὲν ὑπάρχει πῶς δύσκολος. Γιατὶ ὅσα ἔχουν βρεθῆ στὸν τομέα τῆς Τέχνης, ἀπ' αὐτὸ τὸ δρόμο φανερώθηκαν. Πρὸςσεῖς λοιπὸν ποῦν ἐνοῦδ.

ΠΡΩ. Πῆς τον σὲ παρακαλῶ.

ΣΩ. Τῶν θεῶν δύορο στοὺς ἀνηρώπους — ὅπως τουλάχιστο ἐγὼ θεωρῶ ὁλοφάνερο — κάποιον ἀπὸ τοὺς οὐράνιους τόπους ρίχθηκε μὲ τὴ μεσολάβηση κάποιου Προμηθέα μαζὶ μὲ κάποιαν ὑπερλαμπρη φωτιά (14)· και οἱ παλαιοὶ ἀνθρωποι (15), πού ἦταν καλύτεροι ἀπὸ μᾶς και ζοῦσαν πῶς κοντὰ στοὺς θεοὺς, μᾶς παραδῶσαν αὐτὸ τὸ λόγο· ἐτι ὅσα κάθε φορά λέγεται ὅτι ὑπάρχουν ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἕνα και ἀπὸ πολλὰ και ὅτι τὸ πέρας και τὸ ἀπειρο ἐνυπάρχουν σ' αὐτὰ σὰν ἰδιότητες σύμφυτες. Ἄφοῦ, λοιπὸν, αὐτὰ εἶναι ἔτσι ρυθμισμένα, πρέπει ἐμεῖς νὰ θέτομε κάθε φορά σὰ βάση ἐτι κάθε πρᾶμα ἔχει μίαν ἰδέα και νὰ τὴ ζητοῦμε — γιατί θὰ τὴ βροῦμε νὰ ὑπάρξῃ μέσα σ' αὐτό. Ἄν λοιπὸν τὴ συλλάβωμε, ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴ μίαν νὰ ἐξετάζωμε γιὰ δύο και, ἂν δὲν ὑπάρχουν, τρία ἢ κάποιον ἄλλον ἀριθμὸ (16). Και τὸ καθένα ἀπὸ κείνα τὸ ἕνα νὰ τὸ ἐξετάζωμε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ὥσποιν νὰ δῆ κανεὶς ὅχι μόνάχα ὅτι τὸ ἀρχικὸ ἐκείνο ἕνα εἶναι ἕνα και πολλὰ και ἀπειρα (17), ἀλλὰ και πόσα. Και τὴν ἰδέα τοῦ ἀπειρου δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσῃ κανεὶς στὸ πλῆθος, προτὸ ἔξακριβώσῃ τὸ σύνολο τοῦ ἀριθμοῦ του, πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στὸ ἀπειρο και στὸ ἕνα. Τότε πιά ν' ἀφήσῃ τὸ καθένα ἀπ' ὅλα τὰ ἕνα νὰ πάῃ στὸ ἀπειρο και νὰ τ' ἀποχαιρετήσῃ (18).

Οἱ θεοὶ λοιπὸν, ὅπως εἶπα, μᾶς ἄφησαν αὐτὸ τὸν τρόπο νὰ ἐρενοῦμε και νὰ διδάσκωμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Ἄλλὰ οἱ σημερινοὶ σοφοὶ κάνουν ἕνα, στὴν τύχη, και πολλὰ πῶς γρήγορα και πῶς ἀργά ἀπ' ὅσο πρέπει και ὕστερα ἀπὸ τὸ ἕνα ἀμέσως ἀπειρα· ἀλλὰ τοὺς ἐσφενῶν τὰ ἐνδιάμεσα, αὐτὰ ἀκριβῶς πού ξεχωρίζουν τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο κάνουνε τίς συζητήσεις μας, εἶναι διαλεκτικὸς ἢ ἐριστικὸς;

ΠΡΩ. Σὲ μερικὰ σὰν νὰ σὲ καταλαβαίνω κάπως,

Πλάτωνος, Φίληβος

τὰ δὲ ἔτι σαφέστερον δέομαι ἢ λέγεις ἀκοῦσαι.

ΣΩ. Σαφὲς μὴν, ὦ Πρώταρχε, ἐστὶν ἐν τοῖς γράμμασιν ὃ λέγω, καὶ λάμβαν' αὐτὸ ἐν τούτοις οἴσπερ καὶ πεπαίδευσαι.

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Φωνὴ μὲν ἡμῖν ἐστὶ πον μία διὰ τοῦ στόματος ἰοῦσα, καὶ ἄπειρος ἀδ' πλήθει, πάντων τε καὶ ἐκάστου.

ΠΡΩ. Τί μὴν ;

ΣΩ. Καὶ οὐδὲν ἕτερον γε τούτων ἐσμέν πω σοφοί, οὔτε διὰ τὸ ἄπειρον αὐτῆς ἴσμεν οὐθ' ὅτι τὸ ἐν' ἄλλ' ὅσα τ' ἐστὶ καὶ ὅποια, τούτ' ἐστὶ τὸ γραμματικὸν ἕκαστον ποιῶν ἡμῶν.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ τὸ μουσικὸν ὃ τυγχάνει ποιοῦν, τούτ' ἐστὶ ταῦτόν.

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Φωνὴ μὲν πον καὶ τὸ κατ' ἐκείνην τὴν τέχνην ἐστὶ μία ἐν αὐτῇ.

ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ ;

ΣΩ. Δύο δὲ θῶμεν βαρὺ καὶ δεξιόν, καὶ τρίτον ὁμότονον.

Ἡ πῶς ;

ΠΡΩ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἀλλ' οὐπω σοφός ἂν εἴης τὴν μουσικὴν εἰδὼς ταῦτα μόνον, μὴ δὲ εἰδὼς ὡς γ' ἔπος εἰπεῖν εἰς ταῦτα οὐδενὸς ἀξίως ἔση.

ΠΡΩ. Οὐ γὰρ οὐν.

ΣΩ. Ἀλλ' ὦ φίλε, ἐπειδὴν λάβρης τὰ διαστήματα ὁπόσα ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς φωνῆς δεξιότητος τε πέρι καὶ βαρύτητος, καὶ τὰ ὅποια, καὶ τοὺς ὄρους τῶν διαστημάτων, καὶ τὰ ἐκ τούτων ὅσα συστήματα γέγονεν—ἂ κατιδόντες οἱ πρόσθεν παρόδοσαν ἡμῖν τοῖς ἐπομένοις ἐκεῖνοις καλεῖν αὐτὰ ἁρμονίας, ἔν τε ταῖς κινήσεσιν αὐ τοῦ σώματος ἕτερα τοιαῦτα ἐνόητα πάθῃ γινόμενα, ἢ διη δι' ἀριθμῶν μετρούμενα δεῖν αὐ φασὶ ρυθμὸς καὶ μέτρα ἐπονομάειν, καὶ ἅμα ἐνοεῖν ὡς οὕτω δεῖ περι παντός ἐνός καὶ πολλῶν σκοπεῖν—δταν γὰρ αὐτὰ τε λάβρης οὕτω, τότε ἐγένου σοφός, ὅταν τε ἄλλο τῶν ἐν

Σωκράτῃ· σὲ ἄλλα ὅμως χρειάζομαι ν' ἀκούσω ἀκόμη πῶς καθαρὰ τίς ἀπόψεις σου.

ΣΩ. Κι ὅμως, Πρώταρχε, αὐτὸ πὺ λέω εἶναι φανερὸ στὰ γράμματα (18). Πάρε το λοιπόν, ἀπ' αὐτὰ πὺ σου διδάξαν στὰ παιδικὰ σου χρόνια.

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Ὁ ἤχος βέβαια μᾶς εἶναι, θαρρῶ, ἕνας, πὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα καὶ ὄλων καὶ καθενὸς χωριστὰ, καὶ μαζὶ εἶναι ἄπειρος στὸν ἀριθμὸ.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Καὶ βέβαια δὲν εἴμαστε καθόλου σοφοὶ σὲ τίποτα οὔτε γιὰ τὸ ἕνα οὔτε γιὰ τὸ ἄλλο ἀπ' αὐτὰ, οὔτε γιὰτὶ ξέρομε τὸ ἄπειρό του οὔτε γιὰτὶ τὸ ἕνα. Ἀλλὰ ἐκεῖνο πὺ κάνει τὸν καθένα μας γραμματικὸ (19) εἶναι ἡ γνώση τῆς ποσότητος καὶ τῆς ποιότητῆς του.

ΠΡΩ. Πολὺ σωστό.

ΣΩ. Αὐτὸ τὸ ἴδιο εἶναι βέβαια καὶ ἐκεῖνο πὺ κάνει τὸ μουσικὸ (20).

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Ὁ ἤχος σχετικὰ μ' ἐκείνη τὴν τέχνην εἶναι, νομίζω, ἕνας ἂν αὐτῇ.

ΠΡΩ. Ἀναντίρρητα.

ΣΩ. Ἄς δεχθοῦμε δύο ἰδιότητες, τὸ βαρὺ καὶ τὸ δεξιόν, καὶ μίαν τρίτην, τὸ ἐνδιάμεσο. Ἡ δχι ;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Ἀλλὰ δὲ θὰ ἤξερες ἀκόμη μουσικῇ, ξέροντας μόνον αὐτὰ. Βέβαια, ἔν δὲν τὰ ἤξερες, θὰ ἦσουν, ἄς ποῦμε, ἐντελῶς ἀνάξιος γιὰ τὸ θέμα.

ΠΡΩ. Δὲν ὑπάρχει ἀντίρρηση.

ΣΩ. Ἀλλὰ, φίλε μου, ὅταν συλλάβης πόσα ἀκριβῶς εἶναι τὰ διαστήματα τῆς φωνῆς σὲ σχέση με τὴν δεξιότητα καὶ τὴ βαρύτητα, ποῖα εἶναι καὶ τὰ ὅρα τῶν διαστημάτων καὶ ὅσους συνδυασμοὺς προκύπτουν ἀπ' αὐτὰ—αὐτὰ πρόσεξαν οἱ προγενέστεροι καὶ τὰ παράδωσαν σὲ μᾶς τοὺς μεταγενεστέρους των νὰ τὰ ὀνομάζουμε ἁρμονίας (21)· καὶ μέσα στις κινήσεις πάλι τοῦ σώματος, ὅπου δημιουργοῦνται ἄλλες τέτοιες ἰδιότητες, οἱ ὅποιας πρέπει, λένε πάλι, νὰ μετριάωνται με ἀριθμοὺς καὶ νὰ τίς ὀνομάζουμε ρυθμὸς καὶ μέτρα καὶ σύγχρονα νὰ ἐνοοῦμε, λένε, πῶς ἔτσι πρέπει νὰ ἐρευνοῦμε κάθε ἕνα καὶ πολλὰ—δταν, λοιπόν, συλλάβης αὐτὰ ἔτσι, ἐγίνες σοφός· τὸ ἴδιο καὶ ὅταν,

ὅτι οὖν ταύτη σκοπούμενος ἔλθῃ, οὕτως ἔμφρων περὶ τοῦτο γέγονας· τὸ δ' ἄπειρόν σε ἐκάστων καὶ ἐν ἐκάστοις πλήθος ἄπειρον ἐκάστωτε ποιεῖ τοῦ φρονεῖν καὶ οὐκ ἐλλόγιμον οὐδ' ἐνάριθμον, ἅτ' οὐκ εἰς ἀριθμὸν οὐδένα ἐν οὐδενὶ πάποτε ἀπιδόντα.

ΠΡΩ. Κάλλιστα, ὦ Φίληβε, ἔμοιγε τὰ νῦν λεγόμενα εἰρηκέναι φαίνεται Σωκράτης.

18a ΦΙ. Κάμοι ταῦτα γε αὐτὰ· ἀλλὰ τί δή ποτε πρὸς ἡμᾶς ὁ λόγος οὗτος νῦν εἴρηται καὶ τί ποτε βουλόμενος;

ΣΩ. Ὁρθῶς μέντοι τοῦθ' ἡμᾶς, ὦ Πρώταρχε, ἠρώτηκε Φίληθος.

ΠΡΩ. Πάνν μὲν οὖν, καὶ ἀποκρίνον γε αὐτῷ.

ΣΩ. Δράσω ταῦτα διελλθὼν συμκρὸν ἔτι περὶ αὐτῶν τούτων. Ὡσπερ γὰρ ἐν ὅτι οὖν εἰ τίς ποτε λάβωι, τοῦτον, ὡς φραμεν, οὐκ ἐπ' ἄπειρον φύσιν δεῖ βλέπειν εὐθὺς ἀλλ' ἐπὶ τινε ἀριθμῶν, οὕτω καὶ τὸ ἐναντίον ὅταν τις τὸ ἄπειρον ἀναγκασθῆ πρῶτον λαμβάνειν, μὴ ἐπὶ τὸ ἐν εὐθύς, ἀλλ' [ἐπ'] ἀριθμῶν ἀδ τινα πλήθος ἕκαστον ἔχοντά τι κατανοεῖν, τελευτῶν τε ἐκ πάντων εἰς ἐν. Πάλιν δὲ ἐν τοῖς γράμμασι τὸ νῦν λεγόμενον λάβωμεν.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ἐπειδὴ φωνὴν ἄπειρον κατενόησεν εἴτε τις θεὸς εἴτε καὶ θεῖος ἄνθρωπος—ὡς λόγος ἐν Αἰγύπτῳ Θεῦ τινα τοῦτον γενέσθαι λέγων, δε πρῶτος τὰ φανήντο ἐν τῷ ἄπειρῳ κατενόησεν οὐχ ἐν ἑνὶ ἀλλά πλείω, καὶ πάλιν
c εἰτε α φωνῆς μὲν εἷ, φθόγγου δὲ μετέχοντά τινος, ἀριθμῶν δὲ τινα καὶ τούτων εἶναι, τρίτον δὲ εἶδος γραμμάτων διεστήσατο τὰ νῦν λεγόμενα ἄφωνα ἡμῖν· τὸ μετὰ τοῦτο διήρξε, τὰ τε ἄφθογγα καὶ ἄφωνα μέχρι ἐνός ἑκάστων, καὶ τὰ φωνήεντα καὶ τὰ μέσα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕως ἀριθμῶν αὐτῶν λαβῶν ἐνί τε ἐκάστω καὶ σύμψασι σ τ ο ι χ ε ἰ ο ν ἰσωνόμασε· καθορῶν δὲ ὡς οὐδέεις ἡμῶν οὐδ' ἂν ἐν αὐτῷ καθ' αὐτὸ ἄνευ πάντων αὐτῶν μάθοι, τοῦτον τὸν δεσμὸν αὐ λογισάμετος ὡς

ἔφρονώντας μ' αὐτὸ τὸν τρόπον, πιάσης ὅποιοδῆποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ ἕνα, ἀποχτᾶς πλήρη γνῶση αὐτοῦ τοῦ πράγματος. Ἀντίθετα, τὸ ἄπειρο τοῦ καθενὸς πράγματος καὶ τὸ ἄπειρο πλήθος στὸ κάθε πρᾶγμα σὲ κάνει κάθε φορά ἄπειρο (22) στὴ σκέψη καὶ ἄνθρωπο πού δὲν τὸν λογαριάζουν οὔτε τὸν ψηφούν, ἀφεῖ ποτὲ σὲ κανένα πρᾶμα δὲ σταμάτησε τὸ μάτι του σὲ κανέναν ἀριθμῶ.

ΠΡΩ. Ὁραϊότατα, Φίληβε, μοῦ φαίνεται πῶς ἔχει πῆ ὁ Σωκράτης ὅσα εἰπῶρικαν τώρα.

ΦΙΛ. Καὶ σὲ μένα, τουλάχιστον αὐτὰ ἐδῶ· ἀλλὰ γιατί 18a τέλος πάντων μᾶς τὰ εἶπε τώρα αὐτὰ καὶ ποῖός εἶναι ὁ σκοπός του;

ΣΩ. Σωστά μᾶς τὸ ρώτησε, Πρώταρχε, ὁ Φίληθος αὐτῶ.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς ἀπάντησέ του λοιπόν.

ΣΩ. Θὰ τὸ κάνω· μονάχα πρωτότερα νὰ σταθῶ περαστικὸς ἀκόμη λίγο σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο θέμα. Εἶπαμε (23) ὅτι, ἂν κάποιος πιάσῃ ἕνα ὅποιοδῆποτε ἕνα, αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ στραφῆ ἀμέσως πρὸς τὴ φύση τοῦ ἄπειρου, ἀλλὰ πρὸς κάποιον ἀριθμῶ· τὸ ἴδιο, λοιπόν, καὶ μὲ τὸ ἀντίθετο· ὅταν κανεὶς ἀναγκασθῆ νὰ πιάσῃ πρῶτα τὸ ἄπειρο δὲν πρέπει νὰ στραφῆ ἀμέσως πρὸς τὸ ἕνα, ἀλλὰ νὰ στοχάζεται πάλι κάποιον ἀριθμῶ, πού ἔχει, ὁ καθένας χωριστᾶ, ἕνα ὄρισμένο πλήθος καὶ τελικᾶ, ἔχοντας ἀπὸ βλα, νὸ φθάσῃ στὸ ἕνα. Αὐτὸ ὅμως πού λέμε τώρα ἄς τὸ συλλάβουμε ἐφαρμοζόντάς το στὰ γράμματα.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ὅταν κάποιος θεὸς ἢ θεῖος ἄνθρωπος—ὑπάρχει στὴν Αἰγύπτο παράδοση ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξε κάποιος Θεῦθ(24)—κατάλαβε ὅτι ἡ φωνὴ εἶναι ἄπειρη, καὶ πρῶτος αὐτὸς κατάλαβε ὅτι τὰ φωνήεντα μέσα στὸ ἄπειρο δὲν εἶναι ἕνα ἀλλὰ περισσότερα· ἀκόμη ὅτι ὑπάρχουν ἄλλα πού δὲν ἔχουν βέβαια φωνή, ὅμως ἔχουν κάποιον ἦχο καὶ ὅτι αὐτὰ ἔχουν κάποιον ὄρισμένον ἀριθμῶ· καὶ τέλος ξεχώρισε ἕνα τρίτο εἶδος γράμματα, αὐτὰ πού τὰ ὀνομάζουμε τώρα ἄφωνα· ὕστερα ἀπ' αὐτὸ προχώρησε στὴ διαίρεση τῶν ἀφθόγγων καὶ τῶν ἀφώνων, γιὰ νὰ φθάσῃ στὸ καθένα χωριστᾶ· καὶ τῶν φωνήεντων καὶ τῶν μέσων μὲ τὸν ἴδιο τρόπον, ὥσπου βρῆκε τὸν ὄρισμένον ἀριθμῶ καὶ γιὰ τὸ καθένα χωριστᾶ καὶ γιὰ ὅλα μαζί· ἐδῶσε τὸ ὄνομα σ τ ο ι χ ε ἰ ο . Ὅμως κατάλαβε ὅτι κανεὶς δὲ θὰ μπορούσε νὰ μάθῃ τὸ ἕνα μονάχο του, χωρὶς νὰ μάθῃ ὅλα αὐτὰ μαζί· ἀκόμη κατανόησε

d ὄντα ἓνα καὶ πάντα ταῦτα ἐν πως ποιοῦντα μίαν ἐπ' αὐτοῖς ὡς οὖσαν γραμματικὴν τέχνην ἐπεφθέγγετο προσειπὼν.

ΦΙ. Ταῦτ' ἐτι σαφέστερον ἐκείνων αὐτὰ γε πρὸς ἄλληλα, ὃ Πρώταρχε, ἔμαθον· τὸ δ' αὐτό μοι τοῦ λόγου νῦν τε καὶ σμικρὸν ἐμπροσθεν ἐλλείπεται.

ΣΩ. Μὲν, ὃ Φίληβε, τὸ τί πρὸς ἕπος αὐ ταῦτ' ἐστίν;

ΦΙ. Ναί, τοῦτ' ἐστίν ὃ πάλοι ζητοῦμεν ἐγὼ τε καὶ Πρώταρχος.

ΣΩ. Ἡ μὴν ἐπ' αὐτῷ γε ἥδη γεγονότες ζητεῖτε, ὡς ε φῆς, πάλοι.

ΦΙ. Πῶς;

ΣΩ. Ἄρ' οὐ περὶ φρονήσεως ἦν καὶ ἡδονῆς ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ὁ λόγος, ὁπότερον αὐτοῖν αἰρετέον;

ΦΙ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. Καὶ μὴν ἐν γε ἐκάτερον αὐτοῖν εἶναι φαμεν.

ΦΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Τοῦτ' αὐτὸ τοίνυν ἡμᾶς ὁ πρόσθεν λόγος ἀπαιτεῖ, πῶς ἐστὶν ἐν καὶ πολλὰ αὐτῶν ἐκάτερον, καὶ πῶς μὴ ἀπειρα **19a** εἰδῆς, ἀλλὰ τινὰ ποτε ἀριθμὸν ἐκάτερον ἐμπροσθεν κέκτηται τοῦ ἀπειρα αὐτῶν ἕκαστα γεγονέναι;

ΠΡΩ. Οὐκ εἰς φαδλὸν γε ἐρώτημα, ὃ Φίληβε, οὐκ οἶδ' ὄντινα τρόπον κύκλω πως περιγαγὼν ἡμᾶς ἐμβέβηκε Σωκράτης. Καὶ σκόπει δὴ πότερος ἡμῶν ἀποκρινεῖται τὸ νῦν ἐρωτώμενον. Ἴσως δὴ γελοῖον τὸ ἐμὲ τοῦ λόγου διάδοχον παντελῶς ὑποστάντα διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸ νῦν ἐρωτηθῆν ἀποκρίνασθαι σοὶ πάλιν τοῦτο προστάττειν· γελοῖ- **b** **19a**

τερων δ' οἶμαι πολλὸ τὸ μηδέτερον ἡμῶν δύνασθαι. Σκόπει δὴ τί δράσομεν. Εἴδη γὰρ μοι δοκεῖ νῦν ἐρωτᾶν ἡδονῆς ἡμᾶς Σωκράτης εἴτε ἐστὶν εἴτε μὴ, καὶ ὅποσα ἐστὶ καὶ ὁποῖα τῆς τ' αὐ φρονήσεως πέρι κατὰ ταῦτα ὁδᾶντο.

ΣΩ. Ἀληθέστατα λέγεις, ὃ καὶ Καλλίου μὴ γὰρ δυνάμενοι τοῦτο κατὰ παντὸς ἑνὸς καὶ ὁμοίου καὶ ταυτοῦ ὄραν

d ὅτι αὐτὸς ὁ δεσμὸς ποῦ ἔχουν εἶναι ἐνιαῖος καὶ τὰ κάνει δια αὐτὰ νὰ ἀποτελοῦν μίαν ἐνότητα. Ἔτσι ἐβγάλε τὸ συμπέρασμα ὅτι γιὰ δια αὐτὰ μὴ εἶναι ἡ τέχνη ποῦ ὑπάρχει καὶ τὴν ὀνόμασε γραμματικὴ.

ΦΙΛ. Αὐτὰ τὰ κατάλαβα, Πρώταρχε, ἀκόμη καθαρότερα, τουλάχιστον αὐτὰ μεταξὺ τους ὅμως ὑπάρχει γιὰ μένα καὶ τώρα, ὅπως καὶ πρὶν ἀπὸ λίγο, τὸ ἔβιο κενὸ στὸ λόγο.

ΣΩ. Μήπως, Φίληβε, ποιὰ εἶναι ἡ σχέση τοῦ πρὸς τὸ θέμα μας;

ΦΙΛ. Ναί· αὐτὸ εἶναι ποῦ ζητοῦμε πολλὴ ὥρα τώρα καὶ ἐγὼ καὶ ὁ Πρώταρχος.

ΣΩ. Ἀλήθεια, τὸ ζητᾶτε, καθὼς λές, πολλὴ ὥρα τώρα, ἐνῶ βρίσκεστε κιάλας ἀκριβῶς ἐπάνω του.

ΦΙΛ. Πῶς;

ΣΩ. Μήπως δὲ συζητοῦμε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ γιὰ τὴ φρόνηση καὶ τὴν ἡδονή, ποιὸ ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο πρέπει νὰ διαλέξουμε;

ΦΙΛ. Φυσικά.

ΣΩ. Καὶ βέβαια λέμε ὅτι τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο εἶναι ἓνα.

ΦΙΛ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι, λοιπόν, τὸ πρόβλημα ποῦ μᾶς θέτει ἡ προηγούμενη συζήτηση. Πῶς τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο εἶναι ἓνα καὶ πολλὰ, καὶ πῶς δὲν εἶναι ἀμέσως ἀπειρα, ἀλλὰ προτοῦ νὰ ἔχουν γίνεαι ἀπειρα τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ, ποῖον **19a** τέλος πάντων ὀρισμένον ἀριθμὸ τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο ἔχει ἀποχτήσει;

ΠΡΩ. Δὲν ξέρω, Φίληβε, μὲ ποῖον τρόπο μᾶς κυκλόφερε ὁ Σωκράτης καὶ μᾶς ἔχει ρίξει σ' ἓνα πρόβλημα ὄχι ἀσήμαντο. Καὶ σκέψου ποιὸς ἀπὸ τοὺς δύο μας θὰ ἀπαντήση στὴν ἐρώτηση αὐτὴ ἐδῶ. Ἴσως βέβαια εἶναι γελοῖο νὰ ζητῶ, τώρα ποῦ δὲν μπορῶ ν' ἀπαντήσω σ' αὐτὴ τὴν ἐρώτηση, αὐτὸ ἀπὸ σένα, μολονότι πῆρα τὴ θέση σου καὶ σὲ διαδέχθηκα στὴ συζήτηση κατὰ τρόπον ἀπόλυτο. Ὅμως πολλὸ τιὸ γελοῖο, νομίζω, νὰ μὴ μπορῇ κανεὶς ἀπὸ τοὺς δύο μας. Κοίταξε, λοιπόν, **b** **19a** τί θὰ κάνουμε. Γιατὶ ὑποθέτω ὅτι ὁ Σωκράτης μᾶς ρωτᾷ τώρα ἀν ὑπάρχουν ἡ ὄχι εἰδῆ ἡδονῆς καὶ πόσα εἶναι καὶ ποιὰ τὸ ἔβιο πάλι καὶ γιὰ τὴ φρόνηση.

ΣΩ. Ἀπολύτως σωστὰ τὸ λές, γιὰ τοῦ Καλλία ⁽²⁵⁾· γιὰτὶ ἂν δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε αὐτὸ γιὰ τὸ κάθε ἓνα καὶ

και τοῦ ἐναντίου, ὡς ὁ παρελθὼν λόγος ἐμήνησεν, οὐδεις εἰς οὐδὲν οὐδενὸς ἂν ἡμῶν οὐδέποτε γένοιτο ἄξιος.

c ΠΡΩ. Σχεδὸν εἰσικεν οὕτως, ὦ Σώκρατες, ἔχειν. Ἄλλὰ καλὸν μὲν τὸ σύμπαντα γιγνώσκειν τῷ σώφρονι, δευτερος δ' εἶναι πλοῦς δοκεῖ μὴ λανθάνειν αὐτὸν. Τί δὲ μοι τοῦτο εἰρηται τὰ νῦν; Ἐγὼ σοι φράσω. Σὺ τήνδε ἡμῖν τὴν συνουσίαν, ὦ Σώκρατες, ἐπέδωκας πᾶσι και σεαντὸν πρὸς τὸ διελέσθαι τί τῶν ἀνθρωπίνων κτημάτων ἄριστον. Φιλήβου γὰρ εἰπόντος ἡδονὴν και τέχνην και χροὸν και πάνθ' ὅποσα τοιαῦτ' ἐστί, σὺ πρὸς αὐτὰ ἀντείπεις ὡς οὐ ταῦτα d ἀλλ' ἐκεῖνά ἐστιν ἃ πολλὰκις ἡμᾶς αὐτοὺς ἀνανιμῆσικομεν ἐκόντες, ὀρθῶς δρωντες, ἴν' ἐν μνήμη παρακείμενα ἐκάτερα βασανίζηται. Φῆς δ', ὡς εἰκοι, σὺ τὸ προσηρησόμενον δρθῶς ἄμεινον ἡδονῆς γε ἀγαθὸν εἶναι νοῦν, ἐπιστήμην σύνεσιν, τέχνην και πάντα αὐτὰ τούτων συγγενῆ, <α> κτᾶσθαι δεῖν ἀλλ' οὐχι ἐκεῖνα. Τούτων δὲ μετ' ἀμφισβητήσεως e ἐκατέρων λεχθέντων ἡμεῖς σοι μετὰ παιδιᾶς ἠπειλήσαμεν ὡς οὐκ ἀφήσομεν οἰκαδέ σοι πρὶν ἂν τούτων τῶν λόγων πέρας ἱκανὸν γένηται τί διορισθέντων, σὺ δὲ συνεχώρησας και ἔδωκας εἰς ταῦθ' ἡμῖν σαυτὸν, ἡμεῖς δὲ δὴ λέγομεν, καθάπερ οἱ παῖδες, ὅτι τῶν ὀρθῶς δοθέντων ἀφαιρέσεις οὐκ ἐστι· παῖσα, δὴ τὸν τρόπον ἡμῖν ἀπαντῶν τούτων ἐπὶ τὰ νῦν λεγόμενα.

ΣΩ. Τίνα λέγεις;

20a ΠΡΩ. Εἰς ἀπορίαν ἐμβάλλον και ἀνερωτῶν ὦν μὴ δυναίμεθ' ἂν ἱκανῆν ἀπόκρισιν ἐν τῷ παρόντι διδόναι σοι. Μὴ γὰρ οἰώμεθα τέλος ἡμῖν εἶναι τῶν νῦν τὴν πάντων ἡμῶν ἀπορίαν, ἀλλ' εἰ δρθᾶν τοῦθ' ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν, σοι δραστέον ἔπεσχον γὰρ. Βουλεύου δὴ πρὸς ταῦτα αὐτὸς πότερον ἡδονῆς εἶδη σοι και ἐπιστήμης διαιρετέον ἢ και ἐατέον, εἴ πη καθ' ἑτερόν τινα τρόπον οἷός τ' εἰ και βοῦλει δηλωσάι πως ἄλλως τὰ νῦν ἀμφισβητούμενα πορ' ἡμῖν.

b ΣΩ. Δεινὸν μὲν τοῖνον ἔτι προσδοκᾶν οὐδὲν δεῖ τὸν ἐμέ,

ἴμοιο και ταυτὸ και γιὰ κάθε ἀντίθετο, ὅπως μᾶς ἔδειξε ἡ προηγούμενη συζήτηση⁽²⁸⁾, κανεις ἀπὸ μᾶς σὲ τίποτε δὲ θὰ γινόταν ποτὲ ἄξιος γιὰ τίποτε.

ΠΡΩ. Φαίνεται, Σωκράτη, ὅτι ἔτσι περίπου εἶναι τὰ πρᾶματα. Ἄλλὰ εἶναι βέβαια ὄρατο να ξέρη ὁ μυαλωμένος d δλα, ὅμως φαίνεται πὸς ὑπάρχει και δευτερος δρόμος⁽²⁷⁾ να μὴν ἀγνοῖ τὸν ἐαυτὸ του. Γιατί τὸ λέω αὐτὸ τώρα; Ὁ αὐτὸ πῶ. Ἐσὺ, Σωκράτη, πρόσφερες σὲ μᾶς ὄλους αὐτὴ τὴ συζήτηση και τὸν ἐαυτὸ σου, γιὰ τὰ καθορισουμε ποῖο εἶναι τὸ ἄριστο ἀπ' ὅσα ὁ ἀνθρωπος κατέχει. Ὁ Φιλήβος εἶναι βέβαια ἡ ἡδονὴ και ἡ εὐχάριστος και ἡ χαρὰ και δλα ὅσα εἶναι τέτοια ἐσὺ τότε ἀπάντησες σ' αὐτὰ ὅτι δὲν εἶναι τοῦτα, ἀλλὰ ἐκεῖνα d τὰ ὅποια μετ' ἐθέλησῃ μας φέρουμε πολλὰς φορὲς στὸ νοῦ μας—και καλά κάνουμε—ὄστε να βρίσκονται στὴ μνήμη δίπλα-δίπλα τὸ ἕνα στὸ ἄλλο και ἔτσι να γίνονται ὁ ἐλεγχὸς τους. Και λές, καθὼς φαίνεται, ὅτι ἐκεῖνο ποῦ σωστά θὰ ὀνομάσουμε ἀγαθὸ καλύτερο ἀπὸ τὴν ἡδονὴ εἶναι ὁ νοῦς, ἡ ἐπιστήμη, ἡ σύνεση, ἡ τέχνη και δλα τὰ συγγενικά μ' αὐτὰ· αὐτὰ, λοιπὸν, πρέπει να ἀποχοῦμε και ὄχι ἐκεῖνα. Ὁταν ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς δύο σας εἴπατε αὐτὲς τίς ἀπόψεις και γεννήθηκ' διαφω- νία, ἐμεῖς ἀστενευθήκαμε και σὲ ἀπειλήσαμε ὅτι δὲ θὰ σὲ ἀφή- σουμε να πᾶς στὸ στίτι σου, προτοῦ να γίνῃ δίκαιη καθα- e ρῆ αὐτῶν τῶν θέσεων και προκύψῃ κάποιο ἱκανοποιητικὸ ἀποτελεσμα⁽²⁸⁾. Και σὺ συμφώνησες και μᾶς πρόσφερες γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ τὸν ἐαυτὸ σου· λέμε, λοιπὸν, ἐμεῖς, ὅπως τὰ παιδιὰ, ὅτι δὲν μπορεῖ να παρθοῦν πῶς ἐκεῖνα ποῦ δόθηκαν σωστά. Σταμάτησε, λοιπὸν, να ἀπαντᾶς σ' αὐτὰ ποῦ σοῦ λέμε τώρα μ' αὐτὸ τὸν τρόπο.

ΣΩ. Ποῖο τρόπο;

ΠΡΩ. Ριγνόντας μας σὲ ἀδιέξοδο και ρωτώντας μας 20a πρᾶματα, γιὰ τὰ ὅποια δὲ θὰ μπορούσαμε να σοῦ δᾶσουμε αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἱκανοποιητικὴ ἀπάντηση⁽²⁹⁾. Ἄς μὴ νομίσουμε ὅτι τὸ ἀδιέξοδο δλων μας εἶναι γιὰ μᾶς τὸ τέλος αὐτῆς τῆς συζήτησης, ἀλλὰ ἂν δὲν μπορούμε να τὸ κάνουμε ἐμεῖς, ἐσὺ πρέπει να τὸ κάνῃς· γιὰτί μᾶς τὸ ὑποσχέθηκες. Σκέψου, λοιπὸν, γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐσὺ ὁ ἴδιος, ἂν πρέπει να ξεχωρίσης εἶδη τῆς ἡδονῆς και τῆς ἐπιστήμης ἢ να τὸ ἐγκαταλείψῃς, ἂν κάπως μπορῆς και θέλῃς με κάποιον ἄλλο τρόπο να μᾶς δείξης διαφοροτικά αὐτὰ, γιὰ τὰ ὅποια διαφωνοῦμε τώρα.

ΣΩ. Δὲν πρέπει, λοιπὸν, να περιμένω πᾶς τίποτε φοβε-

ἐπειδὴ τοῦθ' οὕτως εἶπες· τὸ γὰρ εἰ βούλει ἤθδεν λύει πάντα φόβον ἐκάστων πέρι. Πρὸς δὲ αὐτὸ τοῖς μνημῆν τινὰ δοκεῖ τίς μοι δεδωκέναι θεῶν ἡμῖν.

ΠΡΩ. Πῶς δὴ καὶ τίνων;

ΣΩ. Λόγων ποτέ τινων πάλαι ἀκούσας ὄναρ ἢ καὶ ἐργηγορὰς νῦν ἐννοῶ περὶ τε ἡδονῆς καὶ φρονήσεως, ὡς οὐδέτερον αὐτοῖν ἔστι τἀγαθόν, ἀλλὰ ἄλλο τι τρίτον, ἕτερον μὲν τούτων, ἕμιονον δὲ ἀμφοῖν. Καίτοι τοῦτο γε ἂν ἐναργῶς ἡμῖν φανῆ νῦν, ἀτήλλακτα μὲν ἡδονὴ τοῦ νικᾶν· τὸ γὰρ ἀγαθὸν οὐκ ἂν ἔτι ταυτὸν αὐτῇ γίγνοιτο. Ἡ πῶς;

ΠΡΩ. Οὕτως.

ΣΩ. Τῶν δὲ γε εἰς τὴν διαίρειν εἰδῶν ἡδονῆς οὐδὲν ἔτι προσδεσθόμεθα κατ' ἐμὴν δόξαν. Προϊὸν δ' ἔτι σαφέστερον δείξει.

ΠΡΩ. Κάλλιςτ' εἰπὼν οὕτω καὶ διαπέραινε.

ΣΩ. Μικρὸν ἄττα τοῖνον ἔμπροσθεν ἔτι διομολογησόμεθα.

ΠΡΩ. Τὰ ποῖα;

d ΣΩ. Τὴν τἀγαθοῦ μοῖραν πότερον ἀνάγκη τέλειον ἢ μὴ τέλειον εἶναι;

ΠΡΩ. Πάντων δήπου τελεώτατον, ὃ Σώκρατες.

ΣΩ. Τί δέ; Ἰκανὸν τἀγαθόν;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ; Κοί πάντων γε εἰς τοῦτο διαφέρειν τῶν ὄντων.

ΣΩ. Τόδε γε μὴν, ὡς οἶμαι, περὶ αὐτοῦ ἀναγκαιότατον εἶναι λέγειν, ὡς πᾶν τὸ γινώσκον αὐτὸ θηρεύει καὶ ἐφίστα βουλόμενον ἔλκειν καὶ περὶ αὐτὸ κτήσασθαι, καὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν φροντίζει πλὴν τῶν ἀποτελουμένων ἅμα ἀγαθοῖς.

ΠΡΩ. Οὐκ ἔστι τούτοις ἀντεπεῖν.

e ΣΩ. Σκοπῶμεν δὴ καὶ κρίνομεν τὸν τε ἡδονῆς καὶ τὸν φρονήσεως βίον ἰδοῖ·ες χωρὶς.

ΠΡΩ. Πῶς εἶπες;

ΣΩ. Μήτε ἐν τῷ τῆς ἡδονῆς ἐνέστατο φρόνησις μήτ' ἐν τῷ τῆς φρονήσεως ἡδονή. Δεῖ γὰρ, εἴπερ πότερον αὐτῶν ἔστ' ἀγαθόν, μὴδὲν μὴδενὸς ἔτι προσδεῖσθαι· δεδμενον δ'

ρό, ἀφοῦ ἔτσι ἐβαλες τὸ ζήτημα· γιατί ἡ ἔκφραση «ἂν θέλῃς» διώχνει κάθε φόβο γιὰ τὸ καθεστῆ. Ἐπὶ πλέον ἕμωσ μοῦ φαίνεται πὼς κάποιος ἀπὸ τοὺς θεοὺς μᾶς ἔκανε τὴ χάρη καὶ μοῦ στέλνει μιὰ θύμηση.

ΠΡΩ. Πῶς καὶ ποῖα;

ΣΩ. Κάποτε, πρὶν ἀπὸ καιροῦ πολὺ, ἀκουσα κάποιους λόγους γιὰ τὴν ἡδονὴ καὶ τὴ φρόνηση, στ' ὄνειρο ἦταν, στὸν ξύπνο μου, δὲν ξέρω· τώρα, λοιπόν, τοὺς φέρνω στὸ μυαλό μου⁽³⁰⁾. Δὲν εἶναι, λέει, οὐτε τὸ ἕνα οὐτε τὸ ἄλλο τὸ ἀγαθὸ, ἀλλὰ κάποιο ἄλλο τρίτο, διαφορετικὸ ἀπ' αὐτὰ, ἕμωσ καλύτερο κι ἀπὸ τὰ δύο. Ἄν βέβαια τοῦτο φανῆ καθαρὰ σὲ μᾶς τώρα, ἢ ἡδονὴ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ νύξη· γιατί τὸ ἀγαθὸ δὲ θὰ μπορούσε πιά νὰ ταυτισθῆ μ' αὐτὴν. Ἡ ὅχι;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ δὲ θὰ ἔχουμε πιά καθόλου, κατὰ τὴ γνώμη μου, τὴν ἀνάγκη τῶν εἰδῶν τῆς ἡδονῆς γιὰ τὴ διάκριση. Στὴ συνέχεια θὰ φανῆ ἀκόμη καθαρότερα.

ΠΡΩ. Ὡραιότατα τὰ εἶπες· ἔτσι συνέχισε ὡς τὸ τέλος.

ΣΩ. Πρωτύτερα ἄς συμφωνήσουμε ἀκόμη σὲ κάποιες μικρολεπτομέρειες⁽³¹⁾.

ΠΡΩ. Ποιές;

ΣΩ. Τοῦ ἀγαθοῦ ὁ κληρὸς εἶναι νὰ εἶναι τέλειο ἢ ἀτελές;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς τὸ πὺ τέλειο ἀπ' ὄλα, Σωκράτη.

ΣΩ. Λοιπόν, τὸ ἀγαθὸ νὰ εἶναι ἀρκετὸ στὸν ἑαυτὸ του;

ΠΡΩ. Πῶς ὅχι; καὶ σ' αὐτὸ νὰ διαφέρῃ ἀπὸ ὄλα τὰ ὄντα.

ΣΩ. Καὶ τοῦτο βέβαια εἶναι, νομίζω, ἀναγκαιότατο νὰ ποῦμε σχετικὰ μ' αὐτὸ· ὅτι κάθε ὄν πὺ τὸ γνωρίζει⁽³²⁾ τὸ κινητῶ, τὸ ποθεῖ, θέλοντας νὰ τὸ πιάσει καὶ νὰ τὸ κἀνη κτῆμα του· καὶ δὲ νοιάζεται καθόλου γιὰ τὰ ἄλλα παρὰ μόνο γιὰ ἐκεῖνα πὺ κλείνουν στὴν ἐκπλήρωσή τους ἀγαθὰ.

ΠΡΩ. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ἀντίρρηση σ' αὐτὰ.

e ΣΩ. Ἄς ἐξετάσουμε, λοιπόν, καὶ ἄς κρίνομεν τὴ ζωὴ τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς φρονήσεως, βλέποντας χωριστὰ τὸ καθένα.

ΠΡΩ. Πῶς ἐννοεῖς;

ΣΩ. Νὰ μὴν ὑπάρχῃ μέσα στῆς ἡδονῆς φρόνηση μήτε στῆς φρονήσεως ἡδονή. Γιατί πρέπει, ὄν ἀπὸ τὰ δύο ἕνα εἶναι τὸ ἀγαθὸ, νὰ μὴν ἔχη πιά καθόλου ἀνάγκη ἀπὸ τίποτε ἐπὶ

21a ἂν φανεῖ πότερον, οὐκ ἔστι που τοῦτ' ἔτι τὸ ὄντως ἡμῖν ἀγαθόν.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐν σοὶ περὶ ῥώμεθα βασανίζοντες ταῦτα;

ΠΡΩ. Πάνν μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἐποκρίνου δὴ.

ΠΡΩ. Λέγε.

ΣΩ. Δέξε' ἂν, Πρώταρχε, σὸ ζῆν τὸν βίον ἅπαντα ἠδόμενος ἡδονὰς τὰς μεγίστας;

ΠΡΩ. Τί δ' οὐ;

ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἔτι τινὸς ἂν σοὶ προσδεῖν ἦγοῦ, εἰ τοῦτ' ἔχεις παντελῶς;

ΠΡΩ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ὅρα δὴ, τοῦ φρονεῖν καὶ τοῦ νοεῖν καὶ λογίζεσθαι

b τὰ δέοντα καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά, μῶν μὴ δέοι' ἂν τι;

ΠΡΩ. Καὶ τί; πάντα γὰρ ἔχοιμ' ἂν που τὸ χαιρέειν ἔχων.

ΣΩ. Οὐκοῦν οὕτω ζῶν ἀεὶ μὲν διὰ βίου ταῖς μεγίσταις ἡδοναῖς χαιροῖς ἂν;

ΠΡΩ. Τί δ' οὐ;

ΣΩ. Νοῦν δέ γε καὶ μνήμην καὶ ἐπιστήμην καὶ δόξαν μὴ κεκτημένους ἀληθῆ, πρώτον μὲν τοῦτο αὐτό, εἰ χαιροῖς ἢ μὴ χαιροῖς, ἀνάγκη δῆπου σε ἀγροεῖν, κενόν γε ὄντα πάσης φρονήσεως;

ΠΡΩ. Ἀνάγκη.

c ΣΩ. Καὶ μὴν ὥσαύτως μνήμην μὴ κεκτημένον ἀνάγκη δῆπου μὴδ' ὅτι ποτε ἔχαιρες μεμῆσθαι, τῆς τ' ἐν τῷ παραχρῆμα ἡδονῆς προσπιπτούσης μὴδ' ἠτινοῦν μνήμην ὑπομένειν δόξαν δ' αὖ μὴ κεκτημένον ἀληθῆ μὴ δοξάζειν χαιρέειν χαιρόντα, λογισμὸν δὲ στερόμενον μὴδ' εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ὡς χαιρήσεις δυνατόν εἶναι λογίζεσθαι, ζῆν δὲ οὐκ ἀνθρώπου βίον, ἀλλὰ τινος πλεόμονος ἢ τῶν ὅσα θαλάττια μετ' ὄστρεων ἔμφυγά ἐστί σωμαίων. Ἐστί ταῦτα, ἢ παρὰ

d ταῦτα ἔχομεν ἄλλα διανοηθῆναι;

ΠΡΩ. Καὶ πῶς;

ΣΩ. Ἄρ' οὖν αἰρετὸς ἡμῖν βίος ὁ τοιοῦτος;

ΠΡΩ. Εἰς ἀφασίαν παντάσῃ με, ὦ Σώκρατες, οὗτος ὁ λόγος ἐμβέβληκε τὰ νῦν.

πλέον ἂν ἴμως ἕνα ἀπὸ τὰ δύο φανῆ νὰ ἔχη ἀνάγκη, δὲν εἶναι 21a πιά, θεαρῶ, γὰ μᾶς αὐτὸ τὸ πραγματικὰ ἀγαθόν.

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσες νὰ εἶναι;

ΣΩ. Λοιπὸν νὰ ἐπιχειρήσουμε τὸν ἐλεγχὸν τοὺς σ' ἐσένα;

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΩ. Λοιπὸν ἄρχισε νὰ ἀπαντᾷς.

ΠΡΩ. Λεγε.

ΣΩ. Θὰ δεχθῶσον ἐσὺ, Πρώταρχε, νὰ ζήσης βίη σου τῆ ζωῆ μέσα στὶς πῖο μεγάλες ἡδονές;

ΠΡΩ. Γιατί ὄχι;

ΣΩ. Ἄν, λοιπὸν, εἶχες αὐτὸ ἀπόλυτα, θὰ σκεφτόσουν ὅτι ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ κάτι ἀκόμη;

ΠΡΩ. Καθόλου.

ΣΩ. Πρόσεξε, λοιπὸν τὴ φρόνηση, τὴ νόηση. τὸ στοχασμὸ αὐτῶν ποὺ χρεαίζονται (23) καὶ ἕλες τίς ἀδελφές ιδιότητες, μήπως θὰ τίς εἶχες καθόλου ἀνάγκη;

ΠΡΩ. Γιατί; Ὅλα, θαρρῶ, θὰ τὰ εἶχα, ἔχοντας τὴ χαρά.

ΣΩ. Ζώντας, λοιπὸν, ἔτσι, θὰ χαιρόσουν παντοτινὰ σὲ βίη σου τῆ ζωῆ τίς πῖο μεγάλες ἡδονές;

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Ὅμως μὴ ἔχοντας νοῦ καὶ μνήμη καὶ γνώση καὶ γνώμη ἀληθινῆ, ἀναγκαστικὰ δὲ θῆξερεις πρώτα-πρώτα αὐτὸ ἀκριβῶς, ἂν δηλαδὴ χαιρέσαι ἢ δὲ χαιρέσαι, ἀφοῦ θὰ σοῦλεπε ὀλότελα ἢ φρόνηση;

ΠΡΩ. Ἀναγκαστικὰ.

ΣΩ. Ὅμοια βέβαια καὶ μὴ ἔχοντας μνήμη, δὲ θὰ θυμόσουν κατ' ἀνάγκη ὅτι κάποτε χαιρόσουν οὔτε θὰ σοῦ ἔμενε ὅποιαδήποτε ἀνάμνηση μιᾶς ἡδονῆς, ποῦ αὐτὴ δὰ τῆ στιγμῆ θὰ σοῦ ἐργόταν. Ἀκόμη, μὴ ἔχοντας ἀληθινὴ γνώμη δὲ θὰ καταλάβαινες ὅτι χαιρέσαι, ὅταν χαιρέσαι, καὶ χωρὶς τὸ στοχασμὸ δὲ θὰ μπορούσες νὰ στοχασθῆς ὅτι θὰ χαρῆς σὸ μέλλον. Ἀναγκαστικὰ, λοιπὸν, θὰ ζοῦσες ὄχι μιὰ ἀνθρώπινη ζωῆ, ἀλλὰ τῆ ζωῆ ἐνὸς μαλακίου ἢ ἐνὸς θαλασσινοῦ ἔμψυχου στρεϊδοῦ. Εἶναι ἔτσι ἢ μπορούμε νὰ κάνουμε διαφωρικὲς σκέψεις ἀπ' αὐτές;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσαμε;

ΣΩ. Λοιπὸν, μπορούμε νὰ διαλέξουμε μιὰ τέτοια ζωῆ;

ΠΡΩ. Αὐτὸς ὁ λόγος, Σωκράτη, μ' ἔρριξε τώρα σὲ ἀπόλυτῆ βουβαμάρα.

ΣΩ. Μήπω τοίνυν μαλθακίζόμεθα, τὸν δὲ τοῦ νοῦ μεταλαβόντες ἀδ βίον ἴδωμεν.

ΠΡΩ. Τὸν ποῖον δὴ λέγεις ;

ΣΩ. Εἴ τις δέξαιτ' ἂν ἀδ ζῆν ἡμῶν φρόνησιν μὲν καὶ νοῦν καὶ ἐπιστήμην καὶ μνήμην πᾶσαν πάντων κεκτημένος, ἢ ἡδονῆς δὲ μετέχων μήτε μέγα μήτε σμικρόν, μηδ' ἀδ λύπης, ἀλλὰ τὸ παράπαν ἀπαθῆς πάντων τῶν τοιοῦτων.

ΠΡΩ. Οὐδέτερος ὁ βίος, ὃ Σώκρατες, ἐμοὶς τούτων αἰρετός, οὐδ' ἄλλω μὴ ποτε, ὡς ἐψῆμαι, φανῆ.

22a ΣΩ. Τί δ' ὁ συναμφοτέρος, ὃ Πρώταρχε, ἐξ ἄμφοῦν συμμειχθεὶς κοινὸς γενόμενος ;

ΠΡΩ. Ἡδονῆς λέγεις καὶ νοῦ καὶ φρονήσεως ;

ΣΩ. Οὕτω καὶ τῶν τοιούτων [λέγω] ἔγωγε.

ΠΡΩ. Πᾶς δῆπου τοῦτόν γε αἰρήσεται πρότερον ἢ κείνων ἄποτερονοῦν, καὶ πρὸς τοῦτοις [γε] οὐχ ὁ μὲν, ὁ δ' οὐ.

ΣΩ. Μανθάνομεν οὖν ὅτι νῦν ἡμῖν ἐστὶ τὸ συμβαῖνον ἐν τοῖς παροῦσι λόγοις ;

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν, ὅτι γε τρεῖς μὲν βίοι προουτέθησαν ;
b τῶν δυοῖν δ' οὐδέτερος ἱκανὸς οὐδὲ αἰρετός οὔτε ἀνθρώπων οὔτε ζῴων οὐδενί.

ΣΩ. Μῶν οὖν οὐκ ἤδη τούτων γε κέρει δῆλον ὡς οὐδέτερος αὐτοῖν εἶχε τάγαθόν ; *Ἦν γὰρ ἂν ἱκανὸς καὶ τέλειος καὶ πᾶσι φντοῖς καὶ ζῴοις αἰρετός, ὁσπερ δυνατόν ἦν οὕτως ἀεὶ διὰ βίου ζῆν· εἰ δὲ τίς ἄλλα ἤρθετ' ἡμῶν, παρὰ φύσιν ἂν τὴν τοῦ ἀληθῶς αἰρετοῦ ἐλάμβανεν ἄκων ἐξ ἀγνοίας ἢ τινος ἀνάγκης οὐκ εὐδαίμονος.

ΠΡΩ. *Ἔοικε γοῦν ταῦθ' οὕτως ἔχειν.

c ΣΩ. Ὡς μὲν τοίνυν τὴν γε Φιλίβου θεόν οὐ δεῖ διανοεῖσθαι ταυτὸν καὶ τάγαθόν, ἱκανὸς εἰρησθαί μοι δοκεῖ.

ΦΙ. Οὐδὲ γὰρ ὁ σὸς νοῦς, ὃ Σώκρατες, ἐστὶ τάγαθόν, ἀλλ' ἔξει πον ταῦτ' ἐγκλήματα.

ΣΩ. Τάχ' ἂν, ὃ Φίλιβε, ὁ γ' ἐμός· οὐ μέντοι τόν γε

ΣΩ. Ἄς μὴν ὑποχωρήσομεν, λοιπόν, ἀκόμην, ἀλλὰ ἄς πάρομεν νὰ ἐξετάσομε μὲ τὴ σειρά της τὴ ζωὴ τοῦ νοῦ.

ΠΡΩ. Τί λογιῆς ζωὴ ἔνοσις ;

ΣΩ. Ἄν αὐτὴ τῇ φορᾷ δεχόταν κανεὶς ἀπὸ μᾶς νὰ ζῆ ἔχοντας φρόνηση καὶ νοῦ καὶ γνώση καὶ μνήμη πλήρη δλων τῶν πραγμάτων, ὅμως νὰ μὴ ἔχη, ἀπολύτως καθόλου μερδικὸ στήν ἡδονὴ οὔτε καὶ στὴ λύπη, ἀλλὰ ὅλες οἱ τέτοιες καταστάσεις νὰ τοῦ εἶναι ὀλότελα ἔξενες.

ΠΡΩ. Δὲ μοῦ φαίνεται νὰ μπορῶ νὰ διαλέξω, Σωκράτη, οὔτε καὶ ἄλλος κανένας θὰ μποροῦσε ποτέ, τὴ μιὰ ἢ τὴν ἄλλην ζωὴ ἀπ' αὐτὲς τίς δύο.

ΣΩ. Ὅμως μιὰ μικτὴ καὶ ἀπὸ τίς δύο, Πρώταρχε ; μιὰ ζωὴ δηλαδὴ ποῦ θὰ ἦταν συνδυασμένη ἀπὸ τὴ σύνθεση καὶ τῶν δύο ;

ΠΡΩ. Ἐνοσις ἀπὸ ἡδονῆς καὶ νοῦ καὶ φρόνηση ;

ΣΩ. Ναί, ἐννοῶ ἀπὸ τὰ τέτοια.

ΠΡΩ. Ὁ κανένας βέβαια θὰ διαλέξῃ αὐτὴ, προτιμώντας τὴν ἀπὸ ὅποιαδήποτε ἀπὸ ἐκεῖνες τίς δύο καὶ ἐπὶ πλεόν κανεὶς δὲ θὰ ἔχη ἀντίρρηση γιὰ τὴν ἐκλογή.

ΣΩ. Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, ποῦ καταλήγει τώρα ἡ συζήτηση αὐτὴ ἐδῶ ;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς. Ὅτι προτάθηκαν τρεῖς ζωὲς καὶ οἱ δύο ἀπ' αὐτὲς δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὲς, οὔτε ἡ μιὰ οὔτε ἡ ἄλλη, γιὰ νὰ μπορῆ νὰ τίς διαλέξῃ κανεὶς, εἴτε ἀνθρώπος εἴτε ζῶο.

ΣΩ. Μήπως λοιπόν δὲν εἶναι κιόλας φανερό ὅτι καμιά ἀπ' αὐτὲς δὲν εἶναι τὸ ἀγαθόν ; Γιατί ἀλλιῶς θὰ ἦταν ἱκανοποιητικὴ καὶ τέλεια καὶ θὰ μπορούσαν ὅλα τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα νὰ τὴ διαλέξουν, ὅσα βέβαια θὰ μπορούσαν ἔτσι νὰ ζοῦν παντοτινὰ σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ. Καὶ ἂν κανεὶς ἀπὸ μᾶς διάλεγε κάτι ἄλλο, θὰ τὸ ἔκανε, ἀντίθετα στὴ φύση ἐκεῖνου ποῦ ἀληθινὰ μπορούσε νὰ διαλεχτῆ, παρὰ τὴ θέλησή του ἀπὸ ἀγνοία ἢ ἀπὸ κάποιαν ἄτυχη ἀνάγκη⁽⁸⁴⁾.

ΠΡΩ. Φαίνεται πῶς ἔτσι εἶναι.

ΣΩ. Δὲν πρέπει, λοιπόν, νὰ ταυτίζουμε τὴ θεὰ τοῦ Φιλίβου μὲ τὸ ἀγαθόν· γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ἔχουμε πῆ, νομίζω, ἀρκετά.

ΦΙΛ. Οὔτε βέβαια ὁ δικός σου νοῦς, Σωκράτη, εἶναι τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ θὰ δεχθῆ, θαρρῶ, τίς ἴδιες κατηγορίες.

ΣΩ. ἴσως, Φίλιβε, ὁ δικός μου· ὅμως ὄχι βέβαια ὁ

ἀληθινόν ἅμα και θεῖον οἶμαι νοῦν, ἀλλ' ἄλλως πως ἔχειν. Τῶν μὲν οὖν νικητηρίων πρὸς τὸν κοινὸν βίον οὐκ ἀμφισβητῶ παρ' ἑπὲρ νοῦ, τῶν δὲ δὴ δευτερείων ὁρᾶν και σκοπεῖν χρὴ πὲρ
 d τί δράσομεν· τάχα γὰρ ἂν τοῦ κοινοῦ τούτου βίον αἰτιώμεθ' ἂν ἐκότερος ὁ μὲν τὸν νοῦν αἴτιον, ὁ δ' ἠδονὴν εἶναι, και οὕτω τὸ μὲν ἀγαθὸν τούτων ἀμφοτέρων ἄλλοτερον ἂν εἴη, τάχα δ' ἂν αἴτιον τις ὑπολάβῃ πότερον αὐτῶν εἶναι. Τούτου δὴ πέρι και μᾶλλον ἐτι πρὸς Φίληβρον διαμαχοίωμην ἂν ὡς ἐν τῷ μεικτῷ τούτῳ βίῳ, ὅτι ποτ' ἔστι τοῦτο ὁ λαβὼν ὁ βίος οὗτος γέγονεν αἰρετός ἅμα και ἀγαθός, οὐχ ἠδονὴ ἀλλὰ νοῦς τούτῳ συγγενέστερον και ὁμοιότερόν ἐστι, και κατὰ τούτον
 e τὸν λόγον οὗτ' ἂν τῶν πρωτείων οὐδ' αὖ τῶν δευτερείων ἠδονῇ μετόν ἀληθῶς ἂν ποτε λέγοιτο· πορρωτέρω δ' ἔστι τῶν τριτείων, εἴ τι τῷ ἐμῷ νῷ δεῖ πιστεῖναι ἡμᾶς τὰ νῦν.

ΠΡΩ. Ἄλλὰ μήν, ὦ Σώκρατες, ἔμοιγε δοκεῖ νῦν μὲν ἠδονῇ σοι πεπρωκέναί και παταρεῖ πληγείσα ὑπὸ τῶν νυνδῶ λόγων· τῶν γὰρ νικητηρίων πέρι μαχομένη κεῖται. Τὸν δὲ
 23a νοῦν, ὡς εἰοικε, λεκτέον ὡς ἐμφρόνως οὐκ ἀντεποιεῖτο τῶν νικητηρίων· τὰ γὰρ αὐτ' ἔπαθεν ἂν. Τὸν δὲ δὴ δευτερείων στερηθεῖσα ἠδονῇ παντάπασιν ἂν τῶν και ἀτιμίαν σχοίη πρὸς τῶν αὐτῆς ἐραστῶν· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος ἔτ' ἂν ὁμοίως φαίνοιτο καλῇ

ΣΩ. Τί οὖν ; Οὐκ ἄμισον αὐτῆν εἶν ἠδῆ και μὴ τῆν ἀκριβεστάτην αὐτῇ προσφέροντα βάσανον και ἐξελέγγοντα λυπεῖν ;

ΠΡΩ. Οὐδὲν λέγεις, ὦ Σώκρατες.

b ΣΩ. Ἄρ' ὅτι τὸ ἀδύνατον εἶπον, λυπεῖν ἠδονὴν ;

ΠΡΩ. Οὐ μόνον γε ἀλλ' ὅτι και ἄγνοεῖς ὡς οὐδεὶς πῶς σε ἡμῶν μεθήσει πρὶν ἂν εἰς τέλος ἐπεξέληθης τούτων τῷ λόγῳ.

ΣΩ. Βαβαῖ ἄρα, ὦ Πρώταρχε, συγχρὸν μὲν λόγον τοῦ λοιποῦ, σχεδὸν δὲ οὐδὲ ἠρδίου πάνω τὴ νῦν. Και γὰρ δὴ φαίνεται δεῖν ἄλλης μηχανῆς, ἐπὶ τὰ δευτερεία ἑπὲρ νοῦ

ἀληθινός, νομίζω, νοῦς, ποῦ εἶναι σύγχρονα και θεϊκός· αὐτός εἶναι κάπως διαφορετικός. Τὸ ἔπαθλο τῆς νίκης εἰσογυρα δὲν τὸ διεκδικῶ ἀπὸ τῆς μικτῆς ζωῆς γὰρ τὸ νοῦ· ὅμως εἶναι ἀνάγκη νὰ δοῦμε και νὰ ἐξετάσομε τί θὰ κάνομε γὰρ τῆς δευτέρης θέσης· γιὰ τὸ καθέναν ἀπὸ μᾶς τοὺς δύο θὰ ἰσχυρισθῆ πῶς αἰτία τῆς μικτῆς αὐτῆς ζωῆς εἶναι ὁ νοῦς γὰρ τὸν ἕνα, ἢ ἠδονὴ γὰρ τὸν ἄλλο· ἔτσι τὸ ἀγαθὸ δὲν εἶναι κανένα ἀπὸ τὰ δύο αὐτά, ἀλλὰ ἴσως θὰ θεωροῦσε κανεὶς πῶς ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο εἶναι ἢ αἰτία του. Και πάνω σ' αὐτὸ θὰ μπορούσα νὰ ἀγωνισθῶ και νὰ ὑποστηρίξω μὲ περισσότερη ἀκρίμνη ὄρμῃ ἑναντίον τοῦ Φιλῆβρου, ὅτι στῆ μικτῆ αὐτῆς ζωῆς ὅτιδῆποτε εἶναι ἐκεῖνο ποῦ ἀποχτᾶ ἢ ζωῆ αὐτῆς και τὴν κάνει και νὰ μπορεῖ νὰ τῆ διαλέξῃ κανεὶς και σύγχρονα ἀγαθῆ, δὲν εἶναι ἢ ἠδονῆ, ἀλλὰ ὁ νοῦς εἶναι πῶς συγγενικό και περισσότερο ὁμοιο μ' αὐτό⁽⁸⁵⁾ και σύμφωνα μὲ τὴν ἀποψη αὐτῆ δὲ θὰ μπορούσε νὰ ἀναγνωρισθῆ στῆν ἠδονῆ δικαίωμα οὔτε γὰρ τὴν πρώτη οὔτε γὰρ τῆς δευτέρης θέσης· βρίσκειται ἀκρίμνη πῶς πέρα ἀπὸ τὴν τρίτη θέσης⁽⁸⁶⁾, ἂν πρέπη τὴ στιγμή αὐτῆ νὰ δώσομε κάποια πίστη στὸ νοῦ μου.

ΠΡΩ. Πραγματικά, Σωκράτη, μοῦ φαίνεται πῶς ἢ ἠδονῆ ἔχει πέσει σάν νὰ χτυπήθηκε ἀπὸ τοὺς λόγους σου αὐτούς ἐδῶ· γιὰ τὴ βρίσκειται ἔκπλωμένη χάμω τῆς στιγμῆς ποῦ ἀγωνιζόταν γὰρ τὸ ἔπαθλο τῆς νίκης. Ὅσο γὰρ τὸ νοῦ πρέπει, φαίνεται, νὰ ποῦμε ὅτι εἶχε τὴ φρονιμάδα νὰ μὴ διεκδικῆ τὸ νικητήριο ἔπαθλο· γιὰ τὴ ἀλλῶς θὰ πάθειαι, βέβαιαι, τὰ ἴδια. Ὅμως νὰ χάσῃ και τῆς δευτέρης θέσης ἢ ἠδονῆς, αὐτὸ θὰ τὴν ἔκανε νὰ χάσῃ ἐντελῶς κάθε ἐκτίμηση ἀπὸ τοὺς ἐραστῆς τῆς· γιὰ τὴ δὲ θὰ φαινόταν πῶς α' εἰσίνους τὸ ἴδιο ὁμορφη.

ΣΩ. Λοιπόν ; Δὲν εἶναι καλύτερο νὰ τὴν ἀφήσομε πῶς και νὰ μὴ τὴν λυπήσομε, ὑποβάλλοντάς τὴν στῆν πῶς ἀυστηρῆ δοκιμασία και ἀποδειχόντας τὴν ἀδυναμία τῆς ;

ΠΡΩ. Δὲ λὲς τίποτε, Σωκράτη.

ΣΩ. Μήπως γιὰ τὴν εἶπα κάτι τὸ ἀδύνατο ; δηλαδὴ νὰ λυπήσομε τὴν ἠδονῆ ;

ΠΡΩ. Ὅχι μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ γιὰ τὴν δὲν καταλαβαίνει πῶς κανεὶς ἀπὸ μᾶς δὲ θὰ σ' ἀφήσῃ ἐλεύθερο, προτοῦ φτάσῃ τῆ συζήτησης γὰρ τὰ προβλήματα αὐτὰ σ' ἕνα τέλος⁽⁸⁷⁾.

ΣΩ. Ὄχι, Πρώταρχε ! μᾶς ἀπομένει, λοιπόν, μακριὰ συζήτησης καὶ ἴσο-πολύ δύσκολη βέβαιαι τώρα. Γιὰ τὴ φαίνεται πῶς χρειάζεται νὰ ἐπινοήσομε ἄλλη μέθοδο, καθὼς πο-
 Πλάτωνος, Φίληβος

πορευόμενον ὡς βέλη ἔχειν ἕτερα τῶν ἔμπροσθεν λόγων·
ἔστι δὲ ἴσως ἕνια καὶ ταυτά. Οὐκοῦν χοή;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. Τῆν δὲ γε ἀρχὴν αὐτοῦ διευλαβεῖσθαι πειρώμεθα

ο τιθέμενοι.

ΠΡΩ. Ποίαν δὴ λέγεις;

ΣΩ. Πάντα τὰ νῦν ὄντα ἐν τῷ παντὶ διχῆ διαλάβωμεν,
μᾶλλον δ', εἰ βούλει, τριχῆ.

ΠΡΩ. Καθ' ὅτι, φράζεις ἄν;

ΣΩ. Λάβωμεν ἅπτα τῶν νυνδὴ λόγων.

ΠΡΩ. Ποῖα;

ΣΩ. Τὸν θεὸν ἐλέγομεν που τὸν μὲν ἄπειρον δεῖξαι
τῶν ὄντων, τὸ δὲ πέρασ;

ΠΡΩ. Πάνν μὲν ὄν.

ΣΩ. Τοῦτω δὴ τῶν εἰδῶν τὰ δύο τιθώμεθα, τὸ δὲ τρίτον

d ἐξ ἄμφοιν τοῦτων ἐν τι συμμιγόμενον. Εἰμι δ' ὡς εἰκεν,
ἐγὼ γελοῖός τις ἄνθρωπος κατ' εἶδη διατάς καὶ συναριθμού-
μενος.

ΠΡΩ. Τί φῆς, ὦγαθέ;

ΣΩ. Τετάρτον μοι γένους αὐ προσδεῖν φαίνεται.

ΠΡΩ. Λέγε τίς.

ΣΩ. Τῆς συμμιξεως τοῦτων πρὸς ἄλληλα τὴν αἰτίαν
δρα, καὶ τίθει μοι πρὸς τρισὶν ἐκεῖνοις τέταρτον τοῦτο.

ΠΡΩ. Μῶν ὄν σοι καὶ πέμπτον προσδεῖσαι διάκρισιν
τινος δυναμένου;

ΣΩ. Τάχ' ἄν οὐ μὴν οἶμαι γε ἐν τῷ νῦν· ἄν δὲ τι δέη,

e συγγνώση πού μοι σὺ μεταδώκοντι πέμπτον [βίον].

ΠΡΩ. Τί μὴν;

ΣΩ. Πρῶτων μὲν δὴ τῶν τετάρτων τὰ τρία διελόμενοι,
τὰ δύο τοῦτων πειρώμεθα, πολλὰ ἐκότερον ἐσχισμένον καὶ
διεσπασμένον ἰδόντες, εἰς ἐν πάλιν ἐκάτερον συναγαγόντες,
νοῆσαι πῆ ποτε ἦν αὐτῶν ἐν καὶ πολλὰ ἐκάτερον.

ΠΡΩ. Εἴ μοι σαφέστερον ἐπι περὶ αὐτῶν εἰποῖς, τάχ' ἂν
ἐποίμη.

ρευόμαστε νὰ κερδίσουμε τὴ δευτέρα νίκη γιὰ τὸ νοῦ· νὰ
ποῦμε, βέλη⁽³⁸⁾ διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς προηγούμενους λό-
γους· μερικὰ ὁμως ἴσως εἶναι καὶ τὰ ἴδια. Λοιπὸν, χρειάζεται;

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Θέτοντας ὁμως τὴ βᾶση, ἃς προσπαθήσουμε νὰ
εἴμαστε πολὺ προσεκτικοί.

ΠΡΩ. Ποιά βᾶση ἔννοεῖς;

ΣΩ. *Όλα ἅσα υπάρχουν τώρα στὸ σύμπαν ἄς τὰ διαιρέ-
σουμε σὲ δύο ἢ μᾶλλον, ἂν θέλεις, σὲ τρία⁽³⁹⁾.

ΠΡΩ. Δὲ μοῦ λές, σύμφωνα μὲ ποῖαν ἀρχή;

ΣΩ. *Ἄς πάρουμε μερικὰ ἀπὸ τὰ θέματα τῆς τωρινῆς
μας συζήτησης.

ΠΡΩ. Ποιά;

ΣΩ. Δὲ λέγαμε, θαρρῶ, ὅτι ὁ θεὸς εἰδεῖε ὅτι στὰ ὄντα
ὑπάρχει τὸ ἄπειρο καὶ τὸ πεπερασμένο;⁽⁴⁰⁾

ΠΡΩ. Μάλιστα.

ΣΩ. *Ἀπὸ τίς κατηγορίες, λοιπὸν, ἃς θέσουμε αὐτὲς τίς
δύο καὶ μία τρίτη, ποὺ δημιουργεῖται ἀπὸ τὸ συνδυασμὸ αὐ-
τῶν τῶν δύο. *Όμως εἰμαι, φαίνεται, γελοῖος ἄνθρωπος μὲ τίς
διαίρεσεις καὶ τίς ἀριθμήσεις μου σὲ κατηγορίες.

ΠΡΩ. Τί ἔννοεῖς, ἀγαπητὲ φίλε;

ΣΩ. Φαίνεται πὼς μοῦ χρειάζεται καὶ μιὰ τέταρτη
κατηγορία.

ΠΡΩ. Λέγε ποιά;

ΣΩ. Κοίταξε τὴν αἰτία τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν μεταξὺ
τους καὶ κάνε μοι τὴ γὰρ νὰ τοποθετήσης κοντὰ σ' ἐκεῖνες
τίς τρεῖς καὶ μιὰν ἀκόμη γιὰ τέταρτη.

ΠΡΩ. Μήπως θὰ σοῦ χρειασθῆ καὶ καμιά πέμπτη,
ποῦ νὰ ἔχη τὴ δύναμη νὰ τίς ξεχωρίσῃ;

ΣΩ. *ἴσως ὄχι ὁμως τώρα, νομίζω· ἂν ὁμως χρειασθῆ
κάτι, θὰ μὲ συγγωρέσης, φαντάζομαι, νὰ ἀναζητήσω κάποια
πέμπτη.

ΠΡΩ. Πῶς!

ΣΩ. Πρῶτα-πρῶτα, λοιπὸν, ἃς πάρουμε χωριστὰ τίς
τρεῖς ἀπὸ τίς τέσσερις· οἱ δύο ἀπ' αὐτὲς βλέπουμε ὅτι εἶναι
ἢ καθεμιὰ κομματιασμένες καὶ διασπασμένες σὲ πολλὰ· ἃς
προσπαθήσουμε, λοιπὸν, νὰ τὴν συγκεντρώσουμε τὴν καθεμιὰ
ἀπὸ τίς δύο σὲ ἕνα καὶ νὰ καταλάβουμε πὼς ἦταν ἢ καθεμιὰ
ἀπὸ τίς δύο αὐτὲς ἕνα καὶ πᾶσα.

ΠΡΩ. *Ἄν μοῦ μιλοῦσες ἀκόμη πῶς καθαρά γι' αὐτές,
θὰ μπορούσα, ἴσως, νὰ σὲ παρακολουθήσω.

24a ΣΩ. Λέγω τοίνυν τὰ δύο ἃ προτίθεται ταῦτ' εἶναι ἄπειρον ἢ, τὸ μὲν ἄπειρον, τὸ δὲ πέρας ἔχον· ὅτι δὲ τρόπον τινα τὸ ἄπειρον πόλλ' ἔστι, πειράσσομαι φράζειν. Τὸ δὲ πέρας ἔχον ἡμᾶς περιμενέτω.

ΠΡΩ. Μένει.

ΣΩ. Σκέψαι δὴ. Χαλεπὸν μὲν γὰρ καὶ ἀμφισβητήσιμον ὁ κελεύω σε σκοπεῖν, ὁμοῦ δὲ σκόπει. Θερμότερον καὶ ψυχρότερον περὶ πρώτων ὅρα πέρας εἶ ποτέ τι νοήσοις ἂν, ἢ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἦττον ἐν αὐτοῖς οἰκῶν <τε> τοῖς γένεσιν, ἢ ὥσπερ ἂν ἐνοικῆτον, τέλος οὐκ ἂν ἐπιτρεψαίτην γίνεσθαι· γενομένης γὰρ τελευτῆς καὶ αὐτὸ τετελεσθῆκατον.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΣΩ. Ἄει δέ γε, φαιμέν, ἐν τε τῷ θερμότερῳ καὶ ψυχρότερῳ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἦττον ἐνι.

ΠΡΩ. Καὶ μάλα.

ΣΩ. Ἄει τοίνυν ὁ λόγος ἡμῖν σημαίνει τούτω μὴ τέλος εἶχειν ἀτελεῖ δ' ὅντε δήπου παντάπασιν ἄπειρῳ γίνεσθον.

ΠΡΩ. Κιὶ σφόδρα γε, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἄλλ' εὖ γε, ὦ φίλε Πρώταρχε, ὑπέλαβες καὶ ἀνέμησας ὅτι καὶ τὸ σφόδρα τούτω, ὃ σὺ νῦν ἐφθέγγξω, καὶ τὸ γε ἡρέμα τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχοντα τῷ μᾶλλον τε καὶ ἦττον ὅπου γὰρ ἂν ἐνήθον, οὐκ ἔατον εἶναι ποσὸν ἐκαστον, ἀλλ' ἄει σφοδρότερον ἡσυχαιότερον καὶ τούναντιον ἐκάσταις πράξεσιν ἐμποιοῦντε τὸ πλεόν καὶ τὸ ἔλαττον ἀπεργάζεσθον, τὸ δὲ ποσὸν ἀφανίζετον. Ὁ γὰρ ἐλέχθη νινδὴ, μὴ ἀφανίσαντε τὸ ποσόν, ἀλλ' ἔασαντε αὐτὸ τε καὶ τὸ μέτριον ἐν τῇ τοῦ μᾶλλον καὶ ἦττον καὶ σφόδρα καὶ ἡρέμα ἔδρα ἐργενέσθαι, αὐτὰ ἔρρει ταῦτα ἐκ τῆς αὐτῶν χώρας ἐν ἢ ἐνήθ. Οὐ γὰρ εἶθε θερμότερον οὐδὲ ψυχρότερον εἴτηρ ἂν λαβόντε τὸ ποσόν· προχωρεῖ γὰρ καὶ σὸ μένει τὸ τε θερμότερον ἄει καὶ τὸ ψυχρότερον ὡσαύτως, τὸ δὲ ποσὸν ἔσθη καὶ προῖον ἐπαύσατο. Κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον ἄπειρον γίγναιτ' ἂν τὸ θερμότερον καὶ τούναντιον ἄμα.

ΣΩ. Σοῦ ἐξηγῶ, λοιπόν. Οἱ δύο τίς ὁποῖες θέτω πρώ- 24a
τες, εἶναι αὐτὲς πού ἀνάφερα τώρα δά, τὸ ἄπειρο δηλαδὴ καὶ τὸ πεπερασμένο· ὅτι τὸ ἄπειρο εἶναι, κατὰ κάποιο τρόπο, πολλά, θὰ προσπαθῆσω νὰ σοῦ ἐξηγήσω. Ὅσο γιὰ τὸ πεπερασμένο, ἄς μᾶς περιμένει.

ΠΡΩ. Περιμένει.

ΣΩ. Πρόσεξε λοιπόν. Εἶναι δύσκολο καὶ γεννᾶ πολλές ἀντιρρήσεις αὐτὸ πού σοῦ ζητῶ νὰ ἐξετάσης, ὁμοῦ ἐξετάσε τὸ. Κοίταξε πρώτα-πρώτα τὸ θερμότερο καὶ τὸ ψυχρότερο· μπορεῖς νὰ συλλάβεις σ' αὐτὰ τὴν ὑπαρξὴ ἐνὸς ὀρίου ἢ τὸ περισσότερο καὶ τὸ λιγότερο, πού κατοικοῦν μέσα στίς δύο αὐτὲς κατηγορίες, δὲ θὰ ἐπιτρέψαν, ὅσο θὰ κατοικοῦσαν μέσα σ' αὐτὲς νὰ δημιουργηθῆ ἕνα τέλος, καὶ αὐτῶν τῶν δύο ἐρχεται τὸ τέλος τους.

ΠΡΩ. Ἀπολύτως σωστά.

ΣΩ. Καὶ δεχόμεστε πάντα ὅτι τὸ περισσότερο καὶ τὸ λιγότερο ἐνυπάρχει καὶ στὸ θερμότερο καὶ στὸ ψυχρότερο.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Ὁ λόγος μας, λοιπόν, σημαίνει ὅτι ποτέ δὲν ὑπάρχει τέρμα σ' αὐτὰ· καὶ ἀφοῦ δὲν ἔχουν βέβαια τέρμα, γίνονται ἀπολύτως ἄπειρα.

ΠΡΩ. Δυνατότατα⁽⁴¹⁾, Σωκράτη.

ΣΩ. Θαυμάσια, φίλε μου Πρώταρχε, κατάλαβες καὶ μοῦ θύμισες ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ἀδυνατότατα, πού φώναξες ἐσὺ τώρα, καθὼς καὶ τὸ «ἤρεμα» ἔχουν τὴν ἴδια δύναμη μὲ τὸ περισσότερο καὶ τὸ λιγότερο. Γιατί ὅπου ἐνυπάρχουν τὰ δύο αὐτὰ, δὲν ἐπιτρέπουν σὲ κανένα πρᾶμα μιὰν ὀρισμένη ποσότητα, ἀλλὰ εἰσάγουν σὲ κάθε πράξη πάντοτε τὸ πῶ ὀρημητικὸ στὴ θέση τοῦ πῶ ἤρεμου καὶ ἀντίστροφα· ἔτσι ἐξαφανίζου τὴν ὀρισμένη ποσότητα καὶ δημιουργοῦν τὸ περισσότερο καὶ τὸ λιγότερο. Γιατί μόλις τώρα δὰ τὸ εἶπαμε : ἂν τὰ ζεύγη αὐτὰ δὲν ἐξαφανίσουν τὴν ποσότητα, ἀλλὰ τὴν ἀφήσουν αὐτὴ καὶ τὸ μέτρο νὰ μποῦν μέσα στὴ θέση τοῦ περισσότερο καὶ τοῦ λιγότερο καὶ τοῦ ὀρημητικὰ καὶ τοῦ ἤρεμα, τότε αὐτὰ φεύγουν ἀπὸ τὸν ἴδιο τους τὸν τόπο⁽⁴²⁾, ὅπου ἐνυπῆρχαν. Γιατί δὲ θὰ ἦταν πιά θερμότερο οὔτε ψυχρότερο, ἂν ἀποχτοῦσαν ὀρισμένη ποσότητα· γιατί τὸ θερμότερο προχωρεῖ ἄλλο- ἕνα καὶ δὲ μένει στάσιμο, ὅπως καὶ τὸ ψυχρότερο, ἐνὼ ἡ ὀρισμένη ποσότητα εἶναι κατὰ στάσιμον καὶ ἔχει παύσει ἢ πρό- ὀδος τῆς. Σύμφωνα, λοιπόν, μ' αὐτὴ τὴν ἀποψὴν τὸ θερμότερο καθὼς καὶ τὸ ἀντίθετο θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ ἄπειρο.

ΠΡΩ. Φαίνεται γοῦν, ὡς Σώκρατες· ἔστι δ', ὅστερ εἶπες, οὐ ξάδια ταῦτα συνέπεσθαι. Τὸ δὲ εἰς αὐθις τε καὶ αὐθις ἴσως λεχθέντα τὸν τε ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἐρωτώμενον ἰκανῶς ἂν συμφωνοῦντας ἀποφράϊν.

ΣΩ. Ἄλλ' εὖ μὲν λέγεις καὶ πιρατέον οὕτω ποιεῖν. Νῦν μέντοι ἄρθρον τῆς τοῦ ἀπειρου φύσεως εἰ τοῦτο δεξιόμεθα σημεῖον, ἵνα μὴ πάντ' ἐπεξιόντες μηκύνωμεν.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις;

ΣΩ. Ὅπόσ' ἂν ἡμῖν φαίνηται μᾶλλον τε καὶ ἦττον γιγνώμενα καὶ τὸ σφόδρα καὶ ἡρέμα δεχόμενα καὶ τὸ λίαν καὶ 25a ὅσα τοιαῦτα πάντα, εἰς τὸ τοῦ ἀπειρου γένος ὡς εἰς ἓν δεῖ πάντα ταῦτα τιθέναι, κατὰ τὸν ἐμπροσθεν λόγον ὃν ἔφαμεν ὅσα διέσπασται καὶ διέσχισται συναγαγόντας χρῆναι κατὰ δύναμιν μίαν ἐπισημαίνεσθαι τινα φύσιν, εἰ μέμνησαι.

ΠΡΩ. Μέμνημαι.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὰ μὴ δεχόμενα ταῦτα, τούτων δὲ τὰ ἐναντία πάντα δεχόμενα, πρῶτον μὲν τὸ ἴσον καὶ ἰσότητα, μετὰ δὲ τὸ ἴσον τὸ διπλάσιον καὶ πᾶν ὅτι περὶ ἂν πρὸς ἀριθμὸν ἀριθμὸς ἢ μέτρον ἢ πρὸς μέτρον, ταῦτα σύμπαντα εἰς τὸ πέρασ ἀπολογιζόμενοι καλῶς ἂν δοκοῖμεν δρᾶν τοῦτο. Ἡ πῶς σὺ φῆς;

ΠΡΩ. Κάλλιστός γε, ὡς Σώκρατες.

ΣΩ. Εἴτεν τὸ δὲ τρίτον τὸ μικτόν ἐκ τούτων ἀμφοῖν τίνα ἴδῃαν φήσομεν ἔχειν;

ΠΡΩ. Σὺ καὶ ἐμοὶ φράσεις, ὡς οἴμαι.

ΣΩ. Θεὸς μὲν οὖν, ἅπερ γε ἡμᾶς εὐχαῖς ἐπίηκος γίγνηται τις θεῶν.

ΠΡΩ. Εὐχὸν δὴ καὶ σκόπει.

ΣΩ. Σκοπῶ· καί μοι δοκεῖ τις, ὡς Πρώταρχε, αὐτῶν φίλος ἡμῖν νυνδὴ γεγονέναι.

ΠΡΩ. Πῶς λέγεις τοῦτο καὶ τίνι τεκμηρίῳ χεῖρ;

ΣΩ. Φράσω δῆλον δι· σὺ δὲ μοι συνακολουθήσων τῷ λόγῳ.

ΠΡΩ. Λέγε μόνον.

ΣΩ. Θερμότερον ἐφθεγγόμεθα νυνδὴ ποῦ τι καὶ ψυχρότερον. Ἡ γὰρ;

ΠΡΩ. Ἔτσι φαίνεται, Σωκράτη· ὅμως, ὅπως τὸ εἶπες, δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ τὰ παρακολουθήσῃ κανεὶς αὐτὰ⁽⁴²⁾. Ἀλλὰ ἂν εἰπωθῶν ἕκανά καὶ ἕκανά, ἴσως κάνουν νὰ προκύψῃ μὴ ἱκανοποιητικὴ συμφωνία ἀνάμεσα σ' ἐκεῖνον ποῦ ρωτᾷ καὶ σ' ἐκεῖνον ποῦ ρωτιέται.

ΣΩ. Ὡραῖα τὸ λές· γι' αὐτὸ ἄς προσπαθήσουμε νὰ κάνουμε αὐτό. Τώρα λοιπὸν πρόσεξε· γιὰ νὰ μὴ ἀναλύσουμε ἔλα τὰ σημεῖα καὶ ἔτσι μακραίνουμε τὴ συζήτηση, θὰ δεχθοῦμε γιὰ χαρακτηριστικὸ τῆς φύσης τοῦ ἀπειρου αὐτό;

ΠΡΩ. Ποῖὸ ἔννοεῖς;

ΣΩ. Ὅσα μᾶς παρουσιάζονται νὰ γίνονται περισσότερο καὶ λιγότερο καὶ νὰ δέχονται τὸ ὀρθητικά καὶ τὸ ἥρεμα καὶ τὸ παρὰ πολὺ καὶ ἔλα τὰ παρόμοια, ἔλα αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ τοποθετήσουμε στὴν κατηγορία τοῦ ἀπειρου ὡς ἐνόητα, σύμφωνα μὲ τὴν προηγούμενη συζήτηση. Θυμᾶσαι, βέβαια, ποῦ λέγαμε ὅτι ὅσα εἶναι διασπασμένα καὶ κομματιασμένα πρέπει νὰ τὰ συγκεντρώσουμε καί, ὅσο εἶναι δυνατό, νὰ τοὺς δώσουμε κάποιον ἑνιαῖο χαρακτηριστικόν.

ΠΡΩ. Τὸ θυμοῦμαι.

ΣΩ. Ὅσα, λοιπὸν, δὲ δέχονται αὐτὰ, ἀλλὰ δέχονται ἔλα τὰ ἀντίθετά τοὺς, δηλαδὴ πρῶτα πρῶτα τὸ ἴσιο καὶ τὴν ἰσότητα, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ ἴσο τὸ διπλάσιον καὶ καθεστὶ ποῦ εἶναι ἀριθμὸς σὲ σχέσῃ μὲ ἀριθμὸ ἢ μέτρον σὲ σχέσῃ μὲ μέτρον, θὰ φαινόμασταν πῶς καλὰ ἐνεργοῦμε, ἂν τὰ καταλογίζαμε στὴν κατηγορία τοῦ πεπερασμένου. Τί λές ἐσύ;

ΠΡΩ. Ὡραῖότατα, Σωκράτη.

ΣΩ. Καλὰ καὶ τὸ τρίτο εἶδος, τὸ μικτὸ ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ, ποιά θὰ ποῦμε πῶς εἶναι ἡ φύση του;

ΠΡΩ. Ἐσὺ θὰ τὸ πῆς καὶ σὲ μένα, νομίζω.

ΣΩ. Ὁ θεός, λοιπὸν, ἂν βέβαια κάποιος θεὸς ἀκούσῃ τὴν παράκλησίν μου.

ΠΡΩ. Παρακάλα λοιπὸν καὶ στοχάσου.

ΣΩ. Στοχάζομαι καὶ μοῦ φαίνεται, Πρώταρχε, πῶς κάποιος ἀπ' αὐτοὺς τῆ στιγμῆ αὐτῆ μᾶς δείχνει τὴν ἀγάπη του.

ΠΡΩ. Πῶς τὸ λές αὐτό καὶ ποιά εἶναι ἡ ἀπόδειξί σου;

ΣΩ. Καὶ βέβαια θὰ σοῦ τὸ πῶ· ἐσὺ πάλι μαζὶ μου παρακολούθησε τὸ λόγο.

ΠΡΩ. Σὺ μόνον λέγε.

ΣΩ. Μιλοῦσαμε, θαρρῶ, τώρα δὰ γιὰ τὸ θερμότερο καὶ τὸ ψυχρότερο. Ἔτσι;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Πρόσθεσ δὴ ξηρότερον καὶ ὑγρότερον αὐτοῖς καὶ πλέον καὶ ἑλαττον καὶ βάττον καὶ βραδύτερον καὶ μεῖζον καὶ μικρότερον καὶ ὁπόσα ἐν τῷ πρόσθεν τῆς τὸ μᾶλλον τε καὶ ἦττον δεχομένης ἐτίθειμεν εἰς ἐν φύσει.

d ΠΡΩ. Τῆς τοῦ ἀπειρου λέγεις;

ΣΩ. Ναί. Συμμεῖγνυ δέ γε εἰς αὐτὴν τὸ μετὰ ταῦτα τὴν αὐτὸ πέρατος γέναν.

ΠΡΩ. Ποίαν;

ΣΩ. Ἦν καὶ νυνδὴ, δέον ἡμᾶς καθάπερ τὴν τοῦ ἀπειρου συνηγόμεν εἰς ἐν, οὕτω καὶ τὴν τοῦ περατοειδοῦς συναγαγεῖν, οὐ συνηγόμεν. Ἄλλ' ἴσως καὶ νῦν ταῦτόν ὁράσει, <εἰ> τούτων ἀμφοτέρων συναγομένων καταφανῆς κἀκείνη γενήσεται.

ΠΡΩ. Ποίαν καὶ πῶς λέγεις;

e ΣΩ. Τὴν τοῦ ἴσου καὶ διπλασίον, καὶ ὁπόση παύει πρὸς ἄλληλα τὰναντία διαφόρως ἔχοντα, σύμμετρα δὲ καὶ σύμφωνα ἐνεῖσα ἀριθμὸν ἀπεργάζεται.

ΠΡΩ. Μανθάνω. Φαίνεται γὰρ μοι λέγειν μειγνὺς ταῦτα γενέσεις τινὰς ἐφ' ἐκάστων αὐτῶν συμβαίνειν.

ΣΩ. Ὅρθῶς γὰρ φαίνομαι.

ΠΡΩ. Λέγε τοίνυν.

ΣΩ. Ἄρα οὐκ ἐν μὲν νόσοις ἢ τούτων ὁρθὴ κοινωνία τὴν ὕγιαν φύσιν ἐγέννησεν;

26a ΠΡΩ. Παντάσπει μὲν οὐδ'.

ΣΩ. Ἐν δὲ δεξιῇ καὶ βαρεῖ καὶ ταχεῖ καὶ βραδεῖ, ἀπειρουσ οὖσιν, ἄρ' οὐ ταῦτα ἐγγιγνόμενα ταῦτα ἅμα πέρασ τε ἀπηργάσατο καὶ μουσικῆν σύμφωνα τελεώτατα συνεστήσατο;

ΠΡΩ. Κάλλιστόν γε.

ΣΩ. Καὶ μὴν ἐν γε χειμῶσιν καὶ πνίγειν ἐγγεγόμενα τὸ μὲν πολὺ λίαν καὶ ἀπειρου ἀφείλετο, τὸ δὲ ἔμμετρον καὶ ἅμα σύμμετρον ἀπηργάσατο.

ΠΡΩ. Τί μὴν;

b ΣΩ. Οὐκοῦν ἐκ τούτων ὥραί τε καὶ ὄσα καλὰ πάντα ἡμῖν γέγονε, τῶν τε ἀπειρων καὶ τῶν πέρασ ἐχόντων σύμφωνα μειχθέντων;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Πρόσθεσε, λοιπόν, σ' αὐτὰ τὸ ξεχώτερον καὶ τὸ ὑγρότερον (44) καὶ τὸ ἀφρονότερον καὶ τὸ λιγότερον ἀφρονον καὶ τὸ ταχύτερον καὶ βραδύτερον καὶ μεγαλύτερον καὶ μικρότερον καὶ ὅλα ὅσα πρωτύτερα βάλαμε στὴν ἐνότητα τῆς κατηγορίας ποῦ δέγεται τὸ περισσότερο καὶ τὸ λιγότερον.

ΠΡΩ. Ἐννοεῖς στὴν κατηγορία τοῦ ἀπειρου;

d ΣΩ. Ναί. Ὑστερα ἀπ' αὐτό, λοιπόν, ἀνάμειξε σ' αὐτὴν καὶ τὴ γέννα τοῦ πεπερασμένου.

ΠΡΩ. Ποιά;

ΣΩ. Αὐτὴ ποῦ τώρα δὰ δὲν τὴν συγκεντρώσαμε, ὅπως συγκεντρώσαμε τὴ γέννα τοῦ ἀπειρου σὲ μιὰν ἐνότητα καὶ ὁμοῦ πρέπει ἔτσι νὰ συγκεντρώσουμε καὶ τῆς κατηγορίας τοῦ πεπερασμένου. Ἄλλὰ ἴσως κάνουμε καὶ τώρα τὸ ἴδιον, ἀν συγκεντρώσουμε καὶ τίς δύο αὐτὲς καὶ προβάλλῃ καθαρὰ καὶ ἐκείνη.

ΠΡΩ. Ποιά καὶ πῶς τὴν ἐννοεῖς;

e ΣΩ. Ἐννοῶ τοῦ ἴσου καὶ τοῦ διπλασίον καὶ γενικὰ ἐκείνη ποῦ βάζει τέρμα στὶς διαφορὰς ποῦ ἔχουν ἀνάμεσά τους τὰ ἀντίθετα καὶ τὰ κάνει σύμμετρα καὶ σύμφωνα μὲ τὴν εἰσαγωγή τοῦ ἀριθμοῦ.

ΠΡΩ. Καταλαβαίνω. Θέλεις, μοῦ φαίνεται, νὰ πῆς ὅτι μὲ τὴ σύζευξη αὐτῶν προκαλοῦνται ἀπὸ τὴν καθεμιά τους κάποιες δημιουργίες.

ΣΩ. Σωστά σοῦ φαίνομαι.

ΠΡΩ. Συνέχισε λοιπόν.

ΣΩ. Στὶς ἀρρώστιες, ὁ σωστός συνδυασμὸς τους δὲ γεννᾷ τὴν υγεία;

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα.

26a ΣΩ. Καὶ στὸ δεξιὸν καὶ τὸ βαρὺ καὶ τὸ ταχὺ καὶ τὸ βραδύ, ποῦ εἶναι ἀπειρα, δὲν εἶναι ἡ εἰσαγωγή αὐτῶν τῶν στοιχείων ποῦ δημιούργησε ἕνα πέρασ καὶ παράλληλα καὶ συγκρότησε ὁλόκληρη τὴ μουσικὴ σὲ μιὰ τέλεια μορφή;

ΠΡΩ. Ἐξαιρετα.

ΣΩ. Καὶ βέβαια ἡ εἰσαγωγή τους στὶς παγωνιὰς καὶ στοὺς καύσωνες ἀφάρεσε τὸ ὑπερβολικὰ πολὺ καὶ τὸ ἀπειρο καὶ προκάλεσε τὸ μετρημένο καὶ σύγχρονα σύμμετρο.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

b ΣΩ. Καὶ ἀπὸ δῶ προέρχονται οἱ ἐποχές τοῦ ἔτους καὶ ὅλες οἱ ὁμορφιὲς ποῦ ἔχουμε ἀπὸ τὸ συνδυασμὸ τῶν ἀπειρων καὶ τῶν πεπερασμένων. Ἔτσι εἶναι;

ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ ;

ΣΩ. Καὶ ἄλλα γε δὴ μυρία ἐπιλείπει λέγων, οἷον μεθ' ὑγείας κάλλος καὶ ἰσχύον, καὶ ἐν ψυχαῖς αὐτὰ πάμπολλα ἕτερα καὶ πάγκαλα. Ὑβριν γάρ που καὶ σύμψασαν πάντων ποτηριῶν αὐτῆ κατιδοῦσα ἢ θεός, ὃ καλῆ Φίληβε, πέρασ οὔτε ἡδονῶν οὐδὲν οὔτε πλησμονῶν ἐνὸν ἐν αὐτοῖς, νόμον καὶ τάξιν πέρασ ἔχοντ' ἔθετο· καὶ σὺ μὲν ἀποκναῖσαι φῆς αὐτῆν, ἐγὼ δὲ τοῦναντίον ἀποσῶσαι λέγω. Σοὶ δέ, ὦ Πρώταρχε, πῶς φαίνεται ;

ΠΡΩ. Καὶ μάλα, ὦ Σώκρατες, ἔμοιγε κατὰ νοῦν.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὰ μὲν δὴ τρία ταῦτα εἴρηκα, εἰ συννοεῖς.

ΠΡΩ. Ἄλλ' οἶμαι κατανοεῖν· ἐν μὲν γὰρ μοι δοκεῖς τὸ ἀπειρον λέγειν, ἐν δὲ καὶ δευτερον τὸ πέρασ ἐν τοῖς οὐδαί· τρίτον δὲ οὐ σφόδρα κατέχω τί βούλει φράζειν.

ΣΩ. Τὸ γὰρ πλήθος σε, ὦ θαυμάσιε, ἐξέπληξε τῆς τοῦ τρίτου γενέσεως· καίτοι πολλὰ γε καὶ τὸ ἀπειρον παρεσχετο γένη, ὅμως δ' ἐπισφραγισθέντα τῷ τοῦ μᾶλλον· καὶ ἐναντίου γένει ἐν ἐφάνη.

ΠΡΩ. Ἀληθῆ.

ΣΩ. Καὶ μὴν τό γε πέρασ οὔτε πολλὰ εἶχεν, οὐτ' ἐδυσκολοῖνομεν ὡς οὐκ ἦν ἐν φύσει.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἄν ;

ΣΩ. Οὐδαμῶς. Ἄλλα τρίτον φάθι με λέγειν, ἐν τοῦτο τιθέντα τὸ τούτων ἔκγονον ἅπαν, γένεσιν εἰς οὐσίαν ἐκ τῶν μετὰ τοῦ πέρατος ἀπεργασμένων μέτρων.

ΠΡΩ. Ἐμοιβον.

ΣΩ. Ἄλλα δὴ πρὸς τρισὶ τέταρτόν τι τότε ἐφαιμεν εἶναι γένος σκεπτέον· κοινῇ δ' ἢ σκέψις. Ὅρα γὰρ εἰ σοὶ δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι πάντα τὰ γιγνόμενα διὰ τινα αἰτίαν γίνεσθαι.

ΠΡΩ. Ἐμοιγε πῶς γὰρ ἄν χωρὶς τούτου γίνοιτο ;

ΣΩ. Οὐκοῦν ἢ τοῦ ποιούντος φύσις οὐδὲν πλὴν ὀνόματι τῆς αἰτίας διαφέρει, τὸ δὲ ποιοῦν καὶ τὸ αἰτιον ὁρθῶς ἄν εἴη λεγόμενον ἐν ;

ΠΡΩ. Πῶς ἄλλως ;

ΣΩ. Παραλείπει χιλιάδες ἄλλα, ὅπως τὴν ὁμορφίαν καὶ τὴ δύναμιν συνδυασμένες μετ' τὴν ὑγείαν καὶ στήν ψυχὴν πάλι ἄλλα πάμπολλα καὶ πανέμορφα. Αὐτῆ ἡ Ἰδία ἢ Θεὰ, ὁμορφε Φίληβε (45), εἶδε καθαρὰ τὸ ζεπέρασμα μάθε μέτρον καὶ μιὰ γενικὴ κακότητα ἔλων, πῶς δὲν ὑπάρχει μέσα σ' αὐτὰ οὔτε γιὰ τίς ἡδονῆς οὔτε γιὰ τὸ χόρτασμά ὄριο κανένα· γι' αὐτὸ καὶ ἔβαλε τὸ νόμον καὶ τὴν τάξιν, ποῦ ἔχουν ὄρια. Καὶ σὺ λές πῶς αὐτῆ ἔκανε κακὸ, ὅμως ἐγὼ ἀντίθετα πῶς ἔφερε τὴ σωτηρίαν. Ἐσένα, Πρώταρχε, πῶς σοῦ φαίνεται ;

ΠΡΩ. Εἶναι σύμφωνα μετὰ τίς σκέψις μου, Σωκράτη.

ΣΩ. Ἐχω μιλῆσει, λοιπόν, γιὰ τίς τρεῖς, ἂν με παρακολουθῆς.

ΠΡΩ. Νομίζω πῶς σὲ καταλαβαίνω· ἔχω τὴ γνώμην πῶς δέχουσαι μιὰ κατηγορίαν τὸ ἀπειρο καὶ μιὰ δευτέρην κατηγορίαν στὰ ἔντα τὸ πεπερασμένο· ὅσο γιὰ τὴν τρίτην δὲν πολυκαταλαβαίνω τί θέλεις νὰ πῆς.

ΣΩ. Σὲ εἰσφύσασε, λαμπρὸ μου φίλε, ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν δημιουργημάτων τῆς τρίτης κατηγορίας· κι ὅμως πολλὰ εἶδη μᾶς πρόσφερε καὶ τὸ ἀπειρο, ἀλλὰ ἀπὸ τῆ στιγμῆς ποῦ βάλουμε ἐπάνω τους τὴ σφραγίδα τοῦ περισσότερο καὶ τοῦ ἀντίθετου φάνηκαν ἕνα.

ΠΡΩ. Ἀλήθειε.

ΣΩ. Καὶ βέβαια τὸ πεπερασμένο οὔτε εἶχε πολλὰ οὔτε μᾶς δυσκόλεψε πῶς δὲν εἶναι ἕνα ἀπὸ τῆ φύση του.

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μᾶς δυσκλέουσε ;

ΣΩ. Καθέλου. Ὅσο γιὰ τὴν τρίτην παραδέξου ἐτι ἐνωῶ τ' ἐξῆς· θέτω σα μιὰν ἐνότητα δ, τι προκύπτει ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο· ὅ, τι ἐρχεται στήν ὑπαρξὴν σὰν ἀποτέλεσμα τῆς πραγμάτωσής τῶν μέτρων ποῦ συνοδεύουν τὸ πεπερασμένο.

ΠΡΩ. Κατάλαβα.

ΣΩ. Ἄλλα εἶπαμε τότε ἐτι ὑπάρχει ἐκτὸς ἀπὸ τίς τρεῖς κατηγορίας καὶ μιὰ τέταρτη ποῦ πρέπει νὰ ἐξετάσουμε· καὶ ἡ ἐξέταση ἂς εἶναι κοινή. Πρόσεξε· ἔχεις τὴ γνώμην πῶς εἶναι ἀναγκαῖο ἄς ὅσα γίνονται νὰ ἔχουν κάποια αἰτία ποῦ γίνονται (46) ;

ΠΡΩ. Ἐτσι νομίζω· γιατί πῶς θὰ μπορούσαν νὰ γίνουσι χωρὶς αὐτῆ ;

ΣΩ. Λοιπόν, ἢ φύση αὐτοῦ ποῦ κάνει δὲ διαφέρει ἀπὸ τὴν αἰτία παρὰ μόνάχα στὸ ὄνομα· δὲ θὰ ἦταν, ἐπομένως, σωστὸ νὰ ποῦμε πῶς αὐτὸ ποῦ κάνει καὶ ἡ αἰτία εἶναι ἕνα ;

ΠΡΩ. Ὁρθῶς.

27a ΣΩ. Καὶ μὴν τό γε ποιούμενον αὐ καὶ τὸ γιγνόμενον οὐδὲν πλὴν ὀνόματι, καθάπερ τὸ νυνδὴ, διαφέρον εὐρήσομεν. Ἡ πῶς;

ΠΡΩ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἡγεῖται μὲν τὸ ποιῶν ἀεὶ κατὰ φύσιν, τὸ δὲ ποιούμενον ἐπακολουθεῖ γιγνόμενον ἐκείνῳ;

ΠΡΩ. Πάνο γε.

ΣΩ. Ἄλλο ἄρα καὶ οὐ ταυτὸν αἰτία τ' ἐστὶ καὶ τὸ δουλεῖον εἰς γένεσιν αἰτία.

ΠΡΩ. Τί μὴν;

ΣΩ. Οὐκοῦν τὰ μὲν γιγνόμενα καὶ ἐξ ὧν γίγνεται πάντα τὰ τρία παρέσχετο ἡμῖν γένη;

ΠΡΩ. Καὶ μάλα.

b ΣΩ. Τὸ δὲ δὴ πάντα ταῦτα δημιουργοῦν λέγομεν, τέταρτον, τὴν αἰτίαν, ὡς ἰκανῶς ἕτερον ἐκείνων δεδηλωμένον;

ΠΡΩ. Ἔτερον γὰρ οὐδ'.

ΣΩ. Ὁρθῶς μὴν ἔχει, διωρισμένων τῶν τετάρτων, ἐνὸς ἐκάστου μνήμης ἕνεκα ἐφεξῆς αὐτὰ καταριθμήσασθαι.

ΠΡΩ. Τί μὴν;

ΣΩ. Πρῶτον μὲν τοῖνον ἄπειρον λέγω, δεύτερον δὲ πέρασ, ἔπειτ' ἐκ τούτων τρίτον μεικτὴν καὶ γεννημένην οὐσίαν τὴν δὲ τῆς μείξεως αἰτίαν καὶ γενέσεως τέταρτην c λέγων ἄρα μὴ πλημμελοῖην ἂν τι;

ΠΡΩ. Καὶ πῶς;

ΣΩ. Φέρε δὴ, τὸ μετὰ τοῦθ' ἡμῖν τίς ὁ λόγος, καὶ τί ποτε βουληθέντες εἰς ταῦτα ἀφικόμεθα; Ἄρ' οὐ τότε ἦν; δευτερεῖα ἐζητούμεν πότερον ἡδονῆς γίγνεται ἢ ἢ φρονήσεως. Οὐχ ὁπῶς ἦν;

ΠΡΩ. Οὕτω μὲν οὐδ'.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἴσως νῦν, ἐπειδὴ ταῦτα οὕτω διειλόμεθα, κάλλιον ἂν καὶ τὴν κρίσιν ἐπιτελεσάμεθα πρῶτον περὶ καὶ δευτέρου, περὶ ὧν δὴ τὸ πρῶτον ἠμφεσβητήσαμεν;

ΠΡΩ. Ἴσως.

ΠΡΩ. Σωστό.

ΣΩ. Ὅπως, λοιπόν, αὐτό, καὶ ἐκεῖνο ποῦ γίνεται θὰ κα- 27a
ταλάξουμε ὅτι διαφέρει ἀπὸ ἐκείνο ποῦ δημιουργεῖται μόνον
στὸ ὄνομα. Ἡ ὄχι;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Ἐκεῖνο, λοιπόν, ποῦ κάνει προηγείται ἀπὸ τῆ φύ-
ση του πάντα καὶ ἐκεῖνο ποῦ γίνεται ἀκολουθεῖ ἐκείνη τῆ
στιγμῇ ποῦ δημιουργεῖται;

ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Ἐπομένως εἶναι ἄλλο καὶ ὄχι τὸ ἴδιο ἢ αἰτία καὶ
αὐτὸ ποῦ ὑπηρετεῖ τὴν αἰτία γιὰ τὴν δημιουργήση.

ΠΡΩ. Φυσικά.

ΣΩ. Οἱ τρεῖς κατηγορίες δὲ μᾶς πρόσφεραν ὅλα καὶ αὐ-
τὰ ποῦ δημιουργοῦνται καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὰ ὅποια δημιουρ-
γοῦνται;

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΩ. Καὶ ἐκείνην ποῦ δημιουργεῖ ὅλα αὐτὰ, δηλαδὴ τὴν b
αἰτία, τὴν χαρακτηρίζουμε τέταρτη κατηγορία, ἀφοῦ ἔχει δει-
χθῆ κατὰ τρόπον ἰκανοποιητικὸν ὅτι εἶναι κάτι ἄλλο ἀπὸ ἐ-
κείνες;

ΠΡΩ. Βέβαια εἶναι κάτι ἄλλο.

ΣΩ. Εἶναι, λοιπόν, σωστό, ἀφοῦ ξεχωρίσαμε τὶς τέσ-
σερεις κατηγορίες, νὰ τὶς ἀπαριθμήσουμε τὴν καθεμιά μὲ τὴ
σειρά, γιὰ νὰ τὶς θυμόμαστε.

ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Πρῶτα πρῶτα λέγω τὸ ἄπειρο, δεύτερο τὸ πεπε-
ρασμένο, τρίτο μίαν οὐσία μικτὴ καὶ δημιουργημένη ἀπὸ τὶς
δύο· τὴν αἰτία τῆς ἀναμείξεως καὶ τῆς δημιουργίας χαρακτη-
ρίζοντάς τὴν τέταρτη, μῆπως θὰ ἔκανα λάθος;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ ἔκανες;

ΣΩ. Ἄς συνεχίσουμε· ποῖα θὰ εἶναι ἡ συνέχεια τῆς συ-
ζήτησής μας καὶ τί θέλαμε καὶ φθάσαμε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο;
Δὲν ἦταν αὐτό; Δὲ ζητούσαμε νὰ μάθουμε ἂν τῆ δεύτερη θέ-
ση θὰ τὴν ἐπαίρει ἢ ἡδονῆς ἢ ἡ φρόνησης; Ἔτσι δὲν ἦταν;

ΠΡΩ. Ἔτσι ἦταν.

ΣΩ. Καὶ τώρα ποῦ ἔχουμε ξεχωρίσει αὐτὰ ἔτσι, θὰ
μπορούσαμε, ἴσως, νὰ ὀλοκληρώσουμε καλύτερα τὴν κρίση
μας γιὰ τὸ πρῶτο καὶ γιὰ τὸ δεύτερο, γιὰ τὰ ὅποια στὴν ἀρ-
χὴ εἴχαμε διαφωνήσει;

ΠΡΩ. Ἴσως.

- d ΣΩ. Ἴθι δὴ νικῶντα μὲν ἔθεμέν που τὸν μεικτὸν βίον ἡδονῆς τε καὶ φρονήσεως. Ἦν οὕτως ;
ΠΡΩ. Ἦν.
ΣΩ. Οὐκοῦν τοῦτον μὲν τὸν βίον ὀρώμεν που τίς τε ἐστὶ καὶ ὅποιον γένους ;
ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ ;
ΣΩ. Καὶ μέρος γ' αὐτὸν φήσομεν εἶναι τοῦ τρίτου οἷμαι γένους· οὐ γὰρ [δ] ὄνοϊν τινῶν ἐστὶ μικτὸν ἐκεῖνο ἀλλὰ συμπάντων τῶν ἀπειρῶν ἐπὶ τοῦ πέρας δεδεμένων, ὥστε ὀρθῶς ὁ νικηφόρος οὗτος βίος μέρους ἐκείνου γίγνεται ἂν.
ΠΡΩ. Ὁρθότατα μὲν οὖν.
- c ΣΩ. Εἴεν· τί δὲ ὁ σὸς, ὦ Φίλιππε, ἡδὸς καὶ ἄμεικτος ὦν ; Ἐν τίνι γένει τῶν εἰρημένων λεγόμενος ὀρθῶς ἂν ποτε λέγοιτο ; Ὡδε δ' ἀποκρίναί μοι πρὶν ἀποφάνασθαι.
ΦΙ. Λέγε μόνον.
ΣΩ. Ἦδονὴ καὶ λύπη πέρας ἔχεται, ἣ τὸν τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον δεχομένων ἐστὶν ;
ΦΙ. Ναί, τῶν τὸ μᾶλλον, ὦ Σώκρατες· οὐ γὰρ ἂν ἡδονὴ πᾶν ἀγαθὸν ἦν, εἰ μὴ ἄπειρον ἐτύγχανε πεφκός καὶ πλήθει καὶ τῷ μᾶλλον.
- 28a ΣΩ. Οὐδέ γ' ἂν, ὦ Φίλιππε, λύπη πᾶν κακόν· ὥστ' ἄλλο τι νῦν σκεπτόν ἢ τὴν τοῦ ἀπειρου φύσιν ὡς παρέχεται τὸ μέρος ταῖς ἡδοναῖς ἀγαθῶ. Τοῦτο δὴ σοι τῶν ἀπεράντων γε γένους ἐστὼ· φρόνησιν δὲ καὶ ἐπιστήμην καὶ νοῦν εἰς τί ποτε τῶν προεισημένων, ὦ Πρώταρχε τε καὶ Φίλιππε, νῦν θέντες οὐκ ἂν ἀσεβοῖμεν ; Οὐ γὰρ μοι δοκεῖ σμικρὸς ἡμῖν εἶναι ὁ κίνδυνος κατορθώσασαι κοί μὴ περὶ τὸ νῦν ἐρωτώμενον.
- b ΦΙ. Σεμνόνεις γάρ, ὦ Σώκρατες, τὸν σεαυτοῦ θεόν.
ΣΩ. Καὶ γὰρ σὺ, ὦ ἑταῖρε, τὴν σεαυτοῦ τὸ δ' ἐρωτώμενον ὁμοῦ ἡμῖν λεκτόν.
ΠΡΩ. Ὁρθῶς τοι λέγει Σωκράτης, ὦ Φίλιππε, καὶ αὐτῷ πισιότεον.
ΦΙ. Οὐκοῦν ὑπὲρ ἐμοῦ σὺ, Πρώταρχε, προήρησαι λέγειν ;
ΠΡΩ. Πάνυ γε· νῦν μέντοι σχεδὸν ἀπορῶ, καὶ δέομαι

- ΣΩ. Ἐμπρὸς λοιπόν· θεωρήσαμε, νομίζω, ὅτι νικᾷ ἡ ζῶη ἢ μικτὴ ἀπὸ ἡδονῆς καὶ φρόνησης. Ἔτσι δὲν εἶναι ;
ΠΡΩ. Ἔτσι εἶναι.
ΣΩ. Λοιπὸν αὐτὴ τῇ ζῶῃ τῇ βλέπουμε ποιά εἶναι καὶ ποιάς κατηγορίας ;
ΠΡΩ. Πῶς ὄχι ;
ΣΩ. Θὰ ποῦμε, νομίζω, πὼς αὐτὴ εἶναι μέρος τῆς τρίτης κατηγορίας· γιατί δὲν εἶναι ἐκεῖνη ⁽⁴²⁾ μικτὴ ἀπὸ ὅποιουδήποτε δύο, ἀλλὰ ἀπ' ἑνα μαζί τὰ ἀπειρα δεμένα ἀπὸ τὸ πεπερασμένο· ὥστε σωστά αὐτὴ ἡ νικηφόρα ζῶη θὰ ἀποτελοῦσε μέρος ἐκείνης.
ΠΡΩ. Πολλὸ σωστά.
- ΣΩ. Ἔστω. Καὶ ἡ δικὴ σου ζῶη, Φίλιππε, ποῦ εἶναι ἡδονικὴ καὶ ἄμικτῃ ⁽⁴³⁾, σὲ ποιά κατηγορίαν ἀπ' αὐτέες ποῦ ἀναφέρθηκαν, θὰ ἦταν σωστὸ νὰ τοποθετηθῇ ; Ἀλλὰ προτοῦ πῆς τῇ γνώμῃ σου, ἀπάντησέ μου σὲ τοῦτο ἐδῶ.
ΦΙ. Λέγε.
ΣΩ. Ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ λύπη ἔχουν πέρας ἢ εἶναι ἀπὸ ἐκείνα ποῦ δέχονται τὸ περισσότερο καὶ τὸ λιγότερο ;
ΦΙ. Ναί, ἀπὸ ἐκείνα ποῦ δέχονται τὸ περισσότερο, Σωκράτη· γιατί ἡ ἡδονὴ δὲ θὰ ἦταν ἀπόλυτο ἀγαθὸ, ἂν δὲν ἦταν ἀπὸ τῇ φύσῃ τῆς ἀπειρου καὶ σὲ ἀριθμὸ καὶ σὲ βαθμὸ ⁽⁴⁴⁾.
- ΣΩ. Οὐτε καὶ ἡ λύπη, Φίλιππε, ἀπόλυτο κακό· ὥστε 28a πρέπει ἡμεῖς οἱ δύο νὰ ἀναζητήσουμε ὄχι τῇ φύσῃ τοῦ ἀπειρου, ἀλλὰ κατὰ ἄλλο, ποῦ δίνει στίς ἡδονὲς κάποιο μέρος τοῦ ἀγαθοῦ. Ἄς σοῦ κάνουμε τῇ χάριτι ὅτι αὐτὸ ⁽⁴⁵⁾ ἀνήκει στὴν κατηγορίαν τῶν χωρὶς πέρας. Ἀλλὰ τῇ φρόνησιν καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ νοῦ σὲ ποῖαν ἀπὸ τίς κατηγορίας, ποῦ εἴπαμε πρωύτερα, Πρώταρχε καὶ Φίλιππε, θὰ τὰ τοποθετήσουμε, χωρὶς νὰ εἰμαστε ἀσεβεῖς ; Γιατί δὲν νομίζω πὼς εἶναι γιὰ μᾶς μικρὸς ὁ κίνδυνος νὰ ἐπιτύχουμε ἢ ὄχι στὴν ἐρώτησιν αὐτῇ.
ΦΙ. Ἐξυμνεῖς βέβαια, Σωκράτη, τὸ δικό σου θεό.
ΣΩ. Ὅπως καὶ σὺ τῇ δικῇ σου, φίλε μου· ὁμοῦ πρέπει ν' ἀπάντησουμε στὴν ἐρώτησιν.
ΠΡΩ. Σωστά μιλά ὁ Σωκράτης, Φίλιππε, καὶ πρέπει νὰ ὑπακούσουμε.
ΦΙ. Δὲν ἔχεις ἐκλεγῆ σὺ, Πρώταρχε, γιὰ νὰ μιλήσῃ στὴ θέσιν μου ;
ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς. Ὅμως τώρα βρίσκομαι σχεδὸν σὲ

γε, ὦ Σώκρατες, αὐτόν σε ἡμῖν γενέσθαι προφήτην, ἵνα μηδὲν ἡμεῖς σοι περὶ τὸν ἀγωνιστὴν ἐξαμαρτάνοντες παρὰ μέλος φθερξώμεθά τι.

ΣΩ. Πειστέον, ὦ Πρώταρχε· οὐδὲ γὰρ χαλεπὸν οὐδὲν ἐπιτάτεις. Ἄλλ' ὄντως σε ἐγώ, καθάπερ εἶπε Φίλιβος, σεμνόνων ἐν τῷ παιζειν ἐθοροβήσα, νοῦν καὶ ἐπιτιμήμην ἐρόμενος ὁποῖον γένους εἶεν;

ΠΡΩ. Παντάσασί γε, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν ῥάδιον πάντες γὰρ συμφωνοῦσιν οἱ σοφοί, ἑαυτοὺς ὄντως σεμνύοντες, ὡς νοῦς ἐστι βασιλεὺς ἡμῖν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς. Καὶ ἴσως εὐ λέγουσι. Διὰ μακροτέρων δ' , εἰ βούλει, τὴν σκέψην αὐτοῦ τοῦ γένους ποιησώμεθα.

ΠΡΩ. Λέγ' ὅπως βούλει, μηδὲν μήκος ἡμῖν ὑπολογιζόμενος, ὦ Σώκρατες, ὡς οὐκ ἀπεχθισόμενος.

ΣΩ. Καλῶς εἶπες. Ἀρξώμεθα δὲ πως ὧδε ἐπανερωτῶντες.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Πότερον, ὦ Πρώταρχε, τὰ σύμπαντα καὶ τότε τὸ καλούμενον ὄλον ἐπιτροπεύειν φῶμεν τὴν τοῦ ἀλόγου καὶ εἰκῆ δύναμιν καὶ τὸ ὅπῃ ἔτυχεν, ἢ τάναντία, καθάπερ οἱ πρόσθεν ἡμῶν ἔλεγον, νοῦν καὶ φρόνησίν τινα θανμοστήν συντάττουσαν διακυβερνᾶν,

ΠΡΩ. Οὐδὲν τῶν αὐτῶν, ὦ θαυμάσιε Σώκρατες· δὲ μὲν γὰρ σὸ νῦν λέγεις, οὐδὲ ὅσιον εἶναι μοι φαίνεται. Τὸ δὲ νοῦν πάντα διακοσμεῖν αὐτὰ φάναι καὶ τῆς ὄψεως τοῦ κόσμου καὶ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἀστέρων καὶ πάσης τῆς περιφορᾶς ἄξιον, καὶ οὐκ ἄλλως ἔργω' ἂν ποτε περὶ αὐτῶν εἴποιμι οὐδ' ἂν δεξάσκιμι.

ΣΩ. Βούλει δῆτά τι καὶ ἡμεῖς τοῖς ἐμπροσθεν ὁμολογού· 29a μενον συμφήσωμεν ὡς ταῦθ' οὕτως ἔχει, καὶ μὴ μόνον οὐλώμεθα δεῖν τὰλλότρια ἄνευ κινδύνου λέγειν, ἀλλὰ καὶ συγκινδυνεύωμεν καὶ μετέχομεν τοῦ φόγου, ὅταν ἀνὴρ δεινὸς φῆ ταῦτα μὴ οὕτως ἀλλ' ἀτάκτως ἔχειν;

ἀδιέξοδο καὶ σὲ παρακαλῶ, Σωκράτη, νὰ μλήσης σὺ ὁ ἴδιος γὰρ μᾶς, γιὰ νὰ μὴν κάνουμε λάθος καὶ ποῖμο τίποτε σφαλρὸ σὲ σένα γιὰ τὸ συναγωνιστὴ μακ (81).

ΣΩ. Πρέπει νὰ σὲ ὑπακούσω, Πρώταρχε· γιατί, ἄλωστε, δὲ μοῦ ζητᾶς τίποτε δύσκολο. Ἀλλὰ, σ' ἀλήθεια, σὲ τρώμαξα, ὅταν, καθὼς εἶπε ὁ Φίλιβος, ἐξυμνοῦσα ἀστευεῦόμενος, ρωτῶντάς σὲ ποιά κατηγορία ἀνήκουν ὁ νοῦς καὶ ἡ ἐπιστήμη;

ΠΡΩ. Πάρα πολὺ, Σωκράτη.

ΣΩ. Κι ὅμως εἶναι εὐκόλο· γιατί ὅλοι οἱ σοφοὶ συμφωνοῦν—ἐτσι ἀληθινὰ ἐξυμνοῦν τοὺς ἑαυτοῦς τω—ὅτι ὁ νοῦς εἶναι γιὰ μᾶς ὁ βασιλεὺς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Καὶ ἴσως καλὰ τὸ λέν. Ἀλλὰ ἀς ἐξετάσουμε λεπτομερέστερα, ἂν θέλης, αὐτὸ τὸ εἶδος.

ΠΡΩ. Λέγε, ὅπως θέλεις, Σωκράτη, καὶ μὴ λογαριάζεις τὴν ἔκταση, γιατί δὲν πρόκειται νὰ μᾶς κάνης νὰ βαρεθοῦμε.

ΣΩ. Ὁραῖα τὰ λές. Ἄς ἀρχίσουμε, λοιπόν, κάπως ἐτσι τίς ἐρωτήσεις.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ποῖο ἀπὸ τὰ δύο συμβαίνει, Πρώταρχε; Τὸ σύνολο τῶν ὄντων καὶ αὐτὸ ποῦ ὀνομάζουμε «Ὀλον», τὸ διευθύνει ἡ δύναμη τοῦ ἄλογου, τοῦ τυχαίου καὶ τοῦ συμπτωματικοῦ ἢ ἀντίθετα, ὅπως οἱ προγενέστεροί μας ἔλεγαν, ἕνας νοῦς καὶ κάποια θαυμαστὴ φρόνηση τὰ συγκροτεῖ καὶ τὰ κυβερνᾶ; (82)

ΠΡΩ. Θαυμάσιε Σωκράτη, δὲν εἶναι καθόλου τὸ ἴδιο πράμα· γιατί αὐτὸ ποῦ λές ἐσὺ τώρα μοῦ φαίνεται πῶς δὲν εἶναι οὔτε κἀν εὐσεβές. Ἀντίθετα νὰ δεχθοῦμε ὅτι ὁ νοῦς τὰ βάζει σὲ τάξη βλα αὐτὰ εἶναι ἀντάξιο καὶ τῆς εἰκόνας τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστρῶν καὶ τῆς περιφορᾶς τοῦ σύμπαντος (83). Κι ἐγὼ δὲ θὰ μιλοῦσα ποτὲ διαφορετικά γι' αὐτὰ οὔτε θὰ εἶχα ἄλλη γνώμη.

ΣΩ. Θέλεις, λοιπόν, νὰ συμφωνήσουμε κι ἐμεῖς μ' αὐτὸ ποῦ παραδέχονται οἱ προγενέστεροι (84) καὶ νὰ ποῦμε πῶς ἐτσι εἶναι; Καὶ ὄχι μόνον νὰ νομίζουμε ὅτι πρέπει νὰ λέμε τίς 29a γινώμες τῶν ἄλλων χωρὶς κίνδυνο, ἀλλὰ νὰ μοιραζώμαστε τὸν κίνδυνο καὶ τὴν κατηγορία, ὅταν κανένας φοβερός ἀνθρώπος ἴσχυρισθῆ ὅτι αὐτὰ δὲν εἶναι ἐτσι, ἀλλὰ βρίσκονται σὲ ἀταξία;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσα νὰ μὴ τὸ θέλω;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐκ ἂν βουλοίμην ;

ΣΩ. Ἴθι δὴ, τὸν ἐπιόντα περὶ τούτων νῦν ἡμῖν λόγον ἄθροι.

ΠΡΩ. Λέγε μόνον.

ΣΩ. Τὰ περὶ τὴν τῶν σωμάτων φύσιν ἀπάντων τῶν ζῶων πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ πνεῦμα καθορθωμένον πού καὶ γῆν καθάπερ οἱ χειμαζόμενοι, φασίν, ἐνόντα ἐν τῇ συστάσει.

b ΠΡΩ. Καὶ μάλα· χειμαζόμεθα γὰρ ὄντως ἕστ' ἀπορίας ἐν τοῖς νῦν λόγοις.

ΣΩ. Φέρε δὴ, περὶ ἐκάστου τῶν παρ' ἡμῖν λαβὴ τὸ τοιόνδε.

ΠΡΩ. Ποῖον ;

ΣΩ. Ὅτι μικρόν τε τούτων ἕκαστον παρ' ἡμῖν ἐνεστι καὶ φαῦλον καὶ οὐδαμῇ οὐδαμῶς εὐκρινές ἐν καὶ τὴν δύναμιν οὐκ ἀξίαν τῆς φύσεως ἔχον. Ἐν ἐνὶ δὲ λαβῶν περὶ πάντων νόει ταυτόν. Οἷον πῦρ ἐστι μὲν πού παρ' ἡμῖν, ἐστι δ' ἐν τῷ παντί.

ΠΡΩ. Τί μὴν ;

c ΣΩ. Οὐκοῦν σμικρόν μὲν τι τὸ παρ' ἡμῖν καὶ ἀσθενές καὶ φαῦλον, τὸ δ' ἐν τῷ παντί πλήθει τε θαυμαστόν καὶ κάλλιε καὶ πάσῃ δυνάμει τῇ περὶ τὸ πῦρ οὖση.

ΠΡΩ. Καὶ μάλ' ἀληθές δ' λέγεις.

ΣΩ. Τί δὲ ; Τρέφεται καὶ γίγνεται ἐκ τούτου καὶ ἀξεται τὸ τοῦ παντός πῦρ ἐπὶ τοῦ παρ' ἡμῖν πυρός, ἣ τοδναντίον ἕστ' ἐκείνου τό τ' ἐμὸν καὶ τὸ σὸν καὶ τὸ τῶν ἄλλων ζῶων ἀπαντ' ἴσχει ταῦτα ;

ΠΡΩ. Τοῦτο μὲν οὐδ' ἀποκρίσεως ἀξιὸν ἐρωτῆς.

d ΣΩ. Ὁρθῶς ταῦτά γὰρ εἶρεῖς, οἶμαι περὶ τε τῆς ἐν τοῖς ζῶοις γῆς τῆς ἐνθάδε καὶ τῆς ἐν τῷ παντί, καὶ τῶν ἄλλων δὴ πάντων ὄσων ἡρώτησα ὀλίγον ἔμπροσθεν. Οὕτως ἀποκριθῆ ;

ΠΡΩ. Τίς γὰρ ἀποκρινόμενος ἄλλως θνηταίων ἂν ποτε φανείη ;

ΣΩ. Σχεδὸν οὐδ' ὅστισοῦν· ἀλλὰ τὸ μετὰ τοῦτο ἐξῆς ἔπουν. Πάντα γὰρ ἡμεῖς ταῦτα τὰ νυνδὴ λεχθέντα ἄρ' οὐκ εἰς ἐν συγκείμενα ἰδόντες ἐπινομάσαμεν σῶμα ;

ΣΩ. Ἐμπρός, λοιπόν, στοχάσου τὸ λόγο πού ἐρχεται ἐπὶ ὧμας σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτό.

ΠΡΩ. Λέγε.

ΣΩ. Τὰ σχετικὰ μὲ τὴ φύση ὕλων τῶν ζῶων, φωτιά δηλαδή καίπερ καὶ ἄερα καὶ γῆ βλέπουμε, θαρρῶ, καθαρά— ὅπως λένε καὶ ἐκεῖνοι πού δέρνονται ἀπὸ τῆ φουρτούνα (85) πῶς ὑπάρχουν μέσα στὴ σύσταση.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς· γιατί ἀλήθεια καὶ μᾶς τώρα τὸ ἀδιέ- b ξοδο αὐτῆς τῆς συζήτησης μᾶς δέρνει μὲ τὴ φουρτούνα του.

ΣΩ. Λοιπὸν γὰρ καθένα ἀπ' αὐτὰ πού ἔχουμε ἐμεις στοχάσου αὐτὸ τὸ σημεῖο.

ΠΡΩ. Ποιό ;

ΣΩ. Ὅτι ἀπὸ τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ ἐνυπάρχει σ' ἐμᾶς ἓνα μικρὸ κομμάτι ἀσημαντο, πού δὲν εἶναι μὲ κανένα τρόπο καθόλου καθαρό καὶ δὲν ἔχει δύναμη ἀντάξια μὲ τὴ φύση του (86). Δὲς τὸ αὐτὸ σ' ἓνα καὶ ὕστερα σκέψου τὸ ἴδιο γιὰ δ- λ. Φωτιά π.χ. ὑπάρχει, θαρρῶ, καὶ σὲ μᾶς, ὑπάρχει καὶ στὸ σύμπαν.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Αὐτῆ, λοιπόν, πού εἶναι σ' ἐμᾶς εἶναι μικρὴ καὶ ἀ- c δύναμη καὶ μηδαμινή, ἐνῶ αὐτὴ πού εἶναι στὸ σύμπαν εἶναι θαυμαστὴ στὴν ποσότητα καὶ στὴν ὁμορφιά καὶ σὲ κάθε δύναμη πού ὑπάρχει στὴ φωτιά.

ΠΡΩ. Ποὺ ἀληθινὰ εἶναι ὅσα λές.

ΣΩ. Τί λοιπόν ; Ἡ φωτιά ἢ δικὴ μας τρέφει καὶ δημιουργεῖ καὶ αὐξάνει τὴ φωτιά τοῦ συμπαντος ἢ ἀντίθετα ἀπὸ ἐκείνη τὰ παίρνει ὅλα αὐτὰ καὶ ἡ δικὴ μου καὶ ἡ δικὴ σου καὶ τῶν ἄλλων ζῶων ;

ΠΡΩ. Αὐτὸ πού μὲ ρωτᾶς δὲν ἀξίζει οὔτε κἀν ἀπάντη- σῃ.

ΣΩ. Σωστά· τὰ ἴδια βέβαια θὰ πῆς, ὑποθέτω, καὶ γιὰ d τὸ ὄμα πού ὑπάρχει ἐδῶ στὰ ζῶα καὶ γι' αὐτὸ πού ὑπάρχει στὸ σύμπαν καὶ βέβαια γιὰ ὅλα τ' ἄλλα πού σὲ ρώτησα λίγο πρωτότερα. Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ ἀπόκρισή σου ;

ΠΡΩ. Ποιός θὰ ἀποκρινόταν διαφορετικὰ καὶ θὰ παρουσιαζόταν πῶς εἶναι στὰ καλά του ;

ΣΩ. Σχεδὸν κανένας· παρακολούθησε, λοιπόν, τὸ ἀμέσως ἐπόμενο. Ὅλα αὐτὰ πού εἶπαμε τώρα ἐμεις τὰ ἐπινομάσαμε σῶμα, γιατί τὰ εἶδαμε συγκροτημένα σ' ἓνα σύνολο. Ἐτσι δὲν εἶναι ;

ΠΡΩ. Τί μὴν ;

ΣΩ. Ταῦτόν δὴ λαβὲ καὶ περὶ τοῦδε δὴ κόσμον λέγομεν [διὰ] τὸν αὐτὸν γὰρ τρόπον ἂν εἴη που σῶμα, σύνθετον δὴ ἐκ τῶν αὐτῶν.

ΠΡΩ. Ὁρθότατα λέγεις.

ΣΩ. Πότερον οὖν ἐκ τούτου τοῦ σώματος δλωσ τὸ παρ' ἡμῶν σῶμα ἢ ἐκ τοῦ παρ' ἡμῶν τοῦτο τρέφεται τε καὶ ἴσθα νονδὴ περὶ αὐτῶν εἰπομεν εἰληφέν τε καὶ ἔχει ;

ΠΡΩ. Καὶ τοῦθ' ἕτερον, ὃ Σώκρατες, οὐκ ἄξιον ἐρωτήσεως.

30a ΣΩ. Τί δέ ; Τόδε ἄρα ἄξιον ; Ἡ πῶς ἐρεῖς ;

ΠΡΩ. Λέγε τὸ ποῖον.

ΣΩ. Τὸ παρ' ἡμῶν σῶμα ἄρ' οὐ ψυχὴν φήσομεν ἔχειν ;

ΠΡΩ. Δῆλον ὅτι φήσομεν.

ΣΩ. Πόθεν, ὃ φίλε Πρώταρχε, λαβόν, εἴπερ μὴ τὸ γε τοῦ παντός σῶμα ἐμφυον δὴ ἐτύγχανε, ταῦτά γε ἔχον τούτω καὶ ἔτι πάντη καλλίονα ;

ΠΡΩ. Δῆλον ὡς οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν, ὃ Σώκρατες.

ΣΩ. Οὐ γάρ που δοκοῦμέν γε, ὃ Πρώταρχε, τὰ τέτταρα ἐκεῖνα, πέρασ καὶ ἀπειρον καὶ κοινὸν καὶ τὸ τῆς αἰτίας γένος
b ἢ ἐν ἄπαι τέταρτον ἐνόν, τοῦτο ἐν μὲν τοῖς παρ' ἡμῶν ψυχὴν τε παρέχον καὶ σωμασκίαν ἐμποιοῦν καὶ πταίσαντος σώματος ἱατρικὴν καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλα συντιθέν καὶ ἀνοούμενον πᾶσαν καὶ παντοῖαν σοφίαν ἐπικαλεῖσθαι, τῶν δ' αὐτῶν τούτων ὄντων ἐν δλω τὸ οὐρανῷ καὶ κατὰ μεγάλα μέρη, καὶ προσεῖτε καλῶν καὶ εἰλικρινῶν, ἐν τούτοις δ' οὐκ ἄρα μεμηχανῆσθαι τὴν τῶν καλλίστων καὶ τιμωτάτων φύσιν.

• ΠΡΩ. Ἄλλ' οὐδαμῶς τοῦτό γ' ἂν λόγον ἔχοι.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μὴ τοῦτο, μετ' ἐκείνου τοῦ λόγου ἂν ἐπίμεινοι βέλτιον λέγομεν ὡς ἔστιν, ἃ πολλάκις εἰρήκαμεν, ἀπειρίον τε ἐν τῷ παντὶ πολύ, καὶ πέρασ ἱκανόν, καὶ τις ἐπ' αὐτοῖς αἰτία οὐ φαύλη, κοσμοῦσά τε καὶ συντόντουσα ἐναντιοῦς τε καὶ ὄρας καὶ μήρας, σοφία καὶ νοῦς λεγομένη δικαιοῦσά τ' ἂν.

ΠΡΩ. Δικαιοῦστα δῆτα.

ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Τὸ ἴδιο σκέψου καὶ γι' αὐτὸ ποῦ ὀνομάζουμε κόσμο (87). Καθὼς εἶναι σύνθετο ἀπὸ τὰ ἴδια στοιχεῖα, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο θὰ εἶναι, φαντάζομαι, σῶμα.

ΠΡΩ. Πάρα πολὺ σωστά.

ΣΩ. Ποῖό ἀπὸ τὰ δύο, λοιπόν, συμβαίνει ; Ἀπ' αὐτὸ τὸ σῶμα γενικὰ τὸ δικό μας τὸ σῶμα ἢ ἀπὸ τὸ δικό μας τρέφεται αὐτὸ καὶ ἔχει λάβει καὶ κρατᾶ ὅσα τώρα δὰ εἴπαμε γι' αὐτά ;

ΠΡΩ. Ἀκόμη μιὰ ἐρώτηση, Σωκράτη, ποῦ δὲν ἀξίζει νὰ τὴν κἀνης :

ΣΩ. Ὅμως αὐτὸ ἀξίζει ἢ τί γνώμη ἔχεις ;

ΠΡΩ. Λέγε ποῖό ;

ΣΩ. Τὸ δικό μας σῶμα θὰ ποῦμε ἄραγε πῶς ἔχει ψυχὴ ἢ ὄχι ;

ΠΡΩ. Εἶναι φανερό πῶς θὰ τὸ ποῦμε.

ΣΩ. Ἀπὸ ποῦ τὴν πῆρε καὶ τὴν ἔχει, ἀγαπητὲ Πρώταρχε, ἂν τὸ σῶμα τοῦ σύμπαντος δὲν τύχαινε νὰ εἶναι ἐμφυχο καὶ νὰ ἔχη τὰ ἴδια μ' αὐτὸ καὶ ἀκόμη ἁμροφότερα μὲ κάθε τρόπο ;

ΠΡΩ. Φανερά, Σωκράτη, ἀπὸ ποθενὰ ἄλλω.

ΣΩ. Γιατί, βέβαια, δὲ φαντάζομαι νὰ ἔχουμε τί γνώμη, Πρώταρχε, ὅτι οἱ τέσσερις ἐκεῖνες κατηγορίες, τὸ πεπερασμένο καὶ τὸ ἀπειρο καὶ τὸ μικτὸ καὶ τῆς αἰτίας, ποῦ ἐνυπάρχει σὰν τέταρτη σὲ δλα, αὐτὴ ἢ τελευταία ποῦ δίνει ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά στὰ δικά μας ψυχὴ καὶ τοὺς βάζει μέσα τὴν ἀσκηση τοῦ σώματος καὶ γιατρεῖται τὸ σῶμα ποῦ ἀρρωστᾶ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη προκαλεῖ μιὰ σύνθεσι τὴ μιὰ θεραπεία, νὰ ὀνομάζεται ἀκέραια καὶ πολὺμορφη σοφία καὶ ἐνῶ σύγχρονα τὰ ἴδια αὐτὰ ὑπάρχουν σὲ ὀλόκληρο τὸν οὐρανὸ καὶ σὲ μεγάλα μέρη, μάλιστα ὄραϊα καὶ ἔθολα, ὅμως αὐτὴ νὰ μὴν ἔχη πραγματοποιεῖται σὲ τοῦτα δ, τι ποῦ ὄραϊο καὶ πολὺτιμο ὑπάρχει (88).

ΠΡΩ. Ὅχι, αὐτὸ θὰ ἦταν τελείως παράλογο.

ΣΩ. Ἄν, λοιπόν, αὐτὸ εἶναι παράλογο, θὰ ἦταν καλύτερο νὰ ἀκολουθήσουμε τὴν ἄλλη ἀποψὴ καὶ νὰ ποῦμε ὅτι ὑπάρχουν αὐτά, ποῦ πολλὰς φορὲς ἔχουμε πῆ, καὶ πολὺ ἀπειρο στὸ σύμπαν, ἀρκετὰ πεπερασμένο, καὶ ἀκόμη ἐπάνω σ' αὐτὰ κάποια αἰτία ὄχι ἀσήμαντη (89), ποῦ διαρρυθμίζει καὶ βάζει σὲ τάξη τοὺς χρόνους καὶ τίς ἐποχὰς καὶ τοὺς μῆνες καὶ ποῦ θὰ ἦταν ἀπολύτως δίκαιο νὰ ὀνομασθῆ σοφία καὶ νοῦς.

ΠΡΩ. Καὶ βέβαια εἶναι ἀπολύτως δίκαιο.

e

30a

b

e

ΣΩ. Σοφία μὴν καὶ νοῦς ἄνευ ψυχῆς οὐκ ἂν ποτε γενοίσθην.

ΠΡΩ. Οὐ γὰρ οὖν.

d ΣΩ. Οὐκοῦν ἐν μὲν τῇ τοῦ Διὸς ἐρεῖς φάσι βασιλικὴν μὲν ψυχὴν, βασιλικὸν δὲ νοῦν ἐγγίγνεσθαι διὰ τὴν τῆς αἰτίας δύναμιν, ἐν δ' ἄλλοις ἄλλα καλὰ, καθ' ὅτι φίλον ἑκάστοις λέγεσθαι.

ΠΡΩ. Μάλα γε.

ΣΩ. Τοῦτον δὴ τὸν λόγον ἡμᾶς μή τι μάτην δόξης, ὡς Πρώταρχε, εἰρηκέναι, ἀλλ' ἔστι τοῖς μὲν πάλαι ἀποφραγμένοις ὡς αἰεὶ τοῦ παντός νοῦς ἀρχεὶ σύμμαχος ἐκείνοις.

ΠΡΩ. *Ἔστι γὰρ οὖν.

e ΣΩ. Τῆ δέ γε ἐμῇ ζητήσει πεπορικῶς ἀπόκρισιν, ὅτι νοῦς ἐστὶ γένους τῆς τοῦ πάντων αἰτίου λεχθέντος τῶν τεκτάρων <δ' > ἦν ἡμῖν ἐν τούτῳ. *Ἐχεις γὰρ δήπου νῦν ἡμῶν ἤδη τὴν ἀπόκρισιν.

ΠΡΩ. *Ἐχω καὶ μάλα ἱκανῶς· καίτοι με ἀποκρινάμενος ἔλοθεσ.

ΣΩ. Ἀνάταυλα γὰρ, ὡς Πρώταρχε, τῆς σπουδῆς γίγνεται ἐνίοτε ἡ παιδιά.

ΠΡΩ. Καλῶς εἶπες.

31a ΣΩ. Νοῦς δήπου, ὡς εἶπες, οὐ μὲν γένους ἐστὶ καὶ τίνα ποτὲ δύναμιν κέκτηται, σκεδὸν ἐπιεικῶς ἡμῖν τὰ νῦν δεδῆλωται.

ΠΡΩ. Πόνῳ μὲν οὖν.

ΣΩ. Καὶ μὴν ἡδονῆς γε ὡσαύτως πάλαι τὸ γένος ἐφάνη.

ΠΡΩ. Καὶ μάλα.

ΣΩ. Μεμνόμεθα δὴ καὶ ταῦτα περὶ ἀμφοῖν, ὅτι νοῦς μὲν αἰτίας ἦν συγγενῆς καὶ τούτου σχεδὸν τοῦ γένους, ἡδονὴ δὲ ἀπειρός τε αὐτῇ καὶ τοῦ μήτε ἀρχὴν μήτε μέσα μήτε ἐν αὐτῷ ἀφ' ἑαυτοῦ ἔχοντος μηδὲ ἐξωτερὸς ποτε γένους.

b ΠΡΩ. Μεμνησόμεθα· πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. Δεῖ δὴ τὸ μετὰ ταῦτο, ἐν ᾧ τέ ἐστιν ἐκότερον αὐτοῖν καὶ διὰ τί πάθος γίγνεσθαι ὅπταν γίγνησθαι ἰδεῖν ἡμᾶς. Πρῶτον τὴν ἡδονὴν· ὡσπερ τὸ γένος αὐτῆς πρότερον

ΣΩ. Ἀσφαλῶς σοφία καὶ νοῦς δὲ θὰ μπορούσαν νὰ ὑπάρχουν χωρὶς ψυχῆ.

ΠΡΩ. *Ὅχι βέβαια.

ΣΩ. Θὰ πῆς, λοιπόν, ὅτι μέσα στὴ φύση τοῦ Δία ἐνοπάρχει βασιλικὴ ψυχὴ καὶ βασιλικὸς νοῦς καὶ αὐτὸ ὀφείλεται στὴ δύναμη τῆς αἰτίας, καὶ στοὺς ἄλλους ἄλλα καλὰ, σύμφωνα μὲ τὸ ὄνομα ποὺ εἶναι ἀγαπητὸ στὸν καθένα ⁽⁸⁰⁾.

ΠΡΩ. Βεβαίότατα.

ΣΩ. Αὐτὸ τὸ λόγο, Πρώταρχε, μὴ φαντασθῆς καθόλου πῶς τὸν ἔχομε πῆ μάταια· ἀντίθετα εἶναι σύμμαχος ἐκείνων ποὺ ἀπὸ τὰ παλαιὰ χρόνια ἀποστήριζαν ὅτι παντοτινὰ ὁ νοῦς βασιλεύει στὸ σύμπαν ⁽⁸¹⁾.

ΠΡΩ. Εἶναι βέβαια.

ΣΩ. Καὶ στὴ δική μου ἀναζήτηση ἔχει δώσει ἀπόκριση· ὅτι δηλαδὴ ὁ νοῦς ἀνήκει στὴν κατηγορία ποὺ ὀνομάστηκε αἰτία ὄλων· (κι αὐτὴ ἦταν γιὰ μᾶς μιά ἀπὸ τίς τέσσερεις) ⁽⁸²⁾. *Ἐχεις, νομίζω, τώρα πιά τὴν ἀπάντησή μας.

ΠΡΩ. Τὴν ἔχω καὶ πολὺ ἱκανοποιητικὰ· μολονότι δὲν τὸ πῆρα εἶδηση ὅτι μοῦ ἀπάντησες.

ΣΩ. Γιατὶ κάποτε, Πρώταρχε, τὸ παιγνίδι γίνεται ἢ ξεκούραση τῆς σοβαρῆς ἀπασχόλησης.

ΠΡΩ. Ὅραϊα.

ΣΩ. Σὲ ποιά κατηγορία ἀνήκει ὁ νοῦς, ⁽⁸³⁾ φίλε μου, 31a καὶ ποιά δύναμη κατέχει ἔχομε δεῖξει τώρα ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὰ.

ΠΡΩ. Πάρα πολὺ.

ΣΩ. Καὶ ὅμοια βέβαια ἀποκαλύφθηκε πολὺ πρωτότερα ἡ κατηγορία τῆς ἡδονῆς ⁽⁸⁴⁾.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Λοιπὸν ἄς θυμόμαστε καὶ τούτα γιὰ τὰ δύο αὐτὰ. *Ὅτι ὁ νοῦς εἶναι συγγενῆς τῆς αἰτίας καὶ ἀνήκει σχεδὸν σ' αὐτὴ τὴν κατηγορία, ἐνῶ ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ ἴδια εἶναι ἀπειρη καὶ ἀνήκει στὴν κατηγορία ποὺ δὲν ἔχει μέσα στὸν ἑαυτὸ τῆς ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τῆς οὔτε καὶ θὰ ἔχη ποτὲ μήτε ἀρχὴ μήτε μέση μήτε τέλος.

ΠΡΩ. Θὰ τὸ θυμόμαστε πῶς ὄχι.

ΣΩ. Πρέπει, λοιπὸν, νὰ δοῦμε τὴ συνέχεια τούτου. Δηλαδὴ ποῦ μέσα βρίσκονται τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο καὶ ποιά εἶναι ἡ διάθεσή ποὺ τὰ δημιουργεῖ, ἔταν δημιουργοῦνται. Πρῶτα τὴν ἡδονὴ ⁽⁸⁵⁾· ὅπως προσεκτικὰ ἀναζητήσαμε

ἐβασανίσασμεν, οὕτω καὶ ταῦτα πρότερα. Δέπης δὲ ἀδ' χωρὶς τὴν ἡδονὴν οὐκ ἂν ποτε δυναίμεθα ἰκανῶς βασανίσει.

ΠΡΩ. Ἄλλ' εἰ ταύτη χρη πορεύεσθαι, ταύτη πορευόμεθα.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν σοὶ καθάπερ ἐμοὶ φαίνεται τῆς γενέσεως αὐτῶν πέρι;

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Ἐν τῷ κοινῷ μοι γένοιτο ἅμα φαίνεσθαι λύπη τε καὶ ἡδονὴ γίγνεσθαι κατὰ φύσιν.

ΠΡΩ. Κοινὸν δέ γε, ὃ φίλε Σώκρατες, ὑπομνήσασθε ἡμᾶς τί ποτε τῶν προειρημένων βούλει δηλοῦν.

ΣΩ. Ἔσται ταῦτ' εἰς δόξαν, ὃ θαυμάσιε.

ΠΡΩ. Καλῶς εἶπες.

ΣΩ. Κοινὸν τοῖνυν ὑπακούομεν ὃ δὴ τῶν τεττάρων τρίτον ἐλέγομεν.

ΠΡΩ. Ὁ μετὰ τὸ ἄπειρον καὶ πέρασ ἔλεγε, ἐν ᾧ καὶ ἕγλειαν, οἶμαι δὲ καὶ ἁρμονίαν, ἐτίθεσο;

ΣΩ. Κάλιστ' εἶπες. Τὸν νοῦν δὲ ὅτι μάλιστ' ἦδη πρόσχε.

ΠΡΩ. Λέγε μόνον.

ΣΩ. Λέγω τοῖνυν τῆς ἁρμονίας μὲν λυομένης ἡμῖν ἐν τοῖς ἴσους ἅμα λύειν τῆς φύσεως καὶ γένεσιν ἀλγηδόνων ἐν τῷ τότε γίνεσθαι χροῖον.

ΠΡΩ. Πάνυ λέγεις εἰκός.

ΣΩ. Πάλιν δὲ ἀρροττομένης τε καὶ εἰς τὴν αὐτῆς φύσιν ἀπισσης ἡδονὴν γίνεσθαι λεκτόν, εἰ δεῖ δι' ὀλίγων περὶ μεγίστων ὅτι τάχιστα ἐρηθῆναι.

ΠΡΩ. Οἶμαι μὲν σε ὀρθῶς λέγειν, ὃ Σώκρατες, ἐμφανεστερον δὲ ἔτι ταῦτα ταῦτα περιώμεθα λέγειν.

ΣΩ. Οὐδοῖον τὰ δημόσια που καὶ περιφανῆ ἤραστον ἀννοεῖν;

ΠΡΩ. Ποῖα;

ΣΩ. Πείνη μὲν πον λύσις καὶ λύπη;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ Ἐδοδὴ δέ, πλήρωσις γιγνομένη πάλιν, ἡδονή;

πρῶτα τὴν κατηγορίαν τῆ δικῆς τῆς, ἔτσι θ' ἀρχίσουμε πάλι καὶ γι' αὐτά. Καὶ τὴν ἡδονὴν πάλι δὲ θὰ μπορούσαμε ποτε νὰ τὴν ἐξετάσουμε ἀρκετά, χωρὶς τὴ λύπη (66).

ΠΡΩ. Ἄλλ' ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ πάρουμε αὐτὸ τὸ δρόμο, ἄς τὸν πάρουμε.

ΣΩ. Ἄραγε ἡ γνώμη σου γιὰ τὴ γένεση αὐτῶν συμφωνεῖ μετὰ τὴ δική μου;

ΠΡΩ. Ποιά εἶναι;

ΣΩ. Ἡ γνώμη μου εἶναι πὼς καὶ ἡ λύπη καὶ ἡ ἡδονὴ μαζί δημιουργοῦνται ἀπὸ τὴ φύση στὴν κατηγορία τοῦ μικτοῦ.

ΠΡΩ. Θύμισέ μας, ἀγαπητὲ Σωκράτη, τί ἀπ' ὅσα εἶπαμε πρωτύτερα θέλεις νὰ δηλώσης μετὰ τὸ μικτό.

ΣΩ. Θὰ τὸ κάνω αὐτὸ ὅσο μπορῶ, θαυμάσιε φίλε.

ΠΡΩ. Ὁραῖα.

ΣΩ. Μετὰ τὸ μικτό, λοιπόν, ἐννοοῦμε ἐκεῖνο ἀπὸ τὰ τέσσαρα ποῦ τὸ ἀναφέραμε ὡς τρίτο.

ΠΡΩ. Ἐκεῖνο ποῦ τὸ ἀναφέρει ὑστερα ἀπὸ τὸ ἄπειρο καὶ τὸ πεπερασμένο, μέσα στὸ ὅποιο ἐβαζες, νομίζω, τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ἁρμονίαν; (67)

ΣΩ. Ὁραιότατα. Καὶ τώρα πρόσχε ὅσο μπορεῖς πιὸ πολὺ.

ΠΡΩ. Λέγε.

ΣΩ. Λέγω ὅτι ὅταν σ' ἐμᾶς τοὺς ζωντανούς ὀργανισμοὺς διαλύεται ἡ ἁρμονία, διαλύεται σύγχρονα καὶ ἡ φύση καὶ τὴ στιγμή αὐτὴ δημιουργεῖται ἡ γένεση τῶν πόνων.

ΠΡΩ. Εἶναι πολὺ πιθανὴ ἡ ἀπόψή σου.

ΣΩ. Κι ὅταν πάλι βρισκῆ ἡ ἁρμονία τὴ συκρότησή τῆς καὶ ξαναγυρίῃ στὴ φύση τῆς, πρέπει νὰ πούμε ὅτι γεννιέται ἡ ἡδονή (68), ἂν πρέπει μετὰ δὲ λόγια νὰ μιλήσουμε συντομώτατα γιὰ τὰ πιὸ μεγάλα.

ΠΡΩ. Νομίζω ὅτι σωστοί εἶναι οἱ λόγοι σου, Σωκράτη, ὅμως ἄς προσπαθήσουμε νὰ πούμε ἀκόμη πιὸ καθαρὰ αὐτὰ τὰ ἴδια.

ΣΩ. Καταλαβαίνουμε τὰ κοινὰ καὶ ὀλεφάνερα πράγματα μετὰ τὴν πιὸ μεγάλη εὐκολία;

ΠΡΩ. Ποιά;

ΣΩ. Ἡ πείνα, θερρῶ, εἶναι διάλυση καὶ λύπη;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ τὸ νὰ φᾶς, ποῦ εἶναι ξαναγέμισμα, ἡδονή;

ΠΡΩ. Ναί.

32a ΣΩ. Δίψος δ' αὐ φθορά και λύπη [και λύσις], ἡ δὲ τοῦ ὑγροῦ πάλιν τὸ ξηρανθῆν πληροῦσα δύναμις ἡδονή· διάκρισις δὲ γ' αὐ και διάλυσις ἡ παρα φύσιν, τοῦ πνίγους πάθη, λύπη, κατά φύσιν δὲ πάλιν ἀπάδοσις τε και ψῆξις ἡδονή.

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Και ἄγιους ἡ μὲν παρα φύσιν τοῦ ζφου τῆς ὑγρότητος πῆξις λ' ἄπη πάλιν δ' εἰς ταῦτόν ἀπιόντων και διακρινομένων ἡ κατά φύσιν ὁδός ἡδονή. Και ἐνὶ λόγῳ σκόπει εἰ σοι μέτριος ὁ λόγος δε ἂν πῆ τὸ ἐκ τῆς ἀπειλίου και b πέρματος κατά φύσιν ἐμφυχον γεγονός εἶδος, ἄπερ ἔλεγον ἐν τῷ πρόσθεν, ὅταν μὲν τοῦτο φθείρηται, τὴν μὲν φθορὰν λύπην εἶναι, τὴν δ' εἰς τὴν αὐτῶν οὐσίαν ὁδόν, ταύτην δὲ αὐ πάλιν τὴν ἀναχώρησιν πάντων ἡδονήν.

ΠΡΩ. Ἔστω δοκεῖ γάρ μοι τύπον γέ τινα ἔχειν.

ΣΩ. Τοῦτο μὲν τοῖνον ἐν εἶδος τιθώμεθα λύπης τε και ἡδονῆς ἐν τούτοις τοῖς πάθεισιν ἑκατέρους ;

ΠΡΩ. Κεῖσθω.

c ΣΩ. Τίθει τοῖνον αὐτῆς τῆς ψυχῆς κατά τὸ τούτων τῶν παθημάτων προσδόκημα τὸ μὲν πρὸ τῶν ἡδέων ἐλπίζόμενον ἡδὴ και θαρραλέον, τὸ δὲ πρὸ τῶν λυπηρῶν φοβερόν και ἄλγεινόν.

ΠΡΩ. Ἔστι γάρ οὖν τοῦθ' ἡδονῆς και λύπης ἕτερον εἶδος, τὸ χωρὶς τοῦ σώματος αὐτῆς τῆς ψυχῆς διὰ προσδοκίας γιγνόμενον.

d ΣΩ. Ὁρθῶς ἐπέλαβες. Ἐν γάρ τούτοις οἶμαι, κατά γε τὴν ἐμὴν ὁξάν, εἰλικρινέσιν τε ἑκατέρους γιγνόμενοι, ὡς δοκεῖ, και ἀμείκτοις λύπης τε και ἡδονῆς, ἐμφανῆς εἶσεσθαι τὸ περὶ τὴν ἡδονήν, πότερον ὅλον ἐστὶ τὸ γένος ἀσπαστόν, ἡ τοῦτο μὲν ἕτερω τινὶ τῶν προειρημένων δοτόν ἡμῖν γενών, ἡδονῆ δὲ και λύπη, καθάπερ θερμῶ και ψυχρῶ και πᾶσι τοῖς τοιούτοις, τοτὲ μὲν ἀσπαστέον αὐτά, τοτὲ δὲ οὐκ ἀσπαστέον, ὡς ἀγαθὰ μὲν οὐκ ὄντα, ἐνίοτε δὲ και ἐνια δεχόμενα τὴν πῶν ἀγαθῶν ἔστιν ὅτε φύσιν.

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Ἡ δίψα πάλι φθορά και λύπη, ἐνῶ ἡ δύναμις τοῦ ὑγροῦ, πού γεμίζει ἕναὐτὸ πού ξεράθηκε, ἡδονή. Τὸ ξεχωρίσμα πάλι και ἡ διάλυση ἀντίθετα με τῆ φύση, ἀποτελέσματα ἀποπνικτικῆς ζέσεως, λύπη, ἐνῶ ἡ ἀποκατάσταση πάλι και τὸ κρύωμα, ἡδονή.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Και τὸ πάγωμα τῆς ὑγρασίας τοῦ ζωντανοῦ ὀργανισμοῦ, ἀντίθετα με τῆ φύση, ἀπὸ τὸ κρύο, λύπη· κι ὅταν ξαναγυρίζουν στὴν ἴδια κατάσταση και ξεχωρίζονται παίρνοντας τὸ δρόμο τῆς φύσης, ἡδονή. Και με μιά λέξη, σκέψου ἂν σοῦ φαίνεται λογικὴ μιά γιῶμη πού ἔβλεπε ὅτι τὸ ἐμψυχο εἶδος, πού δημιουργήθηκε συμφωνα με τῆ φύση ἀπὸ τὸ ἄπειρο και τὸ πεπερασμένο, ὅταν αὐτὸ καταστρέφεται— αὐτὸ ἀκριβῶς πού ἔλεγα πρῶτύτερα— ἢ ἡ φθορά εἶναι λύπη ἐνῶ ὁ δρόμος πρὸς τὴν οὐσία τους, ἡ ἐπιστροφή πάλι αὐτῆ ὄλων πίσω, ἡδονή⁽⁸⁹⁾.

ΠΡΩ. Ἄς εἶναι· γιατί νομίζω πὼς ἔχει κάποιο γενικὸ σχῆμα.

ΣΩ. Νὰ βάλουμε, λοιπόν, σ' αὐτὲς τὶς δύο ξεχωριστές καταστάσεις ἕνα εἶδος λύπης και ἡδονῆς ;

ΠΡΩ. Ἄς βάλουμε.

ΣΩ. Θεώρησε τώρα, λοιπόν, στὴν ἴδια τὴν ψυχῆ τὴν προσμονὴ αὐτῶν τῶν καταστάσεων· τὴν ἐλπίδα πρὶν ἀπὸ τὶς ἡδονές, γεμάτη ἡδονῆ και θάρρος, και τῆ φοβερῆ και ὀδυνηρῆ προσμονῆ πρὶν ἀπὸ τὰ λυπηρά.

ΠΡΩ. Ὑπάρχει, λοιπόν, ἀληθινὰ τοῦτο τὸ ἄλλο εἶδος ἡδονῆς και λύπης· αὐτὸ πού γεννιέται ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ σῶμα μέσα στὴν ἴδια τὴν ψυχῆ ἀπὸ τὴν προσμονή.

ΣΩ. Σωστά τὸ κατάλαβες. Γιατὶ σ' αὐτά, νομίζω, κατά τὴ γνώμη μου τουλάχιστο, πού εἶναι και τὸ εἶα και τὸ ἄλλο ἄδολα, ὅπως φαίνεται, και ἄμικτα ἀπὸ λύπη και ἡδονή, θὰ γίνην φανερό τὸ πρόβλημα τῆς ἡδονῆς. Εἶναι δηλαδὴ ἡ κατηγορία τῆς ἡδονῆς ἐπιθυμητῆ συνολικὰ ἢ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ χαρίσουμε σὲ κάποιον ἄλλη ἀπὸ τὶς κατηγορίες πού ἀναφέραμε πρῶτύτερα, ἐνῶ τὴν ἡδονή και τὴ λύπη, ὅπως ἀκριβῶς τὸ θερμὸ και τὸ ψυχρὸ και ὅλα τὰ ὅμοια, ἄλλοτε πρέπει νὰ τὰ ἐπιθυμοῦμε και ἄλλοτε ὄχι, γιατί δὲν εἶναι βέβαια ἀγαθὰ, ἀλλὰ μερικὲς φορές και μερικὰ δεχονται κάποτε τῆ φύσι, τῶν ἀγαθῶν ;⁽⁹⁰⁾

ΠΡΩ. Ὁρθότατα λέγεις, ὅτι ταύτη πη δεῖ διαπορηθῆναι τὸ γὰρ μεταδιακόμενον.

ΣΩ. Πρῶτον μὲν τοῖνυν τὸδε συνίδωμεν· [ὡς] εἴπερ ἔδωκεν ὄντως ἔστι τὸ λεγόμενον, διαφθειρομένων μὲν αὐτῶν ἀλγηδῶν, ἀνασφωζομένων δὲ ἡδονῆ, τῶν μῆτε διαφθειρομένων μῆτε ἀνασφωζομένων ἐνοήσαμεν περὶ, τίνα ποτὲ ἔξιν δεῖ τότε ἐν ἐκάστοις εἶναι τοῖς ζῴοις, ὅταν οὕτως ἴσχη. Σφόδρα δὲ προσέχων τὸν νοῦν ἐπέειπεν· ἀρα οὐ πάσα ἀνάγκη πάν ἐν τῷ τότε χρόνῳ ζῶον μῆτε τι λυπεῖσθαι μῆτε ἡδεῖσθαι μῆτε μέγα μῆτε σμικρὸν;

ΠΡΩ. Ἀνάγκη μὲν οὐκ.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἔστι τις τρίτη ἡμῶν ἢ τοιαύτη διάθεσις 33a παρὰ τε τὴν τοῦ χαίροντος καὶ παρὰ τὴν τοῦ λυπομένου;

ΠΡΩ. Τί μῆν;

ΣΩ. Ἄγε δὴ τοῖνυν, ταύτης προθυμοῦ μεμνήσθαι. Πρὸς γὰρ τὴν τῆς ἡδονῆς κρίσιν οὐ σμικρὸν μεμνήσθαι ταύτην ἔσθ' ἡμῖν ἢ μή. Βραχὺ δὲ τι περὶ αὐτῆς, εἰ βούλει, διαπερῶμεν.

ΠΡΩ. Λέγε ποῖον.

ΣΩ. Τῷ τὸν τοῦ φρονεῖν ἐλομένῳ βίον οἷσθ' ὡς τοῦτον τὸν τρόπον οὐδὲν ἀποκαλῶει ζῆν.

ΠΡΩ. Τὸν τοῦ μὴ χαίρειν μηδὲ λυπεῖσθαι λέγεις;

ΣΩ. Ἐρρήθη γὰρ πού τότε ἐν τῇ παραβολῇ τῶν βίων μὴδὲν δεῖν μῆτε μέγα μῆτε σμικρὸν χαίρειν τῷ τὸν τοῦ νοεῖν καὶ φρονεῖν βίον ἐλομένῳ.

ΠΡΩ. Καὶ μάλᾳ οὕτως ἐρρήθη.

ΣΩ. Οὐκοῦν οὕτως ἂν ἐκεῖνον γε ὑπάραγον καὶ ἴσως οὐδὲν ἄτοπον εἰ πάντων τῶν βίων ἔστι θεώτατος.

ΠΡΩ. Οὐκοῦν εἰδός γε οὐτε χαίρειν θεοῦς οὐτε τὸ ἐναντίον.

ΣΩ. Πάνυ μὲν οὐκ οὐκ εἰδός· ἀσχημον γοῦν αὐτῶν ἐκάτερον γιγνώμενόν ἐστιν. Ἀλλὰ δὴ τοῦτο μὲν ἔτι καὶ εἰς αἰθῆρας ἐπισκεπόμεθα, ἐὰν πρὸς λόγον τι ἦ, καὶ τῷ τῷ πρὸς τὰ δευτερεύοντα, ἐὰν μὴ πρὸς τὰ πρωτεύοντα ἀνωόμεθα προσθεῖναι, προσθήσομεν.

ΠΡΩ. Ὁρθότατα λέγεις.

ΣΩ. Καὶ μῆν τό γε ἕτερον εἶδος τῶν ἡδονῶν, ὃ τῆς

ΠΡΩ. Πολὺ σωστά τὸ λές, ὅτι αὐτῇ τὴν κατεύθυνσιν πρέπει νὰ πάρη τώρα ἢ ἀναζητήσῃ μας.

ΣΩ. Πρῶτα-πρῶτα, λοιπόν, ἄς ἐξετάσουμε αὐτὸ ἔδω· ἂν βέβαια εἶναι ἀλήθεια ἐκεῖνο πού λέμε, ὅτι δηλαδὴ ὁ πόνος εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς καταστροφῆς τους, ἐνῶ ἡ ἡδονὴ τῆς ἀνασύνθεσός τους, ἄς σκεφθοῦμε γι' αὐτὰ πού οὐτε καταστρέφονται οὔτε ἀνασυνθέτονται, ποιά πρέπει νὰ εἶναι τότε ἡ κατάστασις σὲ κάθε ζῶνταν ὄργανισμῶ, ὅταν τοῦτο συμβαίη. Καὶ συγκέντρωσε τὴ σκέψῃ σου ἐξαιρετικὰ γιὰ νὰ μοῦ ἀπαντήσης. Ἄραγε δὲν εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη, σὲ τέτοια περιπτώσει νὰ μὴ νιώθῃ κανένα ζῶο τὴν παραμικρὴ λύπη ἢ τὴν παραμικρὴ ἡδονή;

ΠΡΩ. Φυσικὰ εἶναι ἀνάγκη.

ΣΩ. Ἡ τέτοια διάθεσις, λοιπόν, εἶναι μιὰ τρίτη γιὰ μᾶς, διπλα σ' αὐτοῦ πού χαίρεται καὶ διπλα σ' αὐτοῦ πού 33a λυπάται τὴ διάθεσις; (11)

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Ἐμπρός, λοιπόν, προσπάθησε νὰ τὴ θυμᾶσαι· γιατί δὲν εἶναι ἀσήμαντο, ἂν θὰ τὴ θυμᾶσαι ἢ χι, στὴν κρίσει γιὰ τὴν ἡδονή. Κι ἂν θέλεις, ἄς κάνουμε σύντομη συζήτησι γι' αὐτή.

ΠΡΩ. Λέγε τί.

ΣΩ. Ξέρεις ὅτι τίποτε δὲν ἐμποδίζει αὐτὸν πού διὰ-λεξε τὴ ζωὴ τῆς φρόνησος νὰ ζῆ κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο.

ΠΡΩ. Ἐννοεῖς τοῦ νὰ μὴ χαίρεται οὔτε νὰ λυπάται;

ΣΩ. Ναί, γιατί εἴπαμε, θαρρῶ, τότε πού συγκρίναμε τὶς ζωές, ὅτι αὐτὸς πού διαλέγει τὴ ζωὴ τῆς φρόνησος καὶ τῆς νόησος δὲν πρέπει νὰ δοκιμάζῃ τὴν παραμικρὴ χαρὰ.

ΠΡΩ. Καὶ βέβαια ἔτσι εἴπαμε.

ΣΩ. Ἐκεῖνος, λοιπόν, θὰ εἶχε αὐτὴ τὴ ζωὴ καὶ ἴσως δὲν εἶναι παράξενο, ἂν εἶναι ἢ πὺθ θεῖα ζωὴ ἀπ' ἄλλες.

ΠΡΩ. Οὐτε ὅτι χαίρονται οἱ θεοὶ οὔτε τὸ ἀντίθετο εἶναι βέβαια πιθανόν.

ΣΩ. Εἶναι πολὺ ἀπίθανο· εἶναι ἀσχημον γι' αὐτοὺς νὰ γίνεταί εἰτε τὸ ἕνα εἰτε τὸ ἄλλο. Ἀλλὰ τοῦτο ἀκόμη θὰ τὸ ἐξετάσουμε ἀργότερα (12), ἂν ἔχη κάποια σχέσι μὲ τὴ συζήτησῃ μας, καὶ στὸ νοῦ θὰ δώσουμε τὴ δευτέρη νίκη, ἂν δὲν μπορούμε νὰ τοῦ δώσουμε τὴν πρώτη.

ΠΡΩ. Πολὺ σωστά τὸ λές.

ΣΩ. Ὅσο γιὰ τὸ ἄλλο εἶδος τῶν ἡδονῶν, αὐτὸ πού

ψυχῆς αὐτῆς ἔφαμεν εἶναι, διὰ μνήμης πᾶν ἔστι γεγονός.

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Μνήμην, ὡς εἴκειν, ὅτι ποτ' ἔστιν πρότερον ἀναληπτέον, καὶ κινδυνεύει πάλιν εἶτι πρότερον αἰσθῆσαι μνήμης, εἰ μέλλει τὰ περὶ ταῦθ' ἡμῖν κατὰ τρόπον φανερά πη γνήσεσθαι.

d ΠΡΩ. Πῶς φῆς ;

ΣΩ. Θέες τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡμῶν ἐκάστοις παθημάτων τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι κατασβεπνόμενα ποῖν ἐπὶ τὴν ψυχὴν διεξελεθῆναι ἀπαθῆ ἐκείνην ἐάσαντα, τὰ δὲ δι' ἄμφοιν ἰόντα καὶ τινα ὥσπερ σεισμόν ἐντιθέντα ἰδιῶν τε καὶ κοινῶν ἐκατέρωφ.

ΠΡΩ. Κεῖσθω.

ΣΩ. Τὰ μὲν δὴ μὴ δι' ἄμφοιν ἰόντα ἐὰν τὴν ψυχὴν ἡμῶν φῶμεν λανθάνειν, τὰ δὲ δι' ἄμφοιν μὴ λονθάνειν, ἀρ' ὀρθότατα ἐροῦμεν ;

e ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΣΩ. Τὸ τοῖνον λεληθέναι μηδαμῶς ὑπολάβῃς ὡς λέγω λήθῃς ἐνταυθα πού γένεσεν· ἔστι γὰρ λήθη μνήμης ἔξοδος, ἢ δ' ἐν τῷ λεγομένῳ νῦν οὕτω γέγονε. Τοῦ δὴ μήτε ὄντος μήτε γεγονότος πῶ γίγνεσθαι φάναι τινὰ ἀποβολὴν ἄποπον. Ἦ γὰρ ;

ΠΡΩ. Τί μῆν ;

ΣΩ. Τὰ τοῖνον ὀνόματα μεταβάλε μόνον.

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Ἐντὶ μὲν τοῦ λεληθέναι τὴν ψυχὴν, ὅταν ἀπαθῆς αὐτὴ γίγνηται τῶν σεισμῶν τῶν τοῦ σώματος, ἢν νῦν λήθῃν 34a καλεῖς ἀναισθησίαν ἐπονόμασον.

ΠΡΩ. Ἐμαθον.

ΣΩ. Τὸ δ' ἐν ἐνὶ πάθει τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα κοινῇ γιγνόμενον κοινῇ καὶ κινεῖσθαι, τούτην δ' αὖ τὴν κίνησιν ὀνομάζων αἰσθῆσιν οὐκ ἀπὸ τῶσπου φθέρῃσι ἂν.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἤδη μαθάνομεν δ βουλόμεθα καλεῖν τὴν αἰσθῆσιν ;

εἶπαμε ὅτι ἀνήκει στὴν ψυχῇ, χρωσῶσά στο σύνολό τοῦ τῆ γένεσῃ τοῦ στῆ μὴ-μῆ.

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Πρωτότερα, καθὼς φαίνεται, πρέπει νὰ καταπιστοῦμε μὲ τὸ τί εἶναι μὴ-μῆ καὶ φεβιῦμαι ὅτι ἀκόμη πιὸ πρὶν ἀπὸ τῆ μνήμῃ μὲ τὴν αἰσθῆσιν, ἂν πρόκειται μὲ κάποιο τρόπο νὰ φανερωθοῦν σὲ μᾶς ὅσα σχετίζονται μ' αὐτά.

ΠΡΩ. Πῶς τὸ ἐννοεῖς ;

ΣΩ. Βάλε γιὰ βάση ὅτι ἀπὸ τοῦς ἐρεθισμοῦς πού προσβάλλου καθε φορὰ τὸ σῶμα μας, ἄλλοι σβήνου στο σῶμα προτοῦ φθάσου ὡς τὴν ψυχῇ, καὶ τὴν ἀφῆνου ἀνεγγίχτη, ἐνὼ ἄλλοι περνοῦν καὶ ἀπὸ τὰ δύο καὶ μέσα τοῦς προκαλοῦν κατὶ σὰ σεισμὸ ἰδιαίτερο καὶ μαζὶ κοινὸ καὶ στο ἕνα καὶ στο ἄλλο.

ΠΡΩ. Ἄς μπῆ γιὰ βάση.

ΣΩ. Ἄν, λοιπόν, πῦμε ὅτι ἐκεῖνα πού δὲν περνοῦν ἀπὸ τὰ δύο μένου ἀπαράτηρητα ἀπὸ τὴν ψυχῇ, ἐνὼ ἐκεῖνα πού περνοῦν καὶ ἀπὸ τὰ δύο δὲ μένου, δὲ θὰ ἦταν ἀπολύτως σωστῆ ἢ κρίσει μας ;

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι ;

ΣΩ. Τὸ «ἔχουν μείνει ἀπαράτηρητο» μὴ τὸ θεωρήσει καθόλου ὅτι ἐννοῶ κάπως ἐδῶ τῆ γένεσῃ λήθῃς· γιὰτι λήθη εἶναι ἢ ἔξοδος τῆς μνήμῃς καὶ σ' αὐτὸ πού λέω τώρα δὲν ἔχει ἀκόμη γεννηθῆ. Καὶ βέβαια νὰ πῦμε ὅτι κάπως χάθηκε αὐτὸ πού οὔτε ὑπάρχει οὔτε ἀκόμη ἔχει γίνη εἶναι ἀνόητο. Ἔτσι δὲν εἶναι ;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Ἄλλαξε, λοιπόν, μόνο τὰ ὀνόματα.

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Ἐντὶ τοῦ μένου ἀπαράτηρητα ἀπὸ τὴν ψυχῇ, ὅταν αὐτὴ μὲν ἀνεγγίχτη ἀπὸ τοῦς σεισμοῦς τοῦ σώματος, πού τώρα τὸ ὀνομάζεις λήθη, ὀνόμασε τὸ ἀναισθησία (78). 34a

ΠΡΩ. Κατάλαβα.

ΣΩ. Ἐκεῖνο πάλι πού δημιουργεῖται μαζὶ καὶ στο δύο, μέσα σὲ μιὰ κατάσταση καὶ συγκινουῖνται μαζὶ καὶ ἢ ψυχῇ καὶ τὸ σῶμα, αὐτὴ τὴν κίνηση πάλι ὀνομάζοντάς τιν αἰσθῆση δὲ θὰ ἔλεγες κατὶ ἀνάρμοστο.

ΠΡΩ. Πολὸ σωστὰ τὸ ἔεε.

ΣΩ. Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, τώρα πιά τί θέλουμε νὰ ὀνομάζουμε αἰσθῆση ;

ΠΡΩ. Τί μῆν;

ΣΩ. Σωτηρίαν τοίνυν αισθήσεως τὴν μνήμην λέγων
θερθῶς ἂν τις λέγοι κατὰ γε τὴν ἐμὴν δόξαν.

b ΠΡΩ. Ὁρθῶς γὰρ οὖν.

ΣΩ. Μνήμης δὲ ἀνάμνησιν ἄρ' οὐ διαφέρουσιν λέγομεν;

ΠΡΩ. Ἴσως.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐ τότε;

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Ὅταν ἄ μετὰ τοῦ σώματος ἔπασχεν ποθ' ἢ ψυχῇ,
ταυτ' ἄνευ τοῦ σώματος αὐτῆ ἐν ἑαυτῇ ὅτι μάλιστα ἀνα-
λαμβάνη, τότε ἀναμνησκεισθαί που λέγομεν. Ἡ γὰρ;

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ ὅταν ἀπολέσασα μνήμην εἴτ' αἰσθή-
σεως εἴτ' αὖ μαθήματος αἰσθῆς ταύτην ἀναπολήσῃ πάλιν
c αὐτῆ ἐν ἑαυτῇ, καὶ ταῦτα σύμπαντα ἀναμνήσεις [καὶ μνήμας]
που λέγομεν.

ΠΡΩ. Ὁρθῶς λέγεις.

ΣΩ. Οὐδ' ἴδη χάριν ἄπαντ' εἰρηται ταυτ', ἐστὶ τότε.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Ἴνα πῆ τὴν ψυχὴν ἡδονὴν χωρὶς σώματος ὅτι
μάλιστα καὶ ἐναργέστατα λάβομεν, καὶ ἄμα ἐπιθυμίαν διὰ
γὰρ τοῦτων πως ταῦτα ἀμφοτέρω ἔοικεν δηλοῦσθαι.

ΠΡΩ. Λέγωμεν τοίνυν, ὦ Σώκρατες, ἦδη τὸ μετὰ ταῦτα.

d ΣΩ. Πολλὰ γε περὶ γένεσιν ἡδονῆς καὶ πᾶσαν [τὴν]
μορφὴν αὐτῆς ἀναγκαῖον, ὡς ἔοικε, λέγοντας σκοπεῖν. Καὶ
γὰρ νῦν πρότερον εἶ τι φαίνεται λιπτεῖον ἐπιθυμίαν εἶναι τὴ
ποτ' ἐστὶ καὶ ποῦ γίνεσθαι.

ΠΡ. Σκοπῶμεν τοίνυν οὐδὲν γὰρ ἀπολοῦμεν.

ΣΩ. Ἀπολοῦμεν μὲν οὖν [καὶ] ταῦτα γε, ὦ Πρωταρχε·
εὐρόντες ὁ νῦν ζητοῦμεν, ἀπολοῦμεν τὴν περὶ αὐτὰ ταῦτα
ἀπορίαν.

ΠΡΩ. Ὁρθῶς ἡμῶν τὸ δ' ἐφεξῆς τοῖτοις κειρώμεθα
λέγειν.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Ἄν, λοιπόν, ἔλεγε κάποιος τὴ μνήμη σωτηρία
τῆς αἰσθήσεως, θὰ τὸ ἔλεγε σωστά κατὰ τὴ γνώμη μου.

ΠΡΩ. Σωστά βέβαια.

ΣΩ. Δὲ λέμε ἄραγε ὅτι ἡ ἀνάμνηση διαφέρει ἀπὸ τῆ
μνήμη; (*)

ΠΡΩ. Ἴσως.

ΣΩ. Μήπως δὲν εἶναι αὐτὸ ἐδῶ;

ΠΡΩ. Ποῖο;

ΣΩ. Ὅταν ἡ ψυχὴ μονάχη τῆς, χωρὶς τὸ σῶμα, ξανα-
πιάνη ὅσο πιὸ πολλὴ μπορεῖ τίς καταστάσεις πού δοκίμασε
κάποτε μαζί με τὸ σῶμα, τότε, θαρρῶ, λέμε ὅτι ἔχει μιάν
ἀνάμνηση. Σύμφωνοι;

ΠΡΩ. Ἀπολύτως.

ΣΩ. Καὶ ὅταν, ἀπὸ τὴν ἄλλη, χάσῃ τὴ μνήμη κάποιου
πράγματος πού εἶτε τὸ αἰσθάνθηκε εἶτε τὸ ἔμαθε καὶ ὕστερα
p πάλι τὸ ξαναφέρῃ πίσω ἢ ἴδια μέσα τῆς, κι αὐτὰ ἔλα τὰ
ὀνομάζουμε, θαρρῶ, ἀναμνήσεις.

ΠΡΩ. Σωστά τὸ λές.

ΣΩ. Κι ὁ σκοπὸς πού τὰ εἶπαμε ἔλα αὐτὰ εἶναι: τοῦτος
ἐδῶ.

ΠΡΩ. Ποῖός;

ΣΩ. Γιὰ νὰ συλλάβουμε, ὅσο πιὸ γερά καὶ πιὸ καθαρά
γίνεται, τὴν ἡδονὴ τῆς ψυχῆς ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ
σύγχρονα τὴν ἐπιθυμία. Γιατὶ μέσα ἀπ' αὐτὲς φαίνεται πὼς
ἐκδηλώνονται καὶ τὰ δύο αὐτὰ.

ΠΡΩ. Ἄς ποῦμε, λοιπόν, Σωκράτη, τώρα πιά τὴ συ-
νέχεια.

ΣΩ. Φαίνεται πὼς εἶναι ἀνάγκη στὴ συζήτηση νὰ ἐξ-
τάσουμε πολλὰ σχετικά μετὰ τὴ γένεση τῆς ἡδονῆς καὶ μετὰ τὴ
γενικὴ τῆς μορφῆς. Τώρα βέβαια, προτοῦ προχωρήσουμε σ'
d αὐτὰ, εἶναι φανερό πὼς πρέπει νὰ καταλάβουμε τί εἶναι ἐπι-
θυμία καὶ ποῦ δημιουργεῖται.

ΠΡΩ. Ἄς τὸ ἐξετάσουμε, λοιπόν, δὲν ἔχουμε νὰ χά-
σουμε τίποτε.

ΣΩ. Ἐχουμε νὰ χάσουμε, Πρωταρχε· γιατί ἂν βροῦμε
αὐτὰ πού ζητοῦμε τώρα, θὰ χάσουμε ἀκριβῶς τὴν ἀδυνα-
μία νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο γι' αὐτὰ.

ΠΡΩ. Ὡραία ἀπόκρουση· ἄς προσπαθήσουμε ἔμως
νὰ ποῦμε τὰ παρακάτω.

Πλάτωνος, Φίληβος

b

c

d

6

ΣΩ. Οὐκοῦν νυνδὴ πείνην τε καὶ δίψος καὶ πολλὰ ἕτερα
ε τοιαῦτα ἔφαμεν εἶναι τινὰς ἐπιθυμίας ;

ΠΡΩ. Σφόδρα γε.

ΣΩ. Πρὸς τί ποτε ἄρα ταῦτόν βλέψαντες οὕτω πολὺ
διαφέροντα ταῦθ' ἐνὶ προσαγορευόμεν ὀνόματι ;

ΠΡΩ. Μὰ Δί' , οὐ ῥάδιον ἴσως εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες,
ἀλλ' ὅμως λεκτέον.

ΣΩ. Ἐκείθεν δὴ ἐκ τῶν αὐτῶν πάλιν ἀναλάβωμεν.

ΠΡΩ. Πόθεν δὴ ;

ΣΩ. Διψῆ γέ που λέγομεν ἐκάστοτέ τι ;

ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ ;

ΣΩ. Τοῦτο δέ γ' ἐστὶ κενουῖται ;

ΠΡΩ. Τί μὴν ;

ΣΩ. Ἄρ' οὐδὲν τὸ δίψος ἐστὶν ἐπιθυμία ;

ΠΡΩ. Ναί, πάματός γε.

35a ΣΩ. Πώματος, ἢ πληρώσεως πώματος ;

ΠΡΩ. Οἶμαι μὲν πληρώσεως.

ΣΩ. Ὁ κενούμενος ἡμῶν ἄρα, ὡς εἴκειν, ἐπιθυμεῖ τῶν
ἐναντίων ἢ πάσχει κενούμενος γὰρ ἐρᾷ πληροῦσθαι.

ΠΡΩ. Σαφέστατά γε.

ΣΩ. Τί οὐδὲν ; ὁ τὸ πρῶτον κενούμενος ἔστιν ὁπόθεν εἴτ'
αἰσθῆσει πληρώσεως ἐφάπτεται' ἂν εἶτε μνήμη, τούτου δ μὴτ'
ἐν τῶν χρόνῳ πάσχει μὴτ' ἐν τῷ πρόσθεν πάποτε ἔπαθεν ;

ΠΡΩ. Καὶ πῶς ;

b ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν ὁ γε ἐπιθυμῶν τινὸς ἐπιθυμεῖ, φαιμέν.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΣΩ. Οὐκ ἄρα ὁ γε πάσχει, τούτου ἐπιθυμεῖ. Διψῆ γάρ,
τοῦτο δέ κένωσις· ὁ δ' ἐπιθυμεῖ πληρώσεως.

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Πληρώσεώς γ' ἄρα πῆ τι τῶν τοῦ διψῶντος ἂν
ἐφάπτετο.

ΠΡΩ. Ἄναγκαῖον.

ΣΩ. Τὸ μὲν δὴ σῶμα ἀδύνατον κενουῖται γὰρ που.

ΣΩ. Μόλις τώρα δὰ λέγαμε ὅτι ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα
καὶ ἄλλα παρόμοια εἶναι μερικὲς ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας ;

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΩ. Ποιὸ ἦταν, λοιπόν, τὸ κοινὸ στοιχεῖο ποῦ εἶδαμε
σ' αὐτὰ καὶ μολονότι διαφέρουν τόσο πολὺ τοὺς δίνουμε ἓνα
ὄνομα ;

ΠΡΩ. Μὰ τὸ Δία, δὲν εἶναι, ἴσως, εὐκόλο, Σωκράτη,
νὰ τὸ πῆ κανεῖς· κι ὅμως πρέπει νὰ εἰπωθῆ.

ΣΩ. Ἄπο κεῖ, λοιπόν, ἄς ξαναπίσωσουμε τὸ θέμα. ἀπὸ
τὰ ἴδια.

ΠΡΩ. Ἄπο ποῦ ;

ΣΩ. Λέμε κάθε φορά διψᾷ κάτι ;

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι ;

ΣΩ. Κι αὐτὸ εἶναι : ἀδειάζει ;

ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Ἡ δίψα, λοιπόν, εἶναι ἐπιθυμία ;

ΠΡΩ. Ναί, πιστοῦ.

ΣΩ. Πιστοῦ ἢ γεμίσιματος μὲ πιστό ;

ΠΡΩ. Νομίζω γεμίσιματος.

ΣΩ. Ὅποιος ἀπὸ μᾶς, λοιπόν, ἀδειάζει ἐπιθυμεῖ τὴν
ἀντίθετη κατάσταση ἀπὸ ἐκείνη στῆν ὅποια βρίσκεται· γιατί,
ὅταν ἀδειάζῃ, ποθεῖ νὰ γεμίση.

ΠΡΩ. Ὅλοφάνερα.

ΣΩ. Τί λοιπόν ; Ἐκεῖνος ποῦ ἀδειάζει γιὰ πρώτη φο-
ρὰ (76) ἔχει ἀπὸ ποῦ νὰ πλησιάση εἶτε μὲ τὴν αἰσθηση εἶτε
μὲ τὴ μνήμη τὸ γέμισμα αὐτοῦ ποῦ οὔτε αὐτὴ τῆ στιγμῆ
δοκιμάζει οὔτε ποτὲ πρωτότερα δοκιμάσει ;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσε νὰ ἔχη ;

ΣΩ. Ὅμως βέβαια ὅποιος ἐπιθυμεῖ λέμε πῶς ἐπιθυ-
μεῖ κάτι (78).

ΠΡΩ. Πῶς ἄλλωδς ;

ΣΩ. Ὅχι βέβαια ἐκεῖνο ποῦ δοκιμάζει, δὲν ἐπιθυμεῖ
αὐτό. Γιατὶ διψᾷ, κι αὐτὸ εἶναι ἀδειασμα (77)· κι αὐτὸς ἐπι-
θυμεῖ γέμισμα.

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Κάπως, λοιπόν, κάποιο κομμάτι τοῦ διψασμένου
θὰ μπορῆ νὰ ἐγγίση τὸ γέμισμα.

ΠΡΩ. Ἄναγκαστικά.

ΣΩ. Καὶ τὸ σῶμα βέβαια εἶναι ἀδύνατο· γιατί ἀδειάζει,
θαρωῶ.

35a

b

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Τὴν ψυχὴν ἄρα τῆς πληρώσεως ἐφάπτεσθαι λοιπόν,
c τῆ μνήμη δὴλον ὅτι· τῷ γὰρ ἂν ἐτ' ἄλλω ἐφάπαιο;

ΠΡΩ. Σχεδὸν οὐδενί.

ΣΩ. Μανθάνομεν ὅδ' ὁ συμβέβηχ' ἡμῖν ἐκ τούτων τῶν
λόγων;

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Σώματος ἐπιθυμίαν οὐ φησιν ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος
γίγνεσθαι.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ὅτι τοῖς ἐκείνου παθήμασιν ἐναντίαν ἀεὶ παντός
ζῆφου μνησεί τὴν ἐπιχείρησιν.

ΠΡΩ. Καὶ μάλα.

ΣΩ. Ἡ δ' ὁρμὴ γε ἐπὶ τὸν θάνατον ἄγουσα ἢ τὰ πα-
θήματα δηλοῖ πον μνήμην οὐσαν τῶν τοῖς παθήμασιν
ἐναντίων.

ΠΡΩ. Πάνυ γε.

d ΣΩ. Τὴν ἄρα ἐπάγουσαν ἐπὶ τὰ ἐπιθυμούμενα ἀποδείξας
μνήμην ὁ λόγος ψυχῆς σύμψασαν τὴν τε ὁρμὴν καὶ ἐπιθυμίαν
καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆφου παντός ἀπέφηνεν.

ΠΡΩ. Ὁρθότατα.

ΣΩ. Διψῆν ἄρα ἡμῶν τὸ σῶμα ἢ πεινῆν ἢ τι τῶν
τοιούτων πάσχειν οὐδαμῆ ὁ λόγος αἰρεῖ.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Ἔτι δὴ καὶ τότε περὶ ταῦτα ταῦτα κατανοήσωμεν.
βίου γὰρ εἰδός τί μοι φαίνεται βούλεσθαι δηλοῦν ὁ λόγος
ἡμῖν ἐν τούτοις αὐτοῖς.

e ΠΡΩ. Ἐν τίσι καὶ ποίοις πέρι βίου φράζει;

ΣΩ. Ἐν τῷ πληροῦσθαι καὶ κενουῖσθαι καὶ πᾶσιν ὅσα
περὶ σωτηρίαν τέ ἐσσι τῶν ζῶων καὶ τὴν φθοράν, καὶ εἰ τις
τούτων ἐν ἑκατέρῳ γιγνώμενος ἡμῶν ἀλγεῖ, τὸ δὲ δὲ χαίρει
κατὰ τὰς μεταβολάς.

ΠΡΩ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Τί δ' ὅταν ἐν μέσῳ τούτων γίγνηται;

ΠΡΩ. Πῶς ἐν μέσῳ;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. εἶναι φανερό, λοιπόν, ὅτι ἀπομένει ἡ ψυχὴ νὰ
ἐγγίσῃ τὸ γέμισμα μὲ τὴ μνήμη· γιὰ τὴν μὲ ποῖο ἄλλο θὰ μπο-
ροῦσε νὰ ἐρθῇ σ' ἐπαφῆ;

ΠΡΩ. Σχεδὸν μὲ κανένα.

ΣΩ. Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, ποῦ καταλήγουμε μὲ
αὐτὴ τὴ συζήτηση;

ΠΡΩ. Ποῦ;

ΣΩ. Αὐτὴ ἡ συζήτηση ἀρνιέται ὅτι δημιουργεῖται ἐπι-
θυμία τοῦ σώματος.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Γιὰ τὴν δειχνεῖ ὅτι ἡ τάση κάθε ζώου εἶναι πάντοι·
ἀντίθετη μὲ τὴν κατάστασιν στὴν ὁποία βρίσκεται.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Καὶ βέβαια ἡ ὁρμὴ, ποῦ ὁδηγεῖ πρὸς τὸ ἀντίθετο
ἀπὸ τὴν κατάστασίν του, φανεράναι, νομίζω, πῶς ὑπάρχει
μνήμη τῶν ἀντιθέτων πρὸς τὴν κατάστασιν.

ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Μὲ τὸ νὰ ἀποδείξῃ, λοιπόν, ἡ συζήτηση ὅτι αὐτὴ
ποῦ μᾶς κατευθύνει πρὸς ὅσα ἐπιθυμοῦμε εἶναι ἡ μνήμη,
φανέρως ὅτι συνολικὰ καὶ ἡ ὁρμὴ καὶ ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ κινή-
τηρία ἀρχὴ κάθε ζώου εἶναι ἡ ψυχὴ (78).

ΠΡΩ. Πάρα πολὺ σωστά.

ΣΩ. Ὅτι, λοιπόν, διψᾷ τὸ σῶμα μας ἢ πεινᾷ ἢ ὅτι
βρίσκεται σὲ μιὰ παρόμοια κατάστασιν δὲν τὸ δέχεται μὲ κα-
νένα τρόπο ὁ λόγος.

ΠΡΩ. Ἀπόλυτα ἀληθινό.

ΣΩ. Ἀκόμω, ἂς σκεφθοῦμε γι' αὐτὰ τὰ ἴδια ζητήματα
καὶ τοῦτο. Γιὰ τὸ μού φαίνεται πῶς ὁ λόγος πάει νὰ μᾶς φανε-
ρώσῃ σ' αὐτὰ ἀκριβῶς κάποιο εἶδος ζωῆς.

ΠΡΩ. Σὲ ποιά καὶ γιὰ ποῖο εἶδος ζωῆς μιλάς;

ΣΩ. Στὸ γέμισμα καὶ στὸ ἄδειασμα καὶ σὲ ὅλα ὅσα
σχετίζονται μὲ τὴ σωτηρία καὶ τὴν καταστροφὴ τῶν ζώων
καὶ ἂν κάποιος ἀπὸ μᾶς, ὅταν βρίσκεται στὴν μιὰ εἴτε στὴν
ἄλλη ἀπ' αὐτὲς τὶς καταστάσεις, πονᾷ κι ὕστερα πάλι χαί-
ρεται, ἀνάλογα μὲ τὶς ἀλλαγές.

ΠΡΩ. Σωστά εἶναι αὐτά.

ΣΩ. Ἀλλὰ τί συμβαίνει, ὅταν βρίσκεται ἀνάμεσα σ'
αὐτά;

ΠΡΩ. Πῶς ἀνάμεσα;

36a ΣΩ. Διὰ μὲν τὸ πάθος ἀλήθῃ, μεμῆται δὲ τῶν ἡδέων
 ἄνγνωστον παύει' ἂν τῆς ἀληθοσύνης, πληροῦται δὲ μήπω·
 τί τότε ; Φῶμεν ἢ μὴ φῶμεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν παθημάτων
 εἶναι ;

ΠΡΩ. Φῶμεν μὲν οὐδν.

ΣΩ. Πότερον ἀλογοῦθ' ὅπως ἢ χαίροντα ;

ΠΡΩ. Μὰ Δί' , ἀλλὰ διπλῆ τινὶ λύτῃ λυπούμενον, κατὰ
 μὲν τὸ σῶμα ἐν τῷ παθήματι. κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν προσδοκίας
 τινὶ πόθῳ.

ΣΩ. Πῶς, ὦ Πρώταρχε, τὸ διπλοῦν τῆς λύτης εἶπες ;
 Ἄρ' οὐκ ἔστι μὲν ὅτε τις ἡμῶν κινούμενος ἐν ἐλπίδι φανεροῦ
 b τοῦ πληρωθῆσθαι καθέστηκε, τοτὲ δὲ τοῦναντίον ἀνεπι-
 στως ἔχει ;

ΠΡΩ. Καὶ μάλα γε.

ΣΩ. Μῶν οὐδν οὐκ ἐλπίζων μὲν πληρωθῆσθαι τῷ
 μεμῆσθαι δοκεῖ σοι χαίρειν, ἀμὰ δὲ κενούμετος ἐν τοῦτοις
 τοῖς χρόνοις ἀλγεῖν ;

ΠΡΩ. Ἄνάγκη.

ΣΩ. Τότε ἄρ' ἄνθρωπος καὶ τᾶλλα ζῶα λυπεῖται τε ἀμὰ
 καὶ χαίρει.

ΠΡΩ. Κινδυνεύει.

ΣΩ. Τί δ' ἔταν ἀνεπίστως ἔχη κινούμενος τεύξεσθαι
 πληρώσεως ; Ἄρ' οὐ τότε τὸ διπλοῦν γίγνεται' ἂν περὶ τὰς
 λύτας πάθος, ὃ σὺ νυνδὴ κατιδὼν φήσῃς ἀπλῶς εἶναι δι-
 c πλοῦν ;

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ταύτη δὴ τῇ σκέψει τοῦτων τῶν παθημάτων τόδε
 χρησώμεθα.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον ;

ΣΩ. Πότερον ἀληθεῖς ταῦτας τὰς λύτας τε καὶ ἡδονὰς
 ἢ ψευδεῖς εἶναι λέξομεν ; Ἡ τὰς μὲν τινὰς ἀληθεῖς, τὰς δ' οὐδ' ;

ΠΡΩ. Πῶς δ' , ὦ Σώκρατες, ἐν εἰεν ψευδεῖς ἡδοναὶ ἢ
 λύται ;

ΣΩ. Πῶς δὲ, ὦ Πρώταρχε, φόβοι ἂν ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς,
 ἢ προσδοκίαι ἀληθεῖς ἢ μὴ, ἢ δόξαι ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς ;

d ΠΡΩ. Δόξαι μὲν ἔργω' ἂν που συγχωροῖν, τὰ δ' ἕτερα
 ταῦτ' οὐκ ἂν.

ΣΩ. Γιὰ δ, τι δοκιμάζει πονᾶ, θυμᾶται ἔμως τὰ εὐχά-
 ριστα, ποῦ θὰ τῷ σταματεῖσαν τὸν πόνο, ἂν συμβαίῃαν,
 ἔμως ἀκόμη δὲ γεμίζει' τί συμβαίνει τότες ; γὰρ παραδεχθούμε
 ἢ ἔχι ὅτι αὐτὸς βρίσκεται ἀνάμεσα στὶς δύο καταστάσεις ; 36a

ΠΡΩ. Νὰ τὸ παραδεχθούμε βέβαια.

ΣΩ. Πονώντας συνολικὰ ἢ χαίροντας ;

ΠΡΩ. Ἄλλὰ, μὰ τὸ Δία, λυπεῖται μιὰ διπλὴ λύτῃ
 στὸ σῶμα, καθὼς εἶναι μέσα σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι, στὴν
 ψυχὴ ἀπὸ τὸν πόθο κάποιας προσπονής.

ΣΩ. Πῶς ἐννοοῦσες, Πρώταρχε, αὐτὴ τῇ διττῇ λύτῃ ;
 Μήπως δὲ συμβαίνει κάποτε κάποιος ἀπὸ μᾶς νὰ ἀδειάζῃ
 καὶ νὰ βρίσκεται σὲ μιὰ κατάστασι φανερῆς ἐλπίδας ὅτι θὰ
 γεμισθῇ, κὶ ἄλλοτε πάλι, ἀντίθετα, νὰ μὴν ἔχη καμιάν ἐλπίδα ; b

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Δὲν νομίζεις, λοιπόν, ὅτι χαίρεται μὲ τὴν ἐλπίδα
 πῶς θὰ γεμισθῇ, καθὼς τὸ φέρνει αὐτὸ στὴ θύμησή του, ἐνῶ
 σύγχρονα τὸν καιρὸ ἐκεῖνο πονᾶ, καθὼς ἀδειάζει ;

ΠΡΩ. Ἀναγκαστικὰ.

ΣΩ. Συνεπῶς, τότε ὁ ἄνθρωπος καὶ τ' ἄλλα ζῶα λυ-
 ποῦνται καὶ σύγχρονα χαίρονται.

ΠΡΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΣΩ. Τί ἔμως συμβαίνει ὅταν, τῇ στιγμῇ ποῦ ἀδειά-
 ζει, δὲν ἔχη καμιά ἐλπίδα νὰ πετύχῃ τὸ γέμισμα ; ἄραγε δὲ
 δὲ δημιουργοῦνται τότε τὸ διπλὸ αἰσθημα τῆς λύτης, αὐτὸ
 ποῦ ἐστὶ τὸ πρόσεξες τώρα δὰ καὶ σκέφθηκες ἀπλὰ πῶς εἶναι
 e διπλὸ (79) ;

ΠΡΩ. Ἀπολύτως ἀληθινὸ, Σωκράτη.

ΣΩ. Ἄς χρησιμοποιοῦσουμε, λοιπόν, τὴν ἐξέτασι αὐτῶν
 τῶν καταστάσεων σ' αὐτὸ ἐδῶ.

ΠΡΩ. Σὲ ποῦ ;

ΣΩ. Θὰ ποῦμε ὅτι αὐτὲς οἱ λύτες καὶ ἡδονὲς εἶναι ἀλη-
 θινὲς ἢ ὅτι εἶναι ψεύτικες ; ἢ ὅτι μερικὲς εἶναι ἀληθινὲς καὶ
 μερικὲς ψεύτικες ;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσαν νὰ ὑπάρχουν, Σωκράτη.
 ψεύτικες ἡδονὲς ἢ λύτες ;

ΣΩ. Ἄλλὰ πῶς θὰ μπορούσαν, Πρώταρχε, φόβοι ἀλη-
 θινοὶ ἢ ψεύτικοι ἢ προσδοκίαι ἀληθινὲς ἢ ἔχι ἢ γινώμενες ἀλη-
 θινὲς ἢ ψεύτικες ;

d ΠΡΩ. Γιὰ τίς γινώμενες θὰ μπορούσα, νομίζω, νὰ συμ-
 φωνήσω, ἔμως γι' αὐτὰ τὰ ἄλλα ἔχι.

ΣΩ. Πῶς φῆς; Λόγον μέντοι τινά κινδυνεύομεν οὐ πᾶν
σμικρὸν ἐπεγεύρειν.

ΠΡΩ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Ἄλλ' εἰ πρὸς τὰ παρεληλυθότα, ὦ παῖ 'κείνου
τάνδρος, προσήκοντα, τοῦτο σκεπτέον.

ΠΡΩ. Ἴσως τοῦτό γε.

ΣΩ. Χαίρειν τοίνυν δεῖ λέγειν τοῖς ἄλλοις μήκειν ἢ καὶ
ὄτροφον τῶν παρὰ τὸ προσήκον λεγομένων.

ΠΡΩ. Ὁρθῶς.

ΣΩ. Λέγε δὴ μοι θαῦμα γάρ με γε ἔχει διὰ τέλους ἀεὶ
περὶ τὰ αὐτὰ ἃ νυνδὴ προυθέμεθα ἀπορήματα. Πῶς δὴ φῆς;
Ψευδεῖς, αἱ δ' ἀληθεῖς οὐκ εἰσὶν ἴδιαι;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἄν;

ΣΩ. Οὔτε δὴ ὄναρ οὐθ' ἔπαρ, ὡς φῆς, [ἔστιν] οὐτ' ἐν
μανίαις οὐτ' ἐν παραφροσύναις οὐδεὶς ἔσθ' ὅστις ποτὲ δοκεῖ
μὲν χαίρειν, χαίρει δὲ οὐδαμῶς, οὐδ' αὖ δοκεῖ μὲν λυπεῖσθαι,
λυπεῖται δ' οὐ.

ΠΡΩ. Πάνθ' οὕτω ταῦτα, ὦ Σώκρατες, ἔχειν πάντες
ἐπειλήψαμεν.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν ὀρθῶς; ἢ σκεπτέον εἶτ' ὀρθῶς εἶτε μὴ
ταῦτα λέγεται;

ΠΡΩ. Σκεπτέον, ὡς γ' ἐγὼ φαίην ἄν.

37a ΣΩ. Διορισώμεθα δὴ σαφέστερον εἶτὶ τὸ νυνδὴ λεγόμενον
ἴδιον ἢ τε περὶ καὶ δόξης. Ἔστιν γάρ που τι δοξάζειν
ἡμῖν;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ ἡδεσθαι;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ τὸ δοξαζόμενον ἐστὶ τι;

ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ;

ΣΩ. Καὶ τό γε ᾧ τὸ ἡδόμενον ἡδεται;

ΠΡΩ. Καὶ πάνν γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ δοξάζον, ἅντε ὀρθῶς ἅντε μὴ ὀρθῶς
δοξάζῃ, τό γε δοξάζειν, ὅντως οὐδέποτε ἀπόλλυται.

ΣΩ. Τί λές; φοβούμαι πῶς πρόκειται νὰ σηκώσουμε
μιὰ συζήτηση καθόλου ἀσήμαντη.

ΠΡΩ. Σωστά τὸ λές.

ΣΩ. Ἀλλά, ὦ γιὰ ἐκείνου τοῦ ἀνδρα, ἂν εἶναι ταιρια-
στά μὲ τὴν προηγούμενη συζήτηση, αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξετά-
σουμε.

ΠΡΩ. Ναί, αὐτὸ βέβαια.

ΣΩ. Πρέπει νὰ ποῦμε, λοιπόν, ἔχει γειὰ στίς ἄλλες ἀνα-
πτύξεις καὶ σὲ κάθε ἄλλη συζήτηση ἔξω ἀπὸ τὸ θέμα.

ΠΡΩ. Σωστά.

ΣΩ. Ἀπάντησέ μου, λοιπόν. Γιατί πάντα μὲ κατέχει
βαθιὰ ἐκπληξη γι' αὐτὰ τὰ ἴδια προβλήματα, ποῦ τώρα δὲ
θέσαμε. Τί παραδέχεσαι (80); Δὲν ὑπάρχουν ἴδιονες ψευτι-
κες καὶ ἄλλες πάλι ἀληθινές;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσε;

ΣΩ. Δὲν ὑπάρχει, λοιπόν, κανεὶς, ὅπως λές, ποῦ στὸν
ὕπνο ἢ στὸν ζύπνο, στὴ μανία ἢ στὴν τρέλλα, νὰ φαντάζε-
ται ποτὲ πῶς χαίρεται, καὶ ὅμως νὰ μὴ χαίρεται καθόλου,
οὔτε πάλι νὰ φαντάζεται πῶς λυπᾶται, καὶ ὅμως νὰ μὴ λυπᾶ-
ται.

ΠΡΩ. Ὅλα αὐτὰ, Σωκράτη, ὄλοι πιστεύουμε πῶς
εἶναι.

ΣΩ. Ἄραγε ὅμως σωστά; ἢ πρέπει νὰ ἐξετάσουμε
ἂν εἶναι σωστὴ ἢ ὄχι αὐτὴ ἡ ἀποψη;

ΠΡΩ. Πρέπει νὰ ἐξετάσουμε, θὰ ἔλεγα ἐγὼ.

ΣΩ. Ἄς καθορίσουμε, λοιπόν, ἀκόμη σαφέστερα αὐτὸ 37a
ποῦ λέγαμε μόλις τώρα γιὰ τὴν ἴδιον καὶ γιὰ τὴ γνῶμη.
Ἄ ἔχω τὴ γνῶμη» εἶναι, νομίζω, γιὰ μᾶς κάτι.

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ νιώθω ἴδιον;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ ἐκεῖνο βέβαια, γιὰ τὸ ὅποιο ἔχουμε γνῶμη,
εἶναι κάτι;

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Καὶ αὐτὸ ποῦ δίνει τὴν ἴδιον σ' ἐκεῖνο ποῦ νιώ-
θει ἴδιον;

ΠΡΩ. Ἄσφαλῶς.

ΣΩ. Ἐκεῖνο, λοιπόν, ποῦ ἔχει γνῶμη, εἶτε σωστὴ εἶναι
ἢ γνῶμη του εἶτε ὄχι σωστὴ, δὲ χάνει βέβαια ποτὲ τὸ ἀέχω,
ἀληθινά, γνῶμη».

- b ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἄν ;
 ΣΩ. Οὐκοῦν και τὸ ἠδόμενον, ἄντε ὀρθῶς ἄντε μὴ ὀρθῶς ἦδῃται, τό γε ὄντως ἦδεσθαι δῆλον ὡς οὐδέποτε ἀπολεῖ.
 ΠΡΩ. Ναί, και τοῦθ' οὕτως ἔχει.
 ΣΩ. "Ὅτω ποτὲ οὖν δὴ τῶραφ δόξα φενύησ' τε και ἀληθῆς ἡμῖν φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ τῆς ἠδονῆς μόνον ἀληθές, δοξάζειν δ' ὄντως και χαίρειν ἀμφοτέρω ὁμοίως εἴληχεν «σκεπτέον».
 ΠΡΩ. Σκεπτέον.
 ΣΩ. "Ἄρ' ὅτι δόξη μὲν ἐπιγίγνεσθαι φεῦδος τεῖ και ἀληθές, και ἐγένετο οὐ μόνον δόξα διὰ ταῦτα ἀλλὰ και ποιά
 c τις ἐκατέρω, σκεπτέον φῆς τοῦτ' εἶναι ;
 ΠΡΩ. Ναί.
 ΣΩ. Πρὸς δέ γε τούτοις, εἰ και τὸ παράπαν ἡμῖν τὰ μὲν ἐστι ποί' ἄττα, ἠδονῆ δὲ και λύπη μόνον ἅπερ ἐστί, ποιῶ τινε δὲ οὐ γίγνεσθον, και ταῦθ' ἡμῖν διωμολογητέον.
 ΠΡΩ. Δῆλον.
 ΣΩ. "Ἄλλ' οὐδὲν τοῦτό γε χαλεπὸν ἰδεῖν, ὅτι και ποιά τινε πάλοι γὰρ εἶπομεν ὅτι μεγάλοι τε και σμικροί βαι σφόδρα ἐκάτεροι γίγνονται, λῆλαι τε και ἠδοναί.
 d ΠΡΩ. Παντάπασι μὲν οὖν.
 ΣΩ. "Ἄν δέ γε πονηρία τούτων, ὃ Πρώταρχε, προσγίγνηται τινι, πονηρὰν μὲν φήσομεν οὕτω γίγνεσθαι δόξαν, πονηρὰν δὲ και ἠδονῆν ;
 ΠΡΩ. "Ἄλλὰ τί μὴν, ὃ Σώκρατες ;
 ΣΩ. Τί δ', ἂν ὀρθότης ἢ τελευτητίον ὀρθότητι τινὶ τούτων προσγίγνηται ; Μῶν οὐκ ὀρθῆν μὲν δόξαν ἐροῦμεν, ἂν ὀρθότητα ἴσχη, ταῦτόν δὲ ἠδονῆν ;
 ΠΡΩ. "Ἀναγκαιόν.
 e ΣΩ. "Ἄν δέ γε ἀμαρτανόμενον τὸ δοξάζόμενον ἦ, τὴν δόξαν τότε ἀμαρτανόουσάν γε οὐκ ὀρθῆν ὁμολογητέον οὐδ' ὀρθῶς δοξάζουσας ;
 ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἄν ;

- ΠΡΩ. Πῶς θὰ τὸ ἔχανε ;
 ΣΩ. Κι ἐκεῖνο πού νιώθει, λοιπόν, ἠδονῆ, εἴτε σωστὰ εἴτε ὄχι σωστὰ τῆ νιώθει, εἶναι φανερό πῶς ποτὲ δὲ θὰ χάσῃ τὸ ἀνιώθω, ἀληθινά, ἠδονῆν.
 ΠΡΩ. Ναί, κι αὐτὸ ἔτσι εἶναι.
 ΣΩ. Μὲ ποῖο τρόπο συμβαίνει νὰ ὑπάρχη σὲ μᾶς γνώμη φευτική⁽⁸¹⁾ και ἀληθινή, ἐνῶ ἡ ἠδονῆ εἶναι μόνον ἀληθινή, ἂν και τὸ «ἔχω γνώμη» και ἀνιώθω ἠδονῆν λαχαίνη ὁμοια και τὰ δύο νὰ εἶναι πραγματικά· αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξετάσουμε.
 ΠΡΩ. Πρέπει νὰ τὸ ἐξετάσουμε.
 ΣΩ. "Ἄραγε λὲς πῶς πρέπει νὰ τὸ ἐξετάσουμε, γιατί στῆ γνώμη ἔρχονται νὰ προστεθοῦν τὸ φέμα και ἡ ἀλήθεια, ὥστε ἐξ αἰτίας τους δημιουργεῖται ὄχι μόνον γνώμη, ἀλλὰ γνώμη μὲ κάποια ποιότητα διαφορετικῆ στῆ μιὰ και στῆν ἄλλη περίπτωση ;
 ΠΡΩ. Ναί.
 ΣΩ. "Ἐκτὸς ἀπ' αὐτά, πρέπει ἐμεῖς νὰ συμφωνήσουμε και σὲ τοῦτο. "Ἄν γιὰ μᾶς γενικά ἀπὸ τῆ μιὰ μεριά αὐτὰ ἔχουν κάποια ποιότητα, ἐνῶ ἀντίθετα ἡ ἠδονῆ και ἡ λύπη δὲν εἶναι παρὰ αὐτὸ πού εἶναι, χωρὶς νὰ δέχωνται καιμὰ ποιότητα.
 ΠΡΩ. Φανερά.
 ΣΩ. "Ἄλλὰ δὲν εἶναι καθόλου δύσκολο νὰ δοῦμε αὐτὸ, ὅτι δηλαδὴ ἔχουν και κάποια ποιότητα· γιατί εἴπαμε, πολὺ πρωτότερα, ὅτι και αὐτὲς και ἐκείνες, και οἱ λύπες δηλαδὴ και οἱ ἠδονές, γίνονται και μικρὲς και μεγάλες και δυνατές.
 ΠΡΩ. "Ἀπολύτως σωστὰ.
 ΣΩ. Κι ἂν πάλι, Πρώταρχε, ἔρθῃ σὲ κάποιο ἀπ' αὐτὰ και προστεθῆ κακότητα, θὰ δεχθοῦμε ὅτι ἔτσι γίνεται ἡ γνώμη κακῆ και κακῆ και ἡ ἠδονῆ ;
 ΠΡΩ. "Ἀναντίρρητα, Σωκράτη.
 ΣΩ. Καί τί ἂν σὲ κάποιο ἀπ' αὐτὰ ἔρθῃ και προστεθῆ τὸ σωστὸ ἢ τὸ ἀντίθετο τοῦ σωστοῦ ; Δὲ θὰ τὴν ὀνομάσουμε σωστῆ γνώμη, ἂν κατέχη τὸ σωστὸ, και τὸ ἴδιο γιὰ τὴν ἠδονῆ :
 ΠΡΩ. "Ἀναγκαστικά.
 ΣΩ. "Ἄν ἔμως εἶναι σφαλερὸ αὐτὸ πού νομίζουμε, δὲν πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι ἡ γνώμη, πού εἶναι σφαλερῆ τότε, δὲν εἶναι σωστῆ και δὲν κρῖνει σωστὰ ;
 ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Τί δ', ἂν αὐ λύπηρ ἢ τινα ἡδονὴν περὶ τὸ ἐφ' ᾧ λυπεῖται ἢ τοῖναντίον ἀμαρτάνουσιν ἐφορώμεν, ὁρῆν ἢ χρηστὴν ἢ τι τῶν καλῶν ὀνομάτων αὐτῇ προσθήσομεν;

ΠΡΩ. Ἄλλ' οὐκ οἶόν τε, εἴπερ ἀμαρτήσεται γε ἡδονή.

ΣΩ. Καὶ μὴν εὐκέν γε ἡδονὴ πολλάκις οὐ μετὰ δόξης ὁρθῆς ἀλλὰ μετὰ ψεύδους ἡμῖν γίνεσθαι.

38a ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ; Καὶ τὴν μὲν δόξαν γε, ὧ Σώκρατες, ἐν τῷ τοιοῦτῳ καὶ τότε λέγομεν ψευδῆ, τὴν δ' ἡδονὴν αὐτῇ οὐδέως ἂν ποτε προσείποι ψευδῆ.

ΣΩ. Ἄλλὰ προθύμως ἀμύνεις τῷ τῆς ἡδονῆς, ὧ Πρωτάρχε, λόγῳ τὰ νῦν.

ΠΡΩ. Οὐδέν γε, ἀλλ' ἄπερ ἀκούω λέγω.

ΣΩ. Διαφέρει δ' ἡμῖν οὐδέν, ὧ ἑταῖρε, ἢ μετὰ δόξης τε ὁρθῆς καὶ μετ' ἐπιστήμης ἡδονὴ τῆς μετὰ τοῦ ψεύδους καὶ ἀγνοίας πολλάκις ἐκάστοις ἡμῶν ἐγγυνομένης;

b ΠΡΩ. Εἰκὸς γοῦν μὴ σμικρὸν διαφέρει.

ΣΩ. Τῆς δὴ διαφορᾶς αὐτοῖν ἐπὶ θεωρίαν ἔλωμεν.

ΠΡΩ. Ἄγ' ὅπη σοι φαίνεται.

ΣΩ. Τῆδε δὴ ἀγω.

ΠΡΩ. Πῆ δ';

ΣΩ. Δόξα, φημέν, ἡμῖν ἔστι μὲν ψευδής, ἔστι δὲ καὶ ἀληθής;

ΠΡΩ. Ἔστιν.

ΣΩ. Ἐπεταί μὴν ταύταις, ὁ νουθὴ ἐλέγομεν, ἡδονὴ καὶ λύπη πολλάκις, ἀληθεῖ καὶ ψευδεῖ δόξῃ λέγω.

ΠΡΩ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐκ μνήμης τε καὶ αἰσθήσεως δόξα ἡμῖν καὶ τὸ διαδοξάζειν ἐγχειρεῖν γίγνεθ' ἐκάστοτε;

c ΠΡΩ. Καὶ μάλα.

ΣΩ. Ἄο' οὐν ἡμᾶς ὧδε περὶ ταῦτα ἀναγκαῖον ἡγοῦσθε ἴσχιν;

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Πολλάκις ἰδόντι τινὶ πόρρωθεν μὴ πάνυ σαφῶς τὰ καθορώμενα συμβαίνειν βούλεσθαι κρίνειν φαίης ἂν ταῦθ' ἄπερ ὁρεῖ;

ΣΩ. Καὶ ἂν κάλι παρατηρήσομε ἐτι ἢ λύπη ἢ κάποια ἡδονὴ κάνει σφάλμα σχετικὰ μ' αὐτό, γιὰ τὸ ὅποιο λυπᾶται, ἢ τὸ ἀντίθετο, θὰ προσθέσομε σ' αὐτὴ τὸ σωστὴ ἢ καλὴ ἢ κάποιου ἀπὸ τὰ καλὰ ὀνόματα;

ΠΡΩ. Δὲν εἶναι δυνατό, ἂν βέβαια ἢ ἡδονὴ σφάλμη.

ΣΩ. Κι ἀληθινὰ φαίνεται ἐτι πολλὰς φορὰς ἢ ἡδονὴ ἐρ-
χεται σὲ μᾶς ὅχι μαζὶ μὲ τὴ σωστὴ γνώμη, ἀλλὰ μὲ τὸ ψέμα.

ΠΡΩ. Πῶς ὅχι; Καὶ τὴ γνώμη βέβαια, Σωκράτη, τὴ
λέμε τότε, σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι, ψευτικῇ, ὁμῶς τὴν ἡδονὴν 38a
τὴν ἴδια καιεὶς δὲ θὰ μπορούσε νὰ τὴν ὀνομάσῃ ποτὲ ψευτικῇ.

ΣΩ. Ἄλλὰ πρόθυμα ὑπερασπίζεσαι, Πρωτάρχε, τώρα
τὴν ἀποψη τῆς ἡδονῆς.

ΠΡΩ. Καθόλου λέγω μονάχα ἐκεῖνα ποῦ ἀκούω (82).

ΣΩ. Καὶ δὲν ὑπάρχει, φίλε μου, γιὰ μᾶς καμιά διαφορὰ
ἀνάμεσα στὴν ἡδονὴν ποῦ συνδέεται μὲ τὴ σωστὴ γνώμη καὶ
τὴ γνώση καὶ σ' αὐτὴ ποῦ δημιουργεῖται πολλὰς φορὰς μέσα
στὸν καθένα μας μαζὶ μὲ τὸ ψέμα καὶ τὴν ἀγνοία;

ΠΡΩ. Εἶναι βέβαια πιθανὸ πῶς ἡ διαφορὰ τους δὲν b
εἶναι μικρῇ.

ΣΩ. Ἄς προχωρήσομε, λοιπόν, στὴ θεώρησι τῆς
διαφορᾶς αὐτῶν τῶν δύο.

ΠΡΩ. Πᾶρε ὅποιο δρόμο σοῦ φαίνεται καλός.

ΣΩ. Αὐτὸν ἐδῶ παίρνω.

ΠΡΩ. Ποῖόν;

ΣΩ. Ὑπάρχει, λέμε, σὲ μᾶς γνώμη ψευτικῇ, ὅπως ὑπάρ-
χει καὶ ἀληθινῇ;

ΠΡΩ. Ὑπάρχει.

ΣΩ. Καὶ αὐτὲς πολλὰς φορὰς τίς ἀκολουθεῖ αὐτὸ ποῦ
τώρα δὰ λέγαμε, ἡδονὴ καὶ λύπη, ἐνοῶ τὴν ἀληθινῇ καὶ
ψευτικῇ γνώμη.

ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Καὶ δὲ δημιουργεῖται σὲ μᾶς τὴν κάθε φορὰ ἢ
γνώμη καὶ ἢ προσπάθεια νὰ σχηματίξομε μελετημένη
γνώμη ἀπὸ τὴ μνήμη καὶ ἀπὸ τὴν αἰσθήση;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Μήπως, λοιπόν, δὲν νομίζομε ἐτι ἢ σχέση μας c
πρὸς αὐτὰ εἶναι ἀναγκαστικὰ τέτοια;

ΠΡΩ. Τί λογῆς;

ΣΩ. Πολλὰς φορὰς συμβαίνει νὰ μὴ βλέπη καιεὶς ἀπὸ
μακριὰ καθαρὰ ὅσα παρατηρεῖ· θὰ ἔλεγεσ ἐτι αὐτὸς θέλει νὰ
διακρίνη αὐτὰ ποῦ βλέπει;

ΠΡΩ. Φαίηρ ἄν.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο αὐτὸς αὐτὸν οὐτος ἀνέροιτ' ἄν ὧδε ;

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Τί ποτ' ἄρ' ἔστι τὸ παρὰ τὴν πέτραν τοῦθ' ἐστάναι δ φανταζόμενον ὑπὸ τινι δένδρῳ ; Ταῦτ' εἰπεῖν ἂν τις πρὸς ἑαυτὸν δοκεῖ σοι, τοιαῦτ' ἄττα κατιδὼν φαντασθέντα αὐτῷ ποτε ;

ΠΡΩ. Τί μήν ;

ΣΩ. Ἄρ' οὐδὲν μετὰ ταῦτα ὁ τοιοῦτος ὡς ἀποκρινόμενος ἄν πρὸς αὐτὸν εἰπῶι τοῦτο, ὡς ἔστιν ἄνθρωπος, ἐπιτυχῶς εἰπὼν ;

ΠΡΩ. Καὶ πάνν γε.

ΣΩ. Καὶ παρενεχθεὶς γ' αὐτὸ τάχ' ἂν ὡς ἔστι τινῶν ποιμένων ἔργον τὸ καθορώμενον ἀγαλμα προσείποι.

ΠΡΩ. Μάλα γε.

ΣΩ. Κἂν μὲν τίς γ' αὐτῷ παρῆ, τὰ τε πρὸς αὐτὸν ἔθθεντα ἐντείνας εἰς φωνὴν πρὸς τὸν παρόντα αὐτὰ ταῦτ' ἂν πάλιν φθέγγετο, καὶ λόγος δὴ γέγονεν οὕτως δ τότε δόξαν ἐκαλοῦμεν ;

ΠΡΩ. Τί μήν ;

ΣΩ. Ἄν δ' ἄρα μόνος ἦ τοῦτο ταῦτὸν πρὸς αὐτὸν διανοούμενος, ἐνόησε καὶ πλείον χρόνον ἔχων ἐν αὐτῷ πορευέταί.

ΠΡΩ. Πάνν μὲν οὐδν.

ΣΩ. Τί οὐδν ; Ἄρα σοὶ φαίνεται τὸ περὶ τούτων διερεμοί ;

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον ;

ΣΩ. Δοκεῖ μοι τότε ἡμῶν ἡ ψυχὴ βιβλίῳ τινὶ προσεικέναι.

ΠΡΩ. Πῶς ;

39a ΣΩ. Ἡ μνήμη ταῖς αἰσθήσεσι συμπίπτουσα εἰς ταῦτὸν κάκεινα δ περὶ ταῦτ' ἐστὶ τὰ παθήματα φαινόμενα μοι σχεδὸν ὅλον γράφειν ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς τότε λόγους· καὶ ἔταν μὲν ἀληθῆ γράφῃ τοῦτο τὸ πάθημα, δόξα τε ἀληθῆς καὶ λόγοι ἀπ' αὐτοῦ συμβαίνουσιν ἀληθεῖς ἐν ἡμῖν γιγνώμενοι· φευδῆ δ' ἔταν ὁ τοιοῦτος παρ' ἡμῖν γραμματεὺς γράφῃ, τὰ πάντα τοῖς ἀληθέσιν ἀπέβῃ.

ΠΡΩ. Θὰ τὸ ἔλεγα.

ΣΩ. Στὴ συνέχεια, λοιπόν, δὲ θὰ ἔχετε αὐτὸς στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του τὴν ἐξῆς ἐρώτηση ;

ΠΡΩ. Ποιά ;

ΣΩ. Τί εἶναι τάχα ἐκεῖνο ἐκεῖ δίπλα στὸ βράχο, ποὺ φαίνεται νὰ στέκεται κάτω ἀπὸ ἕνα δέντρο ; Δὲν νομίζεις ὅτι δ εἶσαι θὰ ἀναρωτηθῆ μέσα του κάποιος, ἂν δὴ κάποτε κάποια τέτοια εἰκόνα ;

ΠΡΩ. Ἄναμφίβολα.

ΣΩ. Ἄραγε θὰ ἦταν ἀκριβῆς ἡ ἀπάντηση ποὺ θὰ ἔδινε ὕστερα ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος στὸν ἑαυτὸ του, λέγοντας : Εἶναι ἄνθρωπος ;

ΠΡΩ. Ἄσφαλῶς.

ΣΩ. Ὅμως θὰ μπορούσε ἴσως νὰ ξεγελασθῆ πὼς τάχα αὐτὸ ποὺ βλέπει εἶναι ἔργο τίποτε τσοπάνηδων καὶ νὰ τὸ ὀνομάσῃ ἀγαλμα.

ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Καὶ ἂν ὑπάρχῃ δίπλα του κάποιος ἄλλος καὶ ὁ ἄνθρωπὸς μας ὑψώσῃ τὴ φωνὴν του καὶ πῆ πρὸς τὸ διπλανό του αὐτὰ τὰ ἴδια ποὺ εἶχε μέσα του, αὐτὸ ποὺ ὀνομάζουμε τότε γνώμη γίνεται ἔτσι λόγος ;

ΠΡΩ. Ἄσφαλῶς.

ΣΩ. Ὅμως ἂν εἶναι μοναχὸς του, συνεχίζει τὸ δρόμο του καὶ συλλογιέται τὸ ἴδιο πράμα ἔχοντάς το μέσα του γιὰ ὦρα καὶ ὦρα ⁽⁸³⁾.

ΠΡΩ. Σίγουρα.

ΣΩ. Τί λοιπόν ; Βλέπεις ἄραγε τὸ ἴδιο μὲ μένα σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι ;

ΠΡΩ. Ποιό ;

ΣΩ. Μοῦ φαίνεται πὼς ἡ ψυχὴ μας τότε μοιάζει μ' ἕνα βιβλίον.

ΠΡΩ. Πῶς ;

ΣΩ. Καθὼς ἡ μνήμη συμπίπτει μὲ τις αἰσθήσεις στὸ 39a ἴδιο σημεῖο, καὶ ἐκεῖνα ποὺ σχετίζονται μὲ τις καταστάσεις αὐτὲς μοῦ φαίνονται τότε σὰν νὰ γράφουν σχεδὸν στίς ψυχῆς μας μέσα λόγους· καὶ ἔταν αὐτὴ ἡ κατάστασι γράφῃ ἀληθινὰ, συμβαίνει νὰ δημιουργηθοῦν ἀπ' αὐτὸ μέσα μας καὶ ἀληθινὴ γνώμη καὶ λόγοι ἀληθινοί· ἔταν ὁμως ὁ τέτοιας λογῆς γραμματεὺς μας γράφῃ ψευδτικὰ, τὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἀντίθετα στὴν ἀλήθεια ⁽⁸⁴⁾.

b ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν δοκεῖ μοι, καὶ ἀποδέχομαι τὰ ἠθθέντα οὕτως.

ΣΩ. Ἐποδέχου δὴ καὶ ἕτερον δημιουργὸν ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐν τῷ τότε χρόνῳ γιγνόμενον.

ΠΡΩ. Τίνα;

ΣΩ. Ζωγράφον, ὃς μετὰ τὸν γραμματιστὴν τῶν λεγομένων εἰκόνας ἐν τῇ ψυχῇ τοῦτων γράφει.

ΠΡΩ. Πῶς δὴ τοῦτον αὖ καὶ πότε λέγομεν;

ΣΩ. Ὅταν ἀπ' ὄψεως ἢ τινος ἄλλης αἰσθήσεως τὰ τότε δοξαζόμενα καὶ λεγόμενα ἀπαγαγόν τις τὰς τῶν δοξαζομένων **c** καὶ λεγθέντων εἰκόνας ἐν αὐτῷ ὄρεῖ πως. Ἡ τοῦτο οὐκ ἔστι γιγνόμενον παρ' ἡμῶν;

ΠΡΩ. Σφόδρα μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν αἱ μὲν τῶν ἀληθῶν δοξῶν καὶ λόγων εἰκόνας ἀληθεῖς, αἱ δὲ τῶν ψευδῶν ψευδεῖς;

ΠΡΩ. Παντάσασιν.

ΣΩ. Εἰ δὴ ταῦτ' ὀρθῶς εἰρήκαμεν, ἔτι καὶ τότε ἐπὶ τούτοις σκεψώμεθα.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Εἰ περὶ μὲν τῶν ὄντων καὶ τῶν γεγνησάντων ταῦτα ἡμῖν οὕτω πάσχειν ἀναγκαῖον, περὶ δὲ τῶν μελλόντων οὐ;

ΠΡΩ. Περὶ ἀπάντων μὲν οὖν τῶν χρόνων ὡσαύτως.

d ΣΩ. Οὐκοῦν αἱ γε διὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἡδοναὶ καὶ λύπαι ἐλέχθησαν ἐν τοῖς πρόσθεν ὡς πρὸ τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν καὶ λύπῶν προγίνονται ἄν, ὥσθ' ἡμῖν συμβαίνει τὸ προχαίρειν τε καὶ προλυπεῖσθαι περὶ τὸν μέλλοντα χρόνον εἶναι γιγνόμενον;

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα.

e ΣΩ. Πότερον οὖν τὰ γράμματα τε καὶ ζωγραφήματα, ἃ σμικρῷ πρότερον ἐτίθειμεν ἐν ἡμῖν γίνεσθαι, περὶ μὲν τὸν γεγονότα καὶ τὸν παρόντα χρόνον ἔστιν, περὶ δὲ τὸν μέλλοντα οὐκ ἔστιν;

ΠΡΩ. Σφόδρα γε.

ΣΩ. Ἄρα σφόδρα λέγεις, ὅτι πάντ' ἔστι ταῦτα ἐπιπέδες εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον οὐσαι, ἡμεῖς δ' αὖ διὰ παντὸς τοῦ βίου αἰετὶ γέμετον ἐλπίδων;

ΠΡΩ. Εἶμαι τελείως σύμφωνος καὶ παραδέχομαι τὸν τρόπον ποῦ τὰ εἶπες.

ΣΩ. Παραδέξου, λοιπόν, πὼς τῇ στιγμή ἐκείνῃ δημιουργεῖται στίς ψυχῆς μας καὶ ἕνας ἄλλος τεχνίτης.

ΠΡΩ. Ποῖός;

ΣΩ. Ὁ ζωγράφος, ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀπὸ τὸ γραμματικὸ ζωγραφίζει ἐπὶ τὴν ψυχὴν τὰς εἰκόνας αὐτῶν ποῦ ἔχουν εἰπωθῆ.

ΠΡΩ. Πῶς καὶ πότε πάλι λέμε ὅτι τὰ κάνει αὐτός;

ΣΩ. Ὅταν κάποιος ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν δόξην ἢ κάποιαν ἄλλην αἰσθήσιν ἐκεῖνα ποῦ ἦταν τὸ ἀντικείμενον τῆς γνώμης ἢ τοῦ λόγου καὶ βλέπῃ μετὰ κάποιον τρόπον μέσα τοῦ εἰκόνας ὅσων **ο** σχηματίσθηκε ἡ γνώμη ἢ εἰπώθησαν. Ἡ δὲ συμβαίνει τοῦτο σὲ μᾶς;

ΠΡΩ. Μετὰ τὸ παραπάνω.

ΣΩ. Εἶναι λοιπὸν οἱ εἰκόνας τῶν ἀληθινῶν λόγων καὶ γνομῶν ἀληθινῆς καὶ τῶν ψεύτικων ψεύτικες.

ΠΡΩ. Ἀπολύτως.

ΣΩ. Ἄν αὐτὰ βέβαια τὰ ἔχομε πῆ σωστά, ἄς ἐξετάσομε ἰε ἀκόμη κοντὰ σ' αὐτὰ καὶ τοῦτο.

ΠΡΩ. Ποιό;

ΣΩ. Ἄν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ δοκιμάζουμε ἐμῆς αὐτὰ ἔστιν γιὰ τὰ τωρινὰ καὶ γιὰ τὰ περασμένα, ὅχι ὁμοῦ καὶ γιὰ τὰ μελλοντικά;

ΠΡΩ. Γιὰ ὅλους συνολικὰ τοὺς χρόνους ὁμοῦ.

ΣΩ. Εἰπώθηκε, λοιπόν, ἐπὶ τὴν προηγούμενην συζήτησιν **d** (85) ὅτι οἱ ἡδονῆς καὶ οἱ λύπες ποῦ ἔρχονται ἀπὸ μόνῃ τὴν ψυχὴν, ἠδύμποροῦσαν νὰ δημιουργηθοῦν πρὶν ἀπὸ τὴν ἡδονῆς καὶ τὴν λύπες ποῦ ἔρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα, ὥστε συμβαίνει σὲ μᾶς νὰ δημιουργηθῆται ἢ προκαταβολικῶς σχετικὰ μετὰ τὸ μελλοντικὸν χρόνον χαρὰ καὶ λύπη;

ΠΡΩ. Ἀπολύτως σωστά.

ΣΩ. Τὰ γράμματα λοιπὸν καὶ οἱ ζωγραφίαι, ποῦ λίγου πρωτότερα δεχόμεσταν ὅτι δημιουργοῦνται μέσα μας, ὑπάρχουν γιὰ τὸν περασμένον καὶ γιὰ τὸν τωρινὸν χρόνον, δὲν ὑπάρχουν ὁμοῦ γιὰ τὸ μελλοντικόν;

ΠΡΩ. Μετὰ τὸ παραπάνω.

ΣΩ. Ἄραγε λὲς αὐτὸ παραπάνω, γιὰ τὴν δια αὐτὰ εἶναι ἐπιπέδες ποῦ ὑπάρχουν γιὰ τὸν χρόνον ποῦ ἔρχεται καὶ ἐμῆς πάλι σ' ὀλόκληρη τὴν ζωὴν μας εἰμαστε ἀδιάκοπα γεμάτοι ἐπιπέδες;

Πλάτωνος, Φίληβος

ΠΡΩ. Παντάσας μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἄγε δὴ, πρὸς τοῖς νῦν εἰρημένους καὶ τότε ἀπόκριται.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Δίκαιος ἀνὴρ καὶ εὐσεβὴς καὶ ἀγαθὸς πάντως ἄρ' οὐ θεοφιλὴς ἐστίν;

ΠΡΩ. Τί μὴν;

ΣΩ. Τί δέ; Ἄδικός τε καὶ παντάσας κακὸς ἄρ' οὐ
40a τοῦναντίον ἐκείνῳ;

ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ;

ΣΩ. Πολλῶν μὴν ἐλπίδων, ὡς ἐλέγομεν ἄρτι, πᾶς ἀνθρώπος γέμει;

ΠΡΩ. Τί δ' οὐ;

ΣΩ. Λόγοι μὴν εἰσὶν ἐν ἐκάστοις ἡμῶν, ἃς ἐλπίδας ὀνομάζομεν;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ δὴ καὶ τὰ φαντάσματα ἐξωγραφημένα· καὶ τις ὄρεται πολλάκις ἑαυτῷ χρυσὸν γιγνόμενον ἄφθονον καὶ ἐπ' αὐτῷ πολλὰς ἡδονάς· καὶ δὴ καὶ ἐνεζωγραφημένον αὐτὸν ἐπ' ἑαυτῷ χαίροντα σφόδρα καθορᾷ.

b ΠΡΩ. Τί δ' οὐ;

ΣΩ. Τοῦτων οὖν πότερα φῶμεν τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ὡς τὸ πολὺ τὰ γεγραμμένα παρατίθεσθαι ἀληθῆ διὰ τὸ θεοφιλεῖς εἶναι, τοῖς δὲ κακοῖς ὡς ἀντίτῳ τὸ πολὺ τοῦναντίον, ἢ μὴ φῶμεν;

ΠΡΩ. Καὶ μάλα φατέον.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τοῖς κακοῖς ἡδοναὶ γε οὐδὲν ἦττον πάρεσιν ἐξωγραφημένα, ψευδεῖς δὲ αὐτὰ πού.

ΠΡΩ. Τί μὴν;

c ΣΩ. Ψευδέσιν ἄρα ἡδοναῖς τὰ πολλὰ οἱ πονηροὶ χαίρουσιν, οἱ δ' ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀληθέσιν.

ΠΡΩ. Ἀναγκαιότατα λέγεις.

ΣΩ. Εἰσὶν δὴ κατὰ τοὺς νῦν λόγους ψευδεῖς ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς ἡδοναὶ, μεμιμημένα μόντοι τὰς ἀληθεῖς ἐπὶ τὰ γελοιότερα, καὶ λῦται δὲ οὐσάντως.

ΠΡΩ. Εἰσὶν.

ΠΡΩ. Ἀπολύτως.

ΣΩ. Ἐμπρός, λοιπόν, ἐκτὸς ἀπ' ὅσα εἶπαμε ἀπάντησε καὶ σὲ τοῦτο.

ΠΡΩ. Σὲ ποῖο;

ΣΩ. Ἐνας ἀνθρώπος δίκαιος καὶ εὐσεβὴς καὶ καλὸς γενικὰ δὲν εἶναι ἀγαπητὸς στοὺς θεούς;

ΠΡΩ. Ἀναντίρρητα.

ΣΩ. Ὅμως ἕνας ἄδικος καὶ ἀπολύτως κακὸς δὲν εἶναι τὸ ἀντίθετο μ' ἐκεῖνο;

40a

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Κάθε ἀνθρώπος βέβαια, ὅπως λέγαμε τώρα δά, εἶναι γεμάτος ἀπὸ πολλὰς ἐλπίδες;

ΠΡΩ. Γιατί ὄχι;

ΣΩ. Ἐπάρχουν βέβαια μέσα στὸν καθένα μας λόγοι ποὺ τοὺς ὀνομάζουμε ἐλπίδες;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ μάλιστα οἱ ζωγραφισμένες παραστάσεις· καὶ βλέπει κανεὶς πολλὰς φορὲς πῶς ἀποκοτοῦμε ἀφθονοὺς χρυσάφι κα μὲν μ' αὐτὸ πολλὰς ἡδονές· μάλιστα βλέπει ζωγραφισμένο μέσα καὶ τὸν ἴδιο πλημμυρισμένο ἀπὸ χαρὰ γιὰ τὸν ἑαυτοῦ.

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

b

ΣΩ. Νὰ ποῦμε, λοιπόν, ὅτι τίς περισσότερες φορὲς οἱ ζωγραφιῆς ποὺ προσφέρονται στοὺς καλοὺς εἶναι ἀληθινές, γιὰ τὸς ἀγαθοὺς οἱ θεοὶ, ἐνῶ στοὺς κακοὺς ὅτι εἶναι πάλι τίς περισσότερες φορὲς τὸ ἀντίθετο, ἢ νὰ μὴν τὸ ποῦμε (**);

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς πρέπει νὰ τὸ ποῦμε.

ΣΩ. Ἡδονές, λοιπόν, ὑπάρχουν στὸν ἴδιο βαθμὸ ζωγραφισμένες καὶ στοὺς κακοὺς, ὅμως αὐτὲς εἶναι, νομίζω, ψεύτικες.

ΠΡΩ. Ἀναντίρρητα.

ΣΩ. Οἱ κακοὶ, συνεπῶς, χαίρουν τίς πλεονεξίας πολλὰς φορὲς μὲ ψεύτικες ἡδονές, ὅμως ὅσοι ἀνθρώποι εἶναι καλοὶ μὲ ἀληθινές.

c

ΠΡΩ. Ἀπολύτως ἀναγκαῖα εἶναι ἡ ἀποψὴ σου.

ΣΩ. Σύμφωνα λοιπόν με τὴν ἀποψὴ αὐτὴ ὑπάρχουν βέβαια στὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ψεύτικες ἡδονές, ποὺ μιμοῦνται ὅμως τίς ἀληθινές σὰ γελοιογραφίες τοὺς· τὸ ἴδιο καὶ λύπες.

ΠΡΩ. Ἐπάρχουν.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἦν δοξάζειν μὲν ὄντως αἰεὶ τῷ τὸ παράπαν δοξάζονται, μὴ ἐπ' οὐσι δὲ μὴδ' ἐπὶ γεγονόσι μὴδὲ ἐπ' ἐσομένοις ἐνίστε.

ΠΡΩ. Πάνυ γε.

d ΣΩ. Καὶ ταῦτά γε ἦν οἶμαι τὰ ἀπεργαζόμενα δόξαν ψευδῆ τότε καὶ τὸ ψευδῶς δοξάζειν. Ἡ γὰρ;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Τί οὖν; Οὐκ ἀνταποδοτέον ταῖς λύπαις τε καὶ ἡδοναῖς τὴν τούτων ἀντίστροφον ἔξιν ἐν ἐκείνοις;

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ὡς ἦν μὲν χαιρῖν ὄντως αἰεὶ τῷ τὸ παράπαν ὅπως οὖν καὶ εἰκῆ χαιροῦντι, μὴ μέντοι ἐπὶ τοῖς οὐσι μὴδ' ἐπὶ τοῖς γεγονόσι ἐνίστε, πολλάκις δὲ καὶ ἴσως πλειστάκις ἐπὶ τοῖς μὴδὲ μέλλουσι ποτε γενήσεσθαι.

e ΠΡΩ. Καὶ ταῦθ' οὕτως ἀναγκαῖον, ὦ Σώκρατες, ἔχειν.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὁ αὐτὸς λόγος ἂν εἴη περὶ φόβον τε καὶ θυμῶν καὶ πάντων τῶν τοιούτων, ὡς ἔστι καὶ ψευδῆ πάντα τὰ τοιαῦτα ἐνίστε;

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Τί δέ; Πονηρὰς δόξας κἀχρηστους ἄλλως ἢ ψευδεῖς γεγονόμενας ἔχομεν εἰπεῖν;

ΠΡΩ. Οὐκ ἄλλως.

ΣΩ. Οὐδ' ἡδονὰς γ' οἶμαι κατανοῦμεν ὡς ἄλλον τινα τρόπον εἰσὶν πονηραὶ πλὴν τῷ ψευδεῖς εἶναι.

41a ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν τοῦναντίον, ὦ Σώκρατες, εἴρηκας. Σχεδὸν γὰρ τῷ ψευδεῖ μὲν οὐδὲ πᾶν πονηρὰς ἂν τις λύπας τε καὶ ἡδονὰς θεῖη, μεγάλη δὲ ἄλλη καὶ πολλῇ συμμικτούσας πονηρίᾳ.

ΣΩ. Τὰς μὲν τοίνυν πονηρὰς ἡδονὰς καὶ διὰ πονηρίαν οὐσας τοιαύτας ὀλίγον σκετρον ἐροῦμεν, ἂν ἐτι δοκῆ νῶν, τὰς δὲ ψευδεῖς κατ' ἄλλον τρόπον ἐν ἡμῖν πολλὰς καὶ πολ-
b λὰς ἐνούσας τε καὶ ἐγγιγνομένας λεκτέον. Τούτῳ γὰρ ἴσως χρῆσόμεθα πρὸς τὰς κρίσεις.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐκ; εἶπερ γε εἰσὶν.

ΣΩ. Ἐκεῖνος ποῦ σχηματίζει γενικά μιά γνώμη παρα-
δεχθήκαμε ὅτι πάντοτε ἔχει πραγματικά μιά γνώμη, ὅμως
κάποτε γιὰ πράγματα ποῦ οὔτε ὑπάρχουν οὔτε ὑπῆρξαν οὔτε
θὰ ὑπάρξουν.

ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Καὶ αὐτὰ ἦταν, νομίζω, ποῦ δημιουργοῦσαν τότε
τὴν ψεύτικη γνώμη καὶ τὸ σχηματίζω ψεύτικη γνώμη. Σύμ-
φωνοί;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Τί λοιπόν; Δὲν πρέπει νὰ ἀνταποδώσουμε στὶς λύ-
πες καὶ στὶς ἡδονὲς τὴν ἀντίστοιχὴ τους διάθεση σ' ἐκεῖνα;

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ὅτι δηλαδὴ σ' ἐκεῖνον ποῦ χαιρῖν γενικά, ὁσοδῆ-
δήποτε καὶ ὅπωςδῆποτε, ὑπῆρχε πάντα πραγματικά ἡ χα-
ρά⁽⁸⁷⁾, κάποτε ὅμως γιὰ πράματα ποῦ δὲν ὑπάρχουν οὔτε
ὑπῆρξαν, ἴσως μάλιστα τίς πῶς πολλὲς φορὲς γιὰ πράματα
ποῦ οὔτε πρόκειται ποτὲ νὰ ὑπάρξουν.

ΠΡΩ. Κι αὐτὰ, Σωκράτη, ἀναγκαστικά ἔτσι εἶναι.

ΣΩ. Τὰ ἴδια, λοιπόν, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε καὶ γιὰ
τοὺς φόβους καὶ γιὰ τοὺς θυμοὺς καὶ γιὰ ἄλλα τὰ ὅμοια, ὅτι
δηλαδὴ κάποτε εἶναι ἄλλα τὰ παρόμοια ψεύτικα.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Τί λοιπόν; Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι οἱ γνώμες γί-
νονται κακὲς καὶ ἄχρηστες⁽⁸⁸⁾ ἀλλιῶς ἢ μόνον μὲ τὸ νὰ γίνονται
ψεύτικες;

ΠΡΩ. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος.

ΣΩ. Καὶ γιὰ τίς ἡδονὲς, νομίζω, καταλαβαίνουμε ὅτι
δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος γιὰ νὰ εἶναι κακὲς, παρὰ μόνον ἂν
εἶναι ψεύτικες.

ΠΡΩ. Εἶπες, Σωκράτη, ἐντελῶς τὸ ἀντίθετο. Γιατὶ
καθόλου δὲ θὰ μπορούσε κανεὶς τίς κακὲς λύπες καὶ ἡδονὲς
νὰ τίς ἀποδώσῃ στὸ ψέμα, ἀλλὰ στὸ ὅτι συνδυάζονται μὲ
κάποιαν ἄλλη κακότητα.

ΣΩ. Γιὰ τίς κακὲς ἡδονὲς, ποῦ εἶναι τέτοιες ἐξ αἰτίας
κάποιας κακότητος, θὰ μιλήσουμε ἀργότερα⁽⁸⁹⁾, ἂν οἱ δύο
μας τὸ νομίζουμε σωστὸ ἀκόμη. Ὅμως πρέπει νὰ μιλήσουμε
μὲ ἄλλο τρόπο γιὰ τίς ψεύτικες, ποῦ ὑπάρχουν καὶ δημιουρ-
γοῦνται μέσα μας πολλὲς καὶ πολλὲς φορὲς. Γιατὶ ἴσως μᾶς
χρειασθῆ αὐτὸ γιὰ τὴν κρίση μας.

ΠΡΩ. Πῶς ἔχι; ἂν βέβαια ὑπάρχουν.

d

e

41a

b

ΣΩ. Ἄλλ', ὦ Πρώταρχε, εἰσὶν κατὰ γε τὴν ἐμὴν. Τοῦτο δὲ τὸ δόγμα ἕως ἀν κέηται παρ' ἡμῖν, ἀδύνατον ἀνέλεγκτον δέησον γίνεσθαι.

ΠΡΩ. Καλῶς.

ΣΩ. Περισιτώμεθα δὴ καθάπερ ἀθληταὶ πρὸς τοῦτον αὐτὸν λόγον.

ΠΡΩ. Ἴωμεν.

ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν εἴπομεν, εἴπερ μεμνήμεθα, ὀλίγον ἐν τοῖς πρόσθετον, ὡς ὅταν αἱ λεγόμενα ἐπιθυμῆται ἐν ἡμῖν ὄσι, δίχα ἄρα τότε τὸ σῶμα καὶ χωρὶς τῆς ψυχῆς τοῖς παθήμασι διείληπται.

ΠΡΩ. Μεμνήμεθα καὶ προεορήθη ταῦτα.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν ἦν ἡ ψυχὴ τῶν τοῦ σώματος ἐναντίων ἔξεων, καὶ τὸ δὲ τὴν ἀληθινὰ ἢ τίνα διὰ πάθος ἦδον ἢ τὸ παρεχόμενον;

ΠΡΩ. Ἦν γὰρ οὖν.

ΣΩ. Συλλογίζου δὴ τὸ γιγνόμενον ἐν τούτοις.

ΠΡΩ. Λέγε.

ΣΩ. Γίνεται τοῖνον, ὅποταν ἦ ταῦτα, ἅμα παρακίεσθαι λύπας τε καὶ ἠδονὰς, καὶ τούτων αἰσθήσεις ἅμα παρ' ἀλήθιας ἐναντίων οὐσῶν γίνεσθαι, δ καὶ νυνδὴ ἐφάνη.

ΠΡΩ. Φαίνεται γοῦν.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τὸδε εἴρηται καὶ συνωμολογημένον ἡμῖν ἐμπροσθε κείται;

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Ὡς τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον ἄμφω τούτῳ δέχεσθον, λύπη τε καὶ ἠδονή, καὶ ὅτι τῶν ἀπειρῶν εἴτην.

ΠΡΩ. Εἴρηται. Τί μῆν;

ΣΩ. Τίς οὖν μηχανὴ ταῦτ' ὀρθῶς κρίνεσθαι;

ΠΡΩ. Πῆ δὴ καὶ πῶς;

ΣΩ. Εἰ τὸ βούλημα ἡμῖν τῆς κρίσεως, τούτων ἐν τοιούτοις τισὶ διαγνώσει βούλεται ἐκάστοτε τίς τούτων πρὸς ἀλλήλας μείζων καὶ τίς ἐλάττων καὶ τίς μᾶλλον καὶ τίς σφοδρότερα, λύπη τε πρὸς ἠδονὴν καὶ λύπη πρὸς λύπην καὶ ἠδονὴ πρὸς ἠδονὴν.

ΣΩ. Ἄλλὰ ὑπάρχουν, Πρώταρχε, κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου τουλάχιστο. Ὅμως ὅσο ἡ γνώμη τούτη βρῖσκεται μπροστά μας, εἶναι ἀσφαλῶς ἀδύνατον νὰ μείνη χωρὶς ἐλεγχτο.

ΠΡΩ. Ἐραῖα.

ΣΩ. Ἄς περισφίζουμε λοιπὸν πάλι, καθὼς οἱ ἀθληταί, αὐτὸ τὸ πρόβλημα.

ΠΡΩ. Ἐμπρός.

ΣΩ. Ἄλλὰ εἴπαμε, ἂν βέβαια θυμόμαστε καλὰ, λίγο πρῶτοτερα (**), ὅτι ὅταν ὑπάρχουν μέσα μας αὐτὲς πού λέμε ἐπιθυμίες, τότε σὰν ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς κατάστασης τὸ σῶμα ἀποχωρίζεται καὶ ἀπομονώνεται ἀπὸ τὴν ψυχὴν.

ΠΡΩ. Τὸ θυμόμαστε; ἔχει εἰπωθῆ πρῶτοτερα αὐτό.

ΣΩ. Ἐκεῖνο, λοιπὸν, πού ἐπιθυμεί τίς καταστάσεις τίς ἀντίθετες με τὸ σῶμα ἦταν ἡ ψυχὴ καὶ ἐκεῖνο πού προσφέρει τὸν πόνον ἢ κάποια ἠδονή, πού προέρχεται ἀπὸ ἓνα ἐρεθισμὸ, ἦταν τὸ σῶμα (**);

ΠΡΩ. Βέβαια ἦταν.

ΣΩ. Στοχάσου, λοιπὸν, αὐτὸ πού συμβαίνει σ' αὐτὲς τίς περιπτώσεις.

ΠΡΩ. Λέγε.

ΣΩ. Συμβαίνει, λοιπὸν, σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν νὰ ὑπάρχουν διπλα-δίπλα λύπες καὶ ἠδονες καὶ σύγχρονα τὰ αἰσθήματα τούτων, πού εἶναι ἀντίθετα, νὰ δημιουργοῦνται τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο, ὅπως φάνηκε τώρα δά.

ΠΡΩ. Βέβαια, φαίνεται.

ΣΩ. Ἐχομε πῆ, λοιπὸν, καὶ ἔχομε συμφωνήσει πρῶτοτερα καὶ γι' αὐτὸ ἐδῶ;

ΠΡΩ. Γιὰ ποῖο;

ΣΩ. Ὅτι καὶ τὰ δύο αὐτὰ, καὶ ἡ λύπη δηλαδὴ καὶ ἡ ἠδονή, δέχονται τὸ περισσότερο καὶ τὸ λιγότερο καὶ ὅτι ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῶν ἀπειρῶν;

ΠΡΩ. Καὶ βέβαια τὸ ἔχομε πῆ (**).

ΣΩ. Μὲ ποῖο τρόπο, λοιπὸν, μπορούμε νὰ κρίνομε αὐτὰ σωστά;

ΠΡΩ. Ποῦ καὶ πῶς;

ΣΩ. Ἄν ἡ θέλησιν τῆς κρίσεως μας γι' αὐτὰ σὲ παρόμοιες περιπτώσεις θέλῃ νὰ διακρίνῃ τὴν κάθε φορὰ ποῖά ἀπ' αὐτὲς στὴ μεταξύ τους σχέση εἶναι μεγαλύτερη καὶ ποῖα μικρότερη καὶ ποῖα περισσότερο καὶ ποῖα δυνατότερη, ἡ λύπη σχετικὰ μὲ τὴν ἠδονὴν καὶ ἡ λύπη μὲ τὴ λύπη καὶ ἡ ἠδονὴ μὲ τὴν ἠδονήν.

ΠΡΩ. Ἄλλ' ἔστι ταῦτά τε τοιαῦτα καὶ ἡ βούλησις τῆς κρείσεως αὐτῆ.

ΣΩ. Τί οὖν ; ἐν μὲν ὄψει τὸ πόρρωθεν καὶ ἐγγύθεν ὄραν
42a τὰ μεγέθη τῆν ἀλήθειαν ἀφανίζει καὶ ψευδῆ ποιεῖ δοξάζειν,
ἐν λόποις δ' ἄρα καὶ ἡδοναῖς οὐκ ἔστι ταῦτόν τοῦτο γινώ-
μενον ;

ΠΡΩ. Πολὺ μὲν οὖν μᾶλλον, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἐναντίον δὴ τὸ τῶν τῶ μικρῶν ἔμπροσθε γέγονεν.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον λέγεις ;

ΣΩ. Τότε μὲν αἱ δόξαι ψευδεῖς τε καὶ ἀληθεῖς αὐτὰ
γινόμεναι τὰς λύπας τε καὶ ἡδονὰς ἅμα τοῦ παρ' αὐταῖς
παθήματος ἀνεπίπλασταν.

b ΠΡΩ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Νῦν δέ γε αὐταὶ διὰ τὸ πόρρωθεν τε καὶ ἐγγύθεν
ἐκάστοτε μεταβαλλόμεναι θεωρεῖσθαι, καὶ ἅμα τιθέμεναι
παρ' ἀλλήλας, αἱ μὲν ἡδοναὶ παρὰ τὸ λυπηρὸν μείζους φαί-
νονται καὶ σφοδρότεραι, λύπαι δ' αὖθις διὰ τὸ παρ' ἡδονὰς
τοῦναντίον ἐκείνας.

ΠΡΩ. Ἀνάγκη γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα διὰ ταῦτα.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὄσω μείζους τῶν οὐσῶν ἐκάτεροι καὶ ἐλάτ-
τους φαίνονται, τοῦτο ἀποτερόμενος ἐκάτερον τὸ φαινόμενον
ἀλλ' οὐκ ὄν, οὔτε αὐτὸ ὁρθῶς φαινόμενον ἔρεῖς, οὐδ' αὖ
c ποτε τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης γινόμενον
ὁρθόν τε καὶ ἀληθές τολμήσεις λέγειν.

ΠΡΩ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΣΩ. Τούτων τοίνυν ἕξις ὀφόμεθα εἶναι τῆδε ἀπαντῶμεν
ἡδονὰς καὶ λύπας ψευδεῖς εἶναι μᾶλλον ἢ ταύτας φανομένας
τε καὶ οὐσας ἐν τοῖς ζῴοις.

ΠΡΩ. Ποίας δὴ καὶ πῶς λέγεις ;

ΣΩ. Εἰρηταί πον πολλάκις ὅτι τῆς φύσεως ἐκάστων
διαφθορομένης μὲν συγκρίσει καὶ διακρισει καὶ πλη-
d ρώσει καὶ κενώσει καὶ τισιν αἰθέρι καὶ φθίσει λύπαι τε
καὶ ἀληθόνες καὶ ὀδύνη καὶ πάνθ' ὅσασα τοιαῦτ' ὀνόματα
ἔχει συμβαίνει γινόμενα.

ΠΡΩ. Ναί, ταῦτα εἰρηταί πολλάκις.

ΣΩ. Εἰς δέ γε τῆν αὐτῶν φύσιν ὅταν καθιστῆται,
ταύτην αὖ τὴν κατάστασιν ἡδονῆν ἀπεδεξάμεθα παρ' ἡμῶν
αὐτῶν.

ΠΡΩ. Ἄλλὰ καὶ αὐτὰ εἶναι τέτοια καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ
θελήσῃ μας ὅταν κρίνομεν.

ΣΩ. Ἄλλὰ τί ; Στὴν ἔραση τὸ νὰ βλέπῃς ἀπὸ μακριὰ
ἢ ἀπὸ κοντὰ τίς διαστάσεις ἐξαφανίζει τὴν ἀλήθειαν καὶ ἴσ' 42a
κάνεινὰ σχηματικῆς ψευτικῆς γνώμῃ (*2), δὲ συμβαίνει ὁμοῦ
τὸ ἴδιο ἀκριβῶς καὶ στίς λύπες καὶ στίς ἡδονές ;

ΠΡΩ. Πολὺ περισσότερο, Σωκράτη.

ΣΩ. Ἀντίθετο, λοιπόν, παρουσιάζεται τὸ ταρινὸ μὲ τὸ
λιγᾶκι πρωτότερα.

ΠΡΩ. Ποιὸ ἔννοεις ;

ΣΩ. Τότε οἱ γνώμες μὲ τὸ νὰ γίνωνται ψευτικαὶ καὶ
ἀληθινὰς γέμιζαν σύγχρονα καὶ τίς λύπες καὶ τίς ἡδονές μὲ τὴν
κατάστασιν ποῦ εἶχαν αὐτές.

ΠΡΩ. Ἀπολύτως ἀληθινὸν.

ΣΩ. Ἀντίθετα τώρα, ἐπειδὴ αὐτές τίς βλέπουμε ἀπὸ
μακριὰ καὶ ἀπὸ κοντὰ, καθὼς κάθε φορά μεταβάλλονται, καὶ
σύγχρονα τίς βάζουμε τῆ μιὰ δίπλα στὴν ἄλλη, οἱ ἡδονές δι-
πλα στὴ λύπη φαίνονται μεγαλύτερες καὶ δυνατότερες, ἐνῶ
οἱ λύπες πάλι, ἐπειδὴ εἶναι δίπλα στίς ἡδονές, τὸ ἀντίθετο
ἀπὸ ἐκεῖνες.

ΠΡΩ. Εἶναι ἀνάγκη αὐτὰ νὰ δημιουργεῖν τὰ τέτοια.

ΣΩ. Φαίνονται, λοιπόν, καὶ ἡ μιὰ καὶ ἡ ἄλλη μεγαλύ-
τερες καὶ μικρότερες ἀπὸ τὴν πραγματικότητά. Ἄν, λοιπόν,
ἀποκόψῃς ἀπὸ τὴν καθεμίᾳ αὐτὸ ποῦ φαίνεται, ἀλλὰ δὲν εἶναι
πραγματικό, οὔτε αὐτὸ θὰ τὸ πῆς πῶς φαίνεται αἰσαστὸ οὔτε
c πάλι θὰ τολμήσῃς νὰ ὀνομάσῃς σωστὸ καὶ ἀληθινὸ τὸ μέρος
τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς λύπης ποῦ ἀντιστοιχεῖ σ' αὐτό.

ΠΡΩ. Ὅχι βέβαια.

ΣΩ. Σὰ συνέχεια, λοιπόν, τούτων θὰ δοῦμε ἂν σ' αὐτὸ
τὸ σημεῖο βρίσκουμε ἡδονές καὶ λύπες ἀκόμα πὺ ψευτικαὶ
ἀπ' αὐτές οἱ ὅποιες καὶ φαίνονται καὶ ὑπάρχουν στὰ ζῶα.

ΠΡΩ. Ποιές καὶ πῶς τίς ἔννοεις ;

ΣΩ. Ἐχουμε πῆ, νομίζω, πολλὰς φορὲς (*4) ὅτι, ὅταν
ἡ φύση τοῦ καθενὸς καταστρέφεται μὲ τίς ἐνώσεις καὶ τὰ χω-
ρίσματα καὶ τὰ γεμίσματα καὶ τὰ ἀδειάσματα καὶ μὲ κάποιες
αἰετήσεις καὶ ἐλαττώσεις, δημιουργοῦνται τότε λύπες καὶ πό-
νοι καὶ ὀδύνη καὶ εἰς ὅσα ἔχουν παρόμοια ὀνόματα.

ΠΡΩ. Ναί, αὐτὰ τὰ ἔχουμε πῆ πολλὰς φορὲς.

ΣΩ. Ὅταν ὁμοῦ γίνεται ἡ ἀποκατάστασή τους στὴ
φύση τῆ δική τους, ἐμεῖς μόνοι μας παραδεχθήκαμε ὅτι αὐτὴ
ἡ ἀποκατάστασις εἶναι ἡδονή.

ΠΡΩ. Ὁρθῶς.

ΣΩ. Τί δ' εἶπες περὶ τὸ σῶμα μὴδὲν τούτων γινόμενον ἡμῶν ἤ;

ΠΡΩ. Πότε δὲ τοῦτ' ἂν γένοιτο, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Οὐδὲν πρὸς λόγον ἐστίν, ὦ Πρώταρχε, δὲ σὺ νῦν ἔρου το ἐρώτημα.

ΠΡΩ. Τί δὴ;

ΣΩ. Διότι τὴν ἐμὴν ἐρώτησιν οὐ κωλύεις με διερέσθαι σε πάλιν.

ΠΡΩ. Ποίαν;

ΣΩ. Εἰ δ' οὐκ ἂν μὴ γίνοιτο, ὦ Πρώταρχε, φήσω, τοῦ τοιοῦτον, τί ποτε ἀναγκαῖον ἐξ αὐτοῦ συμβαίνειν ἡμῖν;

ΠΡΩ. Μὴ κινουμένου τοῦ σώματος ἐφ' ἑκάτερα φῆς;

ΣΩ. Οὐτως.

ΠΡΩ. Δῆλον δὴ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, ὡς οὔτε ἡδονὴ γίνοιτ' ἂν ἐν τῷ τοιοῦτῳ ποτὲ οὐτ' ἂν τις λύπη.

43a ΣΩ. Κάλιστ' εἶπες. Ἀλλὰ γὰρ οἶμαι τὸδε λέγεις, ὡς αἰεὶ τι τούτων ἀναγκαῖον ἡμῖν συμβαίνειν, ὡς οἱ σοφοὶ φασιν· αἰεὶ γὰρ ἅπαντα ἄνω τε καὶ κάτω φεῖ.

ΠΡΩ. Λέγουσι γὰρ οὖν, καὶ δοκοῦσι γε οὐ φαύλω λέγειν.

ΣΩ. Πῶς γὰρ ἂν, μὴ φαῦλοι γε ὄντες; Ἀλλὰ γὰρ ὑπεκστήναι τὸν λόγον ἐπιφερόμενον τούτων βούλομαι. Τῆδ' οὖν διανοοῦμαι φεύγειν, καὶ σὲ μοι σύμφεγγε.

ΠΡΩ. Λέγε ὅπην.

ΣΩ. Ταῦτα μὲν τοίνυν οὕτως ἔατο, φῶμεν πρὸς τούτους. σὺ δ' ἀποκρίσαι πότερον αἰεὶ πάντα, ὅποσα πάσχει τι τῶν ἐμφύγων, ταῦτ' αἰσθάνεται τὸ πάσχον, καὶ οὐτ' αἰσθάνομενοι λανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς οὔτε τι τῶν τοιούτων οὐδὲν πάσχοντες, ἢ πᾶν τοῦναντίον.

ΠΡΩ. Ἄπαν δῆπου τοῦναντίον· ὀλίγον γὰρ τά γε τοιαῦτα λέληθε πάνθ' ἡμᾶς.

ΣΩ. Οὐ τοίνυν καλῶς ἡμῖν εἰρηται τὸ νυνδὴ εἰρηθέν, ὡς αἰ μεταβολαὶ κάτω τε καὶ ἄνω γινόμεναι λύπας τε καὶ ἡδονὰς ἀπεργάζονται.

ΠΡΩ. Σωστά.

ΣΩ. Ἀλλὰ εἴπαι τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲ δημιουργεῖται στὸ σῶμα μᾶς, τότε τί;

ΠΡΩ. Πότε θὰ μπορούσε νὰ συμβῆ αὐτό, Σωκράτη; ΣΩ. Δὲν ἔχει καμιά σχέση με τὴ συζήτηση, Πρώταρχε, τὸ ἐρώτημα ποῦ ρώτησες τώρα.

ΠΡΩ. Γιατί;

ΣΩ. Γιατί δὲ με ἐμποδίζει νὰ σε ρωτήρω ξανά τὴν ἐρώτησή μου.

ΠΡΩ. Ποιά;

ΣΩ. Ἄν δὲν συνέβαινε, Πρώταρχε, θὰ πῶ, κάτι τέτοιο, ποῖο θὰ ἦταν γιὰ μᾶς τὸ ἀναγκαῖο ἀποτέλεσμα αὐτοῦ;

ΠΡΩ. Ἐννοεῖς ἂν τὸ σῶμα δὲν κινεῖται οὔτε πρὸς τὸ ἔνα οὔτε πρὸς τὸ ἄλλο;

ΣΩ. Ἀκριβῶς.

ΠΡΩ. Αὐτὸ τουλάχιστον εἶναι φανερό, Σωκράτη, ὅτι δηλαδὴ οὔτε ἡδονὴ θὰ μπορούσε νὰ δημιουργηθῆ ποτὲ μέσα σ' ἓνα τέτοιο οὔτε λύπη.

ΣΩ. Ὁραύτατη ἀπόκριση. Ἀλλὰ βέβαια, νομίζω, αὐτὸ 43a ἐννοεῖς, ὅτι δηλαδὴ ἀναγκαστικὰ συμβαίνει σὲ μᾶς πάντοτε κάτι σπ' αὐτά, ὅπως λένε οἱ σοφοὶ (*8). Γιατί πάντοτε ἄνω κυλοῦν ἐπάνω καὶ κάτω.

ΠΡΩ. Τὸ λένε βέβαια καὶ νομίζω ὅτι ὁ λόγος τους δὲν εἶναι μηδαμινός.

ΣΩ. Πῶς θὰ μπορούσε νὰ εἶναι, ἀφοῦ δὲν εἶναι μηδαμινοὶ αὐτοί; Ὅμως, ἀλήθεια, τὸ λόγο τούτων ποῦ ὁρμᾶ ἐπάνω μᾶς θέλω νὰ τὸν ξεφύγω μαλακά. Ἴδου ἀπὸ ποῦ σκέπτομαι νὰ ξεφύγω καὶ σὺ εἶπα νὰ ξεφύγω μαζὶ μου.

ΠΡΩ. Λέγε ἀπὸ ποῦ;

ΣΩ. Ἄς ποῦμε, λοιπόν, πρὸς αὐτούς: σύμφωνοι σ' αὐτά. Σὺ ὅμως ἀπάντησε. Πάντοτε ἄνω, ὅσα δοκιμάζει κάποιος ἐμφύγω ὄν, τὰ αἰσθάνεται αὐτὸ ποῦ τὰ δοκιμάζει καὶ οὔτε εἴταν μεγαλώνουμε περὶ αὐτὸ ἀπαρτήρητο ἀπὸ μᾶς τοὺς ἴδιους οὔτε συμβαίνει, εἴταν δοκιμάζουμε κάτι τέτοιο, ὅτιδήποτε, ἢ ἐντελῶς τὸ ἀντίτετο;

ΠΡΩ. Τελείως τὸ ἀντίτετο, βέβαια. Γιατί σχεδὸν ἄνω τὰ τέτοια μένου ἀπαρτήρητα ἀπὸ μᾶς.

ΣΩ. Δὲν εἶπαμε, λοιπόν, σωστά αὐτὸ ποῦ τώρα δὲ εἶπαμε (*8), ὅτι δηλαδὴ οἱ μεταβολὲς ποῦ δημιουργοῦνται πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ πρὸς τὰ κάτω προκαλοῦν λύπες καὶ ἡδονές.

ΠΡΩ. Τί μήν;

c. ΣΩ. Ὡδ' ἔσται κάλλιον καὶ ἀνεπιληπτότερον τὸ λέγόμενον.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ὡς αἱ μὲν μεγάλα μεταβολαὶ λύπας τε καὶ ἡδονᾶς ποιοῦσιν ἡμῖν, αἱ δ' αὖ μέτριαί τε καὶ σμικραὶ τὸ παράπαν οὐδέτερα τούτων.

ΠΡΩ. Ὁρθότερον οὕτως ἢ κείνως, ὡ Σώκρατες.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ ταῦτα οὕτω, πάλιν ὁ νυνδὴ ἠθήεις βίος ἂν ἦκοι.

ΠΡΩ. Ποῖος;

ΣΩ. Ὅν ἀλυπὸν τε καὶ ἄνευ χαρμονῶν ἔφαμεν εἶναι.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα λέγεις.

d ΣΩ. Ἐκ δὴ τούτων τιθῶμεν τριττοὺς ἡμῖν βίους, ἓνα δὲ μὲν ἡδὸν, τὸν δ' αὖ λυπηρόν, τὸν δ' ἓνα μηδέτερα. Ἡ πῶς ἂν φαίης σὺ περὶ τούτων;

ΠΡΩ. Οὐκ ἄλλως ἔγωγε ἤταῦτη, τρεῖς εἶναι τοὺς βίους.

ΣΩ. Οὐκοῦν οὐκ ἂν εἴη τὸ μὴ λυπεῖσθαι ποτε ταῦτόν τῳ χαίρειν;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΣΩ. Ὅποταν οὖν ἀκούσης ὡς ἡδιστον πάντων ἐστὶν ἀλύπως διατελεῖν τὸν βίον ἅπαντα, τί τότ' ὑπολαμβάνεις λέγειν τὸν τοιοῦτον;

ΠΡΩ. Ἡδὸν λέγειν φαίνεται ἔμοιγε οὕτως τὸ μὴ λυπεῖσθαι.

e ΣΩ. Τριῶν ὄντων οὖν ἡμῖν, ὄντωνιν βούλει, τίθει, καλλοῖσιν ἕνα ὀνόμασι χρώμεθα, τὸ μὲν χρυσόν, τὸ δ' ἄργυρον, τρίτον δὲ τὸ μηδέτερα τούτων.

ΠΡΩ. Κεῖται.

ΣΩ. Τὸ δὴ μηδέτερα τούτων ἔσθ' ἡμῖν ὅπως θάτερα γένοιτο ἂν, χρυσὸς ἢ ἄργυρος;

ΠΡΩ. Καὶ πῶς ἔν;

ΣΩ. Οὐδ' ἄρα ὁ μέσος βίος ἡδὸς ἢ λυπηρὸς λεγόμετος

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Ὁραϊότερο λοιπὸν καὶ περισσότερο ἄψογο θὰ εἶναι νὰ τὸ ποῦμε ἔτσι.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ὅτι οἱ μεγάλες μεταβολές προξενοῦν σὲ μᾶς λύπης καὶ ἡδονῆς, οἱ μέτριες δὲ καὶ οἱ μικρὲς ἐντελῶς τίποτε ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο.

ΠΡΩ. Αὐτὴ ἡ ἀπάντησις εἶναι σωστότερη ἀπὸ ἐκείνην, Σωκράτη.

ΣΩ. Ἄν λοιπὸν αὐτὰ εἶναι ἔτσι, τότε ἡ ζωὴ πού εἴπαμε τώρα δὰ θὰ ἐρχόταν πίσω.

ΠΡΩ. Ποιά;

ΣΩ. Αὐτὴ πού εἴπαμε πῶς εἶναι καὶ ἄλυπη καὶ χωρὶς χαρῆς (97).

ΠΡΩ. Ὁ λόγος σου εἶναι ἀπολύτως ἀληθινός.

d ΣΩ. Σὰ συνέπειαι, λοιπὸν, αὐτῶν ἄς δεχθῶμε τρεῖς ζωὰς γιὰ μᾶς· μιὰ ἡδονικὴ, μιὰ ἄλλη λυπηρὴ καὶ μιὰ ἄλλη πού δὲν εἶναι πάντοτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο. Πῶς ἄλλιῶς θὰ μιλοῦσες ἐσὺ γι' αὐτὰ;

ΠΡΩ. Καθόλου διαφορετικὰ ἐγὼ τουλάχιστο, ἀλλὰ ἔτσι, ὅτι δηλαδὴ οἱ ζωὰς εἶναι τρεῖς.

ΣΩ. Δὲ θὰ ἦταν, λοιπὸν, ποτὲ τὸ ἴδιο πράγμα τὸ νὰ μὴ λυπᾶσαι μὲ τὸ νὰ χαίρῃσαι;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσες;

ΣΩ. Ὅταν, λοιπὸν, ἀκούσης ὅτι τὸ πῶς ἡδονικὸ πράγμα εἶναι νὰ περᾶς δηλαδή σου τὴ ζωὴ χωρὶς λύπης, τί νομίζεις ὅτι λέει τότε ἓνας πού λέει κάτι τέτοιο;

ΠΡΩ. Μοῦ φαίνεται ὅτι αὐτὸς λέει ἡδονικὸ τὸ νὰ μὴ λυπᾶσαι (98).

e ΣΩ. Ὑπόθεσε ὅτι ἔχουμε τρία πράγματα, ὅποιαδήποτε θέλεις· γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε ὀραϊότερα ὀνόματα, ἄς ποῦμε χρυσό, ἄσημι καὶ τὸ τρίτο κάτι πού δὲν εἶναι οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο.

ΠΡΩ. Τὸ ὑποθέτω.

ΣΩ. Ἐκεῖνο πού δὲν εἶναι οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ, μπορούμε νὰ ποῦμε πῶς θὰ γινόταν τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο, χρυσὸς δηλαδὴ ἢ ἄσημι (99);

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσες;

ΣΩ. Ἐπομένως, σύμφωνα βέβαια μὲ τὸν ὀρθὸν λόγο, καὶ τὴ μέση, λεγόμενη, ζωὴ οὔτε σωστὰ θὰ τὴ θεωροῦσε

ὀρθῶς ἂν ποτε οὐτ' εἰ δοξάζοι τις, δοξάζοιτο, οὐτ' εἰ λέγοι, λεχθείη, κατὰ γε τὸν ὀρθὸν λόγον.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν ;

44a ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν, ὦ ἑταῖρε, λεγόντων γε ταῦτα καὶ δοξαζόντων αἰσθανόμεθα.

ΠΡΩ. Καὶ μάλα.

ΣΩ. Πότερον οὖν καὶ χαίρειν οἴονται τότε ὅταν μὴ λυπῶνται ;

ΠΡΩ. Φασὶ γοῦν.

ΣΩ. Οὐκοῦν οἴονται τότε χαίρειν' οὐ γὰρ ἂν ἔλεγόν που.

ΠΡΩ. Κινδονεύει.

ΣΩ. Ψευδῆ γε μὴν δοξάζουσι περὶ τοῦ χαίρειν, εἴπερ χωρὶς τοῦ μὴ λυπεῖσθαι καὶ τοῦ χαίρειν ἢ φύσις ἐκατέρου.

ΠΡΩ. Καὶ μὴν χωρὶς γε ἦν.

b ΣΩ. Πότερον οὖν αἰρώμεθα παρ' ἡμῖν ταῦτ' εἶναι, καθάπερ ἄρτι, τρία, ἢ δύο μόνον, λέπην μὲν κακὸν τοῖς ἀνθρώποις, τὴν δ' ἀπαλλαγὴν τῶν λυπῶν, αὐτὸ τοῦτο ἀγαθὸν ἂν, ἢδὲ προσαγορεύεσθαι ;

ΠΡΩ. Πῶς δὴ νῦν τοῦτο, ὦ Σώκρατες, ἐρωτώμεθα ἕφ' ἡμῶν αὐτῶν ; Οὐ γὰρ μανθάνω.

ΣΩ. Ὅπως γὰρ τοὺς πολεμίους Φιλῆβου τοῦδε, ὦ Πρώταρχε, οὐ μανθάνεις ;

ΠΡΩ. Λέγεις δὲ αὐτοὺς τίνας ;

ΣΩ. Καὶ μάλα δεινοὺς λεγομένους τὰ περὶ φύσιν, οἳ τὸ παρὰ τὴν ἥδονάν οὐ φασιν εἶναι.

ΠΡΩ. Τί μὴν ;

c ΣΩ. Λυπῶν ταύτας εἶναι πάσας ἀποφηνάς, ἃς νῦν οἱ περὶ Φιλῆβον ἥδονάς ἐπονομάζουσιν.

ΠΡΩ. Τούτοις οὖν ἡμᾶς πότερα πείθεσθαι συμβουλεύεις, ἢ πῶς, ὦ Σώκρατες ;

ΣΩ. Οὐκ, ἀλλ' ὥσπερ μάντει προσχρησθῆναι τισι, μαντευομένοις οὐ τέχνη ἀλλά τινι δυσχερεῖα φύσεως οὐκ ἀγεντοῦς λίαν μεμνηκότων τὴν τῆς ἥδονῆς δυνάμιν καὶ νενο-

ποτὲ κανεὶς ἥδονικὴ ἢ λυπηρὴ, ἂν κανεὶς τῇ θεωροῦσε, οὔτε θά τῃ ἔλεγε, ἂν τὴν ἔλεγε ⁽¹⁰⁰⁾.

ΠΡΩ. Πῶς θὰ ποροῦσε ;

ΣΩ. Ἄλλ' ἔμως, φίλ: μου, γνωρίζουμε ἀνθρώπους ποὺ 44a καὶ τὰ λέν αὐτὰ καὶ τὰ φαντάζονται ἔτσι.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Ὅταν, λοιπόν, δὲ λυποῦνται, τότε νομίζουν ὅτι καὶ χαίρονται ;

ΠΡΩ. Τὸ λένε βέβαια.

ΣΩ. Νομίζουν, λοιπόν, τότε ὅτι χαίρονται· γιατί ἀλλιῶς δὲ θὰ τὸ ἔλεγον.

ΠΡΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΣΩ. Ἐγουν, λοιπόν, ψευτικὴ γνώμη γιὰ τὴ χαρά, ἂν βέβαια ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀπουσία τῆς λύπης εἶναι ἀπὸ τῆ φύσης τοὺς τὸ καθένα κάτι ξεχωριστό.

ΠΡΩ. Διαπιστώσαμε πῶς εἶναι βέβαια κάτι ξεχωριστό.

ΣΩ. Τί νὰ διαλέξουμε, λοιπόν ; Ὅτι ὑπάρχουν, ὅπως τὸ λέγαμε μόλις τώρα, τρία πράματα σὲ μᾶς ἢ μόνο δύο ; b ἀπὸ τῆ μιὰ ἢ λύπη, ποὺ εἶναι κακὸ στοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἢ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τίς λύπες, ποὺ εἶναι αὐτὸ τὸ εἶδος ἀγαθὸ, καὶ νὰ τὸ ὀνομάσουμε ἥδονικὸ ;

ΠΡΩ. Γιατί βάζουμε τώρα στὸν ἑαυτὸ μας, Σωκράτη, αὐτὴ τὴν ἐρώτηση ; Δὲν τὸ καταλαβαίνω.

ΣΩ. Στὴν πραγματικότητα, Πρώταρχε, δὲν καταλαβαίνεις τοὺς ἔχθρους αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ Φιλῆβου.

ΠΡΩ. Καὶ ποιοὶ λές ὅτι εἶναι αὐτοὶ ;

ΣΩ. Ἄνθρωποι ποὺς τοὺς λένε καὶ ἑξαρετικὰ τρομεροὺς στὰ ζητήματα τῆς φύσεως· αὐτοὶ ἀρνοῦνται ἀπολύτως πῶς ὑπάρχουν ἥδονές ⁽¹⁰¹⁾.

ΠΡΩ. Ναι ;

ΣΩ. Αὐτές, ποὺ τώρα οἱ φίλοι τοῦ Φιλῆβου ὀνομάζουν ἥδονές, εἶναι, λέν, ἔλες αὐτές ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴ λύπη.

ΠΡΩ. Τί, λοιπόν, συμβουλεύεις ἐσὺ, Σωκράτη ; Νὰ τοὺς ἀκοῦμε ; ἢ τί ἄλλο ;

ΣΩ. Ὅχι. Ἄλλὰ νὰ τοὺς χρησιμοποιοῦς σὰν κάποιους μάντεις, ποὺ μαντεύουν ὄχι ἀπὸ κάποια τέχνη ⁽¹⁰²⁾, ἀλλὰ ἀπὸ κάποια φυσικὴ ἀναποδιά, εὐγενικιὰ ἔμως. Αὐτοὶ αἰσθάνονται ὑπερβολικὸ μῖσος γιὰ τὴ δύναμη τῆς ἥδονῆς καὶ νομίζουν ὅτι τὸ καθεὶ σ' αὐτὴν εἶναι ἀρροστημένο, ὥστε θεω-

μικτόων οὐδὲν ὄγιες, ὥστε καὶ αὐτὸ τοῦτο αὐτῆς τὸ ἐπαγωγὸν
 d γοήτευμα, οὐχ ἡδονήν, εἶναι. Τούτοις μὲν οὖν ταῦτα ἂν προσ-
 χρήσαιο, σκεψάμενος ἔτι καὶ τὰ ἄλλα αὐτῶν δυσχεράσματα·
 μετὰ δὲ ταῦτα αἰ γέ μοι δοκοῦσιν ἡδοναὶ ἀληθεῖς εἶναι πεύση,
 ἵνα ἐξ ἁμφοῖν τοῖν λόγοιν σκεψάμενοι τὴν δύναμιν αὐτῆς
 παραθώμεθα πρὸς τὴν κρίσιν.

ΠΡΩ. Ὁρθῶς λέγεις.

ΣΩ. Μεταδιώκωμεν δὴ τούτους, ὥσπερ συμμάχους,
 κατὰ τὸ τῆς δυσχερείας αὐτῶν ἴχθος. Οἶμαι γὰρ τοιοῦδε τι
 λέγειν αὐτούς, ἀρχομένους ποδὲν ἄνωθεν, ὡς εἰ βουληθῆμεν
 e ὄνουσιν εἶδους τὴν φύσιν ἰδεῖν, οἷον τὴν τοῦ σκληροῦ, πότερον
 εἰς τὰ σκληρότατα ἀποβλέποντες οὕτως ἂν μᾶλλον συννη-
 σαιμεν ἢ πρὸς τὰ πολλοστὰ σκληρότητι; Δεῖ δὴ σε, ὦ Πρώ-
 ταρχε, καθάπερ ἐμοί, καὶ τούτοις τοῖς δυσχερέσιν ἀποκρί-
 νεσθαι.

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν, καὶ λέγω γε αὐτοῖς ὅτι πρὸς τὰ
 πρῶτα μετέθει.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ καὶ τὸ τῆς ἡδονῆς γένος ἰδεῖν ἡντινά
 ποτ' ἔχει φύσιν βουληθῆμεν, οὐκ εἰς τὰς πολλοστὰς ἡδονὰς
 45a ἀποβλεπτόν, ἀλλ' εἰς τὰς ἀκροτάτας καὶ σφοδρότάτας
 λεγομένας.

ΠΡΩ. Πᾶς ἂν σοι ταύτη συγχωροῖη τὰ νῦν.

ΣΩ. Ἄδ' οὖν, αἰ πρόχειροί γε αἵτερ καὶ μέγιστα τῶν
 ἡδονῶν, δ λέγομεν πολλάκις, αἰ περὶ τὸ σώμ' εἰσιν αὐταί;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. Πότερον οὖν καὶ μείζους εἰσὶ καὶ γίγνονται περὶ τοὺς
 κἀνοντας ἐν ταῖς νόσοις ἢ περὶ ὑγιαίνοντας; Ἐδλαβηθῶμεν
 δὲ μὴ προπετώς ἀποκρινόμενοι πταισώμεν ηἱ. Τάχα γὰρ
 b ἴσως φαίμεν ἂν περὶ ὑγιαίνοντας.

ΠΡΩ. Εἰκόσ γε.

ΣΩ. Τί δ'; Ὁδὴ αὐταί τῶν ἡδονῶν ἑπερβάλλουσιν, ὧν
 ἂν καὶ ἐπιθυμῖαι μέγιστα προγίγνεται;

ΠΡΩ. Τοῦτο μὲν ἀληθές.

ΣΩ. Ἄλλ' οὐχ οἱ πυρρῆτοντες καὶ ἐν τοιοῦτοις ροσῆ-
 μασιν ἐχόμενοι μᾶλλον διψῶσι καὶ ὄρουσι καὶ πάντα ὀπόου

ροῦν πῶς καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἢ ἔλξη τῆς δὲν εἶναι ἡδονὴ παρὰ
 ἕνα πλάνεμα. Ἔτσι, λοιπόν, θὰ μπορούσες νὰ τοὺς χρησιμο-
 ποιήσης αὐτοὺς, λογαριάζοντας ἀκόμα καὶ τὶς ἄλλες ἀνα-
 ποδιές τοὺς. Στὴ συνέχεια θὰ μάθης ποιές ἡδονὲς νομίζω ἐγὼ
 πῶς εἶναι ἀληθεῖς, γιὰ νὰ ἐξετάσουμε καὶ ἀπὸ τὶς δύο ἀπόψεις
 τὴ δύναμὴ τῆς καὶ ἔτσι νὰ τὴ θέσουμε κάτω ἀπὸ τὴν κρίση
 μας.

ΠΡΩ. Σωστὰ τὸ λέε.

ΣΩ. Ἄς τοὺς ἀκολουθήσουμε, λοιπόν, σὰ συμμάχους,
 βαδίζοντας στὰ χνάρια τῆς ἀναποδιᾶς των. Νομίζω, ἀλή-
 θεια, πῶς αὐτοῖλένε κάτι τέτοιο, ἀρχίζοντας ἀπὸ κάπου ψηλά·
 ἂν π.χ. θέλαμε νὰ δοῦμε τὴ φύση κάποιου εἶδους, ἄς ποῦμε
 τοῦ σκληροῦ, θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν κατανοήσουμε καλύτερα
 ε ἂν στρέψαμε τὰ βλέμματά μας πρὸς τὰ πιὸ σκληρὰ ἢ πρὸς
 ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν στὴν πραγματικότητα τὸ μικρότερο βαθμὸ
 στὴ σκληρότητα; Πρέπει, βέβαια, Πρώταρχε, ν' ἀπαντήσης
 σὺ σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνάποδους, τὸ ἴδιο ὅπως καὶ σ' ἐμένα.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς καὶ ἀπαντῶ σ' αὐτοὺς ὅτι πρὸς τὰ
 πρῶτα ποστικῶς.

ΣΩ. Ἄν θέλαμε, λοιπόν, νὰ δοῦμε καὶ τῆς κατηγο-
 ρίας τῆς ἡδονῆς ποιὰ εἶναι ἡ φύση, πρέπει νὰ στρέψουμε
 τὰ βλέμματά μας ὄχι στὶς ἐλάχιστες, ἀλλὰ σ' αὐτὲς ποὺ λέ-
 45a με ἀκρότατες καὶ σφοδρότατες.

ΠΡΩ. Ὅλοι θὰ συμφωνοῦσαν μαζί σου τώρα σ' αὐ-
 τό.

ΣΩ. Οἱ πιὸ ἄμεσες, λοιπόν, ποὺ εἶναι βέβαια καὶ οἱ
 πιὸ μεγάλες ἡδονὲς—κάτι ποὺ πολλὲς φορὲς τὸ λέγαμε—
 δὲν εἶναι οἱ σωματικὲς;

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Καὶ εἶναι, λοιπόν, καὶ γίνονται μεγαλύτερες στοὺς
 ἄρρωστους ποὺ ὑποφέρουν ἢ στοὺς γερούς; Ἄς προσέξου-
 με μήπως ἀπαντήσουμε πολὺ βιαστικὰ καὶ κάνουμε ποθε-
 νὰ σφάλμα. Θὰ λέγαμε, ἴσως, στοὺς γερούς (108).

ΠΡΩ. Εἶναι φυσικό.

ΣΩ. Ὅμως οἱ ἡδονὲς ποὺ ξεπερνοῦν ὅλες τὶς ἄλλες
 δὲν εἶναι αὐτὲς ποὺ ἀκολουθοῦν καὶ τὶς πιὸ μεγάλες ἐπιθυ-
 μίες;

ΠΡΩ. Αὐτὸ βέβαια εἶναι ἀλήθεια.

ΣΩ. Ἄλλὰ ὅσοι ἔχουν πυρετὸ ἢ βασανίζονται ἀπὸ
 ἄρρώστειες δὲν αἰσθάνονται περισσότερο τὴ δίψα καὶ τὸ κρύο
 Πλάτωνος, Φίληβος

διὰ τοῦ σώματος εἰώθασι πάσχειν, μᾶλλον τ' ἐνδεία συγγί-
γνονται καὶ ἀποπληρουμένων μείζους ἡδονὰς ἴσχουσιν;
Ἡ τοῦτο οὐ φησομεν ἀληθές εἶναι;

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν νῦν ἠρῆθὲν φαίνεται.

ο ΣΩ. Τί οὖν; Ὁρθῶς ἂν φηνοίμεθα λέγοντες ὡς εἶ τις
τὰς μεγίστας ἡδονὰς ἰδεῖν βούλοιοτο, οὐκ εἰς ὑγιάν ἀλλ' εἰς
νόσον ἰόντας δεῖ σκοπεῖν; Ὅρα δὲ μὴ με ἡγήθῃς διανοούμενον
ἔρωτῶν σε εἰ πλείω χαίρουσιν οἱ σφόδρα νοσοῦντες τῶν
ὑγιανόντων, ἀλλ' οἷον μέγεθος με ζητεῖν ἡδονῆς, καὶ τὸ
σφόδρα περὶ τοῦ τοιούτου ποῦ ποτε γίγνεται ἐκάστοτε.
Νοῆσαι γὰρ δεῖ φαμεν ἥτινα φύσιν ἔχει καὶ τίνα λέγουσιν
οἱ φάσκοντες μηδ' εἶναι τὸ παράπαν αὐτήν.

δ ΠΡΩ. Ἀλλὰ σχεδὸν ἐπομαι τῷ λόγῳ σου.

ΣΩ. Τάχα, ὦ Πρώταρχε, οὐχ ἦττον δεῖξεις. Ἀπόκριναί
γὰρ ἐν ἔβρει μείζους ἡδονὰς—οὐ πλείους λέγω, τῷ σφόδρα
δὲ καὶ τῷ μᾶλλον ὑπερεχούσας—ὄρας ἢ ἐν τῷ σάφρονι βίῳ;
Λέγε δὲ προσέχων τὸν νοῦν.

ΠΡΩ. Ἄλλ' ἔμαθον ὃ λέγεις, καὶ πολὸ τὸ διαφέρει
ὄρω. Τοὺς μὲν γὰρ σάφρονάς που καὶ ὁ παροιμαζόμενος
ο ἐπίσχει λόγος ἐκάστοτε, ὃ τὸ «μηδὲν ἄγαν» παρακελευσό-
μενος, ᾧ πείθονται· τὸ δὲ τῶν ἀφρόνων τε καὶ ἔβρῆστων
μέχρι μανίας ἢ σφοδρὰ ἡδονὴ κατέχουσα περιβόητος
ἀπεργάζεται.

ΣΩ. Καλῶς· καὶ εἰ γε τοῦθ' οὕτως ἔχει, δῆλον ὡς ἐν
τινὶ πονηρίᾳ ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐκ ἐν ἀρετῇ
μέγιστα μὲν ἡδοναί, μέγιστα δὲ καὶ λῦπαι γίγνονται.

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐδ' οὖν τούτων τινὰς προελόμενον δεῖ σκοπεῖσθαι
τίνα ποτὲ τρόπον ἐχούσας ἐλέγομεν αὐτὰς εἶναι μεγίστας.

46a ΠΡΩ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Σκόπει δὴ τὰς τῶν τοιῶνδε νοσημάτων ἡδονὰς,
τίνα ποτὲ ἔχουσι τρόπον.

ΠΡΩ. Πῶϊων;

καὶ δια δσα συνήθως δοκιμάζουν μὲ τὸ σῶμα; Δὲν υποφέ-
ρουν περισσότερο γιὰ δσα τοὺς λείπουν καὶ δὲν ἔχουν με-
γαλύτερες ἡδονές δταν τὰ ἱκανοποιήσουν; ἢ θὰ ἀρνηθοῦμε
πὼς αὐτὸ εἶναι ἢ ἀλήθεια;

ΠΡΩ. Βέβαια ἔτσι φαίνεται καθὼς τὸ εἶπες τώρα.

ο ΣΩ. Λοιπὸν; θὰ φαινόμεσταν πὼς ἔχουμε δίκαιο λέ-
γοντας ὅτι, ἂν κανεὶς ἤθελε νὰ δῇ τις πῶς μεγάλες ἡδονές,
πρέπει νὰ τὶς ἐξετάσῃ ὄχι στὴν υγεία, ἀλλὰ στὴν ἀρρώστια;
Ὅμως πρόσεξε· μὴ φαντασθῆς ὅτι σκέπτομαι νὰ σὲ ρωτήσω,
ἂν ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι πάρα πολὺ ἄρρωστοὶ ἔχουν περισσό-
τερες χαρὲς ἀπὸ τοὺς γερούς, ἀλλὰ ἔχε στὸ νοῦ σου ὅτι ζη-
τῶ τὸ βαθμὸ τῆς ἡδονῆς καὶ ποῦ ἀραγε δημιουργεῖται τὴν
κάθε φορά τὸ πολὺ δυνατὸ σχετικὰ μ' αὐτὸ. Γιατὶ λέμε ὅ-
τι πρέπει νὰ καταλάβουμε ποῖά εἶναι ἡ φύση τῆς καὶ ποῖά
λένε ὅτι εἶναι ὅσοι ὑποστηρίζουν ὅτι αὐτὴ οὔτε κἀν ὑπάρ-
χει.

δ ΠΡΩ. Ἀλλὰ σχεδὸν παρακολουθῶ τὸ λόγῳ σου.

ΣΩ. Θὰ τὸ δεῖξῃς, ἴσως, Πρώταρχε, καλὰ σὲ λίγο.
Ἀποκρίσου λοιπὸν στὴν ἀλαζονεῖα βλέπεις μεγαλύτερες
ἡδονές—δὲ λέω περισσότερες, ἀλλὰ ποὺ ὑπερτεροῦν στὸ
δυνατὰ καὶ στὸ περισσότερο—στὴ φρόνιμη ζωῇ; ἀπάντη-
σε προσεχτικὰ.

ο ΠΡΩ. Ἀλλὰ κατάλαβα τί λὲς καὶ βλέπω μεγάλη
διαφορὰ. Γιατὶ τοὺς φρόνιμους, νομίζω, τοὺς συγκαταῖ κά-
θε φορά καὶ ὁ λόγος τῆς παροιμίας, αὐτὸς ποὺ συμβουλεύει
τὸ «μηδὲν ἄγαν» σ' αὐτὸν ὑπακούει. Ἀντίθετα τοὺς
ἄμυαλους καὶ τοὺς ἀλαζονικούς τοὺς κατέχει ἡ σφοδρὴ ἡ-
δονὴ μέχρι τρέλλας καὶ τοὺς κάνει νὰ βγάξουν ἐξάλλες
κραυγές (194).

ΣΩ. Ὁραῖα· καὶ ἂν αὐτὸ εἶναι ἔτσι, εἶναι φανερό ὅτι
μέσα σὲ κάποια κακότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος καὶ
ὄχι μέσα σὲ ἀρετὴ γεννιῶνται καὶ οἱ πῶς μεγάλες λύπες.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Πρέπει, λοιπὸν, νὰ διαλέξῃς μερικὲς ἀπ' αὐτές
καὶ νὰ ἐξετάσῃς τί εἶναι αὐτὸ ποὺ ἔχουν καὶ μᾶς ἔκανε νὰ
τὶς ὀνομάσουμε τὶς πῶς μεγάλες.

ΠΡΩ. Εἶναι ἀνάγκη.

ΣΩ. Ἐξέτασε, λοιπὸν, τὶς ἡδονές ποὺ σχετίζονται
μὲ κάτι τέτοιες ἀρρώστειες· τί λογῆς εἶναι;

ΠΡΩ. Μὲ πῶες;

ΣΩ. Τὰς τῶν ἀσχημόνων, ἃς οὖς εἶπομεν δυσχερεῖς μισοῖσι παντελῶς.

ΠΡΩ. Ποίας;

ΣΩ. Οἷον τὰς τῆς ψώρας λάσεις τῷ τρίβειν καὶ ὄσα τοιαῦτα, οὐκ ἄλλης δεόμενα φαρμάξεως· τοῦτο γὰρ δὴ τὸ πάθος ἡμῖν, ὃ πρὸς θεῶν, τί ποτε φῶμεν ἐγγίγνεσθαι; Πότερον ἡδονὴν ἢ λύπην;

ΠΡΩ. Σύμμεικτον τοῦτό γ' ἄρ', ὃ Σώκρατες, ἔοικε γίγνεσθαι τι κακόν.

ΣΩ. Ὅθ' μὲν δὴ Φιλίβου γε ἕνεκα παρεθέμην τὸν λόγον· ἀλλ' ἄνευ τούτων, ὃ Πρώταρχε, τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ταύταις ἐπομένων, ἂν μὴ κατοφθῶσι, σχεδὸν οὐκ ἂν ποτε δυναίμεθα διακρίσασθαι τὸ νῦν ζητούμενον.

ΠΡΩ. Οὐκοῦν ἴτεον ἐπὶ τὰς τούτων συγγενεῖς.

ΣΩ. Τὰς ἐν τῇ μείξει κοινωνούνας λέγεις;

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Εἰσι τοίνυν μίξεις αἱ μὲν κατὰ τὸ σῶμα ἐν αὐτοῖς c τοῖς σώμασιν, αἱ δ' αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἐν τῇ ψυχῇ· τὰς δ' αὖ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀνευρησόμεν λύπας ἡδοναῖς μειχθίσιας τοτὲ μὲν ἡδονὰς τὰ συναμφοτέρα, τοτὲ δὲ λύπας ἐπικαλουμένας.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ὅσπταν ἐν τῇ καταστάσει τις ἢ τῇ διαφθορᾷ τανταῖα ἅμα πάθη πάσχη, ποτὲ εἰγῶν θέρεται καὶ θερμανόμενος ἐνίοτε ψύχεται, ζητῶν οἶμαι τὸ μὲν ἔχειν, τοῦ δὲ ἀπαλλάττεσθαι, τὸ δὲ λεγόμενον πικρῷ γλυκὸ μμειγμένον, μετὰ δυσπαλλακτίας παρόν, ἀγανάκτησιν καὶ ὄστερον σύντασιν d ἀρίστην ποιεῖ.

ΠΡΩ. Καὶ μάλα ἀληθὲς τὸ νῦν λεγόμενον.

ΣΩ. Οὐκοῦν αἱ τοιαῦται μίξεις αἱ μὲν ἐξ ἴσων εἰσι λυπῶν τε καὶ ἡδονῶν, αἱ δ' ἐκ τῶν ἐτέρων πλειονῶν;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐδ';

ΣΩ. Λέγεις δὴ τὰς μὲν, ὅταν πλείους λύπαι τῶν ἡδονῶν γίγνωνται—τὰς τῆς ψώρας λεγομένας νυδιῆ ταύτας εἶναι

ΣΩ. Τις ἄπρεπε· τοῦτες ποὺ μισοῦν ἀπόλυτα αὐτοὺ ποὺ τοὺς ὀνομάσαμε ἀνάποδους (106).

ΠΡΩ. Ποιές;

ΣΩ. Τις γιατριεῖς τῆς ψώρας π.χ. μὲ τὸ τρίψιμο καὶ ἄλα τὰ παρόμοια ποὺ δὲν χρειάζονται ἄλλη θεραπεία. Αὐτῇ τὴν κατάστασι ποὺ δημιουργεῖται τότε σὲ μᾶς, πῶς νὰ τὴν ποῦμε, γιὰ ὄνομα τῶν θεῶν; ἡδονὴ ἢ λύπη; (106)

ΠΡΩ. Αὐτό, Σωκράτη, μοιάζει νὰ εἶναι ἓνα κακὸ ἀνάμικτο.

ΣΩ. Δὲν τὸ ἔκανα γιὰ τὸ Φιλήβο, νὰ φέρω αὐτὴ τὴ σζήτηση (107). Ἀλλά, Πρώταρχε, χωρὶς τὶς ἡσοες αὐτές καὶ ὅσες τὶς ἀκολουθοῦν, δὲ θὰ μπορούσαμε, ἂν δὲν τὶς ἐξετάσαμε, σχεδὸν ποτὲ νὰ ἐξχωρίσουμε αὐτὸ ποὺ ζητοῦμε τώρα.

ΠΡΩ. Ἄς προχωρήσουμε, λοιπόν, στὶς συγγενεῖς τῶν.

ΣΩ. Ἐννοεῖς ἐκεῖνες ποὺ μὲ τὴν ἀνάμιξη μετέχουν καὶ στὶς δύο καταστάσεις;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Ὑπάρχουν, λοιπόν, ἀναμίξεις, ἄλλες στὸ σῶμα μέσα στὸ ἴδιο τὸ σῶμα καὶ ἄλλες πόλι τῆς ψυχῆς μέσα στὴν ψυχὴ καὶ τέλος θὰ ἀνακαλύψουμε λύπες καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀνακατωμένες μὲ ἡδονές, ποὺ ὀνομάζονται ἄλλοτε καὶ οἱ δύο μαζί ἡδονές καὶ ἄλλοτε λύπες.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ὅταν κάποιος στὴν ἀποκατάστασι ἢ στὴν καταστροφὴ δοκιμάζη σύγγρονα τὶς ἀντίθετες καταστάσεις, ὅταν δηλαδὴ ζεσταίνεται ἐνῶ κρυώνει καὶ μερικὲς φορὲς κρυώνει τὴ στιγμὴ ποὺ ζεσταίνεται, ζητώντας, νομίζω, νὰ ἀποκτήσῃ τὸ ἓνα καὶ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ ἄλλο, αὐτὸ ποὺ λέμε γλυκὸ ἀνακατωμένο μὲ πικρὸ, ποὺ παρουσιάζεται μαζί μὲ τὴ δυσκολία νὰ ἀπαλλαγοῦμε, δημιουργεῖται δυσφορία καὶ ὅστερα μὴν ἄγρια ὑπερέντασι.

ΠΡΩ. Εἶναι ἀπολύτως ἀληθινὰ αὐτὰ ποὺ λὲς τώρα.

ΣΩ. Οἱ τέτοιες ἀναμίξεις, λοιπόν, ἄλλες περιέχουν ἴσες λύπες καὶ ἡδονές καὶ ἄλλες περισσότερο τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο;

ΠΡΩ. Πῶς οὐκ;

ΣΩ. Πᾶρε, λοιπόν, πρῶτα αὐτές. Ὅταν οἱ λύπες εἶναι περισσότερες ὅπὸ τὶς ἡδονές—αὐτές εἶναι τῆς ψώρας,

καὶ τὰς τῶν γαργαλισμῶν—ὀπότεν ἐντός τὸ ζέον ἢ καὶ τὸ φλεγμαῖνον, τῇ τρίψει δὲ καὶ τῇ κινήσει μὴ ἐφικνῆται
 ε τις, τὸ δ' ἐπιπολῆς μόνον διαχέη, τοτὲ φέροντες εἰς πῦρ αὐτὰ καὶ εἰς τοῦναντίον ἀπορίας μεταβάλλοντες ἐνίοτε ἀμυγδαλῶν ἡδονάς, τοτὲ δὲ τοῦναντίον τοῖς ἐντός πρὸς τὰ τῶν ἔξω, λήπας ἡδοναῖς συγκερασθείσας, εἰς ὁπότερ' ἂν ἔψη, παρέσχοτο τῷ τὰ συγκεκριμένα βίβρα διαχεῖν ἢ τὰ διακεκριμένα συγχεῖν
 47a —[καὶ] ὁμοῦ λήπας ἡδοναῖς παρατιθεῖται.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὀπότεν ἀπὸ πλείων ἡδονῶν κατὰ <τὰ> τοιαῦτα πάντα συμμειχθῆ, τὸ μὲν ὀπομμειγμένον τῆς λήπης γαργαλίζει τε καὶ ἡρέμα ἀνακατεῖν ποιεῖ, τὸ δ' ἀπ' τῆς ἡδονῆς πολὺ πλεόν ἐγκεχυμένον συντελεῖ τε καὶ ἐνίοτε πηδᾶν ποιεῖ, καὶ παντοῖα μὲν χρώματα, παντοῖα δὲ σχήματα, παντοῖα δὲ πνεύματα ἀπεργαζόμενον πᾶσαν ἐκπλήξιν καὶ βοῶς μετὰ ἀφροσύνης ἐνεργάζετα ;

β ΠΡΩ. Μάλα γε.

ΣΩ. Καὶ λέγειν τε, ὃ ἐστὶ ἔρε, αὐτόν τε περὶ ἑαυτοῦ ποιεῖ καὶ ἄλλων ὡς ταύταις ταῖς ἡδοναῖς τερπόμενος ὡς ἀποθνήσκει καὶ ταύτας γε δὴ παντάπασιν ἀεὶ μεταδιώκει τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἂν ἀκολαστότερός τε καὶ ἐνίοτε πηδᾶν ποιεῖ, καὶ καλεῖ δὴ μεγίστας ταύτας, καὶ τὸν ἐν αὐταῖς δι' ἄλλιστ' ἀεὶ ζῶντα εὐδαιμονέστατον καταριθμεῖται.

ΠΡΩ. Πάντα, ὃ Σώκρατες, τὰ συμβαίνοντα πρὸς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων εἰς ὁξάν διεπέγραψας.

ο ΣΩ. Περὶ γε τῶν ἡδονῶν, ὃ Πρωταρχε, τῶν ἐν τοῖς κοινοῖς παθήμασιν αὐτοῦ τοῦ σώματος τῶν ἐπιπολῆς τε καὶ ἐντός κερασθέντων περὶ δὲ γ' ὡν ψυχῇ σώματι τάναντία συμβάλλεται, λήπην τε ἅμα πρὸς ἡδονὴν καὶ ἡδονὴν πρὸς λήπην, ὡστ' εἰς μίαν ἀμφοτέρω καθεῖν ἵνα, ταῦτα ἐμπροσθε μὲν διήλθομεν, ὡς, ὀπότεν[αὐ] κενῶνται, πληρώσεως ἐπιθυμεῖ, καὶ ἐλπίζων μὲν χαιρεῖ, κενούμενος δὲ ἀλγεῖ, ταῦτα δὲ τότε

ποῦ λέγαμε τώρα δὲ, καὶ τῶν γαργαλιῶν—ὀπότε αὐτὸ ποῦ ζεματᾶ καὶ ἔχει φλεγμονὴν εἶναι στὸ ἐσωτερικὸ καὶ δὲν τὸ φτάνει κανεὶς μὲ τὸ τρίψιμο καὶ μὲ τὸ ζύσιμο, ἀλλὰ διασκορπίζει μόνον τὰ ἐπιφανειακά. Σὲ τέτοια περίπτωση, ἄλλοτε μὲ τὸ νὰ τὰ βάλουμε στὴ φωτιά ἢ στὸ ἀντίθετο, ἀλλάζοντες κάποτε τὴ δυσφορία προκαλοῦν ἀπάνταστες ἡδονές, καὶ ἄλλοτε προκαλοῦν στὰ μέσα, σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ ἔξω, ἀνάλογα ποῦ γέρνει τὸ βάρος, λύπες ἀνακατωμένες μὲ ἡδονές, μὲ τὸ νὰ διασκορπίζουσι βλαία ὅσα ἦσαν συγκεντρωμένα ἢ μὲ τὸ νὰ συγκεντρώουσι ὅσα ἦσαν διασκορπισμένα καὶ νὰ βάλουσι μαζί τὶς λύπες διπλα στὶς ἡδονές (108).

ΠΡΩ. Ἀπολύτως ἀληθινὸ.

ΣΩ. Ὅταν, λοιπόν, πάλι σ' ἴδεις τίς τέτοιες ἀναμίξεις ἢ ἡδονὴ εἶναι περισσότερη, ἢ μικρὴ ποσότητα τῆς λύπης ποῦ ἔχει ἀναμιχθῆ προκαλεῖ γαργαλισμὸν καὶ ἔνα ἡρζομὸ ἐρεθισμὸ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἢ ποσότητα τῆς ἡδονῆς, ποῦ εἶναι χυμμένη μέσα πολὺ περισσότερη, δημιουργεῖ ἔνταση καὶ μερικές φορές προκαλεῖ πηδήματα καὶ δημιουργώντας λογῆς-λογῆς χρώματα καὶ λογῆς-λογῆς χειρονομίες καὶ λογῆς-λογῆς φουσηματα προξενεῖ μιὰ γενικὴ διέγερση καὶ κραυγὴς μανίας ; (109)

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Καὶ τὸν καλεῖ, φίλε μου, νὰ λήν καὶ ὁ ἴδιος γιὰ τὸν ἑαυτοῦ του καὶ οἱ ἄλλοι ἐπιθεῖναι ἀπὸ τὴν εὐχαρίστηση ποῦ τοῦ δίνουν αὐτὲς οἱ ἡδονές. Καὶ ὅσο ποῦ ἄμυγδαλος καὶ ἀκόλαστος τυχαίνει νὰ εἶναι, τόσο πῖδὸ πολὺ μὲ κάθε τρόπο τίς κυνητᾶ πάντα καὶ τίς ὀνομαζεῖ μέγιστες καὶ ὀποιοῦν ζῆ πάντα ὅσο πῖδὸ πολὺ μπορεῖ μέσα σ' αὐτὲς τὸν λογαριάζει τὸν πῖδὸ εὐτυχημένον.

ΠΡΩ. Ἐχέσει ἐκβέσει θαυμασία, Σωκράτη, ὅσα οἱ πῖδὸ πολλοὶ ἀνθρώποι νομίζουσι.

ο ΣΩ. Ναι, Πρωταρχε γιὰ τίς ἡδονές τοῦ σώματος, ποῦ εἶναι ἀνάμιξη μέσα σὲ μιὰ κοινὴ κατάσταση ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἐρεθισμῶν (110). Γι' αὐτὲς ὅμως, στὶς ὁποῖες ἡ ψυχὴ προσφέρει στοιχεῖα ἀντίθετα πρὸς τὸ σῶμα, λύπη ἀπέναντι στὴν ἡδονὴ καὶ σύγχρονα ἡδονὴ στὴ λύπη, ὡστε καὶ τὸ δύο νὰ προωρῆσουσι σ' ἕνα ἐνιαῖο μίγμα, αὐτὰ τὰ ἐξετάσαμε πρωτύτερα (111) τότε λέγαμε ἐπι, ὅταν ἀδειάζη, ἐπιθυμεῖ τὸ γέμισμα καὶ χαιρεῖ μ' αὐτὴ τὴν ἐλπίδα, ἐνῶ ποῦ τὴ στιγμὴ ποῦ ἀδειάζει. Τότε ὅμως δὲ φέραμε

δ μὲν οὐκ ἐμαρτυρόμεθα, νῦν δὲ λέγομεν ὡς ψυχῆς πρὸς σῶμα διαφερομένης ἐν πᾶσι τοῦτοις πλήθει ἀμηχάνους οδοῖς μείζεις μία λύπησ τε καὶ ἡδονῆς συμπίπτει γιγνομένη.

ΠΡΩ. Κινδυνεύεις ὀρθότατα λέγειν.

ΣΩ. *Ἐτι τοῖνον ἡμῖν τῶν μείζων λύπησ τε καὶ ἡδονῆσ λοιπῆ μία.

ΠΡΩ. Ποία, φῆσ ;

ΣΩ. *Ἦν αὐτῆν τὴν ψυχὴν αὐτῆ πολλὰκις λαμβάνειν σύγκρασιν ἔφαμεν.

ΠΡΩ. Πῶσ οὖν δὴ τοῦτ' αὐτὸ λέγομεν ;

ε ΣΩ. *Ὀργὴν καὶ φόβον καὶ πόθον καὶ θρήνον καὶ ἔρωτα καὶ ζῆλον καὶ φθόνον καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἀρ' οὐκ αὐτῆσ τῆσ ψυχῆσ τίθεσσι ταῦτασ λύπασ τίνασ ;

ΠΡΩ. *Ἐγωγε.

ΣΩ. Οὐκοῦν αὐτάσ ἡδονῶν μεσάτῃ εὐρήσομεν ἀμηχάνων ; *Ἡ δεόμεθα ἐπομμνησθεσθαι [τὸ <ἐν> τοῖσ θυμοῖσ καὶ ταῖσ ὄρατῃσ,] τὸ

ὅσ τ' ἐφῆκε πολύφρονά περ χαλεπήναι
ὅσ τε πολὸ γλυκίων μέλιτοσ καταλειβομένοιο,

48a καὶ τὰσ ἐν τοῖσ θρήνοισ καὶ πόθοισ ἡδονάσ ἐν λύπαισ οὐσασ ἀναμειγμένασ ;

ΠΡΩ. Οὐκ, ἀλλ' οὕτω ταῦτά γε καὶ οὐκ ἄλλωσ ἀν συμβαίνοισ γιγνόμενα.

ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ τὰσ γε τραγικὰσ θεωρήσεισ, ὅταν ἅμα χαίροντεσ κλάωσι, μέμνησαι ;

ΠΡΩ. Τί δ' οὐ ;

ΣΩ. Τὴν δ' ἐν ταῖσ κωμωδιαῖσ διάθεσιν ἡμῶν τῆσ ψυχῆσ, ἀρ' οἴσθ' ὡσ ἔστι κὰν τοῦτοισ μείζεις λύπησ τε καὶ ἡδονῆσ ;

ΠΡΩ. Οὐδὲ πᾶν κατανοῶ.

β ΣΩ. Παντάσαι γὰρ οὐδέ βῆδιον, ὦ Πρώταρχε, ἐν τούτω συνοεῖν τὸ τοιοῦτον ἐκαστοτε πάθοσ.

ΠΡΩ. Οὐκὼν ὡσ γ' εἴκοεν ἐμοί.

ΣΩ. Λάβομέν γε μὴν αὐτὸ τοσούτω μᾶλλον ὅσασ σκοτεινότερόν ἐστιν, ἵνα καὶ ἐν ἄλλοισ ἔβον καταμαθεῖν τισ οἴοσ τ' ἢ μείζιν λύπησ τε καὶ ἡδονῆσ.

ἀποδείξεισ γι' αὐτά : τᾶρα, λοιπόν, λέμε ὅτι, ὅταν ἡ ψυχὴ βρίσκειται σὲ ἀντίθεση πρὸσ τὸ σῶμα, σ' ὅλασ αὐτέσ τισ περιπτώσεισ, ποῦ εἶναι ἀναρίθμητεσ, δημιουργεῖται μετ' μοναδικῆ ἀνάμειξη λύπησ καὶ ἡδονῆσ.

ΠΡΩ. Σὰ νὰ εἶναι πολὺ λωστὰ ὅσα λέεσ.

ΣΩ. *Ἀπὸ τισ ἀναμίξεισ, λοιπόν, τῆσ λύπησ καὶ τῆσ ἡδονῆσ μᾶσ ἀπομένει ἀκόμα μία.

ΠΡΩ. Ποιάν ἐνοεῖσ ;

ΣΩ. Αὐτὴ τὴν ἀνάμειξη ποῦ εἴπαμε ὅτι ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ ἀντιλαμβάνεται μέσα τῆσ (112).

ΠΡΩ. Τί ἐνοοῦμε, λοιπόν, μ' αὐτὸ ἀκριβῶσ ;

ε ΣΩ. Τὴν ὀργὴ καὶ τὸ φόβο καὶ τὸν πόθο καὶ τὸ θρήνο καὶ τὸν ἔρωτα καὶ τὴ ζῆλεια καὶ τὸ φθόνο καὶ ὅλα τὰ παρόμοια δὲν τὰ θεωρεῖσ ὅτι εἶναι κάποιεσ λύπεσ τῆσ ἴδιασ τῆσ ψυχῆσ :

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Θὰ τισ βροῦμε, λοιπόν, μεστέσ ἀπὸ ἀπάνταστεσ ἡδονέσ ; ἢ χρειάζεσται νὰ θυμηθοῦμε τὸ (κ : ἡ μάνητα συχνά) τ ο ὁ ε κ ρ ω σ ε καὶ γ ν ω σ τ ι κ ο ὐ σ ὁ σ κ ὁ μ α / καὶ π ἰ δ ὁ γ λ ω κ ἰ α ἄ π ' τ ὸ μ ἔ λ ι μ ἔ σ α μ α ς τ ὸ σ τ α λ α χ τ ὸ (ἀνεβαίνει) (113) καὶ τισ ἡδονέσ ποῦ εἶναι ἀνακατωμένες μετ' λύπεσ στὰ 48a πένθη καὶ στοῦσ πόθοουσ ;

ΠΡΩ. *Ὅχι, ἀλλὰ ἔστι μόνο θὰ μοροῦσαν νὰ συμβοῦν αὐτά τὰ πράγματα κὶ ὅχι ἀλλωῖωσ.

ΣΩ. Καὶ βέβαια θυμᾶσαι τισ τραγικέσ παραστάσεισ, ὅταν κλαῖνε τὴν ἴδια στιγμή ποῦ χαίρονται ; (114)

ΠΡΩ. Πῶσ ὅχι ;

ΣΩ. Καὶ τὴν ψυχικῆ μασ διάθεση στίσ κωμωδίεσ, ἔξειρι ἔρανε πᾶσ ὑπάρχει καὶ σ' αὐτά μέσα ἀνάμειξη λύπησ καὶ ἡδονῆσ ;

ΠΡΩ. Δὲν τὸ καταλαβῆνω πολὺ καλά.

ε ΣΩ. Δὲν εἶναι βέβαια ἀπολύτωσ εὐκολο, Πρώταρχε, νὰ καταλάβῃ κανεὶσ μέσα σ' αὐτὸ μὴ παρόμοια κάθε φορὰ κατάσταση.

ΠΡΩ. Γιὰ μένα τουλάχιστο, ὅπωσ μοῦ φαίνεται, δὲν εἶναι.

ΣΩ. *Ἄσ τὸ πάροουμε, λοιπόν, αὐτέ' κὶ ὅσο πῶδ σκοτεινὸ εἶναι, τόσο πῶδ πολὺ πρέπει, γιὰ νὰ μπορῆ κανεὶσ νὰ καταλάβῃ εὐκολώτερα καὶ σὲ ἄλλεσ περιπτώσεισ τὴν ἀνάμειξη τῆσ λύπησ κκὶ τῆσ ἡδονῆσ.

ΠΡΩ. Λέγοις ἄν.

ΣΩ. Τό τοι νυνδὴ ἤρθεν ὄνομα φθόνου πότερο λέπηρ
τινὰ ψυχῆς θήσεις, ἢ πῶς ;

ΠΡΩ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν ὁ φθονῶν γε ἐπὶ κακοῖς τοῖς τῶν πέλας
ἠδόμενος ἀναφανίσεται.

ο ΠΡΩ. Σφόδρα γε.

ΣΩ. Κακὸν μὴν ἄγνοια καὶ ἦν δὴ λέγομεν ἀβελτέραν
εἶναι.

ΠΡΩ. Τί μὴν ;

ΣΩ. Ἐκ δὴ τούτων ἰδὲ τὸ γελοῖον ἦντινα φέσιν ἔχει.

ΠΡΩ. Λέγε μόνον.

ΣΩ. Ἔστιν δὴ πονηρία μὲν τις τὸ κεφάλαιον, ἔξεώς
τινος ἐπὶ κλίην λεγομένην τῆς δ' αὖ πάσης πονηρίας ἐστὶ
τοῦναντίον πάθος ἔχον ἢ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἐν Δελφείοις
γραμμάτων.

ΠΡΩ. Τὸ «γνώθι σαυτὸν» λέγεις, ὦ Σώκρατες ;

δ ΣΩ. Ἔγωγε. Τοῦναντίον μὴν ἐκείνῳ δῆλον ἐστὶ τὸ
μηδαμῆ γιγνώσκειν αὐτὸν λεγόμενον ὑπὸ τοῦ γραμματος
ἂν εἴη.

ΠΡΩ. Τί μὴν ;

ΣΩ. Ὡ Πρώταρχε, πειρῶ δὲ αὐτὸ τοῦτο τριχῆ τέμνειν.

ΠΡΩ. Πῆ φῆς ; Ὅδ γὰρ μὴ δυνατὸς ὤ.

ΣΩ. Λέγεις δὴ δεῖν ἐμὲ τοῦτο διελέσθαι τὰ νῦν ;

ΠΡΩ. Λέγω, καὶ δέομαί γε πρὸς τῷ λέγειν.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὗ τῶν ἀγνοούντων αὐτοὺς κατὰ τρία
ἀνάγκη τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν ἕκαστον ;

ΠΡΩ. Πῶς ;

ε ΣΩ. Πρῶτον μὲν κατὰ χρήματα, δοξάζειν εἶναι πλου-
σιώτερον ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν οὐσίαν.

ΠΡΩ. Πολλοὶ γοῦν εἰσὶν τοιοῦτον πάθος ἔχοντες.

ΣΩ. Πλείους δὲ γε οἱ μείζους καὶ καλλίους αὐτοὺς δοξά-

ΠΡΩ. Συνέχιστε λοιπόν.

ΣΩ. Τὸ ὄνομα τοῦ φθόνου τοῦ ἀναφέραμε τώρα δά,
θὰ τὸ θεωρήσης κάποια λύπη τῆς ψυχῆς, ἢ τί ἄλλο ;

ΠΡΩ. Αὐτό.

ΣΩ. Ἄλλὰ βέβαια ἐκεῖνος ποῦ φθονεῖ θὰ φανῆ πὸς
χαίρεται γιὰ τὰ κακὰ τῶν διπλανῶν του.

ΠΡΩ. Πάρα πολύ.

ΣΩ. Ἡ ἄγνοια ⁽¹¹⁵⁾ βέβαια εἶναι κακὸ, τὸ ἴδιο κα-
θὼς αὐτὸ ποῦ δομαζόμετε χαζομάρα.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Κοίταξε, λοιπόν, σὰ συνέχεια, ποιά εἶναι ἡ φύ-
ση τοῦ γελοίου.

ΠΡΩ. Λέγε.

ΣΩ. Εἶναι βέβαια οὐσιαστικὰ μιὰ κακότητα, ποῦ
παίρνει τὸ ὄνομά της ἀπὸ κάποια ἰδιαιτέρη διάθεση ἀπὸ
τὸ σύνολο πάλι τῆς κακότητας εἶναι ἓνα μέρος ποῦ ἔχει
τὴν ἀντίθετη κατάσταση ἀπὸ κείνη ποῦ λέν τὰ Δελφικὰ
γράμματα.

ΠΡΩ. Ἔνοοις τὸ «Γνώθι σαυτὸν», Σωκράτη.

δ ΣΩ. Μάλιστα. Εἶναι φανερὸ πὸς τὸ ἀντίθετο σ' ἐ-
κεῖνο θὰ ἦταν, ἂν ἔλεγαν τὰ γράμματα: μὴ γνωρίζης κα-
θόλου τὸν ἑαυτὸ σου.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Προσπάθησε, λοιπόν, Πρώταρχε, νὰ χωρίσης
σὲ τρία αὐτὸ ἀκριβῶς.

ΠΡΩ. Πῶς ἔνοοις ; Φοβοῦμαι πὸς δὲ θὰ τὰ κατα-
φέρω.

ΣΩ. Λές, λοιπόν, ἐτι ἐγὼ πρέπει νὰ τὸ διατρέσω τώρα ;

ΠΡΩ. Τὲ λέω καὶ ἔχι μόνον τὸ λέω, ἀλλὰ καὶ παρα-
καλῶ.

ΣΩ. Ἄραγε ὁ καθέννας ἀπ' ἑσους ἀγνοοῦν τὸν ἑαυ-
τό τους δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δοκιμάζῃ αὐτὴ τὴν κατάστα-
ση κατὰ τρεῖς τρόπους ; ⁽¹¹⁶⁾

ΠΡΩ. Πῶς ;

ε ΣΩ. Πρῶτα σχετικὰ μὲ τὰ χρήματα· νὰ νομίζου πὸς
εἶναι πὸς πλούσιοι ἀπ' ἑσο εἶναι σύμφωνα μὲ τὴν περιου-
σία τους.

ΠΡΩ. Εἶναι βέβαια πολλοὶ ποῦ βρίσκονται σ' αὐτὴ
τὴν κατάσταση.

ΣΩ. Περισσότεροι ὅμως αὐτοὶ ποῦ νομίζου τοὺς ἐ-

ζουσι, και πάντι ὄσα κατά τὸ σῶμα εἶναι διαφερόντως τῆς
οὐσης αὐτοῖς ἀληθείας.

ΠΡΩ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Πολὺ δὲ πλείστοι γε οἶμαι περὶ τὸ τρίτον εἶδος τὸ
τῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς διημαρτήκασιν, ἀρετῇ δοξάζοντες
βελτίους ἑαυτούς, οὐκ ὄντες.

ΠΡΩ. Σφόδρα μὲν οὖν.

49a ΣΩ. Τῶν ἀρετῶν δ' ἄρ' οὐ σοφίας πέρι τὸ πλήθος
πάντως ἀντεχόμενον μεστὸν ἐρίδων και δοξασοφίας ἐστὶ
ψευδοῦς;

ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ;

ΣΩ. Κακὸν μὲν δὴ πᾶν ἂν τις τὸ τοιοῦτον εἰπὼν ὀρθῶς
ἂν εἴποι πάθος.

ΠΡΩ. Σφόδρα γε.

ΣΩ. Τοῦτο τοίνυν ἐτι διαιρετέον, ὃ Πρώταρχε, δίχα,
εἰ μέλλομεν τὸν παιδικὸν ἰδόντες φθόνον ἀποποιήσασθαι
λόπης ὄφρα μείζιν. Πῶς οὖν τέμνομεν δίχα, λέγεις;

b Πάντες ὁπόσοι ταύτην τὴν ψευδῆ δόξαν περὶ ἑαυτῶν ἀνοή-
τως δοξάζουσι, καθάπερ ἀπάντων ἀνθρώπων, και τούτων
ἀναγκαιότατον ἐπεσθαι τοῖς μὲν ῥώμην αὐτῶν και δύναμιν,
τοῖς δὲ οἶμαι τοῦναντίον.

ΠΡΩ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Ταύτη τοίνυν διέλε, και ὄσοι μὲν αὐτῶν εἰσι μετ'
ἀσθενείας τοιοῦτοι και ἀδύνατοι καταγελοῦμενοι τιμωρεῖσθαι,
γελοῖους τούτους φάσκων εἶναι τἀληθῆ φθέγγη τοῖς δὲ
δυνατοῖς τιμωρεῖσθαι και ἰσχυροῖς φοβεροῖς και ἐχθροῖς
c προσαγορευῶν ὀρθότατον τούτων σαντῶ λόγον ἀποδώσεις.
Ἄγνοια γάρ ἢ μὲν τῶν ἰσχυρῶν ἐχθρά τε και αἰσχροῦ—
βλαβερὰ γάρ και τοῖς πέλας αὐτῆ τε και ὄσαι εἰκόνας
αὐτῆς εἶσιν— ἢ δ' ἀσθενῆς ἡμῖν τὴν τῶν γελοίων εἰληχθε
τάξιν τε και φύσιν.

ΠΡΩ. Ὀρθότατα λέγεις. Ἀλλὰ γάρ ἢ τῶν ἠδονῶν
και λυπῶν μείζιν ἐν τούτοις ὄπῳ μοι καταφανῆς.

αὐτοῦς των μεγαλύτερους και ὀραιότερους και πῶς ἔλες
τίς ἰδιότητες τοῦ σώματος τίς ἔχουν σὲ βαθμὸ ἀνώτερο ἀπὸ
ἐκείνου πού ἔχουν στὴν πραγματικότητα.

ΠΡΩ. Βέβαια.

ΣΩ. Ὅμως οἱ πολὺ περισσότεροι κάνουν, νομίζω, τὸ
σφάλμα σχετικά μὲ τὸ τρίτο εἶδος, τίς ψυχικῆς δηλαδὴ ἰδι-
ότητες φαντάζονται τοὺς ἑαυτοῦς των καλύτερους στὴν
ἀρετῆ, χωρὶς νὰ εἶναι.

ΠΡΩ. Ἀπολύτως σωστά.

ΣΩ. Και ἀπὸ τίς ἀρετὲς πάλι, γιὰ τὴ σοφία ἢ μάζα, 49a
προσπαθώντας νὰ τὴν πιάσῃ μὲ κάθε τρόπο, εἶναι γεμάτη
τσακωμοῦς και μιὰ ψεύτικη φανταστικὴ σοφία (117). Ἡ ὄχι:

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Ἄν λοιπὸν χαρακτηρίζε κανεῖς κάθε τέτοια κα-
τάσταση κακὴ, θὰ τὴ χαρακτηρίζε σωστά.

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΩ. Πρέπει, λοιπὸν, Πρώταρχε, νὰ διαιρέσουμε ἀ-
κόμα και τούτο σὲ δύο, ἂν πρόκειται νὰ δοῦμε τὸν παιδι-
στικο φθόνο και ἔτσι ν' ἀντιπρίσουμε μιὰ παράξενη ἀνάμι-
ξη ἠδονῆς και λύπης. Πῶς, λοιπὸν, ἔλες ἐτι τὸ χωρίζουμε
σὲ δύο; (118) Ὅλοι ὄσοι ἔχουν ἀνόητα γιὰ τοὺς ἑαυτοῦς των
b τούτῃ τὴν ψεύτικη ἰδέα, αὐτοῦς εἶναι ἀνάγκη, ὅπως ἀρι-
βῶς και ἔλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς συνοδεύῃ ἄλλους ἀπ'
αὐτοῦς δύναμη και ρώμη, ἐνῶ ἄλλους, νομίζω, τὸ ἀντίθετο.

ΠΡΩ. Ἀναγκαστικά.

ΣΩ. Μ' αὐτὴ τὴ βάση, λοιπὸν, κάνετὴ διαίρεση ὄσοι
ἔχουν τέτοια γνώμη και σύγχρονα εἶναι ἀδύναμοι και εἶ-
ναι ἀνίκανοι, ὅταν τοὺς κοροιδεύουν, νὰ ἐκδικηθοῦν, ἂν πῆς
πῶς αὐτοῖ εἶναι γελοῖοι, θὰ πῆς τὴν ἀλήθεια· ὄσους πάλι
ἔχουν τὴ δύναμη νὰ ἐκδικηθοῦν και εἶναι δυνατοί, ὀνομά-
ζοντάς τους φοβεροῦς και μισητοῦς θὰ δώσης στὸν ἑαυτοῦ
c σου τὸν πῖδ σωστὸ ὄρισμὸ γι' αὐτούς (119). Γιὰτὴ ἢ ἀγνοια
τῶν δυνατῶν εἶναι και μισητῆ και αἰσχροῦ—γιατὴ εἶναι βλα-
βερῆ και στοὺς γύρω και ἢ ἰδία και ὄσας εἶναι εἰκόνας τῆς—
ἐνῶ τῆς ἀδύναμης ἢ μοῖρα γιὰ μᾶς εἶναι νὰ τὴ βάζουμε στὴ
σειρά και στὴ φύση των γελοίων.

ΠΡΩ. Πολὺ σωστὰ τὸ λές. Ἀλλὰ βέβαια δὲ βλέπω
ἀκόμα καθαρὰ μέσα σ' αὐτὰ τὴν ἀνάμιξη των ἠδονῶν και
των λυπῶν.

ΣΩ. Τὴν τοίνυν τοῦ φθόνου λαβὴ δύναμις πρῶτον.

ΠΡΩ. Λέγε μόνον.

d ΣΩ. Ἀπάτη τις ἀδικός ἐστι που καὶ ἡδονή;

ΠΡΩ. Τοῦτο μὲν ἀνάγκη.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐπὶ μὲν τοῖς τῶν ἐχθρῶν κακοῖς οὐτ' ἀδικον οὕτε φθονερόν ἐστι τὸ χαίρειν;

ΠΡΩ. Τί μὴν;

ΣΩ. Τὰ δέ γε τῶν φίλων ὁρῶντας ἔστιν ὅτε κακὰ μὴ λυπεῖσθαι, χαίρειν δέ, ἄρα οὐκ ἀδικόν ἐστιν;

ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ;

ΣΩ. Οὐκοῦν τὴν ἄγνοιαν εἴπομεν ὅτι κακὸν πᾶσιν;

ΠΡΩ. Ὅρθῶς.

e ΣΩ. Τὴν οὖν τῶν φίλων δοξοσοφίαν καὶ δοξοκαλίαν καὶ ὅσα νυνδὴ διήλθομεν, ἐν τρισὶν λέγοντες εἶδεν γίνεσθαι, γελοῖα μὲν ὅποσα ἀσθενῆ, μισητὰ δ' ὅποσα ἐξρωμένα, <φῶμεν> ἢ μὴ φῶμεν ἔπειτα εἶπον ἄρι, τὴν τῶν φίλων ξεῖν ταύτην ὅταν ἔχη τις τὴν ἀβλαβὴ τοῖς ἄλλοις, γελοῖαν εἶναι;

ΠΡΩ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Κακὸν δ' οὐχ ὁμολογοῦμεν αὐτὴν ἄγνοιαν γε οὐσαν εἶναι;

ΠΡΩ. Σφόδρα γε.

ΣΩ. Χαίρομεν δὲ ἢ λυπούμεθα, ὅταν ἐπ' αὐτῇ γελώμεν;

50a ΠΡΩ. Δῆλον ὅτι χαίρομεν.

ΣΩ. Ἦδονὴν δὲ ἐπὶ τοῖς τῶν φίλων κακοῖς, οὐ φθόνον ἔφαμεν εἶναι τὸν τοῦτ' ἀπεργαζόμενον;

ΠΡΩ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Γελῶντας ἄρα ἡμᾶς ἐπὶ τοῖς τῶν φίλων γελοίοις φησὶν ὁ λόγος, κεραινόντας ἡδονὴν αὖ φθόνω, λύπη τὴν ἡδονὴν συγκεραυνῶναι τὸν γὰρ φθόνον ὁμολογῆσαι λύπη ψυχῆς ἡμῖν πάλαι, τὸ δὲ γελᾶν ἡδονὴν, ἅμα γίνεσθαι δὲ τοῦτο ἐν τοῦτοις τοῖς χρόνοις.

ΠΡΩ. Ἀληθῆ.

b ΣΩ. Μηνύει δὴ νῦν ὁ λόγος ἡμῖν ἐν θρήνοις τε καὶ ἐν τραγωδίαις <καὶ κωμωδίαις>, μὴ τοῖς δράμασι μόνον ἀλλὰ

ΣΩ. Πάρε, λοιπόν, πρῶτα-πρῶτα τὴ δύναμη τοῦ φθόνου.

ΠΡΩ. Λέγε.

ΣΩ. Ἐπάσχει, θαρρῶ, μὰ ἡδονὴ καὶ μὰ λύπη ἀδικ- d

κη;

ΠΡΩ. Αὐτὸ εἶναι ἀναγκαῖο.

ΣΩ. Τὸ νὰ χαίρεσαι, λοιπόν, γιὰ τὰ κακὰ τῶν ἐχθρῶν δὲν εἶναι οὕτε ἀδικο οὕτε φθόνος;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς ὄχι.

ΣΩ. Ὅμως νὰ βλέπτης κάποτε τὰ κακὰ τῶν φίλων καὶ νὰ μὴ λυπᾶσαι, ἀλλὰ νὰ χαίρεσαι, δὲν εἶναι ἀδικο;

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Καὶ εἴπαμε ὅτι ἡ ἄγνοια εἶναι γιὰ ὅλους κακό;

ΠΡΩ. Σωστά;

ΣΩ. Τὴν ἰδέα, λοιπόν, τῶν φίλων μας γιὰ σοφία καὶ τὴν ἰδέα γιὰ ἁμορφία καὶ ὅσα τώρα δὲ ἀναφέραμε, εἴπαμε ὅτι δημιουργοῦνται σὲ τρία εἶδη καὶ ὅτι εἶναι γε- e

λοῖα ὅσα εἶναι ἀδύναμα, καὶ μισητὰ ὅσα δυνατά. Νὰ παραδεχοῦμε ἢ ὄχι αὐτὸ ποῦ τώρα μόλις εἶπα, ὅτι δηλαδὴ ἡ διάθεση τῶν φίλων μας, ὅταν ἔχη κανεὶς αὐτὴ ποῦ δὲ βλάπτει τοὺς ἄλλους, εἶναι γελοία;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Δὲν παραδεχομάστε ὅμως ὅτι αὐτὴ εἶναι κακό, ἀφοῦ εἶναι ἄγνοια;

ΠΡΩ. Ἀπολύτως.

ΣΩ. Καὶ χαίρομαστε ἢ λυπόμαστε ὅταν γελοῦμε γι' αὐτῆ;

ΠΡΩ. Εἶναι φανερό πῶς χαίρομαστε.

ΣΩ. Καὶ τὴν ἡδονὴν γιὰ τὰ κακὰ τῶν φίλων, δὲν εἴπαμε ὅτι ὁ φθόνος εἶναι ποῦ τὴ γενεᾷ; (120)

ΠΡΩ. Ἀναγκαστικά.

ΣΩ. Ὅταν γελοῦμε, συνεπῶς, γιὰ τὰ γελοῖα τῶν φίλων μας, λέει ἢ συζήτησή μας ὅτι, ἀνακατώνοντας ἡδονὴν μὲ φθόνω ἀνακατόνομε σύγχρονα καὶ ἡδονὴν μὲ λύπη; γιὰ τὴ συμφωνήσαμε ἀπὸ ἄρα πολλῆ ὅτι ὁ φθόνος εἶναι λύπη τῆς ψυχῆς καὶ τὸ γελοῖο ἡδονὴ καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ δύο συνυπάρχουν σὲ τέτοιες περιστάσεις.

ΠΡΩ. Εἶναι ἀλήθεια.

ΣΩ. Τώρα, λοιπόν, ἡ συζήτηση μᾶς δείχνει ὅτι καὶ b

στοὺς θρήνους καὶ στὶς τραγωδίες καὶ κωμωδίες (121) ὄχι

καὶ τῆ τοῦ βίου συμπαση τραγωδία καὶ κωμωδία, λύταις ἡδοναῖς ἅμα κεράννυσθαι, καὶ ἐν ἄλλοις δὴ μορίοις.

ΠΡΩ. Ἀδύνατον μὴ ὁμολογεῖν ταῦτα, ὦ Σώκρατες, εἰ καὶ τις φιλονικοῖ πᾶν πρὸς τάναντια.

ΣΩ. Ὁργὴν μὴν καὶ πόθον καὶ θρήνον καὶ φόβον καὶ ἔρωτα καὶ ζῆλον καὶ φθόνον προυθέμεθα καὶ ὅποσα τοιαῦτα, ἐν οἷς ἔφαμεν εὐρήσειν μειγνύμενα τὰ νῦν πολλάκις λεγόμενα. Ἦ γὰρ;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Μανθάνομεν οὖν ὅτι θρήνον πέρι καὶ φθόνου καὶ ὀργῆς πάντα ἐστὶ τὰ νυνδὴ διαπερανθέντα;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ μανθάνομεν;

ΣΩ. Οὐκοῦν πολλὰ ἔτι τὰ λοιπὰ;

ΠΡΩ. Καὶ πᾶν γε.

ΣΩ. Διὰ δὴ τί μάλισθ' ὑπολαμβάνεις με δεῖξαι σοὶ τὴν ἐν τῇ κωμωδίᾳ μεζίν; ἄρ' οὐ πίστεως χάριν, ὅτι τὴν γε ἐν τοῖς φόβοις καὶ ἔρωσι καὶ πόθῳ ἄλλοις ῥῥῖδιον κρᾶσιν ἐπιδειξάν λαβόντα δὲ τοῦτο παρὰ σαντῶ ἀφεινὰ με μηκέτι ἐπ' ἐκείνα ἴοντα δεῖν μηκύνειν τοὺς λόγους, ἀλλ' ἁπλῶς λαβεῖν τοῦτο, ὅτι καὶ σῶμα ἄνευ ψυχῆς καὶ ψυχὴ ἄνευ σώματος καὶ κοινή μετ' ἄλλήλων ἐν τοῖς παθήμασι μεσῆτα ἐστὶ συγκεκριμένης ἡδονῆς λύταις; Νῦν οὖν λέγε πότερα ἀφίης με ἢ μέσας ποιήσεις νύκτας; Εἰπὼν δὲ σμικρὰ οἰμαί σου τεύξεσθαι μεθεῖναι με· τούτων γὰρ ἅπαντων αἴριον εἴθελήσω σοὶ λόγον δοῦναι, τὰ νῦν δὲ ἐπὶ τὰ λοιπὰ βούλομαι στέλλεσθαι πρὸς τὴν κρίσιν ἣν Φίλιππος ἐπιτάττει.

ΠΡΩ. Καλῶς εἶπες, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὅσα λοιπὰ ἡμῖν διέξελθε περὶ σοὶ φίλον.

ΣΩ. Κατὰ φύσιν τοῖνον μετὰ τὰς μειχθείσας ἡδονὰς ὑπὸ δὴ τινος ἀνάγκης ἐπὶ τὰς ἀμείκτους πορευοίμεθ' ἐν ἐν τῷ μέρει.

81a ΠΡΩ. Κάλιστ' εἶπες.

ΣΩ. Ἐγὼ δὴ πειράσομαι μεταβαλὼν σημαίνειν ἡμῖν

μόνο στὸ θέατρο, ἀλλὰ σὲ δολόκληρὴν τὴν τραγωδίαν καὶ κωμωδίαν τῆς ζωῆς (122) οἰλύπτες ἀνακατώνονται μαζί με τὶς ἡδονές· τὸ ἴδιο βέβαια καὶ σὲ χλίτες ἄλλες περιπτώσεις.

ΠΡΩ. Εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ συμφωνήσῃ κανεὶς σ' αὐτὰ, Σωκράτη, ἂν καὶ δὲν εἶχε μεγάλη ὄρεξιν ἢ ἀγωνισθῆ γιὰ τὰ ἀντίθετα.

ΣΩ. Τὴν ὀργὴν καὶ τὸν πόθον καὶ τὸ θρήνον καὶ τὸ φόβον καὶ τὸν ἔρωτα καὶ τὴ ζήλεια καὶ τὸ φθόνον καὶ ὅλα τὰ παρόμοια τὰ ἀναφέραμε πρῶτα. Σ' αὐτὰ εἴπαμε πὺς βρίσκονται ἀνακατωμένα αὐτὰ πού πολλές φορές τώρα μνημονεύομε. Ἔτσι δὲν εἶναι;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Καταλαβαίνουμε ὅτι αὐτὰ πού εἴπαμε τώρα διεξοδικὰ εἶναι ὅλα τὰ σχετικὰ με τὸ θρήνον καὶ τὸ φθόνον καὶ τὴν ὀργή;

ΠΡΩ. Πῶς δὲν τὸ καταλαβαίνουμε;

ΣΩ. Ἀπομένουν, λοιπόν, ἀκόμη πολλὰ;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Γιατί, λοιπόν, νομίζεις ὅτι σοῦ ἔδειξε τὴν ἀνάμιξιν, τροπᾶντων στὴν κωμωδίαν; μήπως ὄχι γιὰ νὰ σὲ πείσω, μὴ καὶ τὸ ἀνακάτωμα στοὺς φόβους καὶ στοὺς ἔρωτες καὶ ... ἄλλα εἶναι πιὸ εὐκόλο νὰ τὸ παρουσιάσῃ κανεὶς; καὶ ἀφοῦ τὸ κάνεις αὐτὸ δικό σου, νὰ με ἀπαλλάξῃς ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πάω σ' ἐκεῖνα καὶ νὰ μακραινῶ τὴ συζήτησιν, ἀλλὰ ἁπλὰ νὰ καταλάβῃς αὐτό: ὅτι καὶ τὸ σῶμα χωρὶς τὴν ψυχὴν καὶ ἡ ψυχὴ χωρὶς τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὰ δύο μετὰ τὸς σ' αὐτὲς τὶς καταστάσεις εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἡδονῆς ἀνακατωμένη με λύπες; Τώρα, λοιπόν, λέγε, θὰ μ' ἀφήσης ἢ θὰ με κρατήσης ὡς τὰ μεσάνυχτα; (123) Δυὸ λόγια νὰ πῶ καὶ νομίζω πὺς θὰ σὲ καταφέρω νὰ μ' ἀφήσης· γιὰ ὅλα αὐτὰ εἶμαι πρόθυμος νὰ σοῦ δώσω ἐξηγήσεις αἴριο, ὅμως τώρα θέλω νὰ προχωρήσω σὰ ὑπόλοιπα, πού σχετίζονται με τὴν κρίσιν καὶ πού μᾶς ζητᾶ ὁ Φίλιππος.

ΠΡΩ. Ὡραῖα μίλησες, Σωκράτη· ἀλλὰ ἀνάπτυξε ὅσα μᾶς ἀπομένουν, ὅπως σοῦ ἄρεσει.

ΣΩ. Ὑστερα, λοιπόν, ἀπὸ τὶς ἀνάμικτες ἡδονὲς σύμφωνα με τὴ φυσικὴν ἐσιρὰ θὰ προχωρήσομε στὴ συνέχειν ἀναγκαστικὰ κάπως πρὸς τὶς ἀμικτες.

ΠΡΩ. Ὡραῖοτάτα τὸ εἶπες.

ΣΩ. Ἐγὼ, λοιπόν, θὰ προσπαθῶ ν' ἀλλάξω τὸ θέ-

ατάς. Τοῖς γάρ φάσκουσι λυπῶν εἶναι πᾶσαν τὰς ἡδονὰς οὐ πᾶν πως πείθομαι, ἀλλ' ὅπερ εἶπον, μάρτυσι καταχρῶμαι πρὸς τὸ τίνας ἡδονὰς εἶναι δοκοῦσας, οὐσας δ' οὐδαμῶς, καὶ μεγάλας ἐτέρας τίνας ἅμα καὶ πολλὰς φαντασθείας, εἶναι δ' αὐτάς συμπεφυρμένας ὁμοῦ λύπαις τε καὶ ἀναπαύσειν ὀδυνῶν τῶν μεγίστων περὶ τε σώματος καὶ ψυχῆς ἀπορίας.

β ΠΡΩ. Ἀληθεῖς δ' αὖ τίνας, ὦ Σώκρατες, ὑπολαμβάνων ὀρθῶς τις διανοοῖτ' ἄν ;

ΣΩ. Τὰς περὶ τε τὰ καλὰ λεγόμενα χρώματα καὶ περὶ τὰ σχήματα καὶ τῶν ὁσμῶν τὰς πλείστας καὶ τὰς τῶν φθόγγων καὶ ὅσα τὰς ἐνδείας ἀναισθητοῦς ἔχοντα καὶ ἀλόπους τὰς πληρώσεις αἰσθητὰς καὶ ἡδέιας [καθαρὰς λυπῶν] παραδίδωσιν.

ΠΡΩ. Πῶς δὴ ταῦτα, ὦ Σώκρατες, αὖ λέγομεν οὕτω ;

ΣΩ. Πάνν μὲν ὄν οὐκ εὐθὺς ὀηλά ἐστιν ἃ λέγω, πειρατέον μὴν δηλοῦν. Σχημάτων τε γὰρ κάλλος οὐχ ὅπερ ἂν ὑπολάβοιεν οἱ πολλοὶ πειρώμαι νῦν λέγειν, ἢ ζῶων ἢ τινων ζωγραφημάτων, ἀλλ' εὐθὺ τὴν λέγω, φησὶν δὲ λόγος, καὶ περιφερές καὶ ἀπὸ τούτων δὴ τὰ τε τοῖς τόρνοις γιγνώμενα ἐπίπεδά τε καὶ στερεὰ καὶ τὰ τοῖς κανόσι καὶ γωνίαις, εἰ μὴ μανθάνεις. Ταῦτα γὰρ οὐκ εἶναι πρὸς τι καλὰ λέγω, καθάτερον ἄλλα, ἀλλ' ἄει καλὰ καθ' αὐτὰ πεφυκέναι καὶ τίνας ἡδονὰς οἰκείας ἔχειν, οὐδὲν ταῖς τῶν κήσεων προσφερεῖται καὶ χρώματα δὴ τούτων τὸν τόπον ἔχοντα καλὰ καὶ ἡδονὰς ἀλλ' ἄρα μανθάνομεν, ἢ πῶς ;

ΠΡΩ. Πειρώμαι μὲν, ὦ Σώκρατες, πειράθητι δὲ καὶ σὺ σαφέστερον ἔτι λέγειν.

ΣΩ. Λέγω δὴ ἡχὰς τῶν φθόγγων τὰς λείας καὶ λαμπράς, τὰς ἔν τι καθαρὸν εἶσας μέλος, οὐ πρὸς ἕτερον καλὰς ἀλλ' αὐτὰς καθ' αὐτὰς εἶναι, καὶ τούτων συμφύτους ἡδονὰς ἐπομένας.

μα καὶ νὰ τίς δείξω σ' ἐμᾶς. Γιατί δὲν πείθομαι καθόλου σ' ἐκείνους ποὺ λέν ὅτι ὅλες οἱ ἡδονές ἀποτελοῦν ἓνα τέλος στὶς λύπες, ἀλλά, αὐτὸ ποὺ ἔλεγα (124), καταφεύγω σ' αὐτοὺς γιὰ νὰ τοὺς χρησιμοποiew μάρτυρες στὸ ὅτι μερικὲς ἡδονές φαίνονται πῶς εἶναι πραγματικές, ὅμως μὲ κανένα τρόπο δὲν εἶναι, καὶ ὅτι κάποιες ἄλλες προβάλλουν γιὰ μεγάλες καὶ πολλές, ὅμως αὐτές εἶναι ἀνακατωμένες μαζί με λύπες καὶ μὲ τὸ τέλειωμα τῶν ποῦ μεγάλων πόνων ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ἀμηχανία τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς.

ΠΡΩ. Ἀλλά, Σωκράτη, ποῖες θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρηθῶναι ἀληθινές, ὅταν στοχάζεσαι αἰσῶτα ;

ΣΩ. Αὐτές ποὺ σχετίζονται μὲ ὅσα λέγονται ὠραῖα χρώματα καὶ σχήματα καὶ μὲ τίς πῶ πολλὰς μυρωδιές καὶ τίς ἡδονές τῶν ἡχῶν μὲ μιὰ λέξη, ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ἡ ἔλλειψη δὲ γίνεται αἰσθητὴ οὐτε μᾶς προκαλεῖ λύπη, ἐνῶ προσφέρουν μιὰ πραγματικῶς αἰσθητὴ καὶ ἡδονικὴ, καθαρὴ ἀπὸ κάθε λύπη.

ΠΡΩ. Ἀλλά καὶ πάλι, Σωκράτη, πῶς τὰ ἐνοοῦμε αὐτὸ, μιλώντας ἔτσι ;

ΣΩ. Ὅσα λέω δὲν εἶναι βέβαια καθαρὰ εὐθὺς ἀμέσως, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὰ ξεκαθαρίσω. Πραγματικὰ δὲν ἐπιχειρῶ νὰ μιλήσω τώρα γιὰ ὁμορφιά σχημάτων, ὅπως θὰ τὴ θεωροῦσε ὁ πολὺς κόσμος, εἰτε τῶν ζῶων δηλαδὴ εἰτε κάποιων ζωγραφικῶν ἔργων· ἀλλὰ ἐνωῶ τὴν εὐθεία (λέει ὁ λόγος) (125) καὶ τὴν καμπύλη καὶ τὰ ἐπίπεδα καὶ στερεὰ σχήματα ποὺ προέρχονται ἀπ' αὐτές καὶ γίνονται μὲ τοὺς τόρνους καὶ τοὺς χάρακες καὶ τὰ τρίγωνα, ἂν καταλαβαίνης. Γιατί αὐτὰ δὲν παραδεχόμαι πῶς εἶναι ὁμορφα σχετικά μὲ κάτι, ὅπως ἄλλα, παρὰ ἀπὸ τῆ φύση τοὺς ἔχουν παντοτινὴ ὁμορφιά στὴν οὐσία τους καὶ ἔχουν κάποιες ἡδονές δικές τους, τελείως ἀσχετες μὲ τίς ἡδονές τῆς φαγοῦρας· ὅμοια ὑπάρχουν καὶ χρώματα ὠραῖα ποὺ ἔχουν αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ αὐτές τίς ἡδονές (126). Ἀλλὰ καταλαβαίνουμε ἄραγε ἢ ἔχεις ἀντίρρηση ;

ΠΡΩ. Προσπαθῶ βέβαια, Σωκράτη, προσπάθησε ὅμως καὶ ἐσὺ νὰ μιλήσης ἀκόμη πῶς καθαρὰ.

ΣΩ. Λέγω λοιπὸν ὅτι οἱ ἡχοὶ τῶν φθόγγων ποὺ εἶναι ὁμοιοὶ καὶ λαμπροὶ, ποὺ βγάζουν μιὰ καθαρὴ μουσικὴ φράση, εἶναι ὠραῖοι ὅχι σχετικά μὲ κάτι ἄλλο, ἀλλὰ αὐτοὶ στὴν οὐσία τους, καὶ τοὺς ἀκολουθοῦν ἡδονές σύμφυτες μὲ αὐτοὺς.

ΠΡΩ. Ἔστι γὰρ οὖν καὶ τοῦτο.

- e ΣΩ. Τὸ δὲ περὶ τὰς ὁσμάς ἤττον μὲν τούτων θεῖον γένος ἡδονῶν τὸ δὲ μὴ συμμεμειχθῆαι ἐν αὐταῖς ἀναγκαίους λύπας, καὶ ὅτι τοῦτο καὶ ἐν ὅτῳ τυχάνει γεγονός ἡμῖν, τοῦτ' ἐκείνοις τίθημι ἀντίστροφον ἄπαν. Ἄλλ', εἰ κατανοεῖς, ταῦτα εἶδη δύο <ἄν> λέγομεν ἡδονῶν.

ΠΡΩ. Κατανοῶ.

- 52a ΣΩ. Ἐτι δὴ τοῖνυν τοῦτοις προσθῶμεν τὰς περὶ τὰ μαθήματα ἡδονάς, εἰ ἄρα δοκοῦσιν ἡμῖν αὐτὰ πείνας μὲν μὴ ἔχειν τοῦ μανθάνειν μηδὲ διὰ μαθημάτων πείνην ἀλγηδόνας ἐξ ἀρχῆς γιγνομένας.

ΠΡΩ. Ἄλλ' οὐδὲ συνδοκεῖ.

ΣΩ. Τί δέ; Μαθημάτων πληρωθεῖσιν ἐὰν ὅστερον ἀποβολαὶ διὰ τῆς λήθης γίνωνται, καθορῆς τινος ἐν αὐταῖς ἀλγηδόνας;

- b ΠΡΩ. Οὐ τι φύσει γε, ἀλλ' ἐν τισι λογισμοῖς τοῦ παθήματος, ὅταν τις στερηθεῖς λυπηθῆ διὰ τὴν χρείαν.

ΣΩ. Καὶ μὴν, ὦ μακάριε, νῦν γε ἡμεῖς αὐτὰ τὰ τῆς φύσεως μόνον παθήματα χωρὶς τοῦ λογισμοῦ διαπεραίνομεν.

ΠΡΩ. Ἄληθῆ τοῖνυν λέγεις ὅτι χωρὶς λύπης ἡμῖν λήθη γίνεταί ἐκάστοτε ἐν τοῖς μαθήμασι.

ΣΩ. Ταύτας τοῖνυν τὰς τῶν μαθημάτων ἡδονάς ἀμείκτους τε εἶναι λύπαις ἤττον καὶ οὐδαμῶς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ τῶν σφόδρα ὀλίγων.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ ἤτηόν;

- c ΣΩ. Οὐκοῦν ὅτε μετρίως ἤδη διακεκρίμεθα χωρὶς τὰς τε καθαρὰς ἡδονάς καὶ τὰς σχεδὸν ἀκαθάρτους ὀρθῶς ἂν λεχθείας, προσθῶμεν τῷ λόγῳ ταῖς μὲν σφοδραῖς ἡδοναῖς ἀμετρίαν, ταῖς δὲ μὴ τοῦναντίον ἐμμετρίαν καὶ <τὰς τὸ μέγα καὶ τὸ σφοδρὸν αὖ >δεχομένας, καὶ πολλάκις καὶ ὀλιγάκις γιγνομένας τοιαύτας, τῆς τοῦ ἀπειροῦ γε ἐκείνου καὶ ἤττον καὶ μᾶλλον διὰ τε σώματος καὶ ψυχῆς φερομένου

- d [προσ]θῶμεν αὐτὰς εἶναι γένους, τὰς δὲ μὴ τῶν ἐμμέτρων.

ΠΡΩ. Κι αὐτὸ βέβαια εἶναι ἀλήθεια.

ΣΩ. Οἱ ἡδονές πάλι ποῦ σχετίζονται μὲ τὶς μυρωδιές εἶναι μιὰ κατηγορία λιγότερο θεῖα ἢ αὐτές· τὸ ὅτι ὅμως δὲν ὑπάρχουν ἀναγκαστικὰ ἀνακαταμμένες μ' αὐτές λύπες, αὐτὸ ὅπουδῆποτε καὶ σὲ ὅτιδῆποτε τυχαίνει νὰ τὸ βροῦμε τὸ θεωρῶ ἐγὼ σὺ σύνολό του σὰν κάτι τὸ ἀντίθετο μ' ἐκεῖνα⁽¹²⁷⁾. Ἀλλὰ, ἂν καταλαβαίνης, αὐτὰ εἶναι δύο εἶδη ἀπὸ τὶς ἡδονές γιὰ τὶς ὁποῖες μιλοῦμε.

ΠΡΩ. Καταλαβαίνω.

ΣΩ. Σ' αὐτές, λοιπόν, ἄς προσθέσουμε ἀκόμη τὴς ἡδονές ποῦ σχετίζονται μὲ τὴ γνώση· αὐτὸ βέβαια ἂν νομίσαμε ὅτι δὲν ἔχουν τὴν πείνα τῆς γνώσης οὔτε, ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς πείνας τῆς γνώσης, πόνους πρωταρχικούς.

ΠΡΩ. Ἀλλὰ συμφωνῶ σ' αὐτὸ.

ΣΩ. Τί λοιπόν; Ἄν κάποιος γεμίσει ἀπὸ γνώσεως καὶ ὕστερα ἡ λησμοσύνη κἀνὴν καὶ χαθοῦν, βλέπεις σ' αὐτὸ τὸ χάσιμο κανένα πόνο;

ΠΡΩ. Μέσα στὴ φύση του βέβαια ὄχι· ἀλλὰ μέσα σὲ σκέψεις γιὰ τὸ γεγονός, ὅταν κανεὶς τὶς ἔχη χάσει καὶ λυπηθῆ γιὰ τὶς χρειάζεται.

ΣΩ. Ἀλλὰ, λαμπρὲ μου φίλε, γιὰ τὴν ὥρα τουλάχιστο προσπαθοῦμε νὰ καταλήξουμε κάπου, ἐξετάζοντας μόνο τὶς καταστάσεις τῆς ἴδιας τῆς φύσης, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ σκέψη.

ΠΡΩ. Τότε εἶναι σωστὰ αὐτὰ ποῦ λές, ὅτι δηλαδὴ στὶς γνώσεις ἡ λησμοσύνη δημιουργεῖται τὴν κάθε φορὰ σὲ μᾶς χωρὶς λύπη.

ΣΩ. Αὐτές, λοιπόν, οἱ ἡδονές τῶν γνώσεων πρέπει νὰ ποῦμε πὼς δὲν εἶναι ἀνάμικτες μὲ λύπες καὶ ὅτι δὲν ἀνήκουν μὲ κανένα τρόπο στοὺς πολλοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ στοὺς ἐξαιρετικὰ ὀλίγους.

ΠΡΩ. Πῶς νὰ μὴ τὸ ποῦμε;

ΣΩ. Τώρα, λοιπόν, ποῦ ξεχωρίσαμε πιά ὅσο πρέπει τὶς καθαρὲς ἡδονές καὶ ὅσες θὰ εἴχαμε τὸ δικαίωμα νὰ τὶς ὀνομάσουμε ἀκαθάρτες, ἄς προσθέσουμε μὲ τὸ λόγο στὶς πολὺ δυνατὲς ἡδονές τὴν ἀμετρία καὶ ἀντίθετα σὲ ὅσες δὲν εἶναι τὴν ὑπαρξὴ μέτρου. Καὶ ὅσες πάλι δέχονται τὸ μεγάλο καὶ τὸ ἔντονο καὶ γίνονται τέτοιες καὶ συχνὰ καὶ σπάνια, νὰ τὶς κατατάξουμε σ' ἐκεῖνο τὸ ἄπειρο γένος, ποῦ λίγο-πολύ κυκλοφορεῖ καὶ μέσα ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴ ὅσες πάλιν ὄχι, σ' αὐτὰ ποῦ ἔχουν μέτρο⁽¹²⁸⁾.

ΠΡΩ. Ὁρθότατα λέγεις, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἔτι τοίνυν πρὸς τούτοις μετὰ ταῦτα τόδε αὐτῶν διαθεάσασθαι.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Τί ποτε χρη φάναί πρὸς ἀλήθειαν εἶναι; Τὸ καθαρὸν τε καὶ εὐκρινές ἢ τὸ σφόδρα τε καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ ἰκανόν;

ΠΡΩ. Τί ποτ' ἄρα, ὦ Σώκρατες, ἑρωτᾷς βουλόμενος;

ΣΩ. Μῆδέν, ὦ Πρώταρχε, ἐπιλείπειν ἐλέγχων ἡδονῆς τε καὶ ἐπιστήμης, εἰ τὸ μὲν ἄρ' αὐτῶν ἑκατέρου καθαρὸν ἔστι, τὸ δ' οὐ καθαρὸν, ἵνα καθαρὸν ἑκάτερον ἴδῃ εἰς τὴν κρίσιν ἐμοὶ καὶ σοὶ καὶ συνάσπαι τοιοῦδε ἕβου παρεχῆν τὴν κρίσιν.

ΠΡΩ. Ὁρθότατα.

ΣΩ. Ἔθι δή, περὶ πάντων, ὅσα καθαρά γένη λέγομεν, οὕτως αἰ διανοηθῶμεν προσελόμενοι πρῶτον αὐτῶν ἐν τι σκοπούμεν.

53a ΠΡΩ. Τί οὖν προελώμεθα;

ΣΩ. Τὸ λευκὸν ἐν τοῖς πρῶτον, εἰ βούλει, θεασώμεθα γένος.

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Πῶς οὖν ἂν λευκοῦ καὶ τίς καθαρότης ἡμῖν εἴη; πότῃ τὸ μέγιστόν τε καὶ πλεῖστον ἢ τὸ ἀκρατέστατον, ἐν ᾧ χρώματος μηδεμίαν μοῖρα ἄλλη μηδενὸς ἐνεῖη;

ΠΡΩ. Δῆλον ὅτι τὸ μάλιστα⁹ εὐκρινές ἔσθαι.

ΣΩ. Ὁρθῶς. Ἄρ' οὖν οὐ τοῦτο ἀληθέστατον, ὦ Πρώταρχε, καὶ ἅμα δὴ κάλλιστον τῶν λευκῶν πάντων θήσομεν, ἀλλ' οὐ τὸ πλεῖστον οὐδὲ τὸ μέγιστον;

ΠΡΩ. Ὁρθότατά γε.

ΣΩ. Συμκρὸν ἄρα καθαρὸν λευκὸν μειγμένον πολλοῦ λευκοῦ λευκότερον ἅμα καὶ κάλλιον καὶ ἀληθέστερον ἔαν ὦμεν γίνεσθαι, παντάσπαι ἐροῦμεν ὀρθῶς.

ΠΡΩ. Ὁρθότατα μὲν οὖν.

ΣΩ. Τί οὖν; Οὐ δήπου πολλῶν δεησώμεθα παραδειγμάτων τοιούτων ἐπὶ τὸν τῆς ἡδονῆς περὶ λόγον, ἀλλ' ἄρκει

ΠΡΩ. Πάρα πολὺ σωστά μιλεῖς, Σωκράτη.

ΣΩ. Ἀκόμη κοντὰ σ' αὐτὰ πρέπει ὅσῃ ἀπ' αὐτὰ νὰ ἐρευνησομε καὶ τὸ ἐξῆς σχετικὰ μ' αὐτὰ.

ΠΡΩ. Ποιό;

ΣΩ. Ποιὸ ἄραγε πρέπει νὰ ποῦμε πῶς βρίσκεται κοντὰ στὴν ἀλήθεια, τὸ καθαρὸ καὶ τὸ ἄδολο ἢ τὸ δυνατὸ καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ μεγάλο καὶ τὸ ἀρετό;

ΠΡΩ. Τί θέλεις ἄραγε, Σωκράτη καὶ ρωτᾷς αὐτό;

ΣΩ. Τί ποτε, Πρώταρχε, νὰ μὴν ἀφήσω στὴν ἐξέταση τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς γνώσης, ἂν τὸ ἓνα κομμάτι τῆς καθεμιᾶς ἀπ' αὐτὲς τίς δύο εἶναι καθαρὸ καὶ τὸ ἄλλο ὄχι καθαρὸ, ὥστε τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο νὰ πάη καθαρὸ στὴν κρίση⁽¹⁸⁹⁾ καὶ νὰ γίνῃ καὶ σ' ἐμένα καὶ σ' ὄλους αὐτούς ἐδῶ εὐκολώτερη ἢ κρίση.

ΠΡΩ. Πολὺ σωστά.

ΣΩ. Ἐμπρὸς λοιπὸν ἄς σκεφθοῦμε μ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τρόπο γιὰ ὅλα τὰ εἶδη πού τὰ ὀνομάζομε καθαρά⁹ ἄς διαλέξομε πρῶτα ἓνα ὅποιοδήποτε ἀπ' αὐτὰ καὶ νὰ τὸ ἐξετάσομε.

ΠΡΩ. Ποιὸ λοιπὸν θὰ διαλέξομε;

ΣΩ. Τὸ ἄσπρο εἶδος, ἂν θέλῃς, ἄς ἐρευνησομε πρῶτον.

ΠΡΩ. Σύμφωνα.

ΣΩ. Πῶς θὰ ὑπῆρχε γιὰ μᾶς καθαρότητα τοῦ ἄσπρου καὶ ποιὰ θὰ ἦταν αὐτῆ; τὸ πιὸ μεγάλο καὶ τὸ πιὸ πολὺ εἶναι ἢ τὸ πιὸ ἄμικτο, μέσα στὸ ὅποιο δὲ θὰ ἐνυπῆρχε κανενὸς χρώματος κανένα κομμάτι ἄλλο;

ΠΡΩ. Εἶναι φανερό πῶς ἐκεῖνο πού θὰ ἦταν τὸ περισσότερο ἄδολο.

ΣΩ. Σωστά. Δὲ θὰ θεωρήσομε λοιπὸν, Πρώταρχε, πῶς αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ ἀληθινὸ καὶ σύγχρονα τὸ πιὸ ἄμορφο ἀπ' ὅλα τὰ ἄσπρα καὶ ὄχι τὸ πιὸ πολὺ οὕτε τὸ πιὸ μεγάλο;⁽¹⁹⁰⁾

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς, πολὺ σωστά.

ΣΩ. Ἐπομένως ἓνα μικρὸ καθαρὸ ἄσπρο πῶς εἶναι ἀπὸ ἀνακατωμένο πολὺ ἄσπρο πιὸ ἄσπρο καὶ σύγχρονα πιὸ ἄμορφο καὶ πιὸ ἀληθινὸ ἂν ποῦμε, θὰ μιλήσομε ἀπολύτως σωστά.

ΠΡΩ. Καὶ βέβαια πολὺ σωστά.

ΣΩ. Τί λοιπὸν; Δὲ θὰ χρειαστοῦμε βέβαια πολλὰ τέτοια παραδείγματα γιὰ τὴ συζήτησή μας σχετικὰ μὲ τὴν ἡδο-

53a

b

νοεῖν ἡμῖν αὐτόθεν ὡς ἄρα καὶ σύμπασα ἡδονὴ μικρὰ
 c μεγάλης καὶ ὀλίγη πολλῆς, καθαρὰ λέπτως, ἡδίων καὶ ἀλη-
 θεστέρα καὶ καλλίων γίνονται' ἄν.

ΠΡΩ. Σφόδρα μὲν οὖν, καὶ τό γε παράδειγμα ἰκανόν.

ΣΩ. Τί δὲ τὸ τοῖόνδε; ἄρα περὶ ἡδονῆς οὐκ ἀκηκόσαμεν
 ὡς αἰεὶ γένεσις ἐστίν, οὐσία δὲ οὐκ ἐστὶ τὸ παράπαν ἡδονῆς;
 Κομφοὶ γὰρ ὀλίγεσσι ἀπὸ τούτων τὸν λόγον ἐπιχειροῦσι μη-
 νύειν ἡμῖν, οἷς δεῖ χάριν ἔχειν.

ΠΡΩ. Τί δή;

ΣΩ. Διαπερανοῦμαι σοὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐπανερωτῶν, ὃ
 d Πρώταρχε φίλε.

ΠΡΩ. Λέγε καὶ ἐρώτα μόνον.

ΣΩ. Ἐστὸν δὴ τιε δύο, τὸ μὲν αὐτὸ καθ' αὐτό, τὸ
 δ' αἰεὶ ἐπιέμενον ἄλλου.

ΠΡΩ. Πῶς τούτω καὶ τίνε λέγεις;

ΣΩ. Τὸ μὲν σεμνότατον αἰεὶ πεφυκός, τὸ δ' ἑλλιπές
 ἐκείνου.

ΠΡΩ. Λέγ' ἐτι σαφέστερον.

ΣΩ. Παιδικὰ πον καλὰ καὶ ἀγαθὰ τεθεωρήκιμεν ἅμα
 καὶ ἑραστὰς ἀνδρείους αὐτῶν.

ΠΡΩ. Σφόδρα γε.

ΣΩ. Τούτοις τοῖνυν εὐκότα δυοῖν οὐσι δύο ἄλλα ζήτε
 e κατὰ πάνθ' ὅσα λέγομεν εἶναι.

ΠΡΩ. Τὸ τρίτον ἐτ' ἐρῶ; Λέγε σαφέστερον, ὃ Σώκρα-
 τες, εἰ λέγεις.

ΣΩ. Οὐδὲν τι ποικίλον, ὃ Πρώταρχε· ἀλλ' ὁ λόγος
 ἐρεσχηλεῖ νῦν, λέγει δ' ὅτι τὸ μὲν ἑνεκά τον τῶν ὄντων
 ἐστ' αἰεὶ, τὸ δ' οὐδ' ἅρῃν ἐκάστοτε τὸ τιπὸς ἑνεκα γιγνώμενον
 αἰεὶ γίνεταί.

ΠΡΩ. Μόγις ἔμαθον διὰ τὸ πολλὰκις λεχθῆναι.

ΣΩ. Τάχα δ' ἴσως, ὃ παῖ. μᾶλλον μαθησόμεθα προ-
 54a ελθόντος τοῦ λόγου.

ΠΡΩ. Τί γὰρ οὐ;

ΣΩ. Δύο δὴ τάδε ἔτερα λάβωμεν.

ΠΡΩ. Ποῖα;

νή, ἀλλὰ μᾶς φτάνει, στηριγμένοι σ' αὐτό, νὰ καταλάβουμε
 εἰ ἐπομένως καὶ ἡδονὴ μικρὴ καὶ λίγη, καθαρὴ ἀπὸ λύπης,
 θὰ ἦταν ἀπὸ μεγάλης καὶ πολλῆς καὶ πῦρ εὐχάριστη καὶ πῦρ
 ἀληθινή καὶ πῦρ ἁμορφῆ.

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα· τὸ παράδειγμα εἶναι ἄρκετό.

ΣΩ. Τί λές ὁμῶς γι' αὐτὸ ἐδῶ; ἄραγε δὲν ἔχουμε ἀκού-
 σει γιὰ τὴν ἡδονὴν πῶς εἶναι ἀδιάκοπη γένεση καὶ πῶς δὲν
 ὑπάρχει καθόλου οὐσία τῆς ἡδονῆς; Ὑπάρχουν ἀλήθεια μερικοὶ
 λεπτοὶ διανοητὲς ποὺ προσπαθοῦν νὰ μᾶς ἀποκαλύψουν αὐτὴ
 τὴν ἀποψη καὶ σ' αὐτοὺς πρέπει νὰ χρωστούμε χάρη (131).

ΠΡΩ. Τί λοιπόν;

ΣΩ. Θὰ σοῦ τὸ ἐξηγήσω ὡς τὸ τέλος, ἀγαπητέ μου Πρώ-
 ταρχε, ὑποβάλλοντας ἐρωτήσεις.

ΠΡΩ. Δὲν ἔχεις παρὰ νὰ μιλάς καὶ νὰ ρωτᾷς.

ΣΩ. Ὑπάρχουν, λοιπόν, δυὸ πράγματα· τὸ ἓνα αὐτὸ καθ'
 αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο ποὺ ἀποζητᾷ πάντοτε κάποιον ἄλλο.

ΠΡΩ. Πῶς καὶ ποιά εἶναι αὐτὰ τὰ δυὸ ποὺ λές;

ΣΩ. Τὸ ἓνα εἶναι ἀπὸ τὴ φύση τοῦ πάντα πάρα πολὺ
 ἐπιβλητικό, ἐνῶ τὸ ἄλλο κατώτερο ἀπὸ ἐκεῖνο.

ΠΡΩ. Μίλησε ἀκόμη καθαρότερα.

ΣΩ. Ἐχουμε δεῖ, φαντάζομαι, ἐφήβους ἁμορφους καὶ
 παλληκάρια καὶ σύγχρονα τοὺς ἑραστὲς τῶν γεμάτων ἀν-
 τρεισιούνη.

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΩ. Ζήτησε, λοιπόν, ἀνάμεσα σὲ ἄλλα ἕσα λέμε εἶναι
 ὑπάρχουν δύο ἄλλα ποὺ νὰ μοιάζουν μ' αὐτὰ τὰ δύο.

ΠΡΩ. Ἀκόμη γιὰ μιὰ τρίτη φορὰ θὰ σοῦ τὸ πῶς; (132)
 Πῆς καθαρότερα, Σωκράτη, αὐτὸ ποὺ λές.

ΣΩ. Δὲν εἶναι τίποτε περίπλοκο, Πρώταρχε· ἀλλὰ
 ὁ λόγος κάνει ἀστεῖα μὲ μᾶς καὶ λέει εἰς τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δυὸ
 ὑπάρχει πάντοτε γιὰ χάρη κάποιου καὶ τὸ ἄλλο εἶναι αὐτὸ
 ποὺ γιὰ χάρη τοῦ δημιουργεῖται πάντα ἐκεῖνο ποὺ τὴν κάθε
 φορὰ δημιουργεῖται γιὰ χάρη κάποιου.

ΠΡΩ. Μὲ δυσκολία βέβαια, ὁμῶς τὸ κατάλαβα μὲ τίς
 ἐπαναλήψεις.

ΣΩ. Καὶ ἴσως θὰ τὸ καταλάβουμε καλύτερα, παιδί μου,
 στὴ συνέχεια τῆς συζήτησης.

ΠΡΩ. Γιατί ὄχι;

ΣΩ. Ἄς πάρουμε λοιπὸν αὐτὰ τὰ ἄλλα δύο.

ΠΡΩ. Ποιά;

ΣΩ. Ἐν μὲν τι γένεσιν πάντων, τὴν δὲ οὐσίαν ἕτερον ἔν.

ΠΡΩ. Δύο ἀποδέχομαι σου ταῦτα, οὐσίαν καὶ γένεσιν.

ΣΩ. Ὁρθότατα. Πότερον οὖν τούτων ἕνεκα ποτέρου, τὴν γένεσιν οὐσία; ἕνεκα φῶμεν ἢ τὴν οὐσίαν εἶναι γενέσεως ἕνεκα;

ΠΡΩ. Τοῦτο δ' προσαγορεύεται οὐσία εἰ γενέσεω; ἕνεκα τοῦτ' ἐστὶν ἕπερ' ἐστί, νῦν πυνθάνη;

ΣΩ. Φαίνομαι.

b ΠΡΩ. Πρὸς θεῶν ἄρ' [ἄν] ἐπιανερατῶ; με τοιοῦδε τι; λέγ', ὃ Πρώταρχε, μοί, πότερα πλοίων ναυπηγίαν ἕνεκα φῆς γίνεσθαι μᾶλλον ἢ πλοῖα ἕνεκα ναυπηγίας, καὶ πάνθ' ὁπόσα τοιαῦτ' ἐστίν;

ΣΩ. Λέγω τοῦτ' αὐτό, ὃ Πρώταρχε.

ΠΡΩ. Τί οὖν οὐκ αὐτὸς ἀπεκρίνω σαυτῷ, ὃ Σώκρατες;

ΣΩ. Οὐδὲν ὅτι οὐ σὺ μέντοι τοῦ λόγου συμμετέχε.

ΠΡΩ. Πάν μὲν οὖν.

c ΣΩ. Φημι δὴ γενέσεω; μὲν ἕνεκα φάρμακα τε καὶ πάντα ὄργανα καὶ πᾶσαν ἔλην παρατίθεσθαι πᾶσιν, ἐκάστην δὲ γένεσιν ἄλλην ἄλλης οὐσίας τινός; ἐκάστης ἕνεκα γίνεσθαι, σὺμπασαν δὲ γένεσιν οὐσίας ἕνεκα γίνεσθαι σὺμπάσης.

ΠΡΩ. Σαφέστατα μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἡδονὴ γέ, εἴτερ' γένεσις ἐστίν, ἕνεκά τις οὐσίας ἐξ ἀνάγκης γίγνεται ἄν.

ΠΡΩ. Τί μὴν;

ΣΩ. Τό γε μὴν οὐ ἕνεκα τὸ ἕνεκά του γιγνώμενον αἰεὶ γίγνεται ἄν, ἐν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ μοίρᾳ ἐκεῖνό ἐστι; τὸ δὲ τινός ἕνεκα γιγνώμενον εἰς ἄλλην, ὃ ἄριστε, μοῖραν θετέον.

ΠΡΩ. Ἀναγκαϊότατον.

d ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἡδονὴ γέ εἴτερ' γένεσις ἐστίν, εἰς ἄλλην ἢ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μοῖραν αὐτὴν τιθέντες ὁρθῶς θήσομεν;

ΠΡΩ. Ὁρθότατα μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα ἓνα τῇ γένεσιν καὶ ἓνα ἄλλο τὴν οὐσία.

ΠΡΩ. Παραδέχομαι αὐτὰ τὰ δύο σου, τὴν οὐσία καὶ τῇ γένεσιν.

ΣΩ. Πολὺ σωστά. Ποῖο ἀπὸ τὰ δύο λοιπὸν εἶναι γιὰ χάρη τοῦ ἄλλου; νὰ ποῦμε ἢ οὐσία πὼς εἶναι γιὰ τῇ γένεσιν ἢ ἡ γένεσιν γιὰ τὴν οὐσία⁽¹³³⁾;

ΠΡΩ. Μὲ ρωτᾷς ἂν αὐτὸ ποῦ ὀνομάζεται οὐσία εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς ποῦ εἶναι γιὰ χάρη τῆς γένεσεως;

ΣΩ. Φανερά.

ΠΡΩ. Γιὰ ὄνομα τῶν θεῶν, μήπως μὲ ρωτᾷς κάτι τέτοιο; ἠλέγε μου, Πρώταρχε, παραδέχεσαι ὅτι ἡ ναυπηγικὴ δημιουργεῖται γιὰ τὰ πλοῖα μᾶλλον ἢ τὰ πλοῖα γιὰ τὴ ναυπηγικὴ καὶ ὅλα ὅσα εἶναι τέτοια;»⁽¹³⁴⁾

ΣΩ. Αὐτὸ ἀκριβῶς λέω, Πρώταρχε.

ΠΡΩ. Γιατί λοιπὸν δὲν ἔδωσες ὁ ἴδιος τὴν ἀπάντησιν στὸν ἑαυτὸ σου, Σωκράτη;

ΣΩ. Δὲ μ' ἐμποδίζει τίποτε· ὅμως καὶ σὺ παίρνεις μέρος στὴ συζήτησιν.

ΠΡΩ. Βεβαίως.

ΣΩ. Παραδέχομαι, λοιπὸν, ὅτι καὶ τὰ φάρμακα καὶ ὅλα τὰ ὄργανα καὶ κάθε ὕλικὸ χρησιμεύει πάντα γιὰ μιὰ γένεσιν· ὅτι κάθε εἰδικὴ διαφορετικὴ γένεσιν δημιουργεῖται γιὰ κάποια εἰδικὴ διαφορετικὴ οὐσία· καὶ ὅτι ἡ γένεσιν στὸ σύνολό της δημιουργεῖται γιὰ τὴν οὐσία στὸ σύνολό της.

ΠΡΩ. Πάρα πολὺ καθαρά.

ΣΩ. Καὶ ἡ ἡδονή, λοιπὸν, ἂν βέβαια εἶναι γένεσιν, θὰ δημιουργόταν ἀναγκαστικὰ γιὰ κάποια οὐσία.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Αὐτὸ λοιπὸν ποῦ γιὰ χάρη του θὰ δημιουργόταν πάντα ἐκεῖνο ποῦ δημιουργεῖται γιὰ χάρη κάποιου, τοῦτο εἶναι μέσα στὴν κατηγορία τοῦ ἀγαθοῦ· ἐνῶ ἐκεῖνο ποῦ γίνεται γιὰ χάρη κάποιου ἔξωπρεπε, λαμπρὲ μου φίλε, νὰ τὸ βάλομε σὲ ἄλλη κατηγορία.

ΠΡΩ. Ἀπολύτως ἀναγκαῖο.

ΣΩ. Ἄραγε λοιπὸν ἡ ἡδονή, ἂν βέβαια εἶναι γένεσιν, βάζοντάς την σὲ ἄλλη κατηγορία καὶ ἔξω; στοῦ ἀγαθοῦ θὰ τὴν βάλομε σωστά;

ΠΡΩ. Ἀπολύτως σωστά.

ΣΩ. Οδοῦν ὄπερ ἀρχόμενος εἶπον τούτου τοῦ λόγου, τῷ μὴνύσαντι τῆς ἡδονῆς περὶ τὸ γένεσιν μὲν, οὐσίαν δὲ μὴδ' ἦρτιον αὐτῆς εἶναι, χάριν ἔχειν δεῖ· ὄηλον γάρ οἱ οὗτος τῶν φασκόντων ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι καταγελάει.

ΠΡΩ. Σφόδρα γε.

ΣΩ. Καὶ μὴν αὐτὸς οὗτος ἐκάστοτε καὶ τῶν ἐν ταῖς γυνέεσιν ἀποτελουμένων καταγελάσεται.

ΠΡΩ. Πῶς δὴ καὶ ποῖον λέγεις;

ΣΩ. Τῶν ὅσοι ἐξιώμενοι ἢ πείνην ἢ δίψαν ἢ τι τῶν τοιούτων, ὅσα γένησις ἐξίεται, χαίρουσι διὰ τὴν γένεσιν ἅτε ἡδονῆς οὐσης αὐτῆς, καὶ φασὶ ζῆν οὐκ ἂν δέεσθαι μὴ διψώντες τε καὶ πεινῶντες καὶ τἄλλα ἃ τις ἂν εἴποι πάντα τὰ ἐπόμενα τῆς τοιαύτης παθῆμασι μὴ πάσχοντες.

5a ΠΡΩ. Ἐοίκασι γοῦν.

ΣΩ. Οδοῦν τῷ γίνεσθαι γε τοῦναντίον ἅπαντες τὸ φθείρεσθαι φαίμεν ἂν.

ΠΡΩ. Ἀναγκαῖον.

ΣΩ. Τὴν δὴ φθορὰν καὶ γένεσιν αἰρόντ' ἂν τις τοῦθ' αἰρούμενος, ἀλλ' οὐ τὸν τρίτον ἐκεῖνον βίον, τὸν ἐν ᾧ μήτε χαίρειν μήτε λυπεῖσθαι, φροεῖν δ' ἦν δυνατόν ὡς οἷόν τε καθαρώτατα.

ΠΡΩ. Πολλὴ τις, ὡς ἔοικε, ὃ Σώκρατες, ἀλογία συμβαίνει γίνεσθαι, ἐάν τις τὴν ἡδονὴν ὡς ἀγαθὸν ἡμῖν τιθῆται.

ΣΩ. Πολλή, ἐπεὶ καὶ τῆδε ἔτι λέγομεν.

ΠΡΩ. Πῆ;

b ΣΩ. Πῶς οὐκ ἄλογόν ἐστι μὴδὲν ἀγαθὸν εἶναι μὴδὲ καλὸν μήτε ἐν σώμασι μῆτ' ἐν πολλοῖς ἄλλοις πλὴν ἐν ψυχῇ, καὶ ἐνταῦθα ἡδονὴν μόνον, ἀνδρείαν δὲ ἢ σωφροσύνην ἢ νοῦν ἢ τι τῶν ἄλλων ὅσα ἀγαθὰ εἴληχε ψυχῇ, μὴδὲν τοιούτων εἶναι; Πρὸς τοῦτοις δὲ ἔτι τὸν μὴ χαίροντα, ἀλογοῦντα δὲ, ἀναγκάζεσθαι φάναι κινδὸν εἶναι τότε ὅταν ἀλλγῆ, κἂν ἢ ἄριστος πάντων, καὶ τὸν χαίροντα αὖ, ὅσω μᾶλλον χαίρει, c τότε ὅταν χαιρῇ, τοσοῦτω διαφέρειν πρὸς ἀρετῆν.

ΣΩ. Πρέπει, λοιπόν, ὅπως εἴεγα ὅταν ἀρχίζα αὐτὸ τὸ θέμα, νὰ χρωστώμε χάριν σ' ἐκεῖνον ποῦ ἀποκάλυψε σχετικὰ μὲ τὴν ἡδονὴν πῶς εἶναι γένεση καὶ καθόλου οὐσία. Γρατὶ εἶναι φανερό πῶς αὐτὸς περιγελάει ὅσους ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ ἡδονὴ εἶναι ἀγαθὸν.

ΠΡΩ. Μὲ τὸ παραπάνω.

ΣΩ. Καὶ βέβαια αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ περιγελάει κάθε φορὰ καὶ ὅσους τελειώνουν τὶς ἐπιθυμίες τους μέσα στὶς γενέσεις (138).

ΠΡΩ. Πῶς αὐτὸ καὶ ποιούς ἐννοεῖς;

ΣΩ. Ὅσους γιαιτρεύουν τὴν πείνα ἢ τὴ δίψα ἢ κάτι τέτοιο, ὅσα γιαιτρεύει κάποια γένεση, καὶ χαίρουν μὲ τὴ γένεση, ἐπειδὴ εἶναι γι' αὐτοὺς μὴ ἡδονή, καὶ λένε ὅτι δὲν θὰ δέχονταν νὰ ζοῦν χωρὶς νὰ διψοῦν καὶ νὰ πεινοῦν καὶ χωρὶς νὰ δοκιμάζοῦν ἐλα τὰ ἄλλα ποῦ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ἀναφέρει σὰν ἀκόλουθα τέτοιων καταστάσεων (138).

ΠΡΩ. Ἐτσι τουλάχιστο δείχνουν.

ΣΩ. Ἄντιθετο στὴ γένεση θὰ λέγαμε ὅλοι τὴ φθορὰ.

ΠΡΩ. Ἀναγκαστικά.

ΣΩ. Τὴ φθορὰ, λοιπόν, καὶ τὴ γένεση θὰ διάλεγε κανεὶς διαλέγοντας αὐτὸ καὶ ὄχι τὴν τρίτη ἐκεῖνη ζωὴ, μέσα στὴν ὅποια δὲν ἦταν δυνατό οὔτε νὰ χαίρεται οὔτε νὰ λυπᾶται, ἀλλὰ νὰ στοχάζεται ὅσο μπορεῖ πῶς καθαρά.

ΠΡΩ. Φαίνεται, Σωκράτη, πῶς ἂν κανεὶς μᾶς παρουσιάσει τὴν ἡδονὴν γιὰ ἀγαθὸν, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι μεγάλος παραλογισμός.

ΣΩ. Μεγάλος, γιαιτὶ ἀκόμη καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἂς τὸ ποῦμε.

ΠΡΩ. Μὲ ποῖον;

ΣΩ. Πῶς δὲν εἶναι παράλογο νὰ μὴν ὑπάρχει κανένα ἀγαθὸ οὔτε ἄραῖο μῆτε στὸ σῶμα μῆτε σ' ἓνα σωρὸ ἄλλα πράγματα παρὰ στὴν ψυχῇ καὶ ἐδῶ ἡ ἡδονὴ μονάχα, ἐνῶ ἡ ἀντρεία ἢ ἡ φρονιμάδα ἢ τὸ μυαλὸ ἢ κάτι ἄπ' τ' ἄλλα ἀγαθὰ ποῦ ἔλαχαν στὴν ψυχῇ κανένα νὰ μὴν εἶναι τέτοιο; Καὶ ἀκόμη, ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ, νὰ εἰμαστε ἀναγκασμένοι νὰ ποῦμε πῶς ἐκεῖνος ποῦ δὲ χαίρεται, ἀλλὰ πονᾷ, εἶναι κακὸς τότε, ὅταν πονᾷ, ἔστω κι ἂν εἶναι ὁ πῶς καλὸς ἀπ' ὅλους, κι ἐκεῖνος πάλι ποῦ χαίρεται ὅτι τότε, ὅταν χαίρεται, εἶναι τόσο ἀνώτερος στὴν ἀρετῇ, ὅσο πῶς πολὺ χαίρεται.

ΠΡΩ. Πάντ' ἐστὶ ταῦτα, ὦ Σώκρατες, ὡς δυνατὸν ἀλογώτατα.

ΣΩ. Μὴ τοίνυν ἡδονῆς μὲν πάντως ἐξέτασιν πᾶσαν ἐπιχειρῶμεν ποιήσασθαι, νοῦ δὲ καὶ ἐπιστήμης οἷον φειδόμενοι σφόδρα φανώμεν γενναίως δέ, εἴ πῃ τι σαθρὸν ἔχει, πᾶν περικρούωμεν, ὡς ὅτι καθαρώτατόν ἐστ' αὐτῶν φύσει, τοῦτο κατιδόντες εἰς τὴν κρίσιν χρώμεθα τὴν κοινήν τοῖς τε τούτων καὶ τοῖς τῆς ἡδονῆς μέρεσιν ἀληθυστάτους.

ΠΡΩ. Ὁρθῶς.

δ ΣΩ. Οὐκοῦν ἡμῖν τὸ μὲν οἶμαι δημιουργικὸν ἐστὶ τῆς περὶ τὰ μαθήματα ἐπιστήμης, τὸ δὲ περὶ παιδείαν καὶ τροφήν. Ἦ πῶς ;

ΠΡΩ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἐν δὴ ταῖς χειροτεχνικαῖς διανοηθῶμεν πρῶτα εἰ τὸ μὲν ἐπιστήμης αὐτῶν μᾶλλον ἐχόμενον, τὸ δ' ἦντον ἐνι, καὶ δεῖ τὰ μὲν ὡς καθαρώτατα νομίζειν, τὰ δ' ὡς ἀκαθαρτότερα.

ΠΡΩ. Οὐκοῦν χοῆ.

ΣΩ. Τὰς τοίνυν ἡγεμονικὰς διαληπτέον ἐκάστων αὐτῶν χωρὶς ;

ΠΡΩ. Ποίας καὶ πῶς ;

ε ΣΩ. Οἷον πασῶν που τεχνῶν ἂν τις ἀρεθμητικὴν χωρίζῃ καὶ μετροικήν καὶ στατικὴν, ὡς ἔπος εἰπεῖν φαῖλον τὸ καταλειπόμενον ἐκάστης ἂν γίνοιτο.

ΠΡΩ. Φαῖλον μὲν δὴ.

ΣΩ. Τὸ γοῦν μετὰ ταῦτ' εἰκάξειν λείποιτ' ἂν καὶ τὰς αἰσθήσεις καταμελετῶν ἐμπειρία καὶ τινι τριβῇ, ταῖς τῆς στοιχαστικῆς προσχρωμένους δυνάμειν ὡς πολλοὶ τέχνας ἐπονομάζουσι, μελέτη καὶ πόνον τὴν ὥρμην ἀπειραγσάμενας.

ΠΡΩ. Ἀναγκαῖα ἄρα λέγεις.

ΣΩ. Οὐκοῦν μεστὴ μὲν που αὐτῆς αὐλητικὴ πρῶτον, τὸ

ΠΡΩ. Ὅλα αὐτά, Σωκράτη, εἶναι παράλογα στὸν ὑπέρτατο βαθμό.

ΣΩ. Ἄς μὴ προσπαθοῦμε ἑμῶς νὰ κάνουμε μιὰν ἐξανλητικὴν ἐξέταση τῆς ἡδονῆς ἀπὸ κάθε ἐπιπέδου καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην φανοῦμε σὺν νὰ νοιαζόμεσθε ὑπερβολικὰ νὰ γλυτώσουμε τὸ νοῦ καὶ τὴ γνώση· ἀντίθετα ἂν ἔχῃ κάπου κατὶ τὸ σαθρὸ, ἄς τὸ χτυπήσουμε μὲ γενναϊότητα ἀπὸ κάθε μεριά· ἔτσι θὰ βροῦμε ὅτι, πῶς καθαρὸ ὑπάρχει ἀπὸ τὴ φύση τους σ' αὐτά· αὐτὸ, λοιπόν, νὰ τὸ προσέξουμε καλά καὶ νὰ χρησιμοποιοῦμε τὰ πῶς ἀληθινὰ κομμάτια καὶ αὐτῶν καὶ τῆς ἡδονῆς γιὰ τὴν κοινὴν κρίση.

ΠΡΩ. Σωστά.

ΣΩ. Τῆς γνώσης, λοιπόν, πὺς σχετίζεται μὲ τὴ μάθηση τὸ ἓνα μέρος, νομίζω, ἀνήκει στὶς τέχνες καὶ τὸ ἄλλο σχετίζεται μὲ τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν ἀνατροφή. Ἦ ὄχι ; (187)

ΠΡΩ. Ναι.

ΣΩ. Ἄς σκεφθοῦμε, λοιπόν, ἂν στὶς χειρονακτικὲς τέχνες ὑπάρχῃ ἓνα μέρος τους πὺς εἶναι περισσότερο δεμένο μὲ τὴ γνώση καὶ ἓνα ἄλλο λιγότερο καὶ ἂν πρέπει νὰ θεωροῦμε τὸ πρῶτο ἀπολύτως καθαρὸ, ἐνῶ τὸ ἄλλο περισσότερο ἀκάθαρτο (188).

ΠΡΩ. Βέβαια πρέπει.

ΣΩ. Καὶ τίς γνώσεις πὺς κυβερνοῦν τὴν καθεμιά ἀπ' αὐτὲς δὲν πρέπει νὰ τίς ξεχωρίσουμε καὶ νὰ τίς ἀπομονώσουμε ;

ΠΡΩ. Ποιῆς καὶ πῶς ;

ΣΩ. Ἄν π.χ. ἀπ' ὅλες τίς τέχνες ξεχωρίξω, θαρρῶ, κανεὶς τὴν τέχνη τοῦ νὰ ἀριθμῆς καὶ νὰ μετρᾷς καὶ νὰ ζυγίζῃς, ἐκεῖνο πὺς θὰ ἔμεινε ἀπὸ τὴν καθεμιά θὰ ἔχῃ, μπορούμε νὰ ποῦμε, κάτι τὸ μηδαμινὸ (189).

ΠΡΩ. Καὶ βέβαια μηδαμινὸ.

ΣΩ. Ὅστερ' ἀπ' αὐτὸ, λοιπόν, θὰ ἀπόμεινε ἡ ὑπόθεση καὶ ἡ ἀσκησιμὸς τῶν αἰσθήσεων μὲ τὴν ἐμπειρία καὶ μὲ κάποια πρακτικὴ, χρησιμοποιοῦντας ἐπὶ πλεόν τίς δυνάμεις τῆς φαντασίας, τίς ὅποιες πολλοὶ ἐπονομάζουσι τέχνες καὶ οἱ ὅποιες ἀποχτοῦν τὴν ἱκανότητά τους μὲ τὴν ἀσκησιμὸν καὶ τὸν κόπο.

ΠΡΩ. Εἶναι τελείως ἀναγκαῖα ὅσα λέξ.

ΣΩ. Ἦ αὐλητικὴ, λοιπόν, πρῶτα-πρῶτα, εἶναι γεμάτη, θαρρῶ, ἀπ' αὐτὴν (190)· συνθέτει τὴν ἁρμονία ὄχι μὲ τὸ μέτρημα, ἀλλὰ μὲ τὴ φαντασία πὺς προέρχεται ἀπὸ τὴν

d

e

56a

καὶ σύμπασα μουσική, τὸ μέτρον ἐκάστης χορδῆς τῶν στοχάζεσθαι φερομένης θηρεύουσα, ὅστε πολὺ μειγνύμενον ἔχειν τὸ μὴ σαφές, σμικρὸν δὲ τὸ βέλαιον.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα.

b ΣΩ. Καὶ μὴν ἱατρικὴν τε καὶ γεωργίαν καὶ κυβερνητικὴν καὶ στρατηγικὴν ὡσαύτως εὐρήσομεν ἐχούσας.

ΠΡΩ. Καὶ πάνυ γε.

ΣΩ. Τεκτονικὴν δὲ γε οἶμαι πλείστοις μέτροις τε καὶ ὄργανοις χρωμένῃ τὰ πολλὴν ἀκριβείαν αὐτῇ πορίζοντα τεχνικωτέρων τῶν πολλῶν ἐπιστημῶν παρέχεται.

ΠΡΩ. Πῆ ;

c ΣΩ. Κατὰ τε ναυπηγίαν καὶ κατ' οἰκοδομίαν καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις τῆς ξυλουργικῆς. Κανόνι γὰρ οἶμαι καὶ τὸρνον χρῆται καὶ διαβήτη καὶ στάθμῃ καὶ τὴν προσαγωγῆς μεκομφενυμένῳ.

ΠΡΩ. Καὶ πάνυ γε, ὦ Σώκρατες, ὀρθῶς λέγεις.

ΣΩ. Θῶμεν τοίνυν διχῆ τὰς λεγομένας τέχνας, τὰς μὲν μουσικῆς συνεπομένας ἐν τοῖς ἔργοις ἐλάττωτος ἀκριβείας μετισχούσας, τὰς δὲ τεκτονικῆς πλείονος.

ΠΡΩ. Κεῖσθω.

ΣΩ. Τούτων δὲ ταύτας ἀκριβεστάτας εἶναι τέχνας, ἃς νυνδὴ πρῶτας εἵπομεν.

ΠΡΩ. Ἀριθμητικὴν φάνη μοι λέγειν καὶ ὄσας μετὰ ταύτης τέχνας ἐφθέγγω νυνδὴ.

d ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν. Ἄλλ', ὦ Πρώταρχε, ἄρ' οὐ διττὰς αὐ καὶ ταύτας λεπτὸν ; Ἡ πῶς ;

ΠΡΩ. Ποίας δὴ λέγεις ;

ΣΩ. Ἀριθμητικὴν πρῶτον ἄρ' οὐκ ἄλλην μὲν τινα τὴν τῶν πολλῶν φαιτέον, ἄλλην δ' αὐ τὴν τῶν φιλοσοφούντων ;

ΠΡΩ. Πῆ ποτε διορισάμενος οὖν ἄλλην, τὴν δὲ ἄλλην θείη τις ἂν ἀριθμητικὴν ;

e ΣΩ. Οὐ σμικρὸς ὄρος, ὦ Πρώταρχε. Οἱ μὲν γὰρ πῶν μονάδας ἀνίσους καταριθμοῦνται τῶν περὶ ἀριθμὸν, ὡς στρατόπεδα δύο καὶ βούς δύο καὶ δύο τὰ σμικρότατα ἢ καὶ τὰ πάντων μέγιστα· οἱ δ' οὐκ ἂν ποτε αὐτοῖς συνακολουθή-

ἄσκησιν. Καὶ ἡ μουσικὴ στὸ σύνολό της, πού ἀναζητᾷ μὲ τὴ φαντασία τὸ μέτρο κάθε χορδῆς πού πάλλει. Ἔτσι ὑπάρχει σ' αὐτὴν μεγάλη ἀνάμιξη ἀνακριβείας καὶ ἓνα μικρὸ κομμάτι εἶναι βέλαιον.

ΠΡΩ. Ἀπολύτως ἀληθινόν.

b ΣΩ. Τὴν ἴδια κατάστασιν θὰ βροῦμε νὰ ὑπάρχη καὶ στὴν ἱατρικὴ καὶ στὴ γεωργία καὶ στὴν τέχνη τῆς κυβερνήσεως ἐνὸς πλοίου καὶ στὴ στρατηγικὴ τέχνη.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Ἀλλὰ ἡ ξυλουργικὴ, νομίζω, χρησιμοποιεῖ μέτρα καὶ ὄργανα πού τῆς δίνουν μεγάλη ἀκριβείαν καὶ τὴν κάνουν γνώση περισσότερο συστηματικὴ ἀπὸ πολλὰς ἄλλες.

ΠΡΩ. Σὲ τί ;

c ΣΩ. Στὴ ναυπηγικὴ καὶ τὴν οἰκοδομικὴ καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους τομεῖς τῆς ξυλουργικῆς. Γιατὶ χρησιμοποιεῖ, νομίζω, χάρακα καὶ τὸρνον καὶ διαβήτη καὶ στάθμην καὶ κάποιο λεπτοκατασκευασμένο ἀλφάδι (142).

ΠΡΩ. Μιλᾷς πάρα πολὺ σωστά, Σωκράτη.

ΣΩ. Ἄς χωρίσουμε, λοιπόν, σὲ δύο αὐτὰς πού λέγονται τέχνες· ὅσες πᾶνε μαζὶ μὲ τὴ μουσικὴ καὶ ἔχουν λιγότερη ἀκριβείαν στὰ ἔργα καὶ ὅσες μὲ τὴν ξυλουργικὴ μὲ περισσότερη.

ΠΡΩ. Ἄς τὸ δεχθοῦμε.

ΣΩ. Καὶ ἀπ' αὐτὰς τίς τέχνες οἱ πῶ ἀκριβεῖς εἶναι ὅσες τώρα δὲ ὀνομάσαμε πρῶτες.

ΠΡΩ. Μοῦ φαίνεται πὸς ἐννοεῖς τὴν ἀριθμητικὴ καὶ σὲς τέχνες ἀνάφερες τώρα δὲ μαζὶ μ' αὐτὴν.

d ΣΩ. Βεβαίωτατα. Ἀλλὰ, Πρώταρχε, μήπως δὲν πρέπει ἂ ποῦμε πάλι πὸς καὶ αὐτὰς εἶναι δύο εἰδῶν ; ἢ ὄχι ;

ΠΡΩ. Ποιές ἐννοεῖς ;

ΣΩ. Πρῶτα-πρῶτα τὴν ἀριθμητικὴ δὲν πρέπει νὰ ποῦ-ε πὸς εἶναι ἄλλη ἢ ἀριθμητικὴ τῶν πολλῶν καὶ ἄλλη πάλι ὦν φιλοσόφων (143) ;

ΠΡΩ. Ὅμως πὸς θὰ μπορούσε νὰ διακρίνη κανεὶς τὴ μιὰ καὶ νὰ δεχθῆ μιὰ δευτέρη ἀριθμητικὴ ;

ΣΩ. Δὲν εἶναι μικρὴ ἡ διαφορὰ, Πρώταρχε. Γιατὶ ἀπ' ὅσους ἀσχολοῦνται μὲ τοὺς ἀριθμοὺς ἄλλοι λογαριάζουν, θαρρῶ, μονάδες ἄνισες, ὅπως π.χ. δύο στρατόπεδα καὶ δύο βόδια καὶ δύο πράματα τὰ πῶ μικρὰ ἢ καὶ τὰ πῶ μεγάλα ἀπ' ἑλα, οἱ ἄλλοι ὁμως δὲ θὰ συμβάδιζαν ποτὲ μ' αὐτοὺς παρὰ μόνον

σειαν, εἰ μὴ μονάδα μονάδος ἐκάστης τῶν μυρίων μηδεμίαν ἄλλην ἄλλης διαφέρουσάν τις θήσει.

ΠΡΩ. Καὶ μάλα εἰδ' λέγεις οὐ σμικρὰν διαφορὰν τῶν περὶ ἀριθμῶν τευταζόντων, ὥστε λόγον ἔχειν δὲ' αὐτὰς εἶναι.

ΣΩ. Τί δέ; Λογιστικὴ καὶ μετροπικὴ <η> κατὰ τεκτονικὴν καὶ κατ' ἐμπορικὴν τῆς κατὰ φιλοσοφίαν γεωμετρίας τε 57α καὶ λογισμῶν καταμελετωμένων—πότερον ὡς μία ἑκατέρα λεκτέον ἢ δύο τιθώμεν;

ΠΡΩ. Τῇ πρόσθεν ἐπόμενος ἔργω' ἂν δύο κατὰ τὴν ἐμὴν ψῆφον τιθεῖν ἑκατέραν τούτων.

ΣΩ. Ὁρθῶς. Οὐ δ' ἔνεκα ταῦτα προηρηγόμμεθα εἰς τὸ μέσον, ἀρα ἔννοεῖς;

ΠΡΩ. Ἴσως, ἀλλὰ σέ βουλομένη ἂν ἀποφῆρασθαι τὸ νῦν ἐρωτώμενον.

ΣΩ. Δοκεῖ τοῖνον ἔμοιγε οὗτος ὁ λόγος, οὐχ ἦττον ἢ ὅτε λέγειν αὐτὸν ἠερχόμεθα, ταῖς ἡθοναῖς ζητῶν ἀντίστροφον ἐνταῦθα προβεβληγμένα σκοπῶν ἀρὰ ἐστὶ τις ἑτέρας 57β ἄλλη καθαρωτέρα ἐπιστήμης ἐπιστήμη, καθάπερ ἡδονῆς ἡδονή.

ΠΡΩ. Καὶ μάλα σαφές τοῦτό γε, ὅτι ταῦθ' ἔνεκα τούτων ἐπιχειροῦμεν.

ΣΩ. Τί οὖν; Ἄρ' οὐκ ἐν μὲν τοῖς ἐμπροσθεν ἐπ' ἄλλοις ἄλλην τέχνην οὕσαν ἀνηρηγόμμεν σαφεστέρων καὶ ἀσαφεστέρων ἄλλην ἄλλης;

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἐν τούτοις δὲ ἄρ' οὐ τίνα τέχνην ὡς δῶνυμον φβεγόμενος, εἰς δύοσαν καταστήσας ὡς μᾶς, πάλιν, ὡς 57ο οὐοῖν ἐπανερωτῆ τούτων αὐτοῖν τὸ σαφές καὶ τὸ καθαρὸν περὶ ταῦτα πότερον ἢ τῶν φιλοσοφούντων ἢ μὴ φιλοσοφούντων ἀκριβέστερον ἔχει;

ΠΡΩ. Καὶ μάλα δοκεῖ μοι τοῦτο διερωτᾶν.

ΣΩ. Τίν' οὖν, ὦ Πρώταρχε, αὐτῷ δίδομεν ἀπόκρισιν;

ἂν εἴθετε κανεῖς γιὰ ἀρχὴ ὅτι καμιά μονάδα ἀπὸ τῆς χιλιάδες τις μονάδες δὲ διαφέρει ἀπὸ τὴν καθεμιὰ ἄλλη μονάδα καθόλου.

ΠΡΩ. Πολὺ καλὰ λές ὅτι δὲν εἶναι μικρὴ ἢ διαφορὰ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ εἶναι ἀποσιωμένοι στοὺς ἀριθμούς, ὥστε κατὰ λογικὴ συνέετια πρέπει αὐτὲς νὰ εἶναι δύο εἰδῶν.

ΣΩ. Τί λοιπὸν ἢ τέχνην τοῦ λογαριασμοῦ καὶ τοῦ μετροπικῆς στῆν ξυλουργικὴ καὶ τὸ ἐμπόριο ἀπὸ τῆς γεωμετρίας καὶ τοὺς ἐξαντλητικὸς ὑπολογισμοὺς στῆ φιλοσοφία⁽¹⁴⁴⁾—τί πρέπει νὰ ποῦμε, ὅτι ἢ καθεμιὰ ἀπὸ τῆς δύο εἶναι μία ἢ 57γ νὰ τις θεωρήσουμε δύο;

ΠΡΩ. Συνεπῆς στῆν προηγούμενη ψῆφω μου θὰ θεωροῦσα πὼς ἢ καθεμιὰ ἀπὸ τῆς δύο εἶναι δύο.

ΣΩ. Σωστά. Ἄραγε καταλαβαίνεις γιὰτί φέραμε στῆ μέση αὐτά;

ΠΡΩ. Ἴσως, ἀλλὰ θὰ ἤθελα ἐσὺ ν' ἀποκριθῆς σ' αὐτὴ τὴν ἐρώτηση.

ΣΩ. Νομίζω, λοιπὸν, ὅτι αὐτὴ ἢ συζήτηση ἔχει προβάλλει αὐτὸ τὸ πρόβλημα ἀκριβῶς ὅπως τὸ εἴθετε ὅταν τὴν ἀρχίζαμε, ἀναζητώντας μιά ἀντιστοιχία στῆς ἡδονῆς καὶ ἐξετάζοντας μήπως ὑπάρχει κάποια ἄλλη γνώση πιὸ καθαρὴ ἀπὸ μιὰν ἄλλη γνώση, ὅπως ἀκριβῶς ὑπάρχει ἡδονὴ ἀπὸ ἡδονῆς. 57δ

ΠΡΩ. Εἶναι ὁλοφάνερο τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ αὐτὸς ἦταν ὁ σκοπὸς τῆς προσπάθειάς της.

ΣΩ. Τί λοιπὸν; Μήπως δὲν ἀνακάλυψε σέ ὅτι προηγήθηκε ὅτι ὑπάρχουν διάφορες τέχνες γιὰ διάφορα ἀντικείμενα, ποὺ ἔχουν περισσότερὴ τῆς λιγότερῆς ἀκριβείας ἢ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη;

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΩ. Κι ἐνῶ ἔδωσε σέ μιά τέχνην τὸ ἴδιο ὄνομα καὶ μᾶς ἔκανε νὰ τὴν νομίζουμε μιά, ἀντίθετα τώρα δὲ μᾶς ρωτᾶ, σὰν νὰ ἦταν δύο αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ δύο, ἂν τὴ σαφήνεια καὶ τὴν καθαρότητα σ' αὐτά τὴν κατέχη με περισσότερῆ ἀκριβείας ἢ τέχνη τῶν φιλοσόφων ἢ ἐκείνων ποὺ δὲν εἶναι φιλοσοφοί; 57ε

ΠΡΩ. Ἀκριβῶς αὐτὸ νομίζω πὼς μᾶς ρωτᾶ.

ΣΩ. Τί ἀπόκριση θὰ τῆς δώσουμε λοιπὸν, Πρώταρχε;

ΠΡΩ. Ὁ Σώκρατες, εἰς θαυμαστὸν διαφορᾶς μέγεθος εἰς σαφήνειαν προελήλυθαμεν ἐπιστημῶν.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἀποκρινοῦμεθα ἄρα;

ΠΡΩ. Τί μὴν; Καὶ εἰρήσθω γε ὅτι πολλὸ μὲν αὐτὰ τῶν ἄλλων τεχνῶν διαφέρουσι, τούτων δ' αὐτῶν αἱ περὶ τὴν δ' τῶν ὄντως φιλοσοφούντων ὁρμὴν ἀμύχαναν ἀκριβεῖα καὶ ἀληθεῖα περὶ μέτρα τε καὶ ἀριθμούς διαφέρουσι.

ΣΩ. Ἔστω ταῦτα κατὰ σέ, καὶ σοὶ δὴ πιστεύοντες θαρροῦντες ἀποκρινοῦμεθα τοῖς δεινοῖς περὶ λόγων δολίῃ—

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Ὡς εἰσὶ δύο ἀριθμητικαὶ καὶ δύο μετρητικαὶ καὶ ταῦται ἄλλαι τοιαῦται συνεπέμεναι συχναί, τὴν διδωμένην ἔχουσαι ταύτην, ὀνόματος δὲ ἐνὸς κεκοινωμένα.

e ΠΡΩ. Διδῶμεν τόχην ἀγαθῆν τοῦτοις οὗς φῆς δεινοῦς εἶναι ταύτην τὴν ἀπόκρισιν, ὃ Σώκρατες.

ΣΩ. Ταύτας οὖν λέγομεν ἐπιστήμας ἀκριβεῖς μάλιστα εἶναι;

ΠΡΩ. Πάνν μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἄλλ' ἤμᾶς, ὃ Πρώταρχε, ἀναίνοι' ἂν ἡ τοῦ διαλέγεσθαι δύναμις, εἰ τίνα πρὸ αὐτῆς ἄλλην κρίναμεν.

ΠΡΩ. Τίνα δὲ ταύτην αὐ δεῖ λέγειν;

58a ΣΩ. Δῆλον ὅτι ἅς ἂν τὴν γε νῦν λεγομένην γνοίῃ τὴν γὰρ περὶ τὸ ὄν καὶ τὸ ὄντως καὶ τὸ κατὰ ταῦτόν ἀεὶ πεφυκὸς πάντως ἔγωγε οἶμαι ἠγγεῖσθαι σύμπαντας ὄσους νοῦ καὶ σμικρὸν προσήρχεται μακρῷ ἀληθεστάτην εἶναι γγῶσιν. Σὺ δὲ τί; Πῶς τοῦτο, ὃ Πρώταρχε, διακρίνεις ἂν;

b ΠΡΩ. Ἦκουον μὲν ἔγωγε, ὃ Σώκρατες, ἐκάστοτε Γοργίου πολλὰκις ὡς ἡ τοῦ πεῖθειν πολλὰ διαφέρει πασῶν τεχνῶν—πάντα γὰρ ὑφ' αὐτῆς ὄσθα δι' ἐκόντων ἄλλ' οὐδ' ἀπὸ βίας ποιοῖτο, καὶ μακρῷ ἄριστή πασῶν εἶη τῶν τεχνῶν—νῦν δ' οὔτε σοὶ οὔτε δὴ ἐκείνῳ βουλοίμην ἂν ἐναντία τίθεσθαι.

ΠΡΩ. Σωκράτη, σὸ σημεῖο τῆς σαφηνείας τῶν διαφορῶν γνώσεων προχωρήσαμε σὲ μιὰ διαφορὰ θαυμαστά μεγάλη.

ΣΩ. Ἔτσι ἡ ἀπόκρισή μας θὰ εἶναι εὐκολώτερη ἢ ὅχι;

ΠΡΩ. Βέβαια. Καὶ ἄς ποῦμε ὅτι κι αὐτὲς ξεπερνοῦν πολλὴ τις ἄλλες τέχνες καὶ ὅτι ἀπ' αὐτὲς τις ἴδιες ὅσες σχετίζονται μὲ τὴν προσπάθεια ἐκείνων ποῦ ἀληθινὰ φιλοσοφοῦν εἶναι ἀφάνταστα ἀνώτερες στὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν ἀληθεῖα σχετικά μὲ τὰ μέτρα καὶ τοὺς ἀριθμούς.

ΣΩ. Ἄς εἶναι αὐτὰ ἔτσι ὅπως τὰ λὲς καὶ ἔχοντας ἐμπιστοσύνη σὲ σένα μὲ θάρρος δίνουμε τὴν ἀπόκριση σ' ἐκείνους ποῦ ἔχουν τὴν καταπληκτικὴν ἱκανότητα νὰ τραβοῦν τὴ συζήτηση σὲ μακρὸς (145).

ΠΡΩ. Ποιὰν ἀπόκριση;

ΣΩ. Ὅτι ὑπάρχουν δύο ἀριθμητικὲς καὶ δύο μετρητικὲς καὶ πολλὲς ἄλλες παρόμοιες ποῦ πᾶνε μαζί μ' αὐτὲς καὶ εἶναι ἔτσι δίδυμες, ἂν καὶ εἶναι γνωστὲς μ' ἓνα ὄνομα.

ΠΡΩ. Ἄς δώσουμε σ' αὐτοὺς ποῦ λὲς πῶς ἔχουν τὴν καταπληκτικὴν ἱκανότητα τούτη τὴν ἀπόκριση, Σωκράτη, καὶ καλὴ τόχη.

ΣΩ. Λέμε, λοιπόν, ὅτι αὐτὲς εἶναι γνώσεις μὲ τὴ μέγιστη ἀκρίβεια;

ΠΡΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΩ. Ἄλλὰ, Πρώταρχε, ἡ δύναμη τῆς διαλεκτικῆς θὰ μᾶς ἀπέκρουε, ἂν κρίναμε πῶς κάποια ἄλλη προηγείται.

ΠΡΩ. Ποιὰ πρέπει νὰ ποῦμε πῶς εἶναι πάλι αὐτή;

ΣΩ. Εἶναι φανερὸ πῶς ὁ καθένας θὰ μπορούσε νὰ καταλάβῃ ποιὰ λέμε τώρα· γιατί ἐγὼ τουλάχιστο νομίζω ὅτι τὴ γνώση ποῦ ἀσχολεῖται μὲ τὸ ὄν καὶ τὴν ἀλήθεια τοῦ ὄντος καὶ μὲ ὅ,τι ἀπὸ τὴ φύση του εἶναι παντοτινὰ τὸ ἴδιο, ὅλοι ὄσοι ἔχουν μιὰ σταλιά μυαλὸ τὴ θεωροῦν πῶς εἶναι χωρὶς σύγκριση ἢ ποῦ ἀληθινῆ (147). Καὶ σὺ τί νομίζεις; Πῶς θὰ ἔπρινες ἐσύ, Πρώταρχε, αὐτό;

b ΠΡΩ. Ἐγὼ, Σωκράτη, ἀκουα πολλὰς φορὲς τὸ Γοργία νὰ λέη τὴν κάθε φορὰ ὅτι ἡ τέχνη τοῦ νὰ πείθῃς εἶναι πολὺ ἀνώτερη ἀπ' ὅλες τὲς ἄλλες, γιατί σκλαβώνει τὸ καθεστὸ μὲ τὴ θέλησή του καὶ ὅχι μὲ τὴ βία καὶ εἶναι ἔτσι ἀσύγκριτα ἢ ποῦ καλὴ ἀπ' ὅλες τὲς τέχνες (148). Τώρα ὁμως δὲ θὰ ἤθελα νὰ πάρω θέση οὔτε ἀντίθετη μ' ἐσένα οὔτε βέβαια μ' ἐκείνον.

ΣΩ. «Τὰ ὅπλα» μοι δοκεῖς βουλευθεῖς εἰπεῖν ἀσχυρθεῖς ἀπολιπεῖν.

ΠΡΩ. Ἐστω νῦν ταῦτα ταύτῃ ὅπῃ σοι δοκεῖ.

ΣΩ. Ἄρ' οὐν αἴτιος ἐγὼ τοῦ μὴ καλῶς ὑπολαβεῖν σε ;

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον ;

ΣΩ. Οὐκ, ὦ φίλε Πρώταρχε, τοῦτο ἐγωγε ἐξήτουν ποῦ, τίς τέχνη ἢ τίς ἐπιστήμη πασῶν διαφέρει τῷ μεγίστῃ καὶ ἄριστῃ καὶ πλεῖστα ὠφελούσα ἡμῶς, ἀλλὰ τίς ποτε τὸ σαφές καὶ τὰκριβές καὶ τὸ ἀληθέστατον ἐπισκοπεῖ, κἄν εἰ σμικρὰ καὶ σμικρὰ ὄνυσσα, τοῦτ' ἔστιν ὃ νῦν δὴ ζητοῦμεν. Ἄλλ' ὄρα—οὐδὲ γὰρ ἀπεχθήσῃ Γοργία, τῇ μὲν ἐκείνου ὑπάρχειν τέχνη διδοῦς ἕρος χρεῖαν τοῖς ἀθρώποις κρατεῖν, ἢ δ' εἶπον ἐγὼ νῦν πραγματεία, καθάπερ τοῦ λευκοῦ πέρι τότε ἔλεγον, κἄν εἰ σμικρόν, καθαρὸν δ' εἴη, τοῦ πολλοῦ καὶ μὴ τοιοῦτου διαφέρειν, τούτῳ γ' αὐτῷ τῷ ἀληθεστάτῳ, καὶ νῦν δὴ σφόδρα διανοηθέντες καὶ ἰκανῶς διαλογισάμενοι, μήτ' εἰς τινὰς ὠφελίας ἐπιτημιῶν βλέψαντες μήτε τινὰς ἐυδοκίμιας, ἀλλ' εἴ τις πέφυκε τῆς ψυχῆς ἡμῶν δύναμις ἐρᾶν τε τοῦ ἀληθοῦς καὶ πάντα ἔνεκα τούτου πράττειν, ταύτην εἰπομεν διεξερευνησάμενοι—τὸ καθαρὸν νοῦ τε καὶ φρονησεως εἰ ταύτην μάλιστα ἐκ τῶν εἰκόντων ἐκτίθειν φαίμεν ἂν ἢ τίνα ἐτέραν ταύτης κυριωτέραν ἡμῖν ζητέον.

ΠΡΩ. Ἀλλὰ σκοπῶ, καὶ χαλεπὸν οἶμαι συγχαρῆσαι τίνα ἄλλην ἐπιστήμην ἢ τέχνην τῆς ἀληθείας ἀντέχεσθαι μάλλον ἢ ταύτην.

ΣΩ. Ἄρ' οὐν ἐννοήσας τὸ τοιόνδε εἰρηκας ὃ λέγεις νῦν, ὡς αἱ πολλαὶ τέχναι, καὶ ὅσοι περὶ ταῦτα πεπὸνῃται, πρῶτον μὲν δόξαις χρώνται καὶ τὰ περὶ δόξαν ζητοῦσι συντεταμένως ; Εἶ τε καὶ περὶ φύσεως ἡγεῖται τις ζητεῖν, οἶσθ' ὅτι τὰ περὶ τὸν κόσμον τόνδε, ὅπῃ τε γέγονεν καὶ ὅπῃ πάσχει τι καὶ ὅπῃ ποιεῖ, ταῦτα ζητεῖ διὰ βίον ; Φαίμεν ἂν ταῦτα, ἢ πῶς ;

ΠΡΩ. Οὐτως.

ΣΩ. Νὰ πάρῃς τὰ ὅπλα, μοῦ φαίνεται πῶς ἤθελες νὰ πῆς, ὅμως ντράππικες καὶ τὰ παράτησες.

ΠΡΩ. Πάρε το τῶρα τοῦτο ὅπως σοῦ ἀρέσει.

ΣΩ. Μήπως φταῖα ἐγὼ ποῦ δὲν κατάλαβες καλὰ ;

ΠΡΩ. Ποῖὸ πράγμα ;

ΣΩ. Δὲν ἦταν ἀκόμη αὐτό, ἀγαπητέ μου Πρώταρχε, ποῦ ζητοῦσα ἐγὼ, ποῖά δηλαδὴ τέχνη ἢ ποιά γνώση ξεπερνᾷ ὅλες σὸ ὅτι εἶναι ἢ πιὸ μεγάλη καὶ ἢ πιὸ καλὴ καὶ μᾶς ὠφελεῖ τὸ πιὸ πολὺ· ἀλλὰ ποῖ ἐξετάζει τὴ σαφήνεια καὶ τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν ἀπόλυτη ἀλήθεια, ἀδιάφορο ἂν εἶναι μικρὴ καὶ μικρὸ τὸ ὑφελός τῆς· αὐτὸ εἶναι ποῦ ζητοῦμε ἀκριβῶς τῶρα. Ἄλλὰ πρόσχε· δὲν πρόκειται νὰ γίνῃς ἐχθρὸς τοῦ Γοργία, ἂν στὴν τέχνη ἐκείνου δώσης τὴν ὑπεροχὴ γιὰ τίς ὑπηρεσίες ποῦ προσφέρει στοὺς ἀθρώπους, ἐνῶ στὴ σπουδῇ γιὰ τὴν ὅποια μιλῆσα τῶρα ἐγὼ ⁽¹⁴⁸⁾, ὅπως ἔλεγα μιλώντας γιὰ τὸ ἄσπρο τότε, καὶ ἂν ἀκόμα εἶναι μικρὰ, ὅμως ἀληθινὸ, πῶς εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τὸ πολὺ ποῦ δὲν εἶναι ὅμως τέτοιο, ἀκριβῶς σ' αὐτό : ὅτι εἶναι τὸ πιὸ ἀληθινὸ· ἔτσι καὶ τῶρα· ἀποστοχασθοῦμε βαθιὰ καὶ συλλογιστοῦμε ὅσο πρέπει, χωρὶς νὰ ἀποβλέψουμε σὲ ὅποιαδήποτε χρησιμότητα τῶν γνώσεων οὕτε στὴ φήμη τους, ἀλλὰ ἂν ὑπάρχῃ ἐμφυτη κάποια δύναμη τῆς ψυχῆς μας ποῦ ν' ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ κἀνὴ τὸ καθεστὶ γι' αὐτήν, ἄς τὴν ἐξετάσουμε διεξοδικὰ καὶ ἄς ποῦμε ἂν θὰ ὑποστηρίζαμε πῶς αὐτὴ κατέχει μὲ μέγιστη πιθανότητα τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦ καὶ τῆς φρόνησης ἢ πρέπει ν' ἀναζητήσουμε κάποιαν ἄλλη ποῦ ἢ ὑπεροχὴ τῆς εἶναι μεγαλύτερη.

ΠΡΩ. Ἀλλὰ ἐξετάζω καὶ νομίζω πῶς εἶναι δύσκολο νὰ παραδεχθῶ ὅτι κάποια ἄλλη γνώση ἢ τέχνη εἶναι στενώτερα δεμένη μὲ τὴν ἀλήθεια ἀπ' αὐτήν.

ΣΩ. Ἄραγε σκέφθικες κάτι τέτοιο καὶ εἶπες αὐτὸ ποῦ λές τῶρα ; ὅτι δηλαδὴ οἱ περισσότερες τέχνες καὶ ὅσοι κοπιᾶζουν σ' αὐτὰ χρησιμοποιοῦν γνῶμες καὶ ἐρευνοῦν ἔντοια αὐτὰ ποῦ σχετίζονται μὲ μιὰ γνώμη ⁽¹⁵¹⁾, καὶ ἂν ἀκόμη κανεὶς νομίζῃ ὅτι κάνει ἐρευνες σχετικὰ μὲ τὴ φύση, ἔξεραι ὅτι τὰ σχετικὰ μὲ τὸν κόσμον αὐτὸν ἐδῶ, πῶς δημιουργήθηκε, πῶς παθαίνει καὶ πῶς κάνει κάτι, αὐτὰ εἶναι ποῦ ἐρευνᾷ σ' ὅλη του τὴ ζωῆ ; Ὅθὰ τὸ παραδεχόμεσταν αὐτὸ ἢ τί ὅα λέγαμε ;

ΠΡΩ. Αὐτό.

o

d

o

59a πρῶτον μὲν δόξαις χρώνται καὶ τὰ περὶ δόξαν ζητοῦσι συντεταμένως ;

ΣΩ. Οὐκοῦν οὐδὲν περὶ τὰ ὄντα ἀεὶ, περὶ δὲ τὰ γιγνώμενα καὶ γενησόμενα καὶ γεγονότα ἡμῶν ὁ τοιοῦτος ἀνήρηται τὸν πόνον;

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Τούτων οὐδὲν τι σαφές ἂν φαίμεν τῆ ἀκριβεστάτῃ β ἀληθείᾳ γίνεσθαι, ὃν μήτε ἔσχε μήδὲν πώποτε κατὰ ταῦτα μήθ' ἔξει μήτε εἰς τὸ νῦν παρὸν ἔχει;

ΠΡΩ. Καὶ πῶς;

ΣΩ. Περὶ οὐδὲν τὰ μὴ κεκτημένα βεβαιότητα μὴδ' ἦντι-
νοῦν πῶς ἂν ποτε βέβαιοι γίγνοιθ' ἡμῖν καὶ ὄτιοῦν;

ΠΡΩ. Οἶμαι μὲν οὐδαμῶς.

ΣΩ. Οὐδ' ἄρα νοῦς οὐδέ τις ἐπιστήμη περὶ αὐτὰ ἐστὶν τὸ ἀληθέστατον ἔχουσα.

ΠΡΩ. Οὐκοῦν εἰκός γε.

ΣΩ. Τὸν μὲν δὴ σὲ καὶ ἐμὲ καὶ Γοργίαν καὶ Φίληθρον
χρη' συχνὰ χαίρειν ἔαν, τόδε δὲ διαμαρτυραῖαι τῷ λόγῳ.

ο ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Ὡς ἢ περὶ ἐκεῖνα ἔσθ' ἡμῖν τό τε βέβαιοι καὶ τὸ
καθαρόν καὶ ἀληθές καὶ ὃ δὴ λέγομεν εἰλικρινές, περὶ τὰ
ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἀμεικτότατα ἔχοντα, ἢ [δεύτερος]
ἐκείνων ὅτι μάλιστα ἐστὶ συγγενές· τὰ δ' ἄλλα πάντα δεύ-
τερά τε καὶ ὑστερα λεκτέον.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΣΩ. Τὰ δὴ τῶν ὀνομάτων περὶ τὰ τοιαῦτα κάλλιστα
ἀγ' οὐ τοῖς καλλίστοις δικαιοτάτων ἀπονέμεν;

ΠΡΩ. Εἰκός γε.

δ ΣΩ. Οὐκοῦν νοῦς ἐστὶ καὶ φρόνησις ἃ γ' ἂν τις τιμήσειε
μάλιστα ὀνόματα;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Ταῦτ' ἄρα ἐν ταῖς περὶ τὸ ὄν ὄντως ἐννοίας ἐστὶν
ἀπκριβωμένα ὀρθῶς κείμενα καλεῖσθαι.

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὐν.

ΣΩ. Καὶ μὴν ἃ γε εἰς τὴν κρίσιν ἐγὼ τότε παρεσχόμην
οὐκ ἄλλ' ἐστὶν ἢ ταῦτα τὰ ὀνόματα.

ΠΡΩ. Τί μὴν, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Ἐνας τέτοιος ἄνθρωπος δὲ μοχθεῖ, λοιπόν, ἀνάμε-
σά μας ἔχι γι' αὐτὰ πού υπάρχουν παντοτινά, ἀλλὰ γιὰ ὅσα
γίνονται καὶ θὰ γίνονται καὶ ἔχουν γίνει;

ΠΡΩ. Ἀπολύτως ἀληθινό.

ΣΩ. Θὰ μπορούσαμε, λοιπόν, νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι ἀπ' ἄπ' ἄυτά, πού μήτε εἶχαν ποτέ ὡς τώρα οὔτε θὰ ἔχουν οὔτε ἔχουν
τώρα τὴ στιγμή αὐτὴ τίποτε ἀμετάβλητο, γίνεται κάτι βέβαιο
μὲ τὴν πιὸ ἐξακριβωμένη ἀλήθεια;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσαμε;

ΣΩ. Πῶς, λοιπόν, θὰ μπορούσε νὰ δημιουργηθῆ σ' ἐμᾶς
κάτι, ὅτιδήποτε, βέβαιο γιὰ ὅσα δὲν κατέχουν τὴν παραμικρὴ
βεβαιότητα; (152)

ΠΡΩ. Νομίζω πῶς μὲ κανένα τρόπο.

ΣΩ. Δὲν ὑπάρχει ἐπομένως οὔτε νόηση οὔτε κάποια
γνώση σχετικά μὲ αὐτὰ πού νὰ κατέχη τὴν ἀπόλυτη ἀλήθεια.

ΠΡΩ. Φυσικά ἔχι.

ΣΩ. Πρέπει συνεπῶς νὰ ποῦμε γιὰ χαρὰ σ' ἐσένα καὶ
σ' ἐμένα καὶ στοὺς Γοργίαν καὶ στοὺς Φίληθρον καὶ ἐν ὀνόματι
τῆς συζήτησής μας νὰ κάνουμε αὐτὴ τὴν ἐπίσημη διακήρυξη.

ΠΡΩ. Ποιάν;

ΣΩ. Ὅτι γιὰ μᾶς ἡ βεβαιότητα καὶ ἡ καθαρότητα καὶ
ἡ ἀλήθεια καὶ αὐτὸ πού λέγε ἀδολοῦ υπάρχουν ἢ σ' ἐκεῖνα τὰ
ὅποια πάντοτε βρίσκονται στὴν ἴδια κατάσταση κατὰ τὸν
ἴδιο τρόπο, χωρὶς καμμιὰν ἀνάμιξη (153), ἢ σὲ ὅ,τι εἶναι ὅσο γί-
νεται πιὸ συγγενικό μ' αὐτὰ· καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πρέπει νὰ ποῦμε
πῶς εἶναι δευτέρως σεράς καὶ ἀκολουθοῦν.

ΠΡΩ. Εἶναι ἀπολύτως ἀληθινὸ αὐτὸ πού λές.

ΣΩ. Καὶ ἀπὸ τὰ ὀνόματα πού δίδονται στὰ τέτοια
δὲν εἶναι ἀπολύτως δίκαιο τὰ πιὸ ὠραῖα νὰ τ' ἀποδώσουμε
στὰ πιὸ ὠραῖα;

ΠΡΩ. Φυσικά.

ΣΩ. Δὲν εἶναι, λοιπόν, ἡ νόηση καὶ ἡ φρόνηση τὰ
ὀνόματα πού θὰ τιμοῦσε κανεὶς περισσότερο;

ΠΡΩ. Ναί.

ΣΩ. Αὐτὰ εἶναι ἐπομένως πού μὲ ἀκριβεία καὶ σωστά
θὰ ἀποδοθοῦν στίς ἐννοίας πού ἀναφέρονται στοὺς ὄντως ὄν (154).

ΠΡΩ. Βεβαιότατα.

ΣΩ. Αὐτὰ ἀκριβῶς εἶναι τὰ ὀνόματα πού παρουσίασα
καὶ ἐγὼ τότε στὴν κρίση μας καὶ ἔχι ἄλλα.

ΠΡΩ. Καὶ βέβαια, Σωκράτη.

ΣΩ. Εἶπεν. Τὸ μὲν δὴ φρονήσεώς τε καὶ ἡδονῆς πρὸς ἑ
 ε πρὸς τὴν ἀλλήλων μείξιν εἴ τις φάη καθάπερ εἰ δημιουργεῖς
 ἡμῖν ἐξ ὧν ἢ ἐν οἷς δεῖ δημιουργεῖν τι παρακείσθαι, καλῶς
 ἂν τῷ λόγῳ ἀπεικάζοι.

ΠΡΩ. Καὶ μάλα.

ΣΩ. Τὸ δὴ μετὰ ταῦτα ἄρ' οὐ μειγνύονται ἐπιχειρητέον;

ΠΡΩ. Τί μήν;

ΣΩ. Οὐκοῦν τάδε προειποῦσι καὶ ἀναμνήσασιν ἡμᾶς
 αὐτοὺς ὀρθότερον ἂν ἔχοι;

ΠΡΩ. Τὰ ποῖα;

ΣΩ. Ἄ καὶ πρότερον ἐμνήσθημεν· εὐ δ' ἢ παροιμία
 60a δοκεῖ ἔχειν, τὸ καὶ δις καὶ τρίς τό γε καλῶς ἔχον ἐπαναπολεῖν
 τῷ λόγῳ δεῖν.

ΠΡΩ. Τί μήν;

ΣΩ. Φέρε δὴ πρὸς Διός· οἶμαι γὰρ οὕτωςί πως τὰ τότε
 λεχθέντα ἠθῆναι.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Φίλητός φησι τὴν ἡδονὴν σκοπὸν ὀρθὸν πᾶσι
 ζῆφος γεγονέναι καὶ δεῖν πάντας τοῦτον στοιχάζεσθαι, καὶ
 δὴ καὶ τὰγαθὸν τοῦτ' αὐτὸ εἶναι σύμψαισι, καὶ δύο ὀνόματα,
 ἀγαθὸν καὶ ἡδύ, ἐνὶ τινι καὶ φύσει μιᾷ τούτῳ ὀρθῶς τεθέντ'
 ἔχειν· Σωκράτης δ' ἐν μὲν οὐ φησι τοῦτ' εἶναι, δύο δὲ καθ-
 ἄπερ τὰ ὀνόματα, καὶ τό τε ἀγαθὸν καὶ ἡδύ διαφόρον ἀλ-
 λήλων φύσιν ἔχειν, μᾶλλον δὲ μέτοχον εἶναι τῆς τοῦ ἀγαθοῦ
 μοίρας τὴν φρόνησιν ἢ τὴν ἡδονήν. Οὐδ' ταῦτ' ἔστιν τε καὶ
 ἦν τὰ τότε λεγόμενα, ὦ Πρωτάρχε;

ΠΡΩ. Σφόδρα μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τότε καὶ τότε καὶ νῦν ἡμῖν ἂν συν-
 ομολογοῖτο;

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Τὴν τὰγαθοῦ διαφέρειν φύσιν τῷδε τῶν ἄλλων.

ΠΡΩ. Τίτι;

ΣΩ. Ὡ παρεῖη τοῦτ' αἰ τῶν ζῶων διὰ τέλους πάντως
 καὶ πάντη, μηδενὸς ἐτέρου ποτὲ ἐπι προσδείσθαι, τὸ δὲ
 ἱκανὸν τελεώτατον ἔχειν. Οὐχ οὕτως;

ΣΩ. Σύμφωνοι. Ὅσο γὰρ τὴν ἀνάμιξιν τῆς φρόνησης
 καὶ τῆς ἡδονῆς, τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο, θὰ ἔλεγε κανεὶς πῶς
 βρῶσκονται μπροστὰ μας ἄν νάμασταν τεχνίτες ποὺ πρέπει
 ἀπ' αὐτὰ ἢ μέσα σ' αὐτὰ νὰ δημιουργήσουμε κάτι· καὶ αὐτὴ ἡ
 παρομοίωση θὰ ἦταν ἁμορφῆ.

ΠΡΩ. Πολύ.

ΣΩ. Δὲν πρέπει, λοιπόν, στὴ συνέχεια νὰ προσπαθήσου-
 με νὰ κάνουμε τὴν ἀνάμιξιν;

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Δὲ θὰ ἦταν πιὸ σωστὸ νὰ ποῦμε πρῶτα σ' ἐ-
 μᾶς τοὺς ἴδιους καὶ νὰ ξαναφέρουμε στὴ μνήμη μας αὐτά;

ΠΡΩ. Ποῖα;

ΣΩ. Αὐτὰ ποὺ θυμηθῆκαμε καὶ προηγουμένως. Καὶ
 φαίνεται πῶς καλὰ τὸ λέει ἢ παροιμία πῶς πρέπει νὰ ξανάρ- 60a
 χεται στὸ λόγο καὶ δυὸ καὶ τρεῖς φορές κάτι τὸ καλὸ.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Ἐμπρός, λοιπόν, στ' ἔνομα τοῦ Δία. Θαρρῶ πῶς
 κάπως ἔτσι εἴπαμε ἄρα λέχθησαν τότε.

ΠΡΩ. Πῶς;

ΣΩ. Ὁ Φίληθος ὑποστηρίζει πῶς ἡ ἡδονὴ εἶναι ὁ σω-
 στὸς σκοπὸς ⁽¹⁵⁵⁾ γιὰ ἔλα τὰ ζῶα καὶ ἔτι ἔλοι πρέπει νὰ
 τὴν ἔχουν γιὰ στέγο· μάλιστα αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι γιὰ τοὺς ἀν-
 εξαίρετους τὸ ἀγαθὸ καὶ δύο ὀνόματα ἀγαθὸ καὶ ἡδονικὸ, βρί-
 σκουν τὴ σωστή τους θέση σ' ἓνα πράγμα καὶ μιὰ φύση.
 Ἄντιθετὰ ὁ Σωκράτης δὲν παραδέχεται πῶς αὐτὸ εἶναι
 ἓνα ⁽¹⁵⁶⁾ ἀλλὰ δύο, καθὼς ἀκριβῶς τὰ ὀνόματα, καὶ ἔτι ἡ φύ-
 ση τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ἡδονικοῦ διαφέρουν μεταξύ τους, καὶ
 ἔτι πιὸ πολὺ ἀπὸ τὴν ἡδονὴ ἢ φρόνησιν μετέχει στὸ μερίδι-
 οῦ τοῦ ἀγαθοῦ. Αὐτὰ δὲν εἶναι καὶ δὲν ἦταν ἄρα λέγαμε τότε,
 Πρωτάρχε; ⁽¹⁵⁷⁾

ΠΡΩ. Ἀπολύτως.

ΣΩ. Καὶ συμφωνοῦμε σ' αὐτὸ καὶ τώρα ἔπως καὶ τότε;

ΠΡΩ. Σὲ ποῖο;

ΣΩ. Ὅτι ἡ φύση τοῦ ἀγαθοῦ διαφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα
 στὸ ἐξῆς.

ΠΡΩ. Σὲ ποῖο;

ΣΩ. Ὅποιο ζῶο κατέχει αὐτὸ παντοτινὰ, ἴσαμε τὸ τέλος,
 ἀπόλυτα καὶ μὲ κάθε τρόπο, δὲν ἔχει ποτὲ ἀνάγκη ἀπὸ τί-
 ποτε ἄλλο ἀκόμα, ἀλλὰ ἔχει ἀπόλυτη αὐτάρκεια. Ἐτσι
 δὲν εἶναι;

ΠΡΩ. Οὕτω μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν τῷ λόγῳ ἐπειράθημεν χωρὶς ἑκάτερον ἑκατέρου θέντες εἰς τὸν βίον ἐκάστων, ἄμεικτον μὲν ἡδονῆν φρονήσει, φρόνησιν δὲ ὡσαύτως ἡδονῆς μηδὲ τὸ σμικρότατον ἔχουσαν;

ΠΡΩ. Ἦν ταῦτα.

ΣΩ. Μῶν οὖν ἡμῖν αὐτῶν τότε πότερον ἰκανὸν ἔδοξεν εἶναι τῷ;

ΠΡΩ. Καὶ πῶς;

ΣΩ. Εἰ δέ γε παρηγέχθην τι τότε, νῦν ὅστισοῦν ἐπαναλαβῶν ὀρθότερον εἰπάτω, μνήμην καὶ φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην καὶ ἀληθῆ δόξαν τῆς αὐτῆς ἰδέας τιθέμενος καὶ σκοπῶν εἰ τις ἄνευ τούτων δέξαιτ' ἂν οἱ καὶ ὄτιοῦν εἶναι ἢ καὶ γίνεσθαι, μὴ ὅτι δὴ γε ἡδονῆν εἶθ' ὡς πλείστην εἶθ' ὡς σφοδροτάτην, ἢν μήτε ἀληθῶς δοξάζοι χαιρεῖν μήτε τὸ παράπαν γινώσκοι τί ποτε πέπονθε πάθος μήτ' αὖ μνήμην τοῦ πάθους μηδ' ὄντινοῦν χρόνον ἔχει. Ταῦτά δὲ λεγέτω καὶ περὶ φρονήσεως, εἰ τις ἄνευ πάσης ἡδονῆς καὶ τῆς βραχυτάτης δέξαιτ' ἂν φρόνησιν ἔχειν μᾶλλον ἢ μετὰ τινος ἡδονῶν ἢ πάσας ἡδονὰς χωρὶς φρονήσεως μᾶλλον ἢ μετὰ φρονήσεως αὐ τινος.

ΠΡΩ. Οὐκ ἔστιν, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' οὐδὲν δεῖ ταῦτά γε πολλὰν ἐπερωτᾶν.

61a ΣΩ. Οὐκοῦν τό γε τέλειον καὶ πᾶσιν αἰρετὸν καὶ τὸ παντάπασιν ἀγαθὸν οὐδέτερον ἂν τούτων εἴη;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΣΩ. Τὸ τοῖνον ἀγαθὸν ἦτι σαφῶς ἢ καὶ τινα τύπον αὐτοῦ ληπτέον, ἴν', ὅπερ ἐλέγομεν, δευτερεῖα στῶ δώσομεν ἔχουμεν.

ΠΡΩ. Ὁρθότατα λέγεις.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὁδὸν μὲν τινα ἐπὶ τὰγαθὸν εἰλήφαμεν;

ΠΡΩ. Τίνα;

ΣΩ. Καθάπερ εἰ τίς τινα ἀνθρώπων ζητῶν τὴν οἰκισιν b πρῶτον ὀρθῶς ἴν' οἰκεῖ πύθιοιτο αὐτοῦ, μέγα τι ὄρηον πρὸς τὴν εὐρεσιν ἂν ἔχει τοῦ ζητουμένου.

ΠΡΩ. Πῶς δ' οὖ;

ΠΡΩ. Ἔτσι βέβαια.

ΣΩ. Μὲ τὴ συζήτηση, λοιπόν, δὲν προσπαθήσαμε νὰ χωρίσουμε τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ νὰ τὰ βάλουμε στὴ ζωῆ τοῦ καθενός, ἡδονῆ ἀμικτῆ ἀπὸ φρόνηση καὶ ὁμοια φρόνηση ποὺ νὰ μὴν ἔχη τὸ παραμικρὸ κομμάτι ἡδονῆς;

ΠΡΩ. Αὐτὸ ἔγινε.

ΣΩ. Μᾶς φάνηκε, λοιπόν, τότε πῶς κάποιο ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ εἶναι ἄρκετὰ σὲ κανέναν;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσε;

ΣΩ. Καὶ ἂν κάναμε τίτε κάποιο λάθος, ἄς ξαναπαίσση τώρα ὅποιοσδήποτε τὸ ζήτημα καὶ ἄς μιλήσῃ πῶς σωστά, βάζοντας τὴ μνήμη καὶ τὴ φρόνηση καὶ τὴ γνώση καὶ τὴν ἀληθινὴ γνώμη στὴν ἴδια ὁμάδα καὶ ἐξετάζοντας ἂν θὰ δεχόταν κανεὶς, χωρὶς αὐτά, νὰ ἔχη ἢ νὰ ἀποχτήσῃ ὅτιδήποτε, καὶ ὄχι μονάχα τὴν ἡδονὴν εἴτε τὴν πῶς πολλὴν εἴτε τὴν πῶς μεγάλην, ἀφοῦ δὲ θὰ εἶχε οὕτε ἀληθινὴ γνώμη πῶς τὴν χαιρεται οὕτε καθόλου θὰ γινώριζε ποιά κατάσταση δοκιμάζει οὕτε ἀκόμα θὰ εἶχε γιὰ ὅποιοδήποτε χρονικὸ διάστημα ἀνάμνηση αὐτῆς τῆς κατάστασης. Τὰ ἴδια ἄς ποῦμε καὶ γιὰ τὴ φρόνηση, ἂν δηλαδὴ θὰ προτιμοῦσε κανεὶς νὰ ἔχη φρόνηση χωρὶς καθόλου ἡδονῆ παρὰ φρόνηση μὲ κάποιες ἡδονές ἢ ἔλεες τίς ἡδονές χωρὶς φρόνηση παρὰ ἡδονές μὲ κάποια φρόνηση.

ΠΡΩ. Εἶναι ἀδύνατο, Σωκράτη; ἀλλὰ καθόλου δὲ χρειάζεται νὰ ρωτοῦμε καὶ νὰ ξαναρωτοῦμε αὐτά.

ΣΩ. Ἐπομένως τὸ τέλειο, αὐτὸ ποὺ ὄλοι θὰ προτιμοῦσαν, τὸ ἀπόλυτο ἀγαθὸ δὲ θὰ μπορούσε νὰ εἶναι οὕτε τὸ ἕνα οὕτε τὸ ἄλλο ἀπ' αὐτά;

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσε;

ΣΩ. Πρέπει, λοιπόν, νὰ συλλάβουμε καθαρὰ ἢ τὸ ἀγαθὸ ἢ κάποια μορφή του, γιὰ νὰ ξέρουμε, ὅπως ἀκριβῶς λέγαμε, σὲ τί θὰ δώσουμε τὴ δευτέρη θέση.

ΠΡΩ. Πάρα πολὺ σωστά.

ΣΩ. Δὲ βρήκαμε, λοιπόν, κάποιο δρόμο ποὺ ὀδηγεῖ στὸ ἀγαθὸ;

ΠΡΩ. Ποῖόν;

ΣΩ. Ὅπως ἂν ζητῆ κανεὶς κάποιον ἀνθρώπο καὶ μάθη ἀκριβῶς πρῶτα τὸ σπίτι του, ὅπου κατοικεῖ, θὰ ἔχη κάνει βέβαια ἕνα μ. γὰλο βήμα στὴν ἀνέυρεση αὐτοῦ ποὺ ζητεῖ.

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Καὶ νῦν δὴ τις λόγος ἐμήνυσεν ἡμῖν, ὥσπερ καὶ κατ' ἀρχάς, μὴ ζητεῖν ἐν τῷ ἀμεικτῷ βίω τὰ γαθὸν ἀλλ' ἐν τῷ μεικτῷ.

ΠΡΩ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Ἐλπίς μὴν πλείων ἐν τῷ μειχθέντι καλῶς τὸ ζητούμενον εἶσθαι φανερώτερον ἢ ἐν τῷ μίῃ;

ΠΡΩ. Πολύ γε.

ΣΩ. Τοῖς δὴ θεοῖς, ὧς Πρώταρχε, εὐχόμενοι κεραννώμεν, εἴτε Διώνυσος εἴτε Ἡφαιστος εἴθ' ὅστις θεῶν ταύτην τὴν τιμὴν εἴληχε τῆς συγκράσεως.

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Καὶ μὴν καθάπερ ἡμῖν οἰνοχοῖς τισὶ παρεστᾶσι κρῆναι—μέλιτος μὲν ἂν ἀπεικάζοι τις τὴν τῆς ἡδονῆς, τὴν δὲ τῆς φρονήσεως νηφαντικὴν καὶ αἶονιν αὐστηροῦ καὶ ὑγιεινοῦ τινος ὕδατος—ἄς προθυμητέον ὡς κάλλιστα συμμειγνύναι.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὖ;

d ΣΩ. Φέρε δὴ πρότερον ἄρα πᾶσαν ἡδονὴν πάσῃ φρονήσει μειγνύντες τοῦ καλῶς ἂν μάλιστα ἐπιτόχοιμεν;

ΠΡΩ. Ἴσως.

ΣΩ. Ἄλλ' οὐκ ἀσφαλές. Ἡ δὲ ἀκινδυνότερον ἂν μειγνύοιμεν, δόξαν μοι δοκῶ τινα ἀποφίνασθαι ἂν.

ΠΡΩ. Λέγε τίνα.

ΣΩ. Ἦν ἡμῖν ἡδονὴ τε ἀληθῶς, ὡς οἰόμεθα, μᾶλλον ἐτέρας ἄλλη καὶ δὴ καὶ τέχνη τέχνης ἀκριβεστέρα;

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὖ;

e ΣΩ. Καὶ ἐπιστήμη δὴ ἐπιστήμης διάφορος, ἢ μὲν ἐπὶ τὰ γινόμενα καὶ ἀπολλόμενα ἀποβλέπουσα, ἢ δ' ἐπὶ τὰ μῆτε γινόμενα μῆτε ἀπολλόμενα, κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ὡσαύτως ὄντα αἰεὶ. Ταύτην εἰς τὸ ἀληθές ἐπισκοπούμενοι ἠγησάμεθα ἐκείνης ἀληθεστέραν εἶναι.

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς.

ΣΩ. Καὶ τώρα λοιπόν, ὅπως καὶ στὴν ἀρχή, εἶπαμε κατὰ πού μᾶς φανέρωσε πῶς δὲν πρέπει γὰ ζητοῦμε τὸ ἀγαθὸ στὴν ἀμικτὴ ζωῆ, ἀλλὰ στὴ μικτὴ.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Καὶ ὑπάρχει βέβαια μεγαλύτερη ἐλπίδα νὰ προβάλῃ πὺ καθαρά αὐτὸ πού ζητοῦμε σὲ μιὰ ζωῆ πού ἔχει ἀναμικτὴ καλὰ ἢ σὲ μιὰ πού δὲν ἔχει καλὰ;

ΠΡΩ. Πολύ πὺ καθαρά.

ΣΩ. Ἄς κάνουμε, λοιπόν, τὴν ἀνάμιξη· σύγχρονα ὅμως ἄς προσευχηθοῦμε στοὺς θεοὺς εἴτε στὸ Διόνυσο εἴτε στὸν Ἡφαιστο εἴτε σ' ὅποιοδήποτε θεὸ πού λαχναίει νὰ προστα- 0 τεύῃ τὸ ἀνακάτωμα ⁽¹⁸⁸⁾.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Καὶ βέβαια στέκονται μπροστά μας, σὰν νάμασταν οἰνοχοῖ, κρῆνες· τῆς ἡδονῆς θὰ τὴν παρομοίαζε κανεὶς μὲ κρῆνη πού τρέχει μέλι, ἐνῶ τῆς φρονήσεως, πού χαρίζει νηφανλιότητα καὶ δὲν ἔχει κρασί, πού τρέχει ἕνα αὐστηρὸ καὶ ὑγιεινὸ νερό· αὐτὲς πρέπει νὰ προσπαθήσουμε νὰ ἀναμίξουμε ὅσο μπορούμε πὺ καλὰ.

ΠΡΩ. Καὶ βέβαια πρέπει.

ΣΩ. Πρωτύτερα ὅμως πὲς μου· ἄραγε ἂν ἀναμιγνύαμε 1 ἀποιαδήποτε ἡδονὴ μὲ ὅποιαδήποτε φρόνηση, θὰ πετυχαίναμε ὅσο εἶναι δυνατὸ τὸ καλὸ;

ΠΡΩ. Ἴσως

ΣΩ. Ὅμως δὲν εἶναι σίγουρο. Ἀλλὰ νομίζω πῶς μποροῦ νὰ παρουσιάσω μιὰ ἰδέα, πῶς θὰ κάναμε τὴν ἀνάμιξη μὲ λιγότερο κίνδυνο.

ΠΡΩ. Λέγε, ποιὰ;

ΣΩ. Παραδεχόμεσταν πῶς μιὰ ἡδονὴ, ἔτσι νομίζαμε, ὑπάρχει πὺ ἀλγθινὰ ἀπὸ μιὰν ἄλλη καὶ, φυσικὰ, μιὰ τέχνη πὺ ἀκριβῆς ἀπὸ μιὰν ἄλλη;

ΠΡΩ. Πῶς ὅχι;

ΣΩ. Καὶ γνῶση διαφορετικὴ ἀπὸ ἄλλη γνῶση· ἢ μιὰ πού εἶναι στραμμένη πρὸς αὐτὰ πού γίνονται, καὶ χάνονται, ἐνῶ ἡ ἄλλη σὲ ὅσα οὕτε γίνονται οὕτε χάνονται ἀλλὰ ὑπάρχουν παντοτινὰ τὰ ἴδια καὶ ἀμετάβλητα. Αὐτὴν, ἐξετάζοντάς τὴν ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς ἀληθείας, νομίσαμε πῶς εἶναι πὺ ἀλγθινὴ ἀπὸ ἐκείνη.

ΠΡΩ. Πάρα πολὺ σωστά.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ τάληθέστατα τμήματα ἑκατέρως ἴσοιμεν πρῶτον συμμείξοντες, ἄρα ἰκανὰ ταῦτα συγκεκριμένα τὸν ἀγαπητότατον βίον ἀπεργασάμενα παρέχειν ἡμῖν, ἢ τινος ἐτι προσδεόμεθα καὶ τῶν μὴ τουούτων;

62a ΠΡΩ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ δρθᾶν οὕτως.

ΣΩ. Ἔστω δὴ τις ἡμῖν φρονῶν ἀνθρωπος αὐτῆς περὶ δικαιοσύνης ὅτι ἔστιν, καὶ λόγον ἔχων ἐπόμεινον τῷ νοεῖν, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν ὄντων ὡσαύτως διανοούμενος.

ΠΡΩ. Ἔστω γὰρ οὖν.

ΣΩ. Ἀρ' οὖν οὕτως ἰκανῶς ἐπιστήμης ἔξει, κύκλου μὲν καὶ σφαιρας αὐτῆς τῆς θείας τὸν λόγον ἔχων, τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ταύτην σφαῖραν καὶ τοὺς κύκλους τούτους ἀγνοῶν, b καὶ χρώμενος ἐν οἰκοδομίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως κανόσι καὶ τοῖς κύκλοις;

ΠΡΩ. Γελίοιαν διόθεσιν ἡμῶν, ὃ Σώκρατες, ἐν ταῖς θείαις οὖσαν μόνον ἐπιστήμῃς λέγομεν.

ΣΩ. Πῶς φῆς; Ἡ τοῦ ψευδοῦς κανόνος ἅμα καὶ τοῦ κύκλου τὴν οὐ βέβαιον οὐδὲ καθαρὰν τέχνην ἐμβλητέον κοινῇ καὶ συγκεκριτέον;

ΠΡΩ. Ἀναγκαῖον γάρ, εἰ μέλλει τις ἡμῶν καὶ τὴν οὐδὸν ἐκάστοτε ἐξευρῆσθαι οἰκάδω.

c ΣΩ. Ἡ καὶ μουσικῶν, ἦν ὀλίγον ἐμπροσθεν ἔφαμεν στοχασεῶς τε καὶ μιμήσεως μεστήν οὖσαν καθαρότητος ἐνδεῖν;

ΠΡΩ. Ἀναγκαῖον φαίνεται ἔμοιγε, εἴπερ γε ἡμῶν ὁ βίος ἔσται καὶ ὀπωσοῦν ποτε βίος.

ΣΩ. Βούλει δῆτα, ὥσπερ θυρωρὸς ὑπ' ἄχλον τις ἀθούμενος κοὶ βιαζόμενος, ἠττηθεὶς ἀναπειτάσας τὰς θύρας ἀπὸ πάσας τὰς ἐπιστήμῃς εἰσεῖν καὶ μείγνυσθαι ὁμοῦ καθαρῆ τὴν ἐνδεστέραν;

d ΠΡΩ. Οὐκοῦν ἔγωγε οἶδα, ὃ Σώκρατες, ὅτι τις ἀβλάπτουτο πάσας λαβὼν τὰς ἄλλας ἐπιστήμῃς, ἔχων τὰς πρῶτας.

ΣΩ. Μεθιῶ δὴ τὸς συμπάσας ἔειν εἰς τὴν τῆς Ὀμήρου καὶ μᾶλα ποιητικῆς μιγαγκακίας ὑπόδοχῆν;

ΠΡΩ. Πάνν μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἄν λοιπὸν ἀναμίξουμε πρῶτα-πρῶτα τὰ πῖο ἀληθινὰ κομμάτια καὶ τῆς μᾶς καὶ τῆς ἄλλης καὶ τὰ ἐξετάσουμε, θὰ ἔχουν ἄραγε τὴν ἰκανότητα, ὅταν ἀνακατωθοῦν, νὰ ἀπαρτίσουν καὶ νὰ μᾶς προσφέρουν τὴν πῖο ἐπιθυμητὴ ζωῆ; ἢ θὰ μᾶς χρειασθῆ ἀκόμα κάτι ἀπ' ὅσα δὲν εἶναι τέτοια;

ΠΡΩ. Ἐγὼ νομίζω πὸς πρέπει νὰ τὸ κάνουμε αὐτό.

62a ΣΩ. Ἄς ὑποθέσουμε πὸς ὑπάρχει κάποιος ἀνθρωπος πὸς στοχάζεται τὴ δικαιοσύνη καθ' αὐτὴν, ποιά εἶναι ἡ οὐσία τῆς, καὶ ἔχει ἐννοίας πὸς προκύπτουν ἀπὸ τὴ νόηση καὶ ὅμοια σκέπτεται καὶ γιὰ ἅλα τὰ ἄλλα ὄντα,

ΠΡΩ. Ἄς τὸ ὑποθέσουμε.

ΣΩ. Αὐτός, λοιπὸν, θὰ ἔχη ἰκανοποιητικὴ γνώση, ἀν ἔχη τὴν ἐννοια τοῦ κύκλου καὶ τῆς θείας σφαιρας στὴν οὐσία τῆς, ἀλλὰ ἀγνοῆ αὐτὴ τὴν ἀνθρώπινην σφαῖρα καὶ αὐτοὺς τοὺς κύκλους καὶ χρησιμοποίητὸ στὸ χρισμὸ ἐνὸς σπιτιοῦ καὶ τοὺς ἄλλους χάρακες καὶ τοὺς κύκλους ἀδιακρίτως⁽¹⁵⁹⁾;

ΠΡΩ. Λέμε πὸς εἶναι γιὰ μᾶς μιά γελοία κατάστασις, b Σωκράτη, πὸς βρίσκεται κλεισμένη μόνω στὶς θεῖες γνώσεις.

ΣΩ. Τί λές; Πρέπει, λοιπὸν, σύγχρονα νὰ βάλουμε μέσα μᾶς ἰνὰ νὰ ἀνακατώσουμε καὶ τὴν ἀβέβαια καὶ ἔχει καθαρὴ τέχνη τοῦ ψευτικού χάρακα καὶ τοῦ κύκλου;

11 ΠΡΩ. Εἶναι ἀνάγκη, ἀν βέβαια κάποιος ἀπὸ μᾶς θέλῃ κάθε φορά νὰ βρισχῆ καὶ τὸ δρόμω πὸς πάει στὸ σπιτί του.

c ΣΩ. Καὶ τὴ μουσικὴ βέβαια, πὸς λίγο πρωύτερα εἶπαμε⁽¹⁶⁰⁾ πὸς εἶναι γεμάτη φαντασία καὶ μίμησι καὶ ἔτσι τῆς λείπει ἡ καθαρότητα;

ΠΡΩ. Ἐμμένα τουλάχιστο μὸς φαίνεται πὸς εἶναι ὑποχρεωτικό, ἀν βέβαια ἡ ζωῆ μας πρόκειται νὰ εἶναι ὀποισδῆποτε ζωῆ.

ΣΩ. Θέλεις, λοιπὸν, σὰν ἕνας πορτιέρης πὸς σπρώχνεται καὶ στριμώχνεται, νὰ ὑποκύψει καὶ ν' ἀνοίξει διάπλατα τὶς πόρτες κι ἔτσι ν' ἀφήσω ὅλες τὶς γνώσεις νὰ εἰσορμήσουν καὶ ν' ἀναμιχθοῦν μαζὶ, ἢ λιγότερο καθαρὴ μὲ τὴν καθαρῆ;

ΠΡΩ. Δὲν ξέρω, Σωκράτη, τί θὰ πάθαινε κανεὶς, ἀν ἔπαιρνε ὅλες τὶς ἄλλες γνώσεις, ὅταν κατέχη τὶς πρῶτες.

ΣΩ. Νὰ τὶς ἀφήσω, λοιπὸν, ὅλες μαζὶ νὰ χυθοῦν σ' αὐτὴ τὴ γούρνα πὸς ποιητικότητας ὃ Ὀμπρος τὴν ὀνομάζει «συλλάγαθο»;⁽¹⁶¹⁾

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Μεθείνται· και πάλη επί τῆν τῶν ἡδονῶν πηγήν ἰτέον. Ὡς γάρ διανοήθημεν αὐτάς μειγνύναι, τὰ τῶν ἀληθῶν μόρια πρῶτον, οὐκ ἐξεγένηθ' ἡμῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ πᾶσαν ἀγαπᾶν ἐπιστήμην εἰς ταυτὸν μεθεῖμεν ἀδρόα και πρόσθεν τῶν ἡδονῶν.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΣΩ. Ὡρα δὴ βουλευέσθαι νῦν και περὶ τῶν ἡδονῶν, πότερα και ταύτας πᾶσας ἀδρόα ἀρετέον ἢ και τούτων πρῶτας μεθετέον ἡμῖν ὅσαι ἀληθεῖς.

ΠΡΩ. Πολὺ τι διαφέρει πρὸς γε ἀσφάλειαν πρῶτας τὰς ἀληθεῖς ἀρεταίαι.

ΣΩ. Μεθείσθων δὴ. Τί δὲ μετὰ ταῦτα ; Ἄρ' οὐκ εἰ μὲν τινες ἀναγκαῖαι, καθάπερ ἐκεῖ, συμμεικτέον και ταύτας ;

ΠΡΩ. Τί δ' οὐδ' ; Τὰς γε ἀναγκαῖας δῆπουθεν.

63a ΣΩ. Εἰ δέ γε και, καθάπερ τὰς τέχνας πᾶσας ἀβλαβές τε και ὠφέλιμον ἦν ἐπίστασθαι διὰ βίον, και νῦν δὴ ταυτὰ λέγομεν περὶ τῶν ἡδονῶν, εἴπερ πᾶσας ἡδονὰς ἡδεσθαι διὰ βίον συμφέρον τε ἡμῖν ἐστί και ἀβλαβές ἅπασι, πᾶσας συγκρατέον.

ΠΡΩ. Πῶς οὖν δὴ περὶ αὐτῶν τούτων λέγομεν ; Και πῶς ποιῶμεν ;

ΣΩ. Οὐχ ἡμᾶς, ὦ Πρώταρχε, διερωτῶν χρεῖ, τὰς ἡδονὰς δὲ αὐτάς και τὰς φρονήσεις διαπυθνανομένους τὸ τοιόνδε ἀλλήλων πέρι.

b ΠΡΩ. Τὸ ποῖον ;

ΣΩ. «Ὡ φίλοι, εἴτε ἡδονὰς ἡμᾶς χρεῖ προσαγορεύειν εἴτε ἄλλω ὄνοματι, μῶν οὐκ ἂν δέξαισθε οἰκεῖν μετὰ φρονήσεως πάσης ἢ χωρὶς τοῦ φρονεῖν ; » Οἶμαι μὲν πρὸς ταῦτα τὸδ' αὐτάς ἀναγκαῖότατον εἶναι λέγειν.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον ;

ΣΩ. Ὅτι καθάπερ ἐμπροσθεν ἐρρήθη, «Τὸ μόνον και ἔρρημον εὐλικρινές εἶναι τι γένος οὕτε πᾶν τι δυνατόν οὕτ' ὠφέλιμον πάντων γε μὴν ἡγουμένα γενῶν ἀριστον ἐν ἀνθ' ἐνὸς συνοικεῖν ἡμῖν τὸ τοῦ γινώσκειν τᾶλλα τε πάντα και [αὐτὴν] αὐτὴν ἡμῶν τελῶς εἰς δύνανται ἐκάστην.»

ΣΩ. Ἀφέθηκα· και τώρα πρέπει νὰ πᾶμε πίσω στὴν πηγὴ τῶν ἡδονῶν. Γιατί, ὅπως σκεφθήκαμε νὰ τὶς ἀναμῖξουμε, πρῶτα τὰ κομμάτια τῶν ἀληθινῶν, δὲν τὸ πραγματοποιήσαμε, ἀλλὰ ἀπὸ ἀγάπη γιὰ κάθε γνώση τὶς ἀφήσαμε νὰ χυθοῦν μαζωμένες στὸ ἴδιο μέρος και μάλιστα πρὶν ἀπὸ τὶς ἡδονές.

ΠΡΩ. Εἶναι πολὺ ἀληθινὸ αὐτὸ τοῦ λές.

ΣΩ. Εἶναι καιρὸς λοιπὸν γιὰ μᾶς νὰ σκεφθοῦμε και γιὰ τὶς ἡδονές· τί πρέπει νὰ κάνουμε ; νὰ τὶς ἀφήσουμε και αὐτές ὅλες μαζί ἢ και ἀπ' αὐτές ν' ἀφήσουμε πρῶτα ὅσες εἶναι ἀληθινές ;

ΠΡΩ. Εἶναι πολὺ πιὸ ἀσφαλές ν' ἀφήσουμε πρῶτες τὶς ἀληθινές.

ΣΩ. Ἄς ἀφεθοῦν λοιπὸν. Και ὕστερα ; ἄραγε δὲν πρέπει, ἂν κάποιες εἶναι ἀναγκαῖες (63a), ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖ, νὰ τὶς ἀναμῖξουμε και αὐτές ;

ΠΡΩ. Πῶς ὄχι ; τὶς ἀναγκαῖες ἀσφαλῶς.

63a ΣΩ. Και ἂν βέβαια, ὅπως ἀκριβῶς δεχθήκαμε ὅτι εἶναι ἀζήμιο και ὠφέλιμο νὰ ξερούμε σ' ἐλῆ μας τὴ ζωὴ ὅλες τὶς τέχνες, ποῦμε και τώρα τὰ ἴδια γιὰ τὶς ἡδονές, ἂν δηλαδὴ εἶναι γιὰ μᾶς ὅλους ἀζήμιο και συμφέρον νὰ χαιρόμαστε σ' ἐλῆ μας τὴ ζωὴ ὅλες τὶς ἡδονές, τότε πρέπει νὰ τὶς ἀνακατώσουμε ὅλες μαζί.

ΠΡΩ. Τί νὰ ποῦμε, λοιπὸν, γι' αὐτές ἀκριβῶς και τί νὰ κάνουμε ;

ΣΩ. Δὲν πρέπει νὰ κάνουμε, Πρώταρχε, τὴν ἐρώτηση σ' ἐμᾶς, ἀλλὰ στὰ διάφορα εἶδη τῆς ἡδονῆς και τῆς φρόνησης νὰ κάνουμε τὴν ἀκόλουθη ἐρώτηση στὴ μιὰ γιὰ τὴν ἄλλη.

ΠΡΩ. Ποιὰν ;

63b ΣΩ. «Ἄγαπητέ, εἴτε ἡδονές πρέπει νὰ σᾶς ἀποκαλέση κανεὶς εἴτε μὲ ὅποιοδήποτε ἄλλο ἔνομα (63b), θὰ δεχόσασταν μῆπως νὰ συγκρατοῦσθε μὲ κάθε εἶδος φρόνησης ἢ χωρὶς φρόνηση ; » Αὐτές, νομίζω, εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ δώσουν σ' αὐτὰ τὴν ἀκόλουθη ἀπάντηση.

ΠΡΩ. Ποιὰν ;

63c ΣΩ. Ὅτι, ἀκριβῶς ὅπως εἴπαμε (63a), «γιὰ κανένα εἶδος οὔτε ἀπολύτως δυνατό εἶναι οὔτε ὠφέλιμο νὰ μείνη μοναχῶ, ἔρημο και ἀδόλο· και νομίζουμε πῶς ἀπ' ὅλα τὰ εἶδη, ὅταν τὰ συγκρίνουμε ἕνα ἕνα, ἐκεῖνο ποῦ εἶναι ἀριστο νὰ συγκρατοῦσθε μαζί μας εἶναι αὐτὸ ποῦ γνωρίζει και εἶναι ἄλλα και τὴν καθεμιά ἀπὸ μᾶς ὅσο εἶναι δυνατό τέλειον» (63c).

ΠΡΩ. «Και καλῶς γε εἰρήκατε τὰ νῦν,» φήσομεν.

ΣΩ. Ὁρθῶς. Πάλιν τοίνυν μετὰ τοῦτο τὴν φρόνησιν καὶ τὸν νοῦν ἀνερωτητέον· «Ἄρ' ἡδονῶν τι προσδεῖσθε ἐν τῇ συγκράσει;» φαίμεν ἂν αὐτὸν τὸν νοῦν τε καὶ τὴν φρόνησιν ἀνερωτῶντες. «Ποῶν», φαίεν ἂν ἴσως, «ἡδονῶν;»

ΠΡΩ. Εἰκόσ.

d ΣΩ. Ὁ δὲ γ' ἡμέτερος λόγος μετὰ τοῦτ' ἐστὶν ὅδε. «Πρὸς ταῖς ἀληθείαις ἐκεῖναις ἡδοναῖς,» φήσομεν, «ἅρ' ἐτι προσδεῖσθ' ὑμῖν τὰς μεγίστας ἡδονὰς σνοιόκους εἶναι καὶ τὰς σφοδροτάτας;» «Καὶ πῶς, ὦ Σώκρατες,» ἴσως φαίεν ἂν, «αἱ γ' ἐμποδίσματά τε μυρία ἡμῖν ἔχουσι, τὰς ψυχὰς ἐν αἷς οἰκοῦμεν ταράττουσαι διὰ μανικὰς ἡδονάς, καὶ γίνεσθαι e τε ἡμῶς τὴν ἀρχὴν οὐκ ἐῴσι, τὰ τε γινόμενα ἡμῶν τέκνα ὡς τὸ πολὺ, δι' ἀμέλειαν λήθην ἐμποιοῦσαι, παντάπασι διαφθείρουσιν; Ἄλλ' ἅς τε ἡδονὰς ἀληθεῖς καὶ καθαρὰς [ἅς] εἶπες, σχεδὸν οἰκείαις ἡμῖν νόμιζε, καὶ πρὸς ταύταις τὰς μεθ' ὑγείας καὶ τοῦ σωφρονεῖν, καὶ δὴ καὶ συμπύσης ἀρετῆς ὅσοιαι καθάπερ θεοὶ ὄπαδοὶ γινόμεναι αὐτῇ συνακολουθοῦσι πάντῃ, ταύτας μείγνυν τὰς δ' αἰεὶ μετ' ἀφροσύνης καὶ τῆς ἀλλῆς κακίας ἐπομένους πολλήν πον ἀλογία τῶ νῶ μειγνόμεναι τὸν βουλόμενον διὰ καλλίστην ἰδόντα καὶ ἀστασιαστοτάτην μείζιν b4a καὶ κρῖαν, ἐν ταύτῃ μαθεῖν πειρασθῆναι τίποτε ἐν τ' ἀνθρώπων καὶ τῶ παντὶ πέφυκεν ἀγαθὸν καὶ τίνα ἰδέαν αὐτὴν εἶναι ποτε μαυτευτέον.» Ἄρ' οὐκ ἐμφρόνως ταῦτα καὶ ἐχόντως ἐαυτὸν τὸν νοῦν φήσομεν ὑπὲρ τε αὐτοῦ καὶ μνήμης καὶ δόξης ὀρθῆς ἀποκρίνασθαι τὰ νῦν ἐρηθέντα;

ΠΡΩ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν καὶ τόδε γε ἀναγκαῖον, καὶ οὐκ ἄλλως ἂν ποτε γένοιτο οὐδ' ἂν ἔν.

b ΠΡΩ. Τὸ ποῶν;

ΣΩ. Ὁ μὴ μίξιμον ἀλήθειαν, οὐκ ἂν ποτε τοῦτο ἀληθῶς γένοιτο οὐδ' ἂν γενόμενον εἴη.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΣΩ. Οὐδαμῶς. Ἄλλ' εἰ τις οὐκ ἐτι προσδεῖ τῇ συγκράσει ταύτῃ, λέγετε σὺ καὶ Φίληβος. Ἐμοὶ μὲν γὰρ καθάπερ εἶ

ΠΡΩ. «Καὶ ὄρατι μιλῆσατε τώρα,» θὰ ποῦμε.

ΣΩ. Σωστά. Ὅστερα, λοιπόν, πρέπει νὰ ρωτήσουμε μὲ τὴν σειρά τους τὴ φρόνηση καὶ τὸν νοῦ. «Μήπως στὴν ἀνάμιξη ἔχετε καθόλου ἀνάγκη τῶν ἡδονῶν, θὰ λέγαμε πάλι, ρωτῶντας τὸν νοῦ καὶ τὴ φρόνηση. «Ποῶν ἡδονῶν;» θὰ ἔλεγον ἴσως.

ΠΡΩ. Φυσικά.

ΣΩ. Νά, λοιπόν, ποῖός θὰ ἦταν στὴ συνέχεια ὁ δικός μας λόγος. «Ἐκτός ἀπὸ τίς ἀληθινές ἐκεῖνες ἡδονές, θὰ ποῦμε, ἔχετε ἀνάγκη νὰ εἶναι συγκράτικοί σας καὶ οἱ πῶ μεγάλες καὶ οἱ πῶ δυνατές ἡδονές;» «Καὶ πῶς, Σωκράτη,» θὰ ἔλεγον ἴσως· «αὐτὲς ποῦ μᾶς βάζουν ἀναρίθμητα ἐμπόδια, παραζώντας τίς ψυχές, ὅπου κατοικοῦμε, μὲ ἡδονές τρελ- e λές; ἔτσι κατ' ἀρχὴν δὲ μᾶς ἀφήνουν νὰ γεννηθούμε καὶ ὕστερα, προκαλώντας μὲ τὴν ἀμέλεια τὴ λήθη, καταστρέφουν ἐν- e

τελῶς τίς πῶ πολλές φορές τὰ παιδιὰ μας ποῦ γεννιῶνται. Ἄλλὰ τίς ἡδονές ποῦ ὀνόμασε ἀληθινές καὶ καθαρές, αὐτὲς νὰ τίς θεωρῆς σχεδὸν συγγενικές μ' ἐμᾶς· ἐκτός ἀπ' αὐτὲς ὅσες συνδέονται μὲ τὴν ὑγεία καὶ τὴ σωφροσύνη· καὶ βέβαια ὅσες συνδέονται μὲ τὴν ἀρετὴ στὸ σύνολό της καὶ σὰν ἀκολου- θοῦν κάποιου θεοῦ (168) τὴν ἀκολουθοῦν παντοῦ· αὐτὲς ὅλες ἀνάμιξέ τις. Ἄλλὰ ὅσες ἀκολουθοῦν πάντοτε τὴν ἀφροσύνη καὶ κάθε ἄλλη κακία, θὰ ἦταν μεγάλη ἀμυαλιά νὰ τίς ἀναμίξη μὲ τὸ νοῦ ὅποιος θέλει νὰ ἐξετάσῃ τὴν πῶ δημοφῶ καὶ πῶ εἰρηνικὴ ἀνάμιξη καὶ ἀνακράτομα καὶ προσπαθεῖ νὰ μάθῃ 64a

μέσα σ' αὐτὴν ποῖός εἶναι στὸν ἀνθρώπο καὶ στὸ σύμπαν τὸ σύμφυτό τους ἀγαθὸ καὶ πρέπει νὰ μαντέψῃ ποῖός εἶναι ὁ χαρακτήρας τῆς». Δὲ θὰ παραδεχθούμε ὅτι ὅσα εἰσώθησαν τώρα ἦταν μὴ ἀπόκριση μυαλωμένη καὶ στοχαστικὴ τοῦ νοῦ γιὰ τὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτοῦ καὶ γιὰ τὴ μνήμη καὶ γιὰ τὴ δωστὴ γνώμη;

ΠΡΩ. Ἀπολύτως.

ΣΩ. Ἄλλὰ καὶ τοῦτο βέβαια εἶναι ἀναγκαῖο καὶ τίποτα δὲ θὰ μπορούσε νὰ γεννηθῆ διαφορετικῶς.

ΠΡΩ. Ποιός;

ΣΩ. Σὲ ὅτι δὲν ἀναμιξοῦμε τὴν ἀλήθεια, αὐτὸ δὲ θὰ μπορούσε ποτὲ νὰ γεννηθῆ ἀληθινὰ οὔτε ἂν γεννιόταν νὰ ἔχη ὑπαρξή.

ΠΡΩ. Πῶς θὰ μπορούσε;

ΣΩ. Μὲ κανένα τρόπο. Ἄλλὰ ἂν χρειάζεται κατὶ ἀκόμα στὸ ἀνακράτομα αὐτό, λέγετέ το ὁ Φίληβος καὶ σὺ.

κόσμος τις ασώματος ἄρξιν καλῶς ἐμφύχου σώματος ὁ νῦν λόγος ἀπειργάσθαι φαίνεται.

ΠΡΩ. Καὶ ἐμοὶ τοίνυν, ὦ Σώκρατες, οὕτω λέγε δεδόχθαι.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἐπὶ μὲν τοῖς τοῦ ἀγαθοῦ νῦν ἤδη προθύροις [καὶ] τῆς οὐκίσεως φρεστέναι [τῆς τοῦ τοιοῦτου] λέγοντες ἴσως ὁρθῶς ἂν τινα τρόπον φαίμεν;

ΠΡΩ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ.

ΣΩ. Τί δὴτα ἐν τῇ συμμειξεὶ τιμιώτατον ἄμα καὶ μάλιστα αἴτιον εἶναι δόξαιεν ἂν ἡμῖν τοῦ πᾶσιν γενομένου προσφιλῆ τὴν τοιαύτην διάθεσιν; Τοῦτο γὰρ ἰδόντες μετὰ τοῦτ' ἐπισκεψόμεθα εἰθ' ἤδονθ' εἴτε τῷ νῦν προσφύτερον καὶ οὐκείωτερον ἐν τῷ παντὶ συνέστηκεν.

ΠΡΩ. Ὁρθῶς· τοῦτο γὰρ εἰς τὴν κρίσιν ἡμῖν ἐστὶ συμφωρότατον.

ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ συμπόσις γε μειξίως οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἢ παντός ἀξία γίνεται ἡτισοῦν ἢ τὸ παράπαν οὐδενός.

ΠΡΩ. Πῶς λέγεις;

ΣΩ. Οὐδέεις που τοῦτο ἀνθρώπων ἀγνοεῖ.

ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΩ. Ὅτι μέτρον καὶ τῆς συμμετροῦ φύσεως μὴ τυχοῦσα ἡτισοῦν καὶ ὅπως οὖν σύγκρασις πᾶσα ἐξ ἀνάγκης ἀπόλλυσι τὰ τε κεραινόμενα καὶ πρῶτην αὐτήν· οὐδὲ γὰρ κρᾶσις ἀλλὰ τις ἀκρατος συμπεφορημένη ἀλλήλως ἢ τοιαύτη γίνεται ἐκάστοτε ὄντως τοῖς κεκμημένοις συμφορὰ.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Νῦν δὴ καταπέφυγεν ἡμῖν ἡ τοῦ ἀγαθοῦ δύναμις εἰς τὴν τοῦ καλοῦ φύσιν· μετρίτης γὰρ καὶ συμμετρίας κάλλος δῆπου καὶ ἀρετὴ πανταχοῦ συμβαίνει γίνεσθαι.

ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Καὶ μὴν ἀλήθειάν γε ἔφαμεν αὐτοῖς ἐν τῇ κρᾶσει μεμειχθαι.

ΠΡΩ. Πάνυ γε.

65a ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μὴ μιᾶ δυνάμεθα ἰδέα τὸ ἀγαθὸν θε-

Γιατὶ ἐμένα μοῦ φαίνεται πῶς ἡ τορινὴ συζήτηση ἔχει ολοκληρωθῆ ἀκριβῶς σὰν κάποια ασώματη τάξη (167) ποῦ θὰ κυβερνήσῃ ὥραϊα ἓνα ἐμψυχοῦ σώμα.

ΠΡΩ. Μπορεῖς νὰ πῆς, Σωκράτη, πῶς καὶ ἐγὼ ἔχω τὴν ἴδια γνώμη.

ΣΩ. Ἄν ἀραγε λέγαμε ὅτι στεκόμαστε τώρα πιά σὰ προπύλαια τῆς κατοικίας τοῦ ἀγαθοῦ, θὰ μιλοῦσαμε ἴσως σωστά κατὰ κάποιο τρόπο;

ΠΡΩ. Ἔτσι νομίζω.

ΣΩ. Ποιὸ θὰ θεωρούσαμε, λοιπόν, πῶς εἶναι στὴν ἀνάμιξη τὸ πιὸ πολυτίμο στοιχεῖο καὶ σύγχρονα ἢ κατ' ἐξοχὴν αἰτία ποῦ κάνει μιὰ τέτοια κατάστασι ἀγαπητὴ σὲ δλους; Ὅταν τὸ δοῦμε αὐτό, ὅστερα θὰ ἐξετάσουμε ἂν μέσα σὸ σύμπαν (168) ἡ σύστασή του τὸ κάνει νὰ συνδέεται περισσότερο καὶ νὰ εἶναι πιὸ συγγενικὸ μὲ τὸ νοῦ παρά μὲ τὴν ἡδονή.

ΠΡΩ. Σωστά· γιατί αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ πιὸ χρήσιμο στὴν κρίσι μας.

ΣΩ. Καὶ δὲν εἶναι δύσκολο νὰ δῆ κανεὶς γενικὰ σὲ κάθε ἀνάμιξη τὴν αἰτία, ποῦ κάνει ὅποιαδήποτε ἢ νὰ ἀξιῶν καθεστὶ ἢ νὰ μὴν ἀξιῶν ἀπολύτως τίποτα.

ΠΡΩ. Τί ἐνοσεῖς;

ΣΩ. Κανεὶς ἄνθρωπος, νομίζω, δὲν τὸ ἀγνοεῖ.

ΠΡΩ. Ποιὸ;

ΣΩ. Ὅτι χωρὶς μέτρο καὶ συμμετρία κάθε ἀνάμιξη, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι καὶ ὅπωςδήποτε καὶ ἂν γίνῃ, χάνει ἀναγκαστικὰ καὶ αὐτὰ ποῦ ἔχουν ἀναμιχθῆ καὶ πρῶτα-πρῶτα χάνεται ἡ ἴδια (169). Γιατὶ δὲν εἶναι βέβαια ἀνάμιξη, ἀλλὰ μιὰ τέτοια γίνεται πραγματικὰ τὴν κάθε φορὰ σὲ ὅσους τὴν κατέχουν ἓνα φέρδην-μίγδην, ἀληθινὰ μιὰ ἀκρατὴ συμφορὰ (170).

ΠΡΩ. Ἀπολύτως ἀληθινό.

ΣΩ. Ἡ δύναμη, λοιπόν, τοῦ ἀγαθοῦ ἔχει καταφύγει τώρα στὴ φύσιν τοῦ ὄραϊου· γιατί ἡ παρουσία τοῦ μέτρου καὶ ἡ συμμετρία γίνονται παντοῦ βέβαια ὁμορφία καὶ ἀρετὴ.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Καὶ εἴπαμε βέβαια πῶς ἡ ἀλήθεια ἔχει ἀναμιχθῆ στὸ ἀνακάτομα μ' αὐτά.

ΠΡΩ. Ἀσφαλῶς.

ΣΩ. Ἄν δὲν μπορούμε, λοιπόν, νὰ πιάσουμε τὸ ἀγαθὸ 66a

ρεῦσαι, σὺν τρισὶ λαβόντες, κάλλιε καὶ συμμετρία καὶ ἀλήθεια, λέγωμεν ὡς τοῦτο οἶον ἐν ὀρθότατ' ἂν αἰτιασάμεθ' ἐν τῶν ἐν τῇ συμμείξει, καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἀγαθὸν ἐν οἰατῆρ ἀπὸ τῆς γεγονέναι.

ΠΡΩ. Ὁρθότατα μὲν οὖν.

ΣΩ. Ἡδὴ τοίνυν, ὦ Πρώταρχε, ἱκανὸς ἡμῖν γένοιτ' ἂν ὄστισιν κριτῆς ἡδονῆς τε πέρι καὶ φρονήσεως, ὁπότερον **b** αὐτῶν τοῦ ἀρίστου συγγενέστερόν τε καὶ τιμωτέρον ἐν ἀνθρώποις τέ ἐστι καὶ θεοῖς.

ΠΡΩ. Δῆλον μὲν, ὅμως δ' οὖν τῷ λόγῳ ἐπεξελεῖν βέλτιον.

ΣΩ. Καθ' ἐν ἕκαστον τοίνυν τῶν τριῶν πρὸς τὴν ἡδονὴν καὶ τὸν νοῦν κρίνομεν· δεῖ γὰρ ἰδεῖν ποτέρῳ <ὡς> μᾶλλον συγγενὲς ἕκαστον αὐτῶν ἀπονεμοῦμεν.

ΠΡΩ. Κάλους καὶ ἀληθείας καὶ μετριότητος πέρι λέγεις;

ΣΩ. Ναί. Πρῶτον δέ γε ἀληθείας λαβοῦ, **c** **φ** Πρώταρχε καὶ λαβόμενος βλέψας εἰς τρία, νοῦν καὶ ἀλήθειαν καὶ ἡδονήν, πολλὸν ἐπισχῶν χρόνον ἀπόκρισαι σαυτῷ πότερον ἡδονὴν συγγενέστερον ἢ νοῦς ἀληθεία.

ΠΡΩ. Τί δὲ χρόνον δεῖ; Πολὸν γὰρ οἶμαι διαφέρετον. Ἡδονὴ μὲν γὰρ ἀπάντων ἀλαζονίστατον, ὡς δὲ λόγος, καὶ ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ τάρραδισια, αἱ δὴ μέγιστα δοκοῦσιν εἶναι, καὶ τὸ ἐπιρροεῖν συγγνώμην εἴληφε παρὰ θεῶν, **d** ὡς καθάπερ παίδων τῶν ἡδονῶν νοῦν οὐδὲ τὸν ὀλίγιον κερκημένων· νοῦς δὲ ἦτοι ταῦτον καὶ ἀληθεία ἐστὶν ἢ πάντων ὁμοιωτάτων τε καὶ ἀληθέστατον.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο τὴν μετριότητα ὡσαύτως σκέψαι, πότερον ἡδονὴ φρονήσεως ἢ φρόνησις ἡδονῆς πλεῖον κέκτηται;

ΠΡΩ. Ἐθνεσπετόν γε καὶ ταύτην σκέψιν προβέβληκας· οἶμαι γὰρ ἡδονῆς μὲν καὶ περιχαρείας οὐδὲν τῶν ὄντων

σὲ μιὰ μονάχα μορφή του, ἅς τὸ πιάσουμε μὲ τρεῖς, μὲ τὴν ὁμορφίαν, τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἅς ποῦμε ὅτι αὐτὸ, σὰν ἓνα, θὰ μπορούσαμε—καὶ θὰ ἦταν ἀπολύτως σωστὸ—ναὶ τὸ θεωρήσουμε αἰτία ὅσων ὑπάρχουν μέσα στὴν ἀνάμιξη καὶ ὅτι αὐτὴ ἔχει γίνει τέτοια ποῦ ἔγινε ἐξ αἰτίας του, ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι ἀγαθὸ.

ΠΡΩ. Πάρα πολὺ σωστὰ.

ΣΩ. Τώρα πιά, Πρώταρχε, ὅποισδήποτε θὰ μπορούσε νὰ μᾶς δώσει μιὰ ἱκανοποιητικὴ κρίση γιὰ τὴν ἡδονὴν καὶ γιὰ τὴ φρόνηση, ποῖο δηλαδὴ ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο εἶναι πιὸ συγγενικὸ μὲ τὸ ἀπλότο ἀγαθὸ καὶ ποῖο εἶναι πολυτιμώτερο καὶ στοὺς **b** ἀνθρώπους καὶ στοὺς θεούς.

ΠΡΩ. Εἶναι βέβαια φανερό, ὅμως εἶναι καλύτερο νὰ τὸ ἀναπτύξουμε μὲ τὴ συζήτηση ὡς τὸ τέλος.

ΣΩ. Ἄς κρίνουμε, λοιπόν, ἓνα ἓνα τὸ καθένα ἀπὸ τὰ τρία στὴ σχέση του μὲ τὴν ἡδονὴν καὶ μὲ τὸ νοῦ· γιατί πρέπει νὰ δοῦμε σὲ ποῖο ἀπὸ τὰ δύο θὰ ἀποδώσουμε τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ σὰν περισσότερο συγγενικὸ.

ΠΡΩ. Μιλεῖς γιὰ τὴν ὁμορφίαν καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν **c** ὑπαρξὴν μέτρου;

ΣΩ. Ναί. Καὶ πρῶτα-πρῶτα πάρε, Πρώταρχε, τὴν ἀλήθειαν· πάρε τὴν, κοίταξε στὰ τρία, τὸν νοῦ, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἡδονὴν καὶ ὑστερα στάσου ὥρα πολλὴ προτοῦ δώσης ἀπόκριση στὸν ἑαυτὸ σου: ποῖο ἀπὸ τὰ δύο, ἡ ἡδονὴ εἶναι **c** πιὸ συγγενικὴ ἢ ὁ νοῦς πρὸς τὴν ἀλήθειαν;

ΠΡΩ. Δὲ χρειάζεται ὥρα πολλή. Γιατί, νομίζω, ἡ διαφορά εἶναι μεγάλη ἀνάμεσα στὰ δύο. Γιατί ἡ ἡδονὴ εἶναι τὸ πιὸ ἀπατηλὸ πράγμα ἀπ' ὅλα καὶ, ὅπως λέν, στὶς ἐρωτικὲς ἡδονές, ποῦ θεωροῦνται οἱ πιὸ μεγάλες, ἀκόμη καὶ νὰ πατήσης τὸν ὄρκο σου τὸν συγχωροῦν οἱ θεοὶ (ἡ), γιατί οἱ ἡδονές εἶναι σὰν τὰ παιδιὰ ποῦ δὲν ἔχουν στάλα μυαλό· ἀντίθετα **d** ὁ νοῦς ἢ εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα μὲ τὴν ἀλήθειαν ἢ εἶναι τὸ πιὸ ὁμοιο ἀπ' ὅλα καὶ τὸ πιὸ ἀληθινὸ.

ΣΩ. Ἂστερ' ἀπ' αὐτὸ, λοιπόν, ἐξέτασε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο τὴν ὑπαρξὴν μέτρου· ἡ ἡδονὴ τὴν κατέχει σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ ἀπὸ τὴ φρόνηση ἢ ἡ φρόνηση ἀπὸ τὴν ἡδονήν;

ΠΡΩ. Εὐκολοεξέταστη εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ εξέταση ποῦ **d** προβάλλεις. Γιατί νομίζω πὼς δὲ θὰ μπορούσε νὰ βρῆ κανεὶς τίποτα ποῦ νὰ ἔχη ἀπὸ τὴ φύση του λιγότερο μέτρο ἀπὸ τὴν

πεφυκός ἀμετρώτερον εὐρεῖν ἂν τινα, νοῦ δὲ καὶ ἐπιστήμης ἐμμετρώτερον οὐδ' ἂν ἐν ποτε.

ε ΣΩ. Καλῶς εἰρήκας. Ὅμως δ' ἐτι λέγε τὸ τρίτον. Νοῦς ἡμῖν κάλλους μετελλεψε πλείον ἢ τὸ τῆς ἡδονῆς γένος, ὥστε εἶναι καλλίω νοῦν ἡδονῆς, ἢ τοῦναντίον ;

ΠΡΩ. Ἄλλ' οὐν φρόνησιν μὲν καὶ νοῦν, ὃ Σάκρατες, οὐδεις πάποτε οὐθ' ἔπαρ οὐτ' ἔδαρ αἰσχρὸν οὔτε εἶδεν οὔτε ἐπενήσεν οὐδαμῆι οὐδαμῶς οὔτε γιγνώσκον οὔτε οὐτα οὔτε ἐσόμενον.

ΣΩ. Ὁρθῶς.

66a ΠΡΩ. Ἡδονὰς δὲ γέ που, καὶ ταῦτα σχεδὸν τὰς μεγίστας, ὅταν ἴδωμεν ἡδόμενον ὄντινόν, ἢ τὸ γελοῖον ἐπ' αὐταῖς ἢ τὸ πάντων αἰσχιστὸν ἐπόμενον ὁράντες, αὐτοὶ τε αἰσχρόν-μεθα καὶ ἀφανίζοντες κρύπτομεν διὰ μάλιστα, νοκτι πάντα τὰ τοιαῦτα διδόντες, ὡς φῶς οὐ δέον ὄραν αὐτά.

ΣΩ. Πάντη δὴ φήσεις, ὃ Πρώταρχε, ὅπο τε ἀγγέλων πέμπων καὶ παρούσι φράζων, ὡς ἡδονὴ κτήμα οὐκ ἔστι πρῶτον οὐδ' ἀδ' δευτέρον, ἀλλὰ πρῶτον μὲν πη περὶ μέτρων καὶ τὸ μέτριον καὶ κείριον καὶ πάντα ὅποσα χρη τοιαῦτα νομίσειν, τὴν † αἰδίων ἡγήσθαι.

ΠΡΩ. Φαίνεται γοῦν ἐκ τῶν νῦν λεγομένων.

b ΣΩ. Δεύτερον μὴν περὶ τὸ σύμμετρον καὶ καλὸν καὶ τὸ τέλειον καὶ ἱκανὸν καὶ πάνθ' ὅποσα τῆς γενεᾶς ἀδ' ταύτης ἐστίν.

ΠΡΩ. Ἔοικε γοῦν.

ΣΩ. Τὸ τοῖνον τρίτον, ὡς ἢ ἐμὴ μαντεία, νοῦν καὶ φρόνησιν τιθεῖς οὐκ ἂν μέγα τὸ τῆς ἀληθείας παρεξέλλοις.

ΠΡΩ. Ἴσως.

c ΣΩ. Ἄρ' οὐν οὐ τέταρτα, ἀ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἔθεμεν, ἐπιστήμους τε καὶ τέχνας καὶ δόξας ὀρθὰς λεγθείσας, ταῦτ' εἶναι τὰ πρὸς τοῖς τρισὶ τέταρτα, εἴπερ τοῦ ἀγαθοῦ γέ ἐστι μάλλον [ἢ] τῆς ἡδονῆς συγγενή.

ΠΡΩ. Τάχ' ἂν.

ἡδονὴ καὶ τὴν ὑπέρμετρη χαρὰ, ἐνῶ ἀντίθετα τίποτα ποῦ νὰ κατέχη τὸ μέτρο σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ ἀπὸ τὸν νοῦ καὶ τὴ γνώση.

ε ΣΩ. Ἐραῖα μίλησεις. Ἄλλὰ λέγε ἀκόμη καὶ τὸ τρίτο. Ὁ νοῦς ἔχει μεγαλύτερο κομμάτι ἁμορφιάς ἢ ἡ κατηγορία τῆς ἡδονῆς, ὥστε νὰ εἶναι ὁ νοῦς ἁμορφότερος ἀπὸ τὴν ἡδονὴ ἢ τὸ ἀντίθετο ;

ΠΡΩ. Ἄλλὰ κανεῖς ποτὲ δὲν εἶδε, Σωκράτη, ἀσχημὴ φρόνηση καὶ νοῦ, οὔτε στὸν ἔξυπνο του οὔτε στὸν ὕπνο του· οὔτε νὰ γίνεταί οὔτε νὰ ὑπάρχη οὔτε νὰ πρόκειταί νὰ γίνῃ τὸ φαντάστηκε ποθενὰ μὲ κανένα τρόπο.

ΣΩ. Σωστά.

66a ΠΡΩ. Ἀντίθετα, ὅταν δοῦμε ὅποιοιδήποτε νὰ ἀπολαμβάνη τις ἡδονές, καὶ ἴσως μάλιστα τις πιὸ μεγάλες, βλέποντας νὰ τις ἀκολουθῇ τὸ γελοῖο καὶ ἐ, τι πιὸ αἰσχρό (172), καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ντρεπόμαστε καὶ τις ἐξαφανίζουμε καὶ τις κρύβουμε ὅσο γίνεται, χαρίζοντας ἔλα τὰ παρόμοια στὴ νύχτα, γιὰτί, σκεπτόμαστε, δὲν πρέπει νὰ τὰ δῆ τὸ φῶς.

ΣΩ. Λοιπὸν, Πρώταρχε, θὰ τὸ διακηρύξης παντοῦ καὶ στέλνοντας ἀγγελιοφόρους καὶ μιλῶντας ἔξω σ' αὐτοὺς ποῦ εἶναι παρόντες, ἐτι ἡ ἡδονὴ δὲν εἶναι οὔτε τὸ πρῶτο οὔτε ἀκόμη τὸ δεῦτερο κτήμα, ἀλλὰ ἐτι ἡ αἰώνια φύση διάλεξε γιὰ πρῶτο ἐκεῖνο ποῦ εἶναι κάπου στὸ μέτρο, στὸ μέτριο καὶ στὸ ταιριαστὸ καὶ σὲ ἔλα ἔλα πρέπει νὰ τὰ θεωροῦμε τέτοια ; (173)

ΠΡΩ. Αὐτὸ τὸ συμπέρασμα βγαίνει φανερὰ ἀπ' ὅσα εἶπαμε τώρα.

b ΣΩ. Τὸ δεῦτερο εἶναι βέβαια στὸ σύμμετρο καὶ στὸ ἄρατο καὶ στὸ τέλειο καὶ τὸ ἀρκετὸ καὶ ἔλα ὅσα ἀνήκουν σ' αὐτὴ τὴν κατηγορίαν.

ΠΡΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΣΩ. Καὶ ἂν βάλῃς γιὰ τρίτο—ἔτσι μαντεύω—τὸ νοῦ καὶ τὴ φρόνηση, δὲ θὰ ἔχῃς ξεφύγει πολὺ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια.

ΠΡΩ. Ἴσως.

c ΣΩ. Δὲ θὰ βάλῃς, λοιπὸν, γιὰ τέταρτα ἐκεῖνα ποῦ ἀποδώσαμε στὴν ἴδια τὴν ψυχὴ; γνώσεις καὶ τέχνες καὶ σωστὲς γνώμες ὀνομάστηκαν· αὐτὰ δὲν εἶναι, ὅστερὰ ἀπὸ τὰ τρία, τὰ τέταρτα, ἂν βέβαια εἶναι πιὸ συγγενικὰ στὸ ἀγαθὸ παρὰ στὴν ἡδονὴ ;

ΠΡΩ. Μπορεῖ.

ΣΩ. Πέμπτας τοίνυν, ἄς ἡδονὸς ἔθεμεν ἀλόπως ὀρισάμενοι, καθαρὰς ἐπονομάσαντες τῆς ψυχῆς αὐτῆς, ἐπιστήμιας, τὰς δὲ εἰσθήσασιν ἐπομένας ;

ΠΡΩ. Ἴσως

ΣΩ. «Ἐκτη δ' ἐν γενεῇ,» φησὶν Ὁρφεύς, «καταπαύσατε κόσμον αὐοιδῆς.» ἀτὰρ κινδυνεύει καὶ ὁ ἡμέτερος λόγος ἐν ἕκτη καταπεπαιωμένος εἶναι κρίσει. Τὸ δὴ μετὰ d ταυθ' ἡμῖν οὐδὲν λοιπὸν πλὴν ὥσπερ κεφαλὴν ἀποδοῦναι τοῖς εἰρημένους.

ΠΡΩ. Οὐκοῦν χρηί.

ΣΩ. Ἴθι δὴ, τὸ τρίτον τῷ σωτήρι τὸν αὐτὸν διαμαρτυράμενοι λόγον ἐπεξέλθωμεν.

ΠΡΩ. Ποῖον δὴ ;

ΣΩ. Φίληβος τάγαθὸν ἐτίθετο ἡμῖν ἡδονὴν εἶναι πᾶσαν καὶ παντελή.

ΠΡΩ. Τὸ τρίτον, ὦ Σώκρατες, ὡς εἶπας, ἔλεγες ἀρτίως τὸν ἐξ ἀρχῆς ἐπαναλαβεῖν δεῖν λόγον.

ΣΩ. Ναί, τὸ δέ γε μετὰ τοῦτο ἀκούωμεν. Ἐγὼ γὰρ δὴ e κατιδὼν ἀπερυνθὴ διελήλυθα, καὶ δυσχεράνας τὸν Φιλήβου λόγον οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλὰκις μυρίασιν, εἶπον ὡς ἡδονῆς γε νοῦς εἴη μακροῦ βέλτιον τε καὶ ἄμεινον τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ.

ΠΡΩ. Ἦν ταῦτα.

ΣΩ. Ὑποπτεύων δέ γε καὶ ἄλλα εἶναι πολλὰ εἶπον ὡς εἰ φανερί τι τοῖτον ἄμφοιν βέλτιον, ἔπειθ τῶν δευτερείων νῶ πρὸς ἡδονὴν συνδιαμαχοίμην, ἡδονὴ δὲ καὶ δευτερείων στερήσοιτο.

67a ΠΡΩ. Εἶπες γὰρ οὖν.

ΣΩ. Καὶ μετὰ ταῦτα γε πάντων ἰκανώτατα τοῖτοι οὐδέτερον ἰκανὸν ἐφάνη.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα.

ΣΩ. Οὐκοῦν παντάσασιν ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ νοῦς ἀπὴλλακτο καὶ ἡδονὴ μὴ τοι τάγαθὸν γε αὐτὸ μηδ' ἕτερον αὐτοῖν εἶναι, στερομένοι ἀταρκείας καὶ τῆς τοῦ ἰκανοῦ καὶ τέλει δυνάμεως ;

ΣΩ. Πέμπτες, λοιπὸν, τὶς ἡδονὸς πού τις ξεχωρίσαμε καὶ τὶς θεωρήσαμε ἄλυπας καὶ τὶς ὀνομάσαμε καθαρὰς, τῆς ἴδιας τῆς ψυχῆς· αὐτὲς πού ἀκολουθοῦν ἄλλες τὶς γνώσεις καὶ ἄλλες τὶς αἰσθήσεις ;

ΠΡΩ. Ἴσως.

ΣΩ. «Καὶ στὴν ἕκτη γενεῖα» λέει ὁ Ὁρφεύς ἀσταματήσῃτε τὸ ρυθμὸ τοῦ τραγουδιοῦ» (174)· ἔτσι κι ἡ δική μας συζήτηση σὰν νὰ ἔχη σταματήσει στὴν ἕκτη κρίση. Δὲ μᾶς ἀπομένει, λοιπὸν, ὅστερ' ἀπ' αὐτὰ τίποτε ἄ· οὐ παρὰ νὰ δώσουμε κάτι σὰν κεφάλι σὲ ὅσα ἔχουμε πῆ (175).

ΠΡΩ. Κοί βέβαια πρέπει.

ΣΩ. Ἐμπρός, λοιπὸν, γιὰ τρίτη φορά ἄς ζητήσουμε τὴ μαρτυρία τοῦ Σωτήρα Δία γιὰ τὸν ἴδιο λόγο καὶ ἄς τὸν φτάσουμε ἴσαμε τὸ τέλος (176).

ΠΡΩ. Ποῖον ;

ΣΩ. Ὁ Φίληβος ὑποστήριξε ὅτι γιὰ μᾶς τὸ ἀγαθὸ εἶναι ἢ πλήρης καὶ ἀπόλυτη ἡδονή.

ΠΡΩ. Ὅταν ἔλεγες, Σωκράτη, πρὶν ἀπὸ λίγο «γιὰ τρίτη φορά», φαινόσουν νὰ ἐνοῆς πὸς πρέπει νὰ ξαναπιάσουμε τὴ συζήτηση ἀπὸ τὴν ἀρχή.

ΣΩ. Ναί· ἄς ἀκούσουμε ὁμῶς καὶ τὴ συνέχεια. Ἐγὼ, e λοιπὸν, ὅταν κατάλαβα ὅσα ἐξήγησα τώρα δὰ καὶ ἐνοχλήθηκα ἀπὸ τὴν ἀποψη, πού δὲν εἶναι μόνο τοῦ Φιλήβου, ἀλλὰ πολλὰς φορὲς καὶ ἀναριθμητῶν ἄλλων, εἶπα ὅτι γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ ὁ νοῦς εἶναι κάτι ἀσυγκρίτως καλύτερο καὶ ἀνώτερο.

ΠΡΩ. Σιωπᾶ.

ΣΩ. Ἐπειδὴ ὁμῶς ὑποπτευόμουν πὼς ὑπάρχουν καὶ ἄλλα πολλὰ, εἶπα, ὅτι ἂν ἀποδειχθῇ κάποιο καλύτερο ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο, θὰ ἀγωνιζόμουν μὲ τὸ νοῦ γιὰ τὴ δεύτερη θέση ἐνάντια στὴν ἡδονὴ καὶ πὼς ἢ ἡδονὴ θὰ χάσει καὶ τὴ δεύτερη θέση.

ΠΡΩ. Αὐτὰ εἶπες.

ΣΩ. Καὶ ὅστερ' ἀπ' αὐτὰ ἀποδειχθῆκε μὲ τὸν πιὸ ἰκανοποιητικὸ τρόπο ὅτι οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο ἦταν ἀρκετὰ.

ΠΡΩ. Ἀπολύτως ἀληθινὸ.

ΣΩ. Σ' αὐτὴ λοιπὸν τὴ συζήτηση δὲν ἔχασαν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἢ ἡδονὴ ἀπολύτως τὴ δυνατότητα νὰ εἶναι τὸ ἴδιο τὸ ἀγαθὸ, εἴτε τὸ ἓνα εἴτε τὸ ἄλλο ἀπ' αὐτὰ τὰ δύο, ἀφοῦ εἶναι στερημένα ἀπὸ αὐτάρκεια καὶ ἀπὸ τὴ δύναμη τῆς ἐπάρκειας καὶ τῆς τελειότητος ;

ΠΡΩ. Ὁρθότατα.

ΣΩ. Φανέντος δέ γε ἄλλου τρίτου κρείττονος τούτων ἑκατέρου, μὴρὶν γ' ἀπὸ νοῦς ἡδονῆς οἰκειότερον καὶ προσφύστερον πέφανται νῦν τῇ τοῦ νικῶντος ἰδέα.

ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὗ;

ΣΩ. Οὐκοῦν πέμπτον κατὰ τὴν κρίσιν, ἣν νῦν ὁ λόγος ἀπεφῆναι, γίγνεται ἂν ἡ τῆς ἡδονῆς δύναμις.

ΠΡΩ. Ἔοικεν.

b ΣΩ. Πρῶτον δέ γε οὐδ' ἂν οἱ πάντες βόες τε καὶ ἵπποι καὶ τᾶλλα σύμπαντα θηρία φῶσι τῷ τ' χαίρειν διώκειν οἷς πιστεύοντες, ὡσπερ μάντις θρησι, οἱ πολλοὶ κρίνουσι τὰς ἡδονὰς εἰς τὸ ζῆν ἡμῖν εὐκρατίστας εἶναι, καὶ τοὺς θηρίων ἔρωτας οἰοῦνται κυρίους εἶναι μάρτυρας μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἐν μούσῃ φιλοσόφῳ μεμαντευμένων ἑκάστοτε λόγων.

ΠΡΩ. Ἀληθέστατα, ὦ Σώκρατες, εἰρησθαί σοι νῦν ἤδη φραμὲν ἅπαντες.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἀφιέτέ με;

ΠΡΩ. Σμικρὸν ἔτι τὸ λοιπὸν, ὦ Σώκρατες· οὐ γὰρ δήπου σὺ γε ἀπερεῖς πρότερος ἡμῶν, ὑπομνήσω δέ σε τὰ λειπόμμενα.

ΠΡΩ. Ἀπολύτως σωστά.

ΣΩ. Κι εἴταν παρουσιάσθηκε κάποιο ἄλλο τρίτο ἀνώτερο ἀπὸ τὸ καθένα ἀπὸ τὰ δύο αὐτά, φάνηκε τώρα ὁ νοῦς νὰ εἶναι κατιτί χιλιάδες φορές πῶς συγγενικὸ καὶ πῶς συνδεδεμένο ἀπὸ τὴν ἡδονὴ μὲ τὸ χαρακτῆρα αὐτοῦ πῶς νίκησε.

ΠΡΩ. Πῶς οὐχί;

ΣΩ. Ἐπομένως, σύμφωνα μὲ τὴν κρίσιν πῶς παρουσί-
ασε τώρα ἡ συζήτηση, ἡ δύναμη τῆς ἡδονῆς θὰ ἦταν πέμ-
πτο.

ΠΡΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΣΩ. Ὅχι ὅμοιως πρῶτο, οὔτε ἂν εἶα τὰ βόδια καὶ τὰ ἄλογα καὶ εἶα τ' ἄλλα ζῶα μαζί τὸ πῶν μὲ τὸ νὰ κυνηγοῦν τὴν χαρὰ· αὐτὰ πιστεύουν οἱ πολλοί, καθὼς οἱ μάντις στὰ πουλιά, καὶ κρίνουν εἶτι οἱ ἡδονὲς εἶναι ὁ ἰσχυρότερος παράγων γὰ τὴν καλὴν ζωὴν καὶ νομίζουν πῶς οἱ ἔρωτες τῶν θηρίων εἶναι πῶς ἔγκυροι μάρτυρες ἀπὸ τῆ μαρτυρία τῶν λόγων πῶς ἀντιλοῦν κάθε φορὰ τὴν ἐμπνευσὴ τους ἀπὸ κάποια φιλοσοφικὴ μούσα.

ΠΡΩ. Τώρα πιά, Σωκράτη, εἶλο πικραδεχόμεστε πῶς ὅσα ἔχεις πῆ εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἀλήθεια.

ΣΩ. Καὶ μ' ἀφήνετε, λοιπὸν, ἐλεύθερο;

ΠΡΩ. Μένει ἀκόμη, Σωκράτη, κάτι μικρό· γιὰ τὴν βέβαια δὲ θὰ τὰ παρατήσης ἐσὺ πρὶν ἀπὸ μᾶς, ἀλλὰ θὰ σοῦ ὑπε-
θυμίσω αὐτὰ πῶς ἀπομένονα (177).

b